PIXIES • AYNUR • LOU REED SORDU, JIMMY SCOTT SÖYLEDİ • DUOUD • NEIL YOUNG • SWAYZAK

ROLL

112480 **mart** 2004/03
3 000 000 TL

THE CLASH

SELDA

ROLL 84

cem karaca

1945-2004

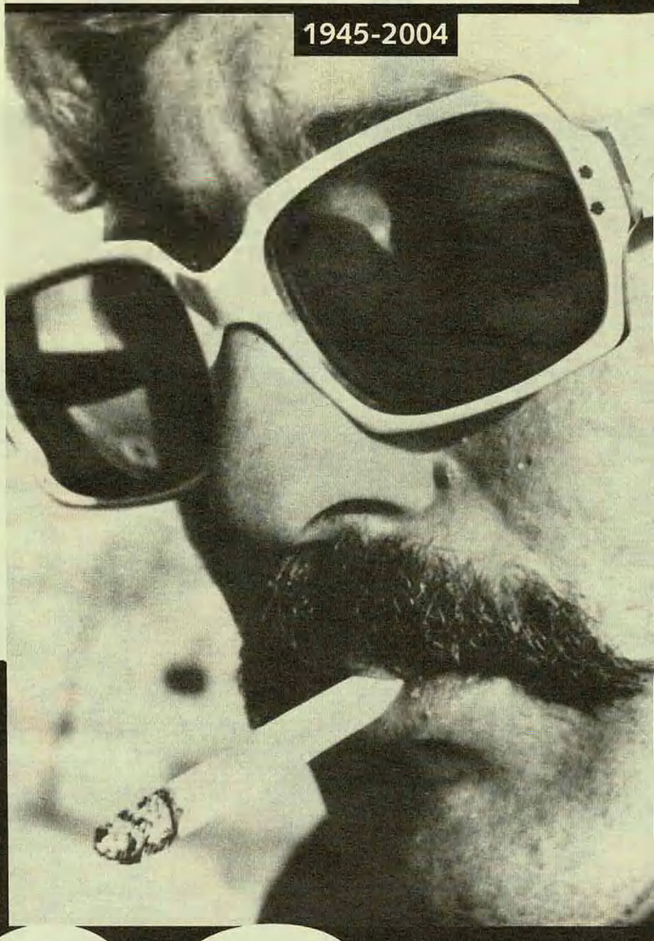

Parka

Her akşam o köşeye asılırdı o parka
Paltoya para yok ki ondan alındı parka
Bir sabah onun sırtında çıktı gitti o parka

Dedenin üç aylıktan alınmıştı o parka
Kirli yeşil bir renkte eskiceneydi parka
Üst cebi sökülmüştü kullanılmıştı parka
Bir sabah onun sırtında çıktı gitti o parka

Parkasıyla vurulmuş yatar iken buldular
Dört hain kurşun değmiş delik deşikti parka

Baba eski tornacı gözünü çapak almış
Dede bir bacağını Sakarya'da bırakmış
Ananın gözü yaşlı umut ona bağlamış

Küçük kardeşi bu yıl Siyasal'a gidecek
Paltoya para yok ki o da parka giyecek
Ananın gözü yaşlı delikleri dikecek
Bir sabah onun sırtında çıktı gitti o parka

Parkasıyla vurulmuş yatar iken buldular
Dört hain kurşun değmiş delik deşikti parka

Mutlaka yavrum

Biz görmedik sen görürsün yavrum yavrum
Didişmeden geçen bir gün mutlaka
Yalansız dolansız bir dünyayı yavrum yavrum
Kuramadık kurarsınız mutlaka
Boşa harcandı benim yıllarım
Boşa geçen yıllarıma yanarım
Affet beni ne olur yalvarırım yavrum yavrum
Yarın senin ellerinde, güzel kur

Biz görmedik sen görürsün yavrum yavrum
Daha mutlu Türkiyemi mutlaka
Kulun kula kul olmadığı bir yarın yavrum yavrum
Kuramadık kurarsınız mutlaka
Biliminle kitabınla aklınla
Ellerinle dişinle tırnağınla
İnsan olmanın verdiği onurla yavrum yavrum
Yüreğinle kur yarını güzel kur

Mor perşembe

O harman aylarının ekin kokan yelleri
Isıtıp yüreğini umutla doldururken hani
Okumaya geldiğin bu Bizans eskisi şehir
Şimdi bu kasım ikindisi neden böyle hergele?

Ellerin yumruklaşmış, bomboş ceplerinde
Umudun son deminde, simite hasret midene
Katık et gözyaşlarını bomboş hayallerine
Otur kendi çaresizliğini afiyetle ye

Bir kasım ikindisi, günlerden mor perşembe
Düşlerin can çekişip yalanın başladığı yerde
Cebindeki taşra damgalı o lise diploması
Bir köfte ekmek parası bile etmez ki bu şehirde

Yoksulluk kader olamaz

Sıram sıram sıradağlar gibi derdim var
Yaram yürekte değil ki gelip sarsın yâr
Radyolarda şarkılar boşver diyorlar
Açlıktan verem olana bal ye diyorlar

Yoksulluk kader olamaz kader değildir
Firavunlar bile böyle gaddar değildir

Ben vatandaş Ahmet'im evkafta memur
Ay sonuna yetmiyor evdeki kömür
Bir kilo et seksen lira tadını unuttum
İnsan gibi yaşamanın adını unuttum

Yoksulluk kader olamaz kader değildir
Firavunlar bile böyle gaddar değildir

Devlet baba borç içinde sabret diyorlar
Sen de bakkala kasaba borç et diyorlar
Ben onurlu insanım boyun eğemem
Alacaklı ver deyince ödün veremem

Yoksulluk kader olamaz kader değildir
Firavunlar bile böyle gaddar değildir

Beni siz delirttiniz

Beni siz delirttiniz
Evet evet evet, siz, siz
Kırmızı ışıkta geçen şoförler
Ve boşverli türküler
Sahil yolundaki kazalar
Denize düşen şu uçak
Beyazcamda hayvanlar ve reklamlar
Yeşilçam'da baldır bacak

Beni siz delirttiniz
Evet evet evet, siz delirttiniz beni
Uçaklar, rüşvetler ve mobilyalar
Ve ahlâk üstüne nutuklar
Günden güne ufalan ekmekler
Pasta yesin efendiler
Gaz tenekesiyle su kuyrukları
Ve bir başbuğun buyrukları

Beni siz delirttiniz
Evet evet, evet evet
Hiç kuşkum yok bundan eminim
Darılmaca yok, ben bir deliyim ama
Beni siz delirttiniz
Gelin katılın siz de bize
Bizde herkese yer var
Dostlarım hep Napolyon, hepsi Sezar
Bol miktarda Hitler de çıkar

Bir mirasyediye ağıt

Bütün dünya nimetini tattın işte gidiyorsun
Sonunda ecel şerbeti içtin işte
Sonunda ecel şerbeti içtin işte

Sorarım sen hayatında ne yaptın doğrudan yana
Sorarım sen hayatında ne yaptın gerçekten yana
En sonunda dört kolluya bindin işte gidiyorsun
En sonunda dört kolluya bindin işte

Beş parmak bir olmaz derdin, yoksula güler geçerdin ha ha ha
Kefende cep yok demiştin, giydin işte gidiyorsun
Kefende cep yok demiştin, giydin işte n'aber

Yaşadın hiç aldırmadan, kazandın hep yorulmadan
Bu dünyanın anasını sattın ama gidiyorsun
Bu dünyanın anasını sattın ama gidiyorsun

ROLL
84
mart '04

08 Selda
09 Duoud
12 Jimmy Scott
14 Swayzak
18 Aynur
22 Betty Ween
29 Neil Young
32 Pixies
36 The Clash
57 Selda (devam)

04 Ajans
27 Halkla ilişkiler
28 Kıraathane
48 Gayd
50 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Kapak fotoğrafımız için öğle uykusundan fedakârlık ederek Şahan Nuhoğlu'na saatlerce poz veren ve oyuncaklarını Roll'la paylaşan Elif Cebenoyan'a teşekkürler...

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Dalay, Derya Bengi, Doğan Ertener, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Görkem Daşkan, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Kerem Demir, Mehmet Ali Meram, Mehmet Uluşahin, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yaprak Z. Gökçöl, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Eburnza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0.212.235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Mart 2004 **dağıtım:** Bir-Yay **adres:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 244 23 94 **yıl** 8 **sayı** 84 **mart** '04 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
AYDA BİR YAYINLANIR

Üçüncü türle karşılaşmalar

Çok uzun zamandır, hayvanların internet üzerinden birbirleriyle iletişim kurmalarını hayal ediyorum. Son birkaç yılda DNA mevzularında insanoğlunun bu dünyadaki yerini net bir şekilde görmüş olduk. Genetik olarak insansı maymungiller familyasından farkı yüzde ikiden daha az. Gönlümüzden geçen, bu farkın daha büyük olduğuna inanmak. Ama onlar bizim akrabalarımız. Bu gezegende zekâya sahip tek yaratık olmadığımızı idrak ettiğimiz bir çağdayız. Geçenlerde, emsal olabilecek bir vakaya tanık oldum ve anladım ki, başka türlerle müzik yapabiliriz: Georgia'daki Atlanta Üniversitesi Dil Araştırmaları Merkezi'ndeki maymunlarla... Orada gördüklerim hayret vericiydi.

Bonobo şempanzeleri, aşağı yukarı 4000 İngilizce kelimeyi ve yaklaşık 400 piktogram'ı ayırt edebiliyorlar. Eğer kelimeleri anlayabiliyorlarsa, müzikte durum nedir diye merak ettim. Tuşlu çalgılar bana en ilginç geleni oldu. Bir şempanze eline "rumba topu" alsa, onun bu marifet için eğitildiğini düşünürüz. Peki bir maymunu klavyenin başında gördüğümüzde ne deriz? "Vay, bu mahlûk müzik üzerine düşünüyor." "Hangisi iyi ya da kötü bir ton? Hangi ses tamam ya da hiç gitmiyor?" İşte o noktada, müzikal gezinti yapan zeki bir ruh gözlemlenebilir. Maymunun elinde bir "rumba topu" olsaydı...

Bu problemi iki ayaklı perküsyonistler de bilir. Davulcular genelde yarı maymun olarak görülür...

Normal bir klavye elbette bir şempanzenin büyük elleri için yapılmamıştır. O yüzden Pan Banisha'ya (bir dişi bonobo) tek parmakla çalmasını rica ettim. Kendisinin de hemen kavradığı üzere, sadece beyaz tuşları kullanmasını izah ettim. Ona piyano tonuna ayarlanmış basit bir Casio org verdik. Basçı Tony Levin'le birlikte belli belirsiz basit bir çatı hazırladık. Bir parça beat, birkaç akor; hepsi la minör elbette... Geri kalanı serbest doğaçlamaydı. Aynı mekânda yüz yüze olma müsaademiz olmadığından aramızda bir plastik bariyer vardı. Bonobolar karşımızda, klavyenin başında oturuyorlardı. Pan Banisha hemen farklı gam aralıklarını denemeye girişti. Kısa bir süre sonra tuşların oktavlarını aramaya başladı. Kimse ona daha önce oktavın ne olduğunu göstermemişti, ama Pan Banisha bu gamın armonilerini çabucak keşfetti.

Bonobaların sosyal yaşamı son derece "barışçıl, rahat ve sakin" olarak biliniyor. Seks onlar için insanlardaki tokalaşma gibi. Duygularını seksle ifade ediyorlar. Seks müziktir, müzik sekstir. Ama bu olayda seksle müziği ilişkilendirmediler. Aynen benim gibi entelektüel büyüye kapılmışlardı.

Kanzi, Pan Banisha'nın erkek kardeşi, topu topu beş ziyaretimde beni ve kızkardeşini birkaç kez gözledi. Ama hiçbir zaman klavyenin başına oturmadı. Gördüklerini basitçe taklit etti. Pan Banisha müzik yapmak için daha fazla içgüdüye sahipti. Maymunlara tercih şansları verdiğinizde, içlerindeki eğilimi ortaya çıkarıyorlar ve inanılmaz bir hızla öğreniyorlar. Zekâ kapasiteleri aşağı yukarı 6 ila 10 yaş arasındaki insan yavrularınınkine denk geliyor.

Atlanta'da tanık olduğum, müzikal ruhun dünyaya nasıl geldiği değildi. Müzikalitenin Kanzi ve Pan Banisha'nın içinde epey zamandır uyukladığını düşünüyorum. Sonuçta ikisi de buraya cangıldan gelmemişlerdi. İnsanların yanında büyümüşlerdi ve daima radyodan müzik duymuşlardı. Bunun iyi mi, kötü mü olduğu üzerine felsefi bir tartışma yürütülebilir.

Konu mankenleri: 1967'den The Monkees (üstte) ve Pixies'in "Doolittle" albümünden "Monkey Gone To Heaven" deseni (en üstte)

Bazı araştırmacılar esas itibarıyla bunu yanlış buluyorlar.

"Üçüncü Türle Karşılaşmalar" filminde, insanların dünya dışı varlıklarla ilişkiye geçişi anlatılıyordu. Müzik, bu ilişkiye aracı oluyordu. Bu tabii ki insan zihninin yarattığı sembolik bir fantezi. Ama benim için inanılmaz olan, o maymunlarla yaptığım seanslarda müziğin evrensel iletişim gücünün bu kadar net ortaya çıkmasıydı. Onlarla müzik yaparken kendilerini bireysel kişilikleriyle tanımış oldum. Müzik yapmak, türler arası bir iletişimdi.

Coco'yla ise her şey bambaşkaydı. Coco'yla kelimeler yeterliydi. Coco, 30'larında bir goril hanımefendi. Coco uzun zaman önce manşetlerdeydi. Çünkü o, dünyasının süper modeli. İngilizceyi anladığı ve işaret diliyle konuşabildiği için meşhur olmuştu. Coco'yla aynı odada bulunma iznim vardı. İnsan bir gorille baş başa kalırsa hemen kavrıyor ki, inanılmaz bir kuvveti var. Eğer isterse, kırılmadık yerinizi bırakmayabilir. Ama ona güvenirseniz, o da size güveniyor. İnsanlarda olduğu gibi, güven duygusu safha safha gelişiyor.

Coco, insanların çoğu konuşmasını anlayabiliyordu. Ben onunla gerçekten sohbet ettim. Örneğin 11 Eylül 2001 günü etrafındaki insanların telâşını, şaşkınlığını gördüğü için o da eşeleniyordu. Haberler ona da gösteriliyordu. Gördüklerini işaret diliyle aynen anlatabiliyordu. Yaşanan trajedinin farkındaydı. Ve sonrasında "I'm sorry" mânasındaki işareti yaptı. Bunları düşündüğümde, sadece bu türlerin Kongo ya da Borneo'daki yaşam alanlarının yok edilmesi değil, barışçıl Afrika maymunlarının boğazlanması da dehşet verici bir barbarlık olarak görünüyor.

Biyolojik türler sisteminin yeniden düzenlenerek maymunların insanlar alemine dahil edilmesini savunanlar var günümüzde. Müzikal deneylerim sırasında, bu yaratıkların kendilerine has bir yaşamları olduğunu ve kendi tercihlerini yaptıklarını kavradım. Ancak o anda birer eşya gibi değerlendiriliyorlardı. Hayvanat bahçeleri ve bilimsel araştırmalar için kullanılan objeler, aynen geçmişteki köleler gibi...

Bir gün anayasal haklarını alacakları günler de gelecek. Bu gezegeni paylaştığımız diğer türler hakkında da onları yok etmeden önce çok daha fazla şey öğrenmek zorundaydık.

Bizim kültürümüzü tanıyan, dilimizi anlayan ve sembol ya da işaret diliyle anlaşabilen maymunları internete bağlamak çok acayip bir fikir olmaz mıydı? Belki aynı şey diğer hayvan türleriyle de işe yarar. Gri papağanlar ve yunuslarla yapılmış benzer deneyler var. Hayvanlar birbirleriyle iletişim kurabiliyorlar. Arama motoru Google'da resim bölümüne gittiğinizde internet üzerinde görsel bir aramaya çıkabiliyorsunuz. Buna benzer bir şeyi hayvanlar için yapabilseydik... Ya da hayvanlar için belki chat gibi bir video konferans olsaydı nasıl olurdu? Düşünün, dokunmatik ekranda maymunların, papağanların ya da yunusların yüzleri var. İletişim kurmak istedikleri yüze dokunuyorlar ve kamera onları canlı bağlantıya geçiriyor. Maymunlar internette: Böyle bir software çoktan yazılmış olmalıydı.

Peter Gabriel *(18 Aralık 2003 tarihli Die Zeit'ta yayınlanan makalesinden roll'lama)*

İlkin komşu ülkelerle, sonra birbirimizle savaştık. Yıllarca sürdü bu. En sağlam sınırlar, ölülerle yapılandır. Kimse öteki tarafa geçemez. **MURATHAN MUNGAN**, Çador

Hiç durmadan düşünüyordum, durmayı göze alamıyordum. Çocuksuluğumu belki de buna borçluyum. Biraz bayat ve kenarlarından yenmiş gibiydi çocuksuluğum, ama ona sahip olmaktan hoşnuttum. **SAMUEL BECKETT**, Molloy

Beyler! Burada kavga edemezsiniz, burası Savaş Odası! *(Kubrick'in "Dr. Strangelove" filminden)*

Yanlış anlaşılmasın, Türk bayrağının üstünde porno film çevirmemişler, porno filmin üstüne Türk bayrağı koymuşlar, ki ikisi de aynı kapıya çıkar. *(Savaş Ay ve Deniz Arman'ın ortak açıklaması, Almanya'da Türk porno filmleri konulu A Takımı'nda)*

bu gece yüzümde / arkasına yeni vagon eklenmiş / tren sevinci var **ALTAY ÖKTEM**

R.E.M. bugünlerde yeni albümün hazırlıklarıyla meşgul. Grubun 14. albümü sonbahara yetiştirilmeye çalışılıyor. Ayrıca, neredeyse yirmi yılın ardından grubun ilk konser kayıtları da DVD formatında, "Perfect Square" adıyla bu ay yayınlanacak. 80'lerin ortalarına ait şarkılardan "Bad Day" ve "Animal"a kadar uzanan DVD'de İskoçya'nın Stirling kentindeki konserden sahne arkası görüntüleri de yer alacak.

Şimdiye kadar madde bulundurma suçlarından pek çok defa tutuklanan **JAMES BROWN**, bu sefer ev içi şiddet suçlamasıyla tevkif edildi. Eşi Tomi Rae Brown hastaneye kaldırıldıktan sonra ifadesi alınan funk kralı, "karımı incitmek istemedim, onu çok seviyorum" dedi. 70 yaşındaki James Brown, aynı zamanda vokalisti olan dördüncü eşi 34 yaşındaki Tomi Rae Brown'la üç sene önce evlenmiş, çiftin James Joseph Brown II adında bir de çocukları olmuştu.

Sonbaharda yayınlanacak yeni albümleri için stüdyoda çalışan **SIGUR ROS**, bir dans gösterisi için hazırladıkları yirmi dakikalık emprovize kaydı bu ay yayınlıyor. "BA BA TI KI DI DO" ismi verilen kayıt, Merce Cunningham'ın "Split Sides" isimli gösterisi için hazırlanmıştı. Aynı esere müzik yapan **RADIOHEAD** kendi kayıtlarını yayınlamayı düşünmüyor.

BOB DYLAN'ın hayatı filme alınıyor. Todd Haynes'ın yönetiminde başlayan çalışmalarda Bob Dylan'ın bizzat kendisi rol almayacak, ama üstadın şarkıları kullanılabilecek.

Saksofoncu **CORNELIUS BUMPUS** 58 yaşında hayata gözlerini yumdu. 80'lerin başından bu yana Doobie Brothers'la çalışan Bumpus, on senedir de Steely Dan'le çalıyordu; "Two Against Nature"da da saksofon ona emanetti.

Çalışmaları başlayan **U2**'nun yeni albümünde prodüksiyon koltuğuna **STEVE LILLYWHITE** oturacak. Daha evvel U2'nun "Boy", "October", "The Joshua Tree", "Achtung Baby" gibi albümlerinde tuzu bulunan, "All That You Can't Leave Behind"da da yardımını esirgemeyen Lillywhite, ilk defa bir U2 albümünde prodüksiyon koltuğuna tek başına oturacak. Lillywhite, Rolling Stones, Talking Heads, Morrissey, Happy Mondays gibi gruplarla yaptığı çalışmalarla tanınıyor.

Yeni albüm için stüdyoda bulunan **GARBAGE**'ı ziyaret eden **DAVE GROHL**, uğramışken "Bad Boyfriend" isimli şarkının davul işlerini de halletti. Heavy metal projesi **PROBOT**'un ilk albümü yayınlanan Grohl, şimdi gözünü yeni **FOO FIGHTERS** albümüne dikti.

BECK'in "Lonesome Tears" şarkısının klibinde de oynayan tavşanı Rocket'ı vermek üzere başlattığı yarışmada, hayranları, Rocket'a neden daha iyi bakacaklarını anlatan kompozisyonlar yazacaktı, ancak Beck, yarışmayı iptal edip Rocket'ı Hayvanları Koruma Cemiyeti cinsi bir derneğe verdi.

Josh Homme'la anlaşamayan basçı Nick Oliveri, **QUEENS OF THE STONE AGE**'den ayrıldı.

TEKSAS TOMMİKS

ZZ Top'ı sevmek için ve sevmemek için dünya kadar sebep var. Bir yanda cayır cayır gitarlı bir "köyden indim şehire" rock'u, diğer yanda Ge-

orge W. Bush yardakçılığı... 70'ler yadigârı ihtiyar blues-rock topluluğu "Mescalero" albümüyle yola devam ediyor bugün. Teksaslı sakalsonlar gene kızlardan, arabalardan, yemek içmekten bahseden şarkılar, ayrıca çok eğlenceli bir kapak tasarımı yapmışlar. Şeytan diyor al!

DAVID BYRNE, bu ay yayınlanacak yeni albümünde İtalyan ve Fransız operasından cover yapıyor. 11 yeni şarkının yanında Lambchop'un "The Man Who Loved Beer"ını da okuyan Byrne, Verdi'nin "La Traviata"sından "Un Di Felice, Eterea" isimli parçayı yorumluyor, Bizet'nin "The Pearl Fishers"ından "Au Fond du Temple Saint"deyse Rufus Wainwright'la düet yapıyor. "Grown Backwards" isimli albümde ABD'nin bugünkü politikalarını eleştiren "Empire" isimli bir şarkı da mevcut.

THEY MIGHT BE GIANTS, nisan ayında çıkaracakları EP'de dört yeni şarkının yanında Beach Boys'dan "Caroline, No"yu da okuyacak.

Mahkeme, iki sene önce alkollü araç kullandığı için tutuklanan **DIANA ROSS**'u iki gün hapse ve para cezasına mahkûm etti.

RADIOHEAD'in "Hail To The Thief" döneminden kalan ve "2+2=5"ın konser kaydıyla beraber bazı şarkıların remikslerini, single'ların B yüzlerini kapsayan "The Com Lag EP" isimli toplama yakında sınırlı sayıda basılacak.

Radiohead'in lideri **THOM YORKE** öfkeden çılgına dönmüş durumda. Guardian'da kaleme aldığı makalesinde gayet açık bir dille Blair hükümetinin Lord Hutton'ın raporuyla Irak'taki kitle imha silahları meselesinden aklanışına dayanamadığını ifade ediyor: "Geoff Hoon'un (İngiliz Savunma Bakanı) istifasını bekliyordum. En azından Blair'in ağzından özür mesajları bekliyordum, hem de aylardır. Bunun yerine Blair, Hoon ve Alastair Campell'in kendi kendilerini şakşaklamasını izlemek durumunda kalıyoruz. Bu rapor tüm delilleri yok sayarak gerçeği inkâr ediyor."

SHAKIRA'nın son turnesinin muhasebesini çıkaran ve bir DVD'den, bir de –AC/DC'nin "Back In Black"inin cover'ının da bulunduğu– CD'den oluşan "Shakire Live & Off The Road" ay sonunda yayınlanacak.

"Sopranos" dizisinde bir gangsteri oynayan E Street Band'in gitarcısı **STEVEN VAN ZANDT**, grubun bu sene tatil yapması üzerine, Little Steven Underground Radio Show projesine ağırlık verdi ve çeşitli garage gruplarıyla temas edip küçük çaplı bir turnenin anlaşmalarına başladı. Van Zandt üç günlük bir garage rock festivali de yapmayı planlıyor.

WILCO haziranda yayınlanacak yeni albümleri "A Ghost Is Born"un kayıtlarına Londra'da, Abbey Road stüdyolarında devam ediyor; prodüktörlük koltuğunda oturan isimse **JIM O'ROURKE**.

"Original Pirate Materials"ın ardından epeydir beklenen ikinci **THE STREETS** albümü "A Grand Don't Come For Free" tamamlandı, yayın tarihi de mayıs olarak belirlendi. Mike Skinner, "Dry Your Eyes" şarkısında vokal yapan Coldplay'den **CHRIS MARTIN**'in performansını beğenmeyince, albüme kendi versiyonunu almaya karar vermiş.

ESKİ PATRICIA'DAN SELAM GETİRMİŞEM

Cinsi lâtif şarkıları

80'lerin sonunda Fransız şansonunu pop ve rock elementleriyle mükemmelen birleştirip hafif, yoğun ve lezzetli bir alaşım elde eden Patricia Kaas, son yıllarda tökezleye tökezleye yoluna devam eden bir star görüntüsü çiziyordu. "Nerde o eski Patricia?" diye soranlar, aradıkları cevabın hiç değilse yarısını, belki yarıdan da fazlasını yedinci albümü "Sexe Fort"da bulacak. Albümün ismi "erkek milleti"ni tarif ediyor, ama Patricia Kaas kadın kısmının, "cinsi lâtif"in daha güçlü, daha sağlam olduğu iddiasıyla bir araya getirmiş yeni şarkılarını. Bir yığın erkek bestekâr Patricia'ya şarkı vermek için adeta kuyruğa girmiş; 70'lerin baba rock'çuları da bunlara dahil: Renaud ve Francis Cabrel'in birer şarkı sözü, Téléphone'dan Louis Bertignac'ın bir bestesi var albümde. Etienne Roda-Gil de bu sefer Patricia için konuşturmuş kalemini. Jean-Jacques Goldman ("On Pourrait" parçasında Stephan Eicher'le düet var), David Manet, Obispo ve diğerlerinin yanında Lea Ivanne ve Marie-Jo Zarb albümdeki nadir kadın dokunuşunu temsil ediyor... Doğrusu canlı ve heyecanlı bir albüm olmuş, Patricia Kaas "Sexe Fort"da sevenlerini üzmemiş.

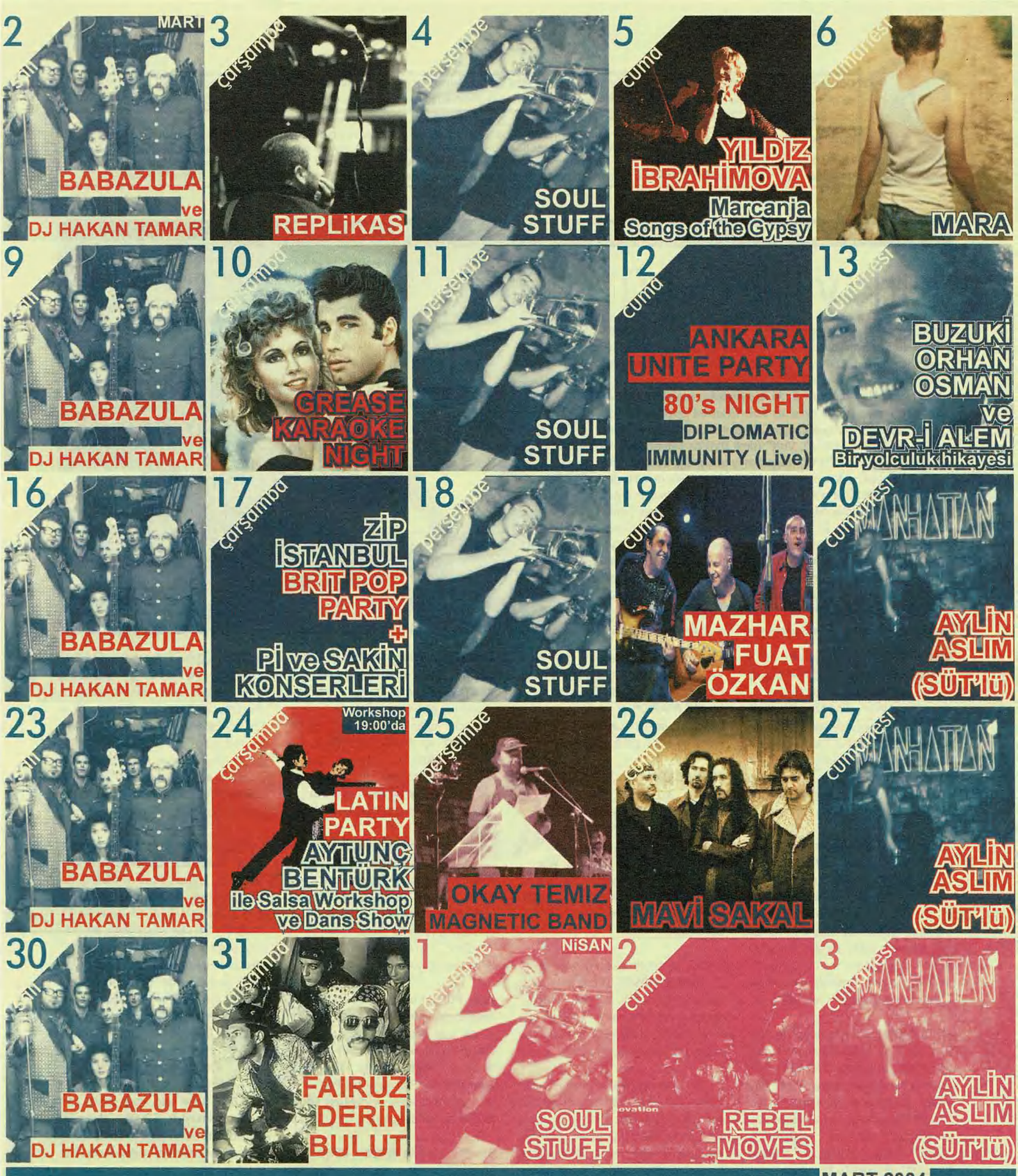

Acara Sk. N:2
Galatasaray

(Manhattan'ın sokağı:
Tünel'e doğru,
Yapı Kredi'nin
yanındaki sokak)

0212 244 04 42

manhattan@manhattan.gen.tr
www.manhattan.gen.tr

MANHATTAN
JAZZROCKBLUES

MART 2004

Manhattan kapılarını 21:00'de açar;

konserler
(ayrıca belirtilmediğinde)
23:00 gibi başlar..

biletix
Eğlenceye giriş biletiniz
Çağrı Mkz: 0216 454 1555
www.biletix.com

TUBORG PILSENER
fixmer

Güneşin güneyden doğduğunu görmeye ve nereye gittiğimi bilmemeye alışkındım ben. **SAMUEL BECKETT**, Molloy

Yazar, bana göre, bütünüyle kendi kendisinden konuşurken, bütünüyle dünyadan konuşmak zorundadır. **JEAN-PAUL SARTRE**

Bir adamı neden gece saat birden sonra elektrikle idam ettiklerini merak ediyorum / Çünkü akım çok güçlü, millet o zaman bütün ışıkları kapatmış oluyor. *(Blind Lemon Jefferson'ın "Lectric Chair Blues" parçasından)*

Sizlere insan etinden söz ediyorum. Onu sevmek gerek. Ayakların dinlenmeye ve dansetmeye, sırtların dayanacak bir yere, omuzların sarılmak için güçlü kollara ihtiyacı vardır. Ah dostlarım, öteki tarafta, ilmek geçirilmemiş boynunuzu ve dik başınızı sevmezler. Onun için boynunuzu sevin, elinizi üstüne koyup okşayın ve dik tutun. Domuzlara yem olacak bütün iç organlarınızı sevin. Karaciğerinizi, kalbinizin atışını da sevin. Kalbinizi, gözlerinizden, ayaklarınızdan, temiz havayı alan akciğerlerinizden, yaşamı içinde tutan ve hayat veren cinsel organlarınızdan daha çok sevin. İşte ödülünüz budur. **TONI MORRISON**, Sevgili

BEATLES'IN AMERİKA'YA İLK AYAK BASIŞI!

Kırk yıllık öykü

Kurt Cobain şöyle diyordu: "Radikal hayranlarımız bunu bir türlü kabul etmek istemiyor ama, artık kabullenseler iyi olur: Ben bir Beatles hayranıyım. Onların şarkılarından daha iyi şarkı görmedim, duymadım..." Alınlarında rock müziğinin temel kazıcıları olmak yazılı Liverpool'lu muhteşem dörtlü, günümüzden tam 40 yıl (ve Cobain doğmadan üç yıl) evvel ilk ABD ziyaretini gerçekleştirmişti. Sanki insanoğlu aya ayak basıyor!.. O günlerin siyah beyaz görüntüleri şimdi "The First U.S. Visit" isimli DVD'de ölümsüzleşti. "I Want To Hold Your Hand" rüzgarının iyice şişirdiği Beatles'ın bir "teenage-band" olarak portresi var bu filmde. Ve onlarca minik detay, hikâye... 7 Şubat'ta New York JFK Havaalanı'na inen Pan-Am uçağı, karşılama kıtasında çığlık çığlığa üç bin hayran, gırgır şamata basın toplantıları, Ed Sullivan Show'da boy göstermeleri, gece partisinde Ringo'nun dans gösterisi, kar altında Washington DC'ye tren seyahati (yandaki fotoğraf o günden), klasik müzik mabedi Carnegie Hall'da ilk rock konseri, Lauren Bacall'lı, Muhammed Ali'li anılar, Miami plajları, 24 Şubat'ta ver elini Londra... 1964 model John, Paul, George, Ringo manzaraları, film gibi bir film...

WARREN ZEVON'un çocukları, babalarının neyi beğenip beğenmeyeceğini bilemeyecekleri için, ardında kalan, az da olsa üzerinde çalışılmış malzemeleri piyasaya sürmeyeceklerini, ama Zevon'un bazı az bulunur kayıtlarının yeniden yayınlanacağını bildirdiler. VH1 kanalıysa, Zevon'un son albümü "The Wind" kayıtları esnasında çekilen bir belgeseli DVD formatında yayınlıyor.

"Love", "God" ve "Murder" albümlerinden sonra bir tematik **JOHNNY CASH** toplaması daha: "Life" bu ay yayınlanıyor. Ayrıca, Johnny Cash'in "Ring Of Fire" şarkısı hemoroidle mücadele yöntemlerini anlatan bir sosyal reklamda kullanılmak istendi, ancak Cash'in yakınları "ateş halkası"nın bir aşk metaforu olduğunu, makatla ilgisi bulunmadığını söyleyerek öneriyi reddetti.

PATTI SMITH, anlamlı bir günde, şair Rimbaud'nun 148. doğumgünü olan 20 Ekim 2002'de Columbia Records'la bir anlaşma imzalamıştı. Yeni şirketinden çıkacak ilk albümü niteliğindeki "Trampin" nisan sonlarında yayınlanacak. Albümde "Gandhi", "Cash", "Peaceable Kingdom", "Radio Baghdad" gibi şarkılar yer alıyor.

Chicago'da takıldıkları süre içinde 40'a yakın parça taslağı hazırlayan **COLDPLAY**, üçüncü albümleri için prodüktör Ken Nelson'la mesaiye başladı. Bu arada bir başka projede şarkıcı Chris Martin, "See It In A Boy's Eye" adlı parça için kalemini ve sesini yeni r&b yıldızı **JAMELIA** ile paylaştı. Şarkı, genç sanatçının "Thank You" albümünde yer alıyor.

70'lerin ömrü kısa süren, ama sonra R.E.M., Teenage Fanclub gibi gruplarca kutsanıp kült statüsüne erişen grubu **BIG STAR** 25 yıl aradan sonra dördüncü albümlerini kaydetmek üzere yeniden bir araya geldi.

JERRY GARCIA'nın 1972'den itibaren yaptığı beş solo albüm gözden geçirilerek box-set halinde yayınlanacak. Nisan ayında raflarda yerini alacak kutuda ayrıca Rolling Stones, Warren Zevon, Bob Dylan cover'larının, gün yüzü görmeyen Garcia kayıtlarının yer alacağı "Outtakes" isimli bir CD de bulunacak.

Grubun karşı çıkmasına rağmen bu ay bir **GUNS N' ROSES** "Greatest Hits" albümü yayınlanacak. Vokalist Axl Rose olmadan yollarına devam eden grubun yeni albümü "Chinese Democracy" ise hâlâ yayınlanmayı bekliyor.

Bu yılki Grammy ödülleri yine Amerikan toplumu ve yöneticileri hakkındaki bazı gerçekleri aydınlattı: Bir yanda Janet Jackson'ın törende gözüken göğüsleri yüzünden dünyanın sonu geldi çığlıkları atanlar, diğer yanda "ulusal güvenlik" gerekçesiyle vize alamadığı için törene iştirak edemeyen Kübalı müzisyenler... "Buenos Hermanos" albümüyle en iyi geleneksel Latin-tropikal albüm ödülü kazanan **IBRAHIM FERRER** ve Ry Cooder'la kaydettiği "Mambo Sinuendo" ile en iyi enstümantal pop albümü ödülüne layık görülen **MANUEL GALBAN** sonuçları evlerinde radyodan dinleyebildi.

Mayıs'ta İstanbul'a gelmesi beklenen **RACHID TAHA** şu sıralarda yakın dostu **STEVE HILLAGE**'la yazın çıkarmayı umdukları albüm için stüdyoda bulunuyor. İkili, yoğun mesai içinde, **BRIAN ENO** ve Blur'den **DAMON ALBARN**'ı da ağırladı. Birlikte kaydettikleri parça, Atina'da gerçekleşecek Olimpiyat oyunlarında kullanılacak.

Bowie'den Pulp'a kadar birçok müzisyenin ustası **SCOTT WALKER**'ın "Five Easy Pieces" adlı beş CD'lik box-set'i yayınlandı. CD'lerdeki şarkılar kronolojik değil, tematik olarak sıralanmış ve "In My Room", "Where's The Girl?", "An American in Europe" gibi isimler taşıyor.

IGGY POP'un bu yıl içinde hazırlayacağı albümünün kadrosunda eski dostu Ron Asheton'un yanısıra White Stripes'dan **JACK WHITE** ve Johnny Cash, Red Hot Chili Peppers gibi isimlerin prodüktörü **RICK RUBIN** de yer alacak.

Şimdilik kaydıyla dağılan **ZEBDA**'nın şarkıcı ve bestecisi **MAGYD CHERFI** ilk solo çalışmasını tamamladı. "La Cité des Etoiles" adını taşıyan albümdeki konuklar arasında M, Sattelites'ten Roro ve IAM'den Imhotep'in adı geçiyor.

Yeni bir konser dizisiyle Paris'i sallayan eski manken **CARLA BRUNI**'nin milyonlar satan "Quelqu'un m'a dit" albümünden yayınlanan son single "Tout le monde" adını taşıyor. Parçanın klibi için yönetmen **LÉOS CARAX** kamerasının ardına geçti.

Tim DeLaughter'ın başını çektiği 25 kişilik grup **POLYPHONIC SPREE**'nin ikinci albümü hazır. Prodüktörlüğünü Eric Drew Feldman ve Andrew Paul Baker'ın üstlendiği albüm "Together We're Heavy" adını taşıyor ve mayıs ayında yayınlanacak. Grup elemanları bu çalışmayı, ilk albüm "The Beginning Stages Of..."dan daha güçlü ve daha orkestral olarak tarif ediyor.

Dedikodular iyice arttı: Yakın zamanda dağılan **SUEDE**'in şarkıcısı **BRETT ANDERSON**, grubun ilk dönemlerinin efsane gitaristi **BERNARD BUTLER**'la yeniden buluşmuş. Anderson'ın ilk solo albümü için bir araya gelen ikili, birkaç parçayı birlikte hazırlayacakmış. Richard Hawley'nin de parmağı olan yeni projede Suede sound'undan uzak bir Brett Anderson'a hazırlanmak gerekiyormuş. Öyle ki, sağlam kaynaklar Brett'in yeni vokalinin Johnny Cash'i andırdığını fısıldıyor.

DR. DRE adını solo albümleriyle pek duymaz olmuştuk. "2001" albümünden bu yana altı yıl geçti ve sonunda yeni bir albüm hazırlıklarına koyulmayı akıl etti. Yeni proje, çalışma arkadaşlarına göre "tarihin en ileri rap albümü" iddiasını ortaya koyuyormuş ve belki de Dr. Dre'nin son çalışması olacakmış. Albümün davetlileri arasında Eminem, 50 Cent, Snoop Dogg da yer alacak.

MANU CHAO'nun yeni albümü **AMADOU & MARIAM** ile bir ortak çalışma niteliğinde olacak. Chao, uzun süredir hayranı olduğu Malili sanatçılarla gitarını ve bestelerini paylaştı, kayıtlar Fransa'da ve Mali'de gerçekleştirildi.

06→

Ölü biri yalnız şunu bilir: Yaşamak ölmekten daha iyidir.
(Kubrick'in "Full Metal Jacket" filminden)

Marjinal sufizm, yani yoksullukta, ama kalbi kayba uğratmamış bir yoksullukta, herkesin eşitlendiği bir karanlıkta, hem okudum hem de yazdım, yalan dünya senden bezdim.
AHMET GÜNTAN, Esrarîler

Geçmişe ilişkin hatırladıkları kötü şeyler değildi ama, nedense geçmiş içini acıtıyordu. Hatıraların insanın içini acıttığı yaşlara gelmiş olmalıydı. Bir yaştan sonra hatıralar, iyi ya da kötü olmalarından bağımsız olarak, sahiplerine acı veriyorlardı. **MURATHAN MUNGAN**, Çador

"Söyle bana Stamp" dedi. Gözleri buğuluydu. "Tek bir şey söyle. Bir zenci daha ne kadar yük kaldırabilir? Ne kadar?"
"Kaldırabildiği kadar" dedi Stamp Paid. "Kaldırabildiği kadar."
"Niçin? Niçin? Niçin? Niçin? Niçin."
TONI MORRISON, Sevgili

Benim gecelerimde ayın hiç işi yoktur. **SAMUEL BECKETT**, Molloy

New York'ta yayınlanan Village Voice gazetesinin geleneksel yılsonu değerlendirmesi (Pazz & Jop Critic' Poll) açıklandı. Bu yıl Amerika'da 732 müzik yazarının oylarıyla belirlenen 240 albümlük listede 305 kişiden oy alan **OUTKAST**'ın "Speakerboxxx/The Love Below" albümü açık ara birinci seçildi. 212 kişinin tercihiyle **WHITE STRIPES**'ın "Elephant"ı ikinci, 117 kişinin tercihiyle **FOUNTAINS OF WAYNE**'in "Welcome Interstate Managers"ı üçüncü oldu... Pazz & Jop'da ilk 15'e giren diğer isimler sırasıyla şöyle: Radiohead, Yeah Yeah Yeahs, The Shins, New Pornographers, Basement Jaxx, Drive-By Truckers, Dizzee Rascal, Strokes, Rufus Wainwright, Jay-Z, Cat Power, 50 Cent.

CHEB MAMI düetlerden oluşan bir albüm yayınlıyor. "Du Sud au Nord" adını taşıyacak albümde Alliance Ethnik, Aswad, Enrico Macias, Samira Said, Idir, Ziggy Marley gibi isimlerle yıllar içinde yaptığı çalışmaları bir araya getiren Cezayirli sanatçı, **SUSHEELA RAMAN**'la "Nagumomo", **ZUCCHERO**'yla "Cosi Celeste" adlı parçaları bizzat bu albüm için kaydetmiş.

NICK CAVE bir **LEONARD COHEN** tribute konseri organize ediyor. Brighton Festivali kapsamında 22-23 Mayıs günlerinde düzenlenecek konserlere katılacaklar arasında **RUFUS WAINWRIGHT** ve **THE HANDSOME FAMILY** de var.

Yeni albümlerini **JOHN PAUL JONES**'un prodöktürlüğünde hazırlayan **THE DATSUNS**, Led Zeppelin'in efsanevî basçısını bir-iki şarkıda enstrümanını eline alması için kafalamaya çalışıyor.

OUTKAST'ın **ANDRE 3000**'i kendini sinemaya verdi: Adı, Hughes kardeşlerin yöneteceği bir filmde **JIMI HENDRIX**'i oynayacak kişi olarak geçiyor. Ayrıca Andre, Elmore Leonard'ın "Be Cool" filminde Danny de Vito'yla oynayacak. Outkast da filmsiz kalmayacak: Brian Barber'ın çekeceği "Speakerboxxx" filminin soundtrack'i, aynı zamanda grubun yeni albümü muamelesi görecek.

Amerikalı punk grupları, Bush'un başkanlık seçimlerini yeniden kazanmasını engellemek için örgütlendi. **NOFX, ANTI-FLAG** gibi grupların dahil olduğu Punk Seçim Koalisyonu, punkvoter.com isimli sitede şöyle demiş: "Genç oyları birleştirmek ve toplumumuza gerçek eylemliliği geri getirmek için bir şeyler yapmak gerekiyor. Punk rock daima siyasetin kenarında ve ilerisinde olmuştur. Haklarından mahrum kılınmış genç harekete enerji getirmenin, punk rock'çuların gerçekliği dönüştürmesinin zamanıdır artık." Ayrıca **JELLO BIAFRA** ve NOFX'den Fat Mike, mücadele bayrağını yükseltmek için toplama albümler ve üniversite konserleri gerçekleştirmek için çalışıyorlar.

VARAN İKİ: EVVEL ZAMAN İÇİNDE

Selçuk Alagöz'ün Anadolu-rock klasiği "Malabadi Köprüsü", Engin Evin'in maymun atalarımıza methiyesi "Ah Dede Vah Dede", Ömür Göksel'den Ziya Osman Saba bestesi "Ha Üç Gün Önce Ha Beş Gün Sonra", Hümeyra'nın "Sessiz Gemi"si, Tanju Okan'ın "Hasret"i, sanal Ajda/Tanju düeti "Gurbetten gelmişim yorgunum hancı", Yaşar Güvenir'den "Sensiz Saadet Neymiş", Ayla Algan'dan "Aşk Hikâyesi" ve çok daha fazlası "Bir Varmış Bir Yokmuş" serisinin ikinci albümünde... Hatıralar hayal olmaktan çıktı, arşivler dile geldi...

YOUSSOU N'DOUR'un Mısırlı müzisyen Fathy Salama'nın desteği ve Arap yaylılar orkestrasıyla kaydettiği "Egypt" albümü mayıs ayında dünya dolaşımına çıkacak. İslâmiyete adanmış parçalardan oluşan albüm, ilk olarak "Sant Allah" ismiyle Senagal'de kaset formatında yayınlandı.

DARKNESS vokalisti **JUSTIN HAWKINS** ölüm tehditleri alıyor. Grubun Brit Awards'da üç ödül birden almasının ardından gelen el yazısıyla yazılmış mektubun sahibi bilinemiyor.

MORRISSEY mayıs ayında "You Are the Quarry" adlı yeni albümünü yayınlayacak ve 12 senedir konser vermediği memleketi Manchester'da sahneye çıkacak.

KINKS'in kurucusu **RAY DAVIES**, geçtiğimiz ay kız arkadaşını silahla tehdit eden bir adamı kovaladı ve bacağından vuruldu. Yara ciddiyetini koruduğu için, doktor gözetiminde bulunan sanatçının konserlere çıkması da yasak.

"Musicology" isimli yeni albümünü yayınlamaya hazırlanan **PRINCE** altı yıllık uzun bir aradan sonra bu yıl içinde bir Amerika turnesine çıkacak.

NIRVANA'nın basçısı **KRIST NOVOSELIC**, Sweet 75 ve Eyes Adrift gruplarıyla başarısız dönemler geçirdikten sonra, politikaya atılacağının sinyallerini vermişti. Sanatçı, gençleri oy sandığına çekme amaçlı kampanyalarla meşgul olmak kaydıyla sol liberal saflardaki yerini aldı ve Demokrat Parti başkan adaylarından John Kerry'yi desteklemeye başladı.

POSTA PRESS
ENTERNASYONAL ŞALALA
sayı 34

- DÜNYA SOSYAL FORUMU'NDAN MANİFESTO HİNDÎ: EMPERYALİZME KARŞI TUZ RUHU
- KARŞIYAKA - GÖZTEPE DERBİSİNİN PERDE ARKASI: BAŞBAKAN İSMAİL AKP'YE KARŞI
- CEM KARACA'NIN ARDINDAN KAHIR MEKTUBU: BENİ SİZ DELİRTTİNİZ
- EXPRESS BAĞDAT'TAN BİLDİRİYOR: İŞGAL KAPANA DÖNÜŞÜRKEN
- SLAVOJ ZİZEK'İN KALEMİNDEN LENİN: WWW.İHTİLÂL.ORG
- KRİSTAL-İŞ DİRENİŞİNDEN NOTLAR: SARI SENDİKA, ARİA, MEDYA
- "ARARAT" VESİLESİYLE ERMENİ "SORUNU" VE "TARAFSIZLIK": YARIN BUGÜNDÜR, BUGÜN DÜN
- SERGİ –"DENİZ BİLGİN, RESSAM": GÖĞSÜNDE AĞIR BİR KELEBEK

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

SELDA

41 kere maşallah... Kendi hesabıyla –eline gitarı alışı, Alpay'ın kapısını çalışı, radyoda ilk kaydının yayınlanması– tam 41 sene olmuş insanlar Selda Bağcan'ın sesini duyalı. Müzik alemine, plak listelerine paraşütle düşmesiyse 12 Mart'ın öncesine denk gelmişti: "Kâtip Arzuhalim"i, "Mapushane İçinde Mermerden Direk"i okuyan o gitarlı genç kız, bugün Türkiye popunun, folkunun, rock'unun çınarlarından biri. Albümlerinde yazdığı gibi: Eskiden "Selda"ydı, oldu artık "Selda Bağcan". 70'ler boyunca fırtına gibi esen, 12 Eylül'ün hışmına uğrayan, 1980'lerin çöl gibi siyaset ve kültür ortamında sığınılacak nadir limanlardan biri olan Selda, geçen sene çıkardığı "Ben Geldim"le, diskografisini derlediği "Türkülerimiz" serisiyle uzun yürüyüşüne devam ediyor hâlâ. Ne demiştik başta: 41 kere maşallah... Alkışlarla!..

YILMAZ'IN DOMATESLERİ

Foto: Şahan Nuhoğlu

Selda Bağcan: Baba tarafım Makedonya'dan, anne tarafım Kafkaslar'dan, Kırım'dan göç etmiş. Babamlar Manastır'dan gelip Manisa'ya yerleşmişler. Manastır'da zenginlermiş, ama buraya gelirken çok şey getirememişler, getirdikleriyle Turgutlu'dan tarla almışlar, pamuk, tütün, üzüm yetiştirmişler. Turgutlu'da, kır mahallede otururlarmış. Oradan hep en belalı tipler çıkmış. Babam orada okuyan ilk insan. O zaman üniversiteler imtihanla öğrenci almıyor, babam tıp okumak istiyor. Ama o kadar fakirler ki, veterinerlik fakültesinin harcı tıp fakültesinin yarısı olduğu için, mecburen oraya kaydoluyor. Veteriner olunca Türkiye'nin her yerini dolaşıyor, köyler tifodan kırılırken babam aşıya gidiyor...

Bir bant yaptık, radyoda çaldılar, bir günde meşhur oldum. Bir damla yabancı dil bilmediğim halde, "bunu kim söyleyebilir, herhalde İspanyol büyükelçisinin kızı" dediler.

Ben Muğla'da doğdum, bir yaşımdayken Van'a gittik, gözümü orada açtım. Çocukluğum Van'da geçtiği için ben kendimi Vanlı sayarım. Babam hayvan hastanesinin müdürüydü. Lojmanın önüne çok güzel bir bahçe yapmıştı, sebze ve hayvan yetiştirirdi. 1957'de Van'da öldü babam, tifodan. 44 yaşındaydı, ben dokuz yaşındaydım. Annem o sırada 42 yaşında ve dört çocukla kalmış, onun için büyük bir yıkım... Öğretmendi annem, hepimizi okuttu. Şimdiki öğretmen maaşıyla bunu yapamazdı.

Van'da "Johnny Guitar"

Yunanlılar Ege'yi işgal ettiğinde Rum komşusu babamı saklamış. Üzüm kelteri dedikleri bir sepet var, koymuşlar babamı içine, üzerini de üzümlerle örtmüşler, öylece ölümden kurtulmuş. O evin sahibi olan Rum flüt çalarmış, babama ilk müzik aşkını veren o olmuş. Babam çok güzel flüt çalardı. Ankara'da veterinerlik okurken saksofon öğrenmiş, bir orkestra kurmuş. Soprano Saadet İkesus var orkestrada, babamın sınıf arkadaşıymış fakültede. Babam Van'da başka arkadaşlarıyla orkestrayı sürdürmüş. İlkokula bile gitmezken mandolin çalardım ben de orkestrada, notayla hem de. Sinemada, film öncesinde dönemin meşhur şarkılarını, "Johnny Guitar"ı falan çalardı orkestra. Van'dan kulağımda hiç türkü kalmamış, belki tek tük Kürtçe uzunhavalar. Biz köylülerle hiç muhatap değildik. Bürokrasi kendi içinde bir kitle yaratmıştı, halkın arasına hiç inmezdi.

Babamın ölümünden sonra annemin tayinini çıkardılar, on gün sonra Kurtalan Ekspres'le Ankara'ya, teyzemin yanına geldik. Teyzem Aliye Seren biyoloji öğretmeni, kocasıyla kitaplar yazıyor. Kocası Suat Seren sonradan sağlık bakanı oldu. Gaziosmanpaşa'da bir villaları vardı, alt katını bize ayırdılar. Teyzemin çocukları Maarif Koleji'ne giderdi, biraz züppelerdi. Ankara'da Maarif Koleji'ne giden üç çocuk ve Van'dan gelmiş dört çocuk! Bizde lehçe vardı, ama inat ettik, üç ayda lehçemizi düzelttik. Beni de o zaman Maarif Koleji'ne göndermek istediler, ben reddettim, orası züppe okulu diye. Şimdi pişmanım; gitseydim, dil öğrenirdim hiç olmazsa. Devlet okuluna gittim, sonra da Fen Fakültesi'nin fizik bölümünü kazandım.

Connie Francis gibi

Benim bütün kardeşlerim müzisyendir, Savaş, Sezer, Serter... O zaman Ankara'da İtalyan orkestralar vardı, gece kulüplerinde yabancılar çalardı. Bir tane "roof" vardı, Gönül Yazar gelip Batı müziği söylerdi. Benson Eko diye bir marka vardı, Gönül Yazar'a o kurulmuş diye dilden dile dolaşırdı. Biz de müzik çevresinde olduğumuz için duyar, imrenirdik. O zaman merakımız Batı müziğiydi. Ankara Radyosu'nda liste programları vardı, onları dinlerdik. Beatles'ı çok severdik, Connie Francis, Dusty Springfield, Supremes... Sonra bu ülke kendi müziğini yarattı. 60'tan 70'e gelirken İstanbul kökenli Anadolu pop çıktı Cem Karaca'yla, Barış Manço'yla. Barış Manço ilk kez Ankara'ya geldi konsere, şişman, tanınmayan bir delikanlı. Bir dinledik ki, şok olduk. Bir gitar çalıyor adamlar, ağzımız açık bakıyoruz... O zaman abilerim gece kulüplerinde çalı-

devamı 57'de ➜

DUOUD

Ne Udî Hırant ne Yorgo Bacanos, ne Anouar Brahem ne Rabih Abou Khalil, ne Ara Dinkçiyan ne Coşkun Sabah, ne Hamza El Din ne Cinuçen Tanrıkorur, ne Sedat Oytun ne Mutlu Torun, ne Munir Bashir ne Şerif Muhiddin Targan... Duoud öyle bir ud düellosu tutturmuş gidiyor ki, hem hiçbirisi, hem hepsi... Fransa'da yaşayan iki genç Mağribiden oluşuyor grup: Cezayirli Mehdi Haddab ve (adını Burhan Öçal & Trakya All Stars'dan bildiğimiz) Tunuslu Smadj. Sert ve kıvrak ud nağmelerini elektroritmlerle bezedikleri "Wild Serenade" albümleri tüm Avrupa'da haklı bir ilgi gördü, geçen seneki Babylon konserlerinin methi kulaktan kulağa yayıldı... Ocak'ta yine Babylon'daydılar, ama İstanbul'u kar zaptedince konser 2 Mart'a ertelendi, Fransa'dan buraya sırf Roll'a mülakat vermek için gelmiş oldular.

akıntıya karşı

Smadj ve Mehdi Haddab (foto: Şahan Nuhoğlu)

Sizi uda yönelten ne oldu?

Mehdi Haddab: Ben Cezayir'de doğdum, 13 yaşıma kadar orada yaşadım, ud sık karşıma çıkan bir enstrümandı, daha çok da Endülüs, Endülüs-Arap müziklerinde... Ama şahit olduğum kadarıyla udla solo atmak çok ender bir durumdu, genelde bir eşlik aletiydi ud. Dolayısıyla gitar daha fazla ilgimi çekiyordu, müziğe elektro gitarla başladım Cezayir'de. Yaşça benden büyük bir arkadaşım elektro gitarla oryantal müzik yapıyordu, ondan bu tarzı öğrenmeye çalışıyordum. Aynı arkadaşım bana Iraklı ud üstadı Munir Bashir'in bir plağını verdi. Biraz merakla uda başladım ve sonuçta gitarı bıraktım, o günden beri ud çalıyorum. Beni uda yönelten Munir Bashir'in 1972 tarihli konser albümüydü. İçinde epey oryantal tarzda emprovizasyonların olduğu bir resital kaydıydı. Sonra pek çok büyük ustayı dinledim... Mesela Mısır ekolünden, Ümmü Gülsüm'e udla eşlik eden Mohamed El Kassabgi... Ümmü Gülsüm'ün pek çok şarkısının bestesi ona ait. Yine bir başka Mısırlı, Riad El Sounbati; o da Ümmü Gülsüm'ün bestekârlarından biriydi... Daha sonraları Tunuslu bir hocadan ud dersleri aldım.

Ders almaya başladığında artık Fransa'da mıydın?

Mehdi: Evet. Tunuslu hocam sayesinde klasik Türk, klasik Osmanlı repertuarını, peşrevleri keşfettim.

Jean-Pierre Smadj: Benim de yakın çevremde dinlenen müziklerin çoğunda ud vardı. Tunus'ta doğdum ve çocukluğum orada geçti. Her ne kadar müziğe gitarla başladıysam ve çok uzun süre gitar çaldıysam da, ud her zaman ilgimi çekmiştir. Aşinalığım çok küçük yaşlara dayanıyor, ama tanışmam oldukça geç. Otuz yaşımda uda başladım, yedi senedir çalıyorum.

Kaç yaşına kadar Tunus'ta kaldın?

Smadj: Beş yaşıma kadar, ama sonra da her yıl gittim. Paris'te yaşıyorduk, tatilleri Tunus'ta geçiriyorduk... Annemle babam Ümmü Gülsüm'ü, Ferid El Atraş'ı, dönemin bütün büyük şarkıcılarını dinlerlerdi ve bütün şarkılarda eşlikçi olarak ud vardı. Ciddi ciddi ud dinlemeye, çalmaya ilgi duyduğumda başladım. En sevdiğim udiler Anouar Brahem, Munir Bashir...

Ud şarkılara eşlik eden bir enstrümanken, siz uda dayalı sözsüz bir müzik yapıyorsunuz. Bu fikir nasıl gelişti?

Mehdi: Ud 30'lu, 40'lı yıllardan sonra Munir Bashir'le, Türk bestekâr Şerif Muhiddin Targan'la birlikte solo konser enstrümanı haline de geliyor.

Arap kültüründe ud daha ziyade yüksek sanat enstrümanı mı, yoksa Türkiye'de olduğu gibi aynı zamanda meyhanelerde filan çalınan popüler bir alet mi?

Mehdi: Tıpkı buradaki gibi, güzel olan da bu.

Smadj: Sokakta da çalınıyor, prenslerin saraylarında da... Ama lokantalarda çalınıp söylenmesi Türkiye'deki kadar yaygın değil. Daha çok düğünlerde, özel eğlencelerde çalınır.

Gitarla özdeşleşen flamenko müziğinin de temelinde ud var. Gitarla ud sistematikleri birbirinden çok farklı değil mi?

Mehdi: Udun en başından beri Batı'daki telli sazların temeli olduğu bir gerçek. Ortaçağdaki lut, ardından gitar... Flamenkoda da hâlâ ud tekniğinin izleri vardır. Tellere vurma şeklinde bunu çok net görebilirsiniz.

Biz "halk udu"nu seviyoruz. Yüce yanını değil, sokakta, meyhanede çalınan udu, distorsiyonları seviyoruz. Ama o geleneksel, büyük udîler gibi çalabilmek için çalışıyoruz.

Smadj: Flamenko üstadlarının üstadı Paco de Lucia albümlerine mutlaka biraz da ud koyuyor... Ama iki alet gerçekten çok farklı, modlar, makamlar, vibrasyonlar çok farklı. Aynı zamanda iki aleti de aynı şekilde çalmanın çok zor olduğunu düşünüyorum.

Mısır ve Mağrip ülkelerinin dışında, Iraklı, Ermeni, Balkanlı udîler ve uzun Osmanlı geleneği var... Bestelerde, çalışlarda büyük farklılıklara rastlanıyor mu?

Mehdi: Kesinlikle. Öncelikle, sound farkı var. Sonra süsleme farklılıkları... Türk ve Ermeni udu çok daha kesin, Batı enstrümanlarına biraz daha yakın. Daha metalik... Arap udu daha ağır, daha karamsar belki. Ya da daha derin...

Siz hangi geleneği takip ediyorsunuz?

Mehdi: İkisini de seviyorum. Zaten onun için sahnede üç-dört tane farklı udumuz var.

Smadj: Tabii ki Kuzey Afrika benim memleketim. Ama Mehdi'nin Türk geleneğini keşfetmesinden beri Türk müziği çalmak da hoşumuza gidiyor.

Burhan Öçal'ın "Kırklareli İl Sınırı" albümündeki elektronik ritm programları sana aitti. Kendi albümünüzdeki Balkan havalarına Burhan Öçal'ın etkisi oldu mu?

Smadj: Yo, çok daha önce bu müzikleri keşfetmiştik. Nedim Nalbantoğlu'yla da çok çaldık, onun çok zengin Balkan, Bulgar repertuarı var.

Nedim Nalbantoğlu'yla tanışmanız nasıl oldu?

Smadj: Ondan çok büyük kemancı diye söz etmişlerdi. Bir akşam, onun da çaldığı bir lokantaya dinlemeye gittim, hayran kaldım. Kısa bir süre sonra, onun için bir parça besteledim. O arada büyük bir dostluk oluştu aramızda; kafelerde, restoranlarda beraber çaldık.

Nedim Nalbantoğlu'yla çalışan Mano Solo da, Burhan Öçal da, onun için biraz delidir diyor...

Smadj: Biraz değil, tamamen deli. Ama dahi bir deli. Kemancıların çoğu deliriyor. *(gülüyor)* Tarih boyunca, büyük viyolonistlerin çoğu deli. Kimi bu nedenle kariyerlerine devam bile edemiyor. Virtüoz müzisyenler arasındaki rekabetin de bunda rolü var herhalde. Bence, Nedim'i çekemeyen, ondan nefret eden müzisyenler var. Çünkü Nedim virtüoziteyi olabilecek en yükseğe doğru çekiyor; ayrıca, çok radikal. Eğer bir müzisyen onun seviyesinde değilse, hemen bağı kopartıyor. Bu nedenle orkestralarla çok sorun yaşıyor. Ama onun deliliği hiç çirkin, nahoş bir delilik değil. Çok iyi anlaşıyoruz, beraber çalmaktan memnunuz. Ama öyle sanıyorum ki, ona nasıl davranacağınızı da bilmek lazım. Aslında, herkese olduğu gibi.

Ud her ne kadar meyhanelerde filan çalınsa da, onunla kolay kolay dans edilmiyor. Sizinki tam bir "dance music" olmasa da, pekâlâ dans edilebilir bir müzik. Üstelik bu, altyapıdaki ritmlerle değil, bizzat ud çalışınızla ilgili...

Mehdi: Çünkü çok ritmik melodilerimiz var, dans orada. Çaldığımız melodiler insanları dansa çağırıyor. Yoksa genelde, ud değil, perküsyonlar, klarnettir dans ettiren.

Smadj: Arap geleneğindeki popüler ud, düğünlerdeki, bayramlardaki, sokaktaki ud çok güçlü bir enstrüman. Tek başına insanları dans ettirir.

Mehdi: Özellikle de kadınları. *(gülüyor)*

Sözsüz, enstrümantal bir müzik yapmayı tercih

→09

etmenizin sebebi ne?
Mehdi: Bir karar sonucu değil, şarkı söylemeyi bilmiyoruz. *(gülüyor)* Smadj söylüyor aslında.
Smadj: Bir aradayken, enstrümantal müzik yapmak, sadece müzikle konuşmak hoşumuza gidiyor. Bir şarkıcıyla birlikte çalmayız anlamına gelmiyor bu. Sanıyorum, bir sonraki albüme bazı şarkıcıları davet edeceğiz.
"Duoud" öncesinde ikinizin farklı müzikal geçmişi var. Neler yaptınız?
Smadj: Ben on yaşımdan beri gitar çalıyordum. Caz okulunda okudum. Şanson, bossa nova, rock... Değişik gruplarda pek çok farklı tarz yaptım gençliğimde. Sonra çok uzun süre kulüplerde caz çaldım. Derken, cazla dünya müzikleri miksajı yapmak ilgimi çekmeye başladı. Elektronik müziğe yöneldim. 90'lı yıllarda elektronik müzik Fransa'da yükselişteyken on yıl kadar ses mühendisliği yaptım, mesleğim bu. Aletlerle aram iyi olduğu için, bilgisayarları, sampler'ları çok çabuk öğrendim ve bunlarla besteler yapmaya başladım. Ailem bana bir ud hediye edince, hemen udla elektronik müziği evlendirmeye koyuldum. Solo albümler yaptım. Sonra Mehdi'yle tanıştık, ud çalmaya iyice ısındım. Başka kişilerle de albümler yaptım, Burhan Öçal'la olduğu gibi...
Cezayirli rap grubu Intik'le de çaldınız, öyle değil mi?
Mehdi: Evet, çaldık... Çok iyi bir gruptu, devam etmemesi çok yazık. Grup dağıldı, herkes kendi yolundan gidiyor. Onlarla fazla konsere katılamadım, çünkü Ekova adında bir grupla turnedeydim. Ayrıca, pek çok raï konserinde sahne aldım.
Raï seviyor musun?
Mehdi: Çocukken Cezayir'deyken, Raina Raï vardı, süper bir gruptu, elektro gitarla falan müzik yapıyorlardı, çok hoşuma gidiyordu. Ama genel olarak raï, özellikle düşkün olduğum bir müzik değil. Çalarken daha çok ilgimi çekiyordu, aslında çok komplike bir müzik, bütün bir ruh halini temsil ediyor ve tamamen Cezayir'in batısına ait.
Cezayir'deyken elektro gitar çaldığını, ud dersleri almaya Fransa'ya geldikten sonra başladığını söyledin...
Mehdi: Evet, biraz akıntıya karşı gitme zihniyeti.
Doğduğunuz ülkenin dışında yaşıyor olmanızın kökenlerinize, geleneksel kültürlere ilgi duymanızda sizce bir etkisi oldu mu? Cezayir'de ya da Tunus'ta kalsaydınız, şimdi bu müziği yapıyor olur muydunuz?
Mehdi: Büyük ihtimalle başka şey yapardık.
Smadj: Fransa'yla Cezayir ve Tunus'un müzikal olanakları çok farklı. Tunus'ta müzisyenler için olanaklar çok kısıtlı, farklı tarz müzik yapabilmeleri çok zor. Ya klasik Arap müziği yapıyorsun, ya da popüler düğün müzikleri... Diyelim ki caz için, dinleyici yok, kulüp yok... Fransa'da istediğin türle ilgilenebiliyorsun, klasik, çağdaş, barok, dünya müziği, caz, pop...
Albümünüz memleketinizde nasıl karşılandı?
Mehdi: Cezayir'de dağıtıma girmedi ki. Mağazalarda satılmıyor. Eş-dost birbirine veriyor, öyle duyuluyor. Genel olarak iyi tepkiler aldık. İnsanlar köklerinin modernize olduğunu söylüyor.

Hiçbir müzisyenin, başka kültürlerin müziklerini öğrenip çalması eleştirilemez, engellenemez. Ama Türkler geleneklerini biraz gizli bahçe gibi tutmak istiyor.

Müziğinizi nasıl tarif edersiniz? Bir söyleşide Smadj, "bizimki daha ziyade rock'n'roll sound'u, kirli sound, kesinlikle gelenekselcilere göre değil" diyor.
Smadj: Evet, evet. İlk başlarda, söyleşilerde bize neyi sevdiğimizi soruyorlardı. Biz de "popüler ud"u, "halk udu"nu sevdiğimizi söylüyorduk. Udun o kutsal, yüce, asil yanını değil de, daha çok sokaklarda, barlarda, meyhanelerde, oralarda çalınan udu seviyoruz. Dolayısıyla, çalış tarzımız da bundan esinleniyor. Biraz kirli bir ud sound'unu, distorsiyonları seviyoruz. Ama, geleneğe çok saygılıyız, bütün büyük bestecileri, udîleri her gün zevkle ve saygıyla dinliyoruz. O büyük udîler gibi çalabilmek için çalışıyoruz. Ama bizimki daha basit, daha halk müziği.
Batılı müzisyenlerin oryantale ilgi göstermelerini nasıl buluyorsunuz? Mesela Page & Plant'in "No Quarter"ını beğenmiş miydiniz?
Mehdi: Mısırlı ve Faslı gnawa müzisyenleriyle yaptıkları bir albümdü. Gayet iyiydi. Jimmy Page gibi bir müzisyenin bu müzikle ilgilenmesi önemli. Oryantal müzikte çok rock olan yanlar var ve bu tür çalışmalar bunun varolduğunu gösteriyor.
Smadj: O albüm iyi bir füzyon. Rock müzisyenlerine yabancı gibi duran, ama aslında o denli de yabancı olmayan bir müziği çalmalarının heyecanını görüyorsun... Bu aynı zamanda çok hassas bir konu. Bazen dünya müziği yapan Batılılar kestirme yollara sapıyorlar, duyguları, özü ifade etmiyorlar, klişelere başvuruyorlar. Ama hiçbir müzisyenin, başka ülkelerin, başka kültürlerin müzikleriyle ilgilenmesi, onları öğrenmesi, çalması eleştirilemez, engellenemez. Galiba Türkiye'de biraz daha zor, Türkler gelenekleri konusunda çok muhafazakâr. O geleneklere girmeye çalıştığınız zaman, dikkatli olmanız gerekiyor. "Vay vay, senin ne hakkın var!" Biraz gizli bahçe gibi tutmak istiyorlar... Ama müzisyenler arası ilişki rahat kuruluyor. Mesela konserde çalacağımız klarnetçi (Çorlulu) Savaş'la kısa sürede bir uyum yakaladık.

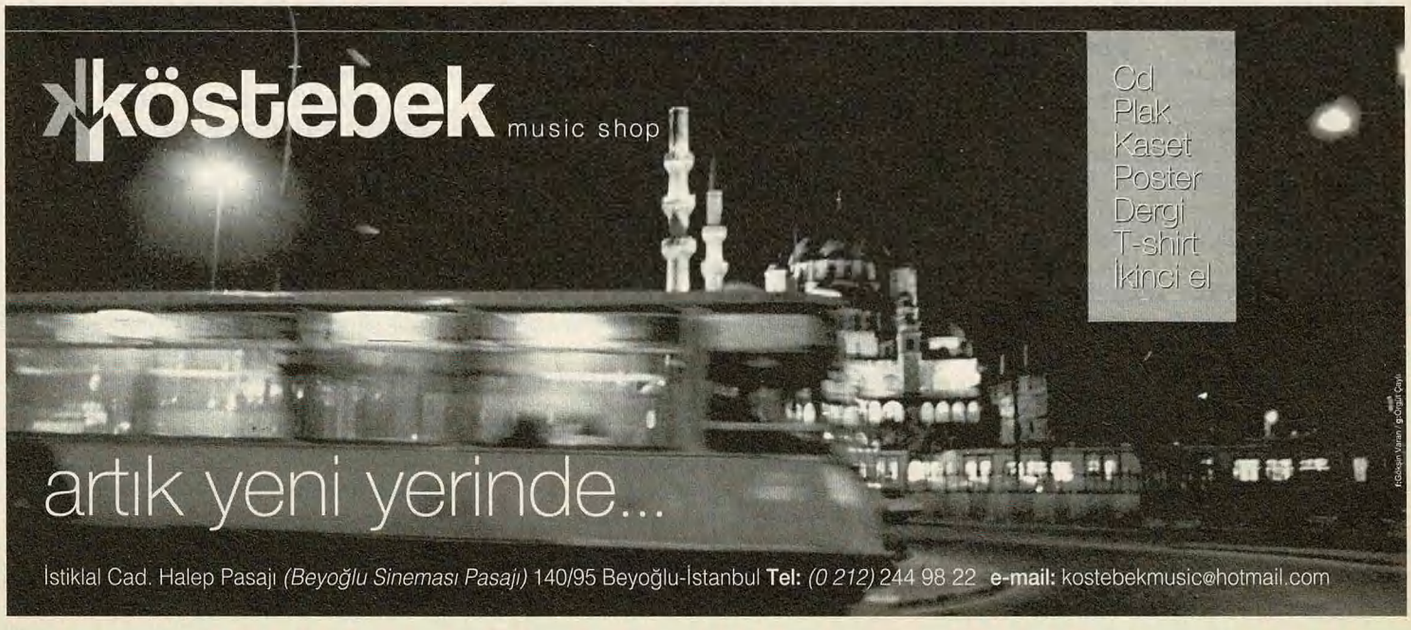

Burhan'la çalışmak da çok kolay olmuştu.

Burhan Öçal'la nasıl tanışmıştın?

Smadj: Konserleri için bir elektronik müzisyeni arıyordu, beni buldu. O albüme ("Kırklareli İl Sınırı") katılmaktan büyük mutluluk duydum.

Bugün Arap denince, neredeyse sadece Müslüman Araplar akla geliyor ve ne Arap olmak ne de müslümanlık iyi çağrışım yapmıyor. Türkiye'nin seçkinleri için de Araplık olumsuz bir şey... Bunu siz de gözlemlemiş miydiniz?

Mehdi: Gayet normal, tarihe baksanıza, Osmanlı bu coğrafyanın tarihine çok damgasını vurmuş. İspanya ile İsveç birbirinden ne kadar farklıysa, Suudi Arabistan'la Türkiye de en az o kadar farklı. Kültürel olarak o farkın altını çizmek istiyorlar herhalde. Ama bir kültürün diğerinden daha iyi, daha üstün olduğunu söylemek kesinlikle onaylayabileceğim bir şey değil. Dünyada iyi olan şey farklılıklardır, bu zenginliktir. Oysa estetik tektipleşme korkunç bir şey.

Smadj: Buraya ilk geldiğimde ve ud çaldığımı söylediğimde, müzisyenler, Burhan da dahil, çok şaşırıyorlardı. Onlar için ben Fransızdım, dolayısıyla böyle bir şey mümkün değildi. Sonra, Tunus'ta doğduğumu öğrendiklerinde, "Aa! Arapmış!" şaşkınlığı... Üstüne bir de Yahudi olduğumu söyleyince, inanılmaz geliyordu onlara. Türkiye'ye kendimi yakın hissetmemin nedeni, Arap olduğum kadar Yahudi de olmam. Çünkü Balkan müziklerini Yahudi olmam sayesinde keşfettim. Dualarımız, Aşkenaz kültürü burada yapılan müziklere çok yakın. Bence her kültür arasında köprüler var. Ötekine, kültürel farka saygı duymak çok önemli. Ayrıca, biraz kazıdığınızda, onun o kadar da uzak olmadığını görüyorsunuz. Araplar Türklere, Yahudiler müslümanlara hiç de uzak değil.

Tarih boyunca, büyük viyolonistlerin çoğu deli. Ama Nedim Nalbantoğlu'nun deliliği çirkin, nahoş bir delilik değil. Çok iyi anlaşıyoruz, beraber çalmaktan mumnunuz.

Yahudi Arap müzikleriyle, müslüman Arap müzikleri arasında temel bir farklılık var mı?

Mehdi: Bence farklılık gittikçe büyüyor. Tarihsel nedenlerle, örneğin Cezayir'deki birçok Yahudi müzisyen ülkeyi terk etti. Her gidenle bir şeyler eksiliyor. Eksilen sadece birkaç şarkı, birkaç parça değil. Eskiden, birlikte çalınıp söyleniyordu, müzik birlikte gelişiyordu.

"World music" olarak sınıflandırılmak size uyuyor mu?

Smadj: "World music" dinleyicisi genelde açık zihniyetli, farklı şeyleri keşfetmeye hevesli... Eğer bizi elektronik müzik olarak tasnif etselerdi, insanlar hayal kırıklığına uğrayacaktı, çünkü müziğimiz tamamen o tarzda değil; eğer cazcı olduğumuz için caz raflarına koysalardı, yine aynı şey olacaktı. Bence "world music" en iyisi, ayrıca bir dünya turnesi yapmamıza imkân sağladı, çünkü dünyanın her yerinde "world music" festivalleri var.

Albümünüzün adı "Wild Serenade" müzik tarzınızı çok iyi temsil ediyor. "Serenad" udun geleneksel, bildik çağrışımlarını, "yabani" de sanki çalış tarzınızı simgeliyor.

Mehdi: Bu ismi seçtik, çünkü bir ikiliyiz, biraz ying ve yang gibi. Güzellikte bir yabanilik var, yabanilikte de bir güzellik. Aynı zamanda, distorsiyonlarımızı, bozuk seslerimizi göstermekten korkmadığımızın da bir ifadesi.

Albümde "Zanzibar" isimli bir parça var. Bu nereden geliyor? Tanzanya'da bulundunuz mu?

Smadj: Parçanın adını Zanzibar koyduk, çünkü o parçayı ilk defa orada çaldık. O parçayı bestelediğimde de Zanzibar'daydık. Bir müzik festivaline gitmiştik, üç konser için. Ve hayran kaldığım adanın adını parçaya verdim.

Zanzibar karanfilleriyle, baharatlarıyla çok ünlüymüş ve halkı köleciliğin bütün ıstıraplarını derinden yaşamış. Zanzibar nasıl bir yer?

Smadj: Yeryüzünde bir cennet.

Mehdi: Zanzibar, Farsça bir kelime. Ne anlama geldiğini unuttum. Önce uzun bir Pers egemenliği var, sonra Araplar geliyor ve diğerleri...

Smadj: Çok fazla baharat var, çok fazla ipek var, bir sürü çok güzel şey var. Çok güzel, çünkü farklı kültürlerin karışımına tanıklık ediyor, Arap kültürü, Siyah Afrika kültürü...

Mehdi: Aynı zamanda da, tarihsel olarak bir köleler adası. Tarihinin o yanı çok acı.

Bir başka parçanın adı da "Berlin Paris". Paris'te yaşıyorsunuz, Berlin'in de hayatınızda özel bir yeri var mı?

Smadj: Mehdi bir tema yazmıştı. O küçük müzik parçasının elektronik arka planını Berlin'le Paris arasında, trende yaptım. Aramızda öyle söyleye söyleye, sonuçta şarkının adı oldu. Armonik çeşitlilik, emprovizasyon serbestliği ve elektronik kullanımı bakımından albümün en deneysel parçası, aynı zamanda diğerlerine kıyasla en Batılı parça. Biraz da bu nedenle o ismi koruduk.

Albümdeki parçalardan biri de "Midnight Express"in film müziğinden. Türkiye'de tabu olan bu filmi görmüş müydünüz?

Mehdi: Evet. Tam da bunun için albümde o şarkının olması iyi bir şey. Sinemasal açıdan değerlendirmek ayrı, ama vermek istediği mesaj açısından biraz saçmalıyor. Filmde tek bir sempatik Türk bile yok, öyle sahneler var ki, insan acaba CIA'in siparişi mi diye düşünmeden edemiyor. Ama müziğin bestecisinin filmin hikâyesiyle hiçbir alâkası yok. 1970'li yıllarda Almanya'da disko ve tekno müzikler yapan, önemli işler çıkaran Giorgio Moroder. Parçanın biraz kiç bir yanı var, dinlemesi de, çalması da hoş.

Smadj: İlk tekno örneklerinden biri olması, melodinin fazlasıyla kiç olması, udla pek bağdaşmaması, bütün bunlar bizi çekti. İlk defa sokakta çalmıştık, insanlar hemen toplaşıp dansa başladı... Nedim aslında o parçada çalmaktan rahatsız oldu, hakiki Türk refleksi gösterdi.

Atom Egoyan'ın "Ararat"ını gördünüz mü? Türkiye'de, bu sefer filmi devlet yasaklamadı, daha umut kırıcı şekilde, faşistlerin tehditleri karşısında, dağıtıcı şirket gösterimden vazgeçti.

Mehdi: Yo, filmi henüz görmedik. Bu söylediğin hakikaten de daha moral bozucu.

Son soru: İnsan her hoşlandığı kişi için parça yazmıyor, sana "For Nedim"i yazdıran neydi?

Smadj: O melodinin Nedim'i eğlendireceğini biliyordum. Keman partisyonunu beraber yazdık. Parçayı tamamen kendi istediği gibi yorumladı. Nedim'in biraz Charlie Parker gibi olduğunu düşünüyorum. Charlie Parker orkestralarda çalarken diğer müzisyenler çok surat yaparmış, çünkü temalar ve cümleler arasında küçük nüansları yakalamak, her cümlenin arasında çalmak istermiş. Nedim de öyle, iki cümle arasına küçük küçük girintiler yapmak istiyor. Onun için de temayı çok sade bıraktım, kafasına göre, istediğini ekleyebilsin diye. İnsanlar, insanların kişilikleri benim esin kaynağımdır.

Söyleşi: **Siren İdemen**

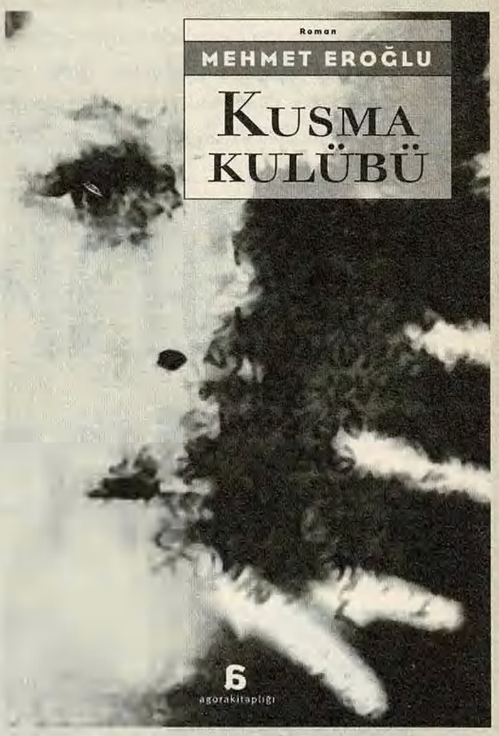

ROMAN >

Sayfa: 358
Fiyat: 13 milyon

Mehmet Eroğlu'nun, zenginliği, yerleşik sistemi, medya ve magazin dünyasını kıyasıya eleştiren; insanı en çok insan kılan bir erdemi çarpıcı bir edebiyat temasına dönüştüren son romanı...

BAŞKALARININ ACISINA BAKMAK

susan sontag

TÜRKÇESİ: OSMAN AKINHAY

KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR >

Sayfa: 151
Fiyat: 7,5 milyon

Savaş ve dehşet fotoğrafları, savaş fotoğrafçılığının misyonu ve başkalarının ıstıraplarına duyarlı olmak üzerine insanlık dersi veren bir Sontag klasiği...

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

6 agorakitaplığı

JIMMY SCOTT

Ocak ayının son günlerinde Babylon sahnesi bir kez daha tarihe tanıklık etti. Yirminci yüzyılın en içli caz seslerinden birini, olduğumuz yerde çakılı kalarak, yüreğimiz küt küt atarak izledik. Boyu, posu ve sesiyle küçücük, uyandırdığı etkiyle dev bir sanatçı, "Little" Jimmy Scott geçti İstanbul'dan... Onun müzik dünyasındaki hayranları saymakla bitmez, biri de Lou Reed. 1992 tarihli "Magic & Loss" adlı Lou Reed albümündeki "Power and Glory" parçasında düet yapan ikili, bu kayıttan dört yıl sonra, 1996'da kısa ve keyifli bir telefon muhabbeti gerçekleştirmiş. Roll tele-kulak servisi sunar...

ÇÜNKÜ BEBEĞİM, ŞİMDİ HÜRSÜN

Bir meleğin sesi var onda. Jimmy'yi dinlerken bizzat kalbiniz icrayı sanat eyler. Jimmy'nin sesinde hayat tecrübesi ve ifade sanatı mevcuttur, müthiş tutkusuna bizi de ortak eder. Sesinin son notasıyla şarkı nihayete erdiğinde dünyanın eski haline döneriz, Jimmy şarkı söylerkenki kadar güzel değildir artık dünya, ne de o kadar tutku dolu. Tek yapacağımız, tekrar söylemesini ve bizi biraz daha yüksek bir mertebeye eriştirmesini beklemektir. LOU REED

Lou Reed: Ne alemdesin Jimmy?
Jimmy Scott: Senden n'aber bebek?
Çok iyi. Çekoslovakya'dayım.
Yolun açık olsun!
Yeni bir albümünün ("Heaven") çıkacağını duydum Jimmy, gospel tarzıymış, öyle mi?
Ufaklığımdan, kiliseye gitmem gerektiği zamanlardan beri bir gospel fikri vardı bende. Herkesin kendine has bir tarzı vardır. Mesela Tennessee'deki gospel'ciler çok düşük tonda söyler. Gospelin yeni tarzlarla söylenebileceği fikrinden hareket ettim ve öykü formuyla buluşturdum.
Bir keresinde birlikte stüdyoya girmiştik ve sen orada kilisede şarkı söylemenin rekabetçi bir tarafı olduğundan söz etmiştin...
Evet, ana babalar "benim çocuğum öteki çocuklardan daha iyi söylüyor" diye böbürlenirdi. Fakat benimkiler "doğru dürüst söyle, yoksa evde hesaplaşırız" derdi.
O zamanlar şarkıcı olabileceğini düşünüyor muydun?
Şarkı söyleyebilmemin beni tanınmış bir insan yapacağını bilmiyordum. Sekiz-dokuz yaşımdan itibaren bir manavda ya da benzeri bir işte çalışacağımı düşünüyordum, fakat kendimi hep bir konserde şarkı söylerken buluyordum. 18-19 yaşlarımdayken, doğup büyüdüğüm şehirde,

Şimdiki gençlere üzülüyorum. Temelleri yok çünkü. Bir şanslı konser, bir şanslı şarkı ve bum! Halbuki biraz eza-cefa çekseler, çok daha iyi noktalara gelirler.

Cleveland'de bir mahallî salonda kendi başıma bir konser vermiştim.
Sene kaçtı?
1945.
1945'te ben üç yaşındaydım. Savaş zamanıydı, seni askere çağırmadılar mı?
Hayır, hayır. Beni istemediler. Ufak tefek, çelimsiz bir tiptim.
Tanrıya şükür.
Evet, bir bakıma öyle. Fakat askere alınmamak beni incitmişti, ben de savaşa gitmek istiyordum.
18'indeyken şarkıcılık yapabileceğine kani olduğunu söyledin, daha öncesinde bunu düşündüğün olmamış mıydı?
Hakikaten düşünmemiştim, çünkü yapacak bir sürü şey vardı. Büyük bir aileydik. On kardeştik.

Annem vefat edince, zihnimdeki en önemli şey nasıl hayatta kalacağımdı. Hepimiz, bütün kardeşler çeşitli çocuk esirgeme kurumlarına dağıtılmıştık. Dolayısıyla, kafamdaki tek düşünce "buradan nasıl kurtulurum"du. Onun da tek yolu bir iş bulmaktı, ancak bir işte çalıştığında çocuk esirgeme kurumu seni serbest bırakıyordu. 16 yaşımdayken bir iş buldum ve oradan kurtuldum.

Ne tür işler yaptın?

Her tür. Manav çıraklığı, ayakkabı boyacılığı, bulaşıkçılık...

Ben de bir civata-vida fabrikasında çalışmıştım, vidaları eğeliyordum.

Hadi ya! O işi ben de yaptım.

O meslekte geleceğimin çok parlak olduğunu söylemişlerdi.

Hassiktir!

Müzisyen olarak geçimini sağlamaya başlaman bayağı erken yaşlarda oldu galiba...

Gezgin müzisyen olarak çalışıyordum. O şehir bu kasaba dolaşıp durdum. Bunun çok eğitici olduğunu düşünüyorum ve şimdiki gençlere üzülüyorum. Temelleri yok çünkü. Bir şanslı konser, bir şanslı şarkı ve bum! Halbuki biraz eza-cefa çekseler, çok daha iyi noktalara gelirler.

Hep şunu merak etmişimdir: Siyah müzisyenlerin kilise müziğinin sözlerini değiştirip onu rhythm and blues haline getirmeleri sorun yaratmıyor muydu? Sen böyle bir sorun yaşadın mı?

Siyahları ayırt eden şey, şarkı söylerken seslerine duygu katmaları. En önemli özellikleri bu: İfade etmek istedikleri içsel bir hissiyat oluyor hep. Büyürken yaşadıkları şeylerden kaynaklanıyor bu tabii. Irçılık falan... Ama bu, siyahlara mahsus bir şey değil. Şimdi biraz da sen anlat, çünkü senin söyleyişinde de başkalarında olmayan bir hissiyat var.

Yapma Jimmy!

Hayır, ciddiyim. Senin şiirin çok derin; hayatı bütünlüğü içinde kavrıyor. Öyle değil mi bebeğim?

Geçelim bunu, sen cazı çok seviyorsun, değil mi?

Hep sevmişimdir. Ama, benim bir caz şarkıcısı olarak yetiştiğim yıllarda, çevremdeki çocuklar rock-'n'roll'cu sayılıyordu. Siyahsan rock'n'roll şarkıcısısın demekti.

Charlie Parker'la birlikte söylediğini duydum...

Evet, bir gece Birdland'e gittim, ben merdivenleri inerken Charlie solo yapıyordu. Kafasını kaldırıp beni gördüğünde, bir el işaretiyle sahneye çağırıverdi.

Bu, cazın Amerika'daki zirvelerinden biri galiba...

Yok canım, bence sadece cazın ne olduğunun günışığına çıktığı anlardan biriydi o.

Gençliğinde kimleri dinlerdin?

Beni büyüleyen adam Paul Robeson'du. Müzikal bir öyküyü daha iyi anlatan biri olamaz diye düşünürdüm.

Yani şarkı söylemenin teatral boyutunun farkındaydın.

Müziğin ne olduğuna nüfuz etmeye başladığımdan itibaren, o günlerde "prensipli sanatçı" dediğimiz hedefe ulaşmak için fikirleri kullanmayı öğrenmenin gerektiğini idrak ettim. Başka bir deyişle, müziğin bütünlüğü içinde hareket etmeye başladım.

Bunu sezgiyle mi yaptın?

Evet, genellikle. Ama, bir şarkıyı söylemeye karar verdiğimde, onu önce noktasına virgülüne sadık kalarak, hiçbir şey eklemeden söylerim, sonra kendi ilavelerimi yaparım.

Biliyor musun, şarkı söylemeye dair birçok şeyi senden öğrendim.

Sesini abartabilirsin. O zaman sözlere taarruz edip melodiyi ıskalıyorsundur. Benim sesim müziğin üstüne oturur. Senin sesin de müziğin üstüne oturuyor Lou.

Şimdi artık şarkı söylemek benim için bir zevk.

Çünkü bebeğim, şimdi daha açık, daha hürsün, hepsi bu.

Sesini kullanırken dikkatli misindir?

Evet, öyle olmak gerekiyor. Yaratıcı bir kafaya sahip olabilirsin, ama sesin her zaman yaratıcı fikirlere eşlik edemeyebilir. Sesini abartabilirsin. O zaman sözlere taarruz edip melodiyi ıskalıyorsundur. Benim sesim müziğin üstüne oturur. Mesele budur, sen de öyle yapıyorsun Lou, senin sesin de müziğin üstüne oturuyor.

Kadınların senin için ölüp bittiğini duydum, öyle miydi gerçekten?

Onlar müziğin cazibesine kapılıyordu. O şarkıları söyleyen ben olduğum için bana hayranmışlar gibi oluyordu.

Jimmy Scott olarak plak yapmaya ne zaman başladın?

1950'lerde. O zamana kadar, olay "Lionel Hampton ve vokalisti"ydi. Şarkıcılara prim vermek adetten değildi.

Daha çok para isteseydin, senin yerine başka birini alırlar mıydı?

Aynen öyle yaparlardı. Ama, "Everybody's Somebody's Fool"u söyleyişim Lionel'a öyle bir prestij getirmişti ki, ondan ekstra bir 50 dolar isteyebilmiştim. 50 dolar, bir takım elbise parasıydı. O zamanlar gardrobunun cool olması gerekirdi.

Çeviren: **Y.G.**

"Arno Gruen, Nietzsche'nin saygı duyacağı ilk psikanalist."

Henry Miller

Gruen'ün bu kitapta başarıyla ortaya koyduğu gerçek özerklik, insanın duygu ve gereksinimleriyle tam anlamıyla uyum içinde olmasıdır. Oysa toplumumuzda hüküm süren başarıya dayalı zihniyet, birçok insana kendiliğe açılan kapıları kapatıyor: Eğitim baskısının şart koştuğu uyum, gerçek canlılığı, yaratıcılığı ve sevme yeteneğini köreltiyor. Arno Gruen, özerkliğin engellendiği gelişim evrelerini ve bunun insan hayatındaki yerini inceliyor.

Kendine İhanet
Kadın ve Erkekte Özerklik Korkusu
Arno Gruen / Türkçesi: Ülkü Hastürk
190 s. 8.500.000 TL

Yaşam tarzı ve protesto olarak delilik...

Normalliğin Deliliği
Hastalık Olarak Gerçekçilik:
İnsandaki Yıkıcılık Üzerine Bir Kuram
Arno Gruen / Türkçesi: İlknur İgan
255 s. 9.500.000 TL

Yalın diliyle Gruen, zor kavranan ve tehlikeli bir patoloji olarak gerçek dünyada insani değerlerin kaybolmasına katlanamayan insanın "deli" sayılırken, insani köklerinden kopmuş insanların nasıl "normal" olarak onaylandığını anlamamızı sağlıyor. Gruen, sorumlu davranışın ve gerçek insanlığın nasıl safdışı bırakıldığını gözler önüne seriyor.

Çitlembik

www.citlembik.com.tr

SWAYZAK

Elektronik müziğin, endüstrinin acımasız çarkları arasında ezilip gidişini hüzünle izleyenlerin bir süredir heyecanla takip ettikleri İskoç ikili Swayzak, geçtiğimiz haziran ayında Parkorman'da muhteşem bir performans yapmıştı. İkinci randevuyu İstanbul'un tadını kaçıran patlamalar engelledi ama Swayzak, gecikmeli de olsa elektronik müzikseverlerle bir kez daha buluştu. Bu sefer Fransa'da kalan James Taylor yerine daha çok prodüksiyonla ilgilenen arkadaşları Kenneth J. Paterson'ı İstanbul'a sürükleyen David Brown'a Babylon konserlerinin ertesi günü teybimizi uzattık ve Joe Strummer'dan Laurent Garnier'ye, Sonar müzik festivalinden Şili konserlerine uzanan bir yolculuğa çıktık.

GÜZELLİKLER FABRİKASI

Grubunuzun ismiyle başlayalım isterseniz, nereden geliyor Swayzak?

David Brown: İşin doğrusu, Patrick Swayze'den geliyor. *(gülüyor)* Biraz makara yapmak için koyduk bu adı. Bir de tabii ilaç adını andırıyor. Bir nevi kimyasal Swayzak!

Kimyasallara sonra dönmek üzere, elektronik müziğe nasıl merak sardığınızı sorsak...

Elektronik müziğin serpilip ön plana çıkmaya başladığı 80'lerin ikinci yarısıyla 90'ların başlarında pek elektronik müzik dinlemiyordum. Belli bir türe bağlı kalmaksızın çok çeşitli müzikler dinliyorduk arkadaş grubumuzda. İllâ bir türden bahsetmek gerekirse, kendimi o yıllarda punk'a yakın hissettiğimi söyleyebilirim.

Clash mesela?..

Tabii ki Clash ve Joe Strummer! Kendisine bir defa Glastonbury'de rastladım. "Konser arasında insan gazetecilere yem olmadan rahat rahat işeyemeyecek mi birader" diye kükrüyordu. Müthiş bir adamdı, savunduğuyla yaptığı birbirine denk düşen, onurlu, temiz bir adam. Öyleleri pek kalmadı artık... Elektronik müziğe yönelmemiz bütün o şaşaa ortalığı iyice sardıktan sonra oldu. Genelde sürekli plak toplayıp arkadaş ortamlarında dinliyor, kendi çapımızda da aletleri kurcalıyorduk. Yaptığımız parçalardan bazılarını bir arkadaşımıza dinlettik, çok beğendi. Bizse ne yaptığımızın tam olarak ayırdında değildik, yaptığımız müziğin başkalarına hitap edip etmeyeceği konusunda hiçbir fikrimiz yoktu. Arkadaşımız "siz bu işleri yayınlamazsanız, ben yayınlarım" deyince harekete geçtik. Yayınladığımız 45'lik olumlu tepkiler alınca, arkasından ilk albümümüz "Snowboarding In Argentina"yı yayınladık, 1998'de. Bir anda albüm hakkında olumlu eleştiriler yayınlanmaya, müziğimiz hakkında envai çeşit yorum yapılmaya başlandı. Şaşırtıcı oldu bizim için.

Müzik yaparken hangi programları kullanıyorsunuz?

Empton Live, Logic Akai sampler, Reactor gibi klasik donanımları kullanıyoruz, olabildiğince doğaçlamaya yatkın ekipmanlar kullanmak işimize geliyor. Yeni çıkan programları öğrenmek için pek de vaktimiz olmuyor aslında. Endüstri sürekli yeni şeyler almaya zorluyor insanı. Bizse sürekli yeni bir şeyler öğrenmek, onlarla boğuşmak gibi bir tuzağa düşmek istemiyoruz. 80'lerden kalma Akai 50 sampler'ı hâlâ kullandığımız oluyor. Eskiden bu alet edevatı canlı çalarken de kullanırdık, bayağı ağır, hantal bir donanımdı, sık sık bozulurdu. Tabii teknoloji de, aletler de değişti. Ama yine de o devasa donanımla sahnede boğuşmak hayli eğlenceliydi.

Canlı çalmakla DJ'lik yapmak arasında nasıl bir fark var sizce?

Plak çalmayı seviyorum ama, aslında DJ'lik sonradan öğrendiğim bir şey. Belki de bu nedenle büyük mekânlarda çalmaktan pek hazzetmiyorum. DJ'liğin en güzel tarafı, pek duyulmamış, ama çok sıkı şarkıları dinleyiciyle paylaşmak. Canlı çalmak daha kendinize yönelik bir süreç. Tabii bunu müziğin yaratım aşamasına yönelik olarak söylüyorum, dinleyicileri dışlamak anlamında değil. Dün gece Franz Ferdinand'ın çok kıyak bir parçasını, "Take Me Out"u çaldım mesela. Londra'da herkes parçanın Morgan Geist remiksine tapıyor, halbuki şarkının orijinali çok daha sıkı. Biz bu parçaya remiks yapsaydık yüz kat daha iyi olurdu diye düşünüyorum. Ama adamlar da Morgan Geist'e çuvalla para ödemişlerdir belirli bir disko sound'u yaratması için, birilerinin de beğenmesi lazım. *(gülüyor)*

> **80'lerde punk'a yakındım. Joe Strummer müthiş bir adamdı, savunduğuyla yaptığı birbirine denk düşen, onurlu, temiz bir adam. Öyleleri pek kalmadı artık...**

Remiks yapmaya meraklı mısınız?

Sevdiğimiz söylenebilir. Başkalarının fikirlerine müzikal anlamda yeni açılımlar getirmek her zaman heyecan verici. Biz de bu heyecanı besleyecek nitelikte müzisyenlerin parçaları üzerinde çalışma fırsatı bulduk, Richie Hawtin, Sutekh gibi. Genelde prodüktör ya da müzisyen arkadaşlar aramızda paslaşıyoruz, bizim yaptığımız remiksler olduğu gibi, bizim parçalarımıza başkalarının yaptığı remiksleri de kendi şirketimizden yayınlıyoruz. Çok remiks yapmanın bir sakıncası yok. Ama bir taraftan da insanların iyi bir sound için dünyanın parasını ödediğini düşünürseniz, belirli bir sorumluluk duygusuyla hareket etme zorunluluğu da doğuyor. Mesela demin bahsettiğim Morgan Geist remiksi gibi bir iş çıkarmaktan da utanç duyardım doğrusu. Zaman zaman bizden remiks yapmamız istendiği gibi, bizim de bazı parçaları beğenip remiks yapmak istediğimiz oluyor. Mesela Basement Jaxx'e bir remiks yapmak enteresan olurdu, her ne kadar büyük bir Basement Jaxx hayranı olmasak da.

Geçen yıl İstanbul'a gelen Thomas Brinkmann da sizin gibi Plastikman remiksleri yapmış biri. Onun müziğini nasıl buluyorsunuz?

İlginç, hatta tuhaf bir adam. Buraya da minibüsüyle mi geldi acaba? Biliyorsunuz, herif bütün Avrupa'da minibüsüyle dolaşıyor, orada yaşıyor, yanılmıyorsam küçük bir stüdyosu da varmış minibüsün arkasında. Severim Thomas Brinkmann'ı, bir sürü plağı var bende, şarkıları hep aynı kendine özgü üslûbuyla keser, yapıştırır, meşhur ekmek bıçağıyla kendine özgü vahşi melodiler yaratır, nerede duysanız tanırsınız o tınıları. *(gülüyor)*

Genel olarak Alman elektronik müzikçileri nasıl buluyorsunuz? Ricardo Villalobos, Heiko Laux, Alexander Kowalski gibi son dönemde öne çıkan isimler ya da Kanzlerampt, Kompakt gibi plak şirketleri hakkında ne düşünüyorsunuz?

Her zaman ilginç, yaratıcı müzikler çıkıyor Almanya'dan. "Snowboarding In Argentina" albümümüzü de ilk yakalayan Almanlar oldu zaten. İngiltere Almanya'ya oranla DJ'ler açısından çok daha düz bir ortam, ya çok sert tekno çalıyorlar ya da son derece sıkıcı bir house. Almanlarsa tekno, house, elektro gibi kavramları reddedip kafalarına göre takılıyorlar. Bu yaklaşımı başından beri takdir ederim. Bugünlerde yavaş yavaş herkes bu kafaya geliyor, farklı farklı şeyler çalmaya başlıyorlar. Hep İngiltere'nin elektronik müziğin lokomotifi olduğu söylenir, ama işin aslı pek de öyle değil. Şimdilerde Kompakt gibi şirketlerin, Michael Mayer gibi isimlerin Londra'da bayağı moda olduğunu görüyoruz. Biz mesela plaklarımızı bütün dünyada Kompakt aracılığıyla dağıtıyoruz, hem de yıllardır. Kolay kolay hiçbir İngiliz grubunun yanaşmayacağı bir şeydir bu. İnsanlar açıkça Alman DJ ve müzisyenleri görmezden geliyorlar. Herhalde biz Alman DJ'leri İngiltere'ye ilk davet

Swayzak ikilisi, James Taylor ve David Brown'dan oluşuyor

David Brown (foto: Reha Öztunalı)

edenlerdeniz. Geçtiğimiz aylarda Fabric'te çok başarılı bir Alman gecesi düzenledik.

Fabric'te sürekli çalıyor musunuz?

Pek öyle denemez, herhangi bir yerde rutin olarak çalmaya çok da sıcak bakmıyoruz açıkçası, ayda bir ya da iki ayda bir çalıyoruz Fabric'te. Daha ziyade sevdiğimiz insanları Fabric'e toplamak gibi bir işlevimiz var. Ne bileyim, Michael Mayer, Ricardo Villalobos gibi isimleri Londra'ya biz tanıttık. Ricardo şu sıralar Fabric'in starı olarak görülüyor.

Michael Mayer Fabric'e nasıl dahil oldu?

O da dahil olmak üzere Alman DJ'leri Londra'ya biz tanıttık derken çok da iddialı bir laf etmek istemem. Birbirine denk düşen farklı etkileşimlerden bahsetmek daha doğru olacak. Fabric'in yöneticisi Eric zaten bize sık sık danışıyor, kimleri çağıralım, yenilerden kimlere çaldıralım falan diye. Ayrıca Craig Richards da Kompakt ailesine oldukça yakın. Çok da böbürlenmek istemem, ama bizim de Fabric'le bağlantımız nedeniyle Alman sanatçıların yavaş yavaş ön plana çıkmasına katkımız oldu. İngiltere'de müzik piyasası çok boktan, her şey satış ve para üzerine kurulu.

Dün sizin setinizden sonra Pete Tong'la konuşuyorduk, sizi sorunca "Swayzak mı, galiba biliyorum, İskoç değil miydi onlar" dedi...

Aşağılık herifin tekidir Pete Tong! Tamam, BBC Radio1'de yıllardır DJ'lik yapıyor, arada benim de hoşuma giden parçalar çaldığı oluyor, ama inanılmaz bir ticarî yanı var yaptığı işin. Belirli müzisyenleri gazlıyor, arkadaşlarının ya da ortak olduğu plak şirketlerinin plaklarını ön plana çıkartıyor. Radio1 üzerinden piyasayı kontrol etmeye yönelik çetevari bir yapılanması var Pete Tong'la arkadaşlarının. Hem radyoda DJ'lik yapıp hem de "bu bizim yeni yayınladığımız plak" diye konuşamazsın. Bu tip davranışlara İngiltere'de sıkça rastlanıyor maalesef. Judge Jules mesela, farklı isimler altında parçalar yapıp bunları programında çalıyor ve bunun için telif alıyor, kendi şarkısını çalıp para kazanıyor. Bu kabul edilemeyecek bir davranış.

Öbür uçtan bir örnek versek, mesela John Peel?..

Bak işte o tepeden tırnağa saygı duyulacak bir adam. Joy Division, Madness gibi daha birçok kendine özgü grubu bana, hatta bütün bizim kuşağa tanıtan adam. Onunla muhabbeti olan bir arkadaşımız bizden John'a dinletmek için bir parça aldı geçenlerde, bakalım beğenip çalacak mı? İşte Pete Tong gibi adamlar da, paraya çevrilebilecek her türlü güzelliğin üzerine atlayıp, sömürebildiğince sömürüp sonra da yeni kurbanlar aramaya yönelen, gözü dönük adamlar gibi geliyor bana. Müzikle ilişkinizde araya para girerse, saygı duyulacak biri olmaktan çıkarsınız. İngiltere'deki müzik endüstrisi de bunun üzerine kurulu. Bütün bu Melody Maker, NME gibi müzik dergilerinin pompalamaları, çoksatar listeleri falan midemi bulandırıyor. Ne zaman sıkı bir müzik yapan grup ortaya çıksa, hemen üzerine çullanıp kanının son damlasına kadar emiyorlar, ta ki ufukta yeni bir kurban belirinceye kadar.

Günümüz rock alemi nasıl sizce?

Galiba artık bayağı bir füzyondan bahsetmek mümkün. Mesela Franz Ferdinand house ritmleriyle daha klasik olarak nitelendirebileceğimiz öğeleri kendine göre harmanlıyor, 80'lerin başından Josef K, Edwyn Collins gibi isimlerin sound'ları tekrar duyuluyor. Rock deyince ne anlaşılıyor, onu da tam bilemiyorum. Limp Bizkit mi, yoksa The Rapture mı bugünkü rock'u temsil ediyor? Kendi adıma, White Stripes'ı beğeniyorum. Ama genelde ortalıktaki rock grupları çok sıkıcı, hepsi birbirine benziyor, benzer giyiniyor, sıkıcı Iggy Pop sound'ları çıkarıyorlar. Artık insanlar bir albüm alırken ne bekleyeceklerini bilmiyorlar. Kız arkadaşım geçenlerde Lemon Jelly'nin bir albümünü almış –laf aramızda, bir boka benzemiyor müzikleri–, dinleyip beğenmeyince dükkana geri götürmeyi düşündü, ama fişi kaybettiği için vazgeçti. Sonuçta müziğe böyle yaklaşılamayacağını düşünüyorum. "Malınız çürük çıktı, değiştirsenize!" demek tipik bir ortalama budala tüketici davranışı, müziğe böyle yaklaşamazsınız!

Festivaller, ne kadar inkâr edilse de, para için yapılıyor. Kafamdakine daha yakın bir etkinlik var Paris'te: Her yıl bir gün bedava müzik günü.

Elektronik müzik nereye ilerliyor peki?

Rock'taki füzyon elektronik müzikte de yaşanıyor, artık tekdüze büyük kulüp müziği, yerini geçmişten de beslenen, daha olgun bir elektronik müziğe bırakıyor. Dün akşam dinlediğiniz set için de yeni Swayzak sound'u demek mümkün. Biz de giderek daha analog seslere dönüyoruz, akustik sesleri daha sık kullanıyoruz. İstanbul'a bir dahaki gelişimizde yanımızda bir şarkıcı görürseniz şaşırmayın.

Four Tet bahsettiğiniz füzyonu kendine özgü bir sound'la yakalayan bir isim. "Rounds" albümü birçok dergiye göre geçen senenin en iyilerinden biri. Son dönemde siz nasıl buluyorsunuz Kieran

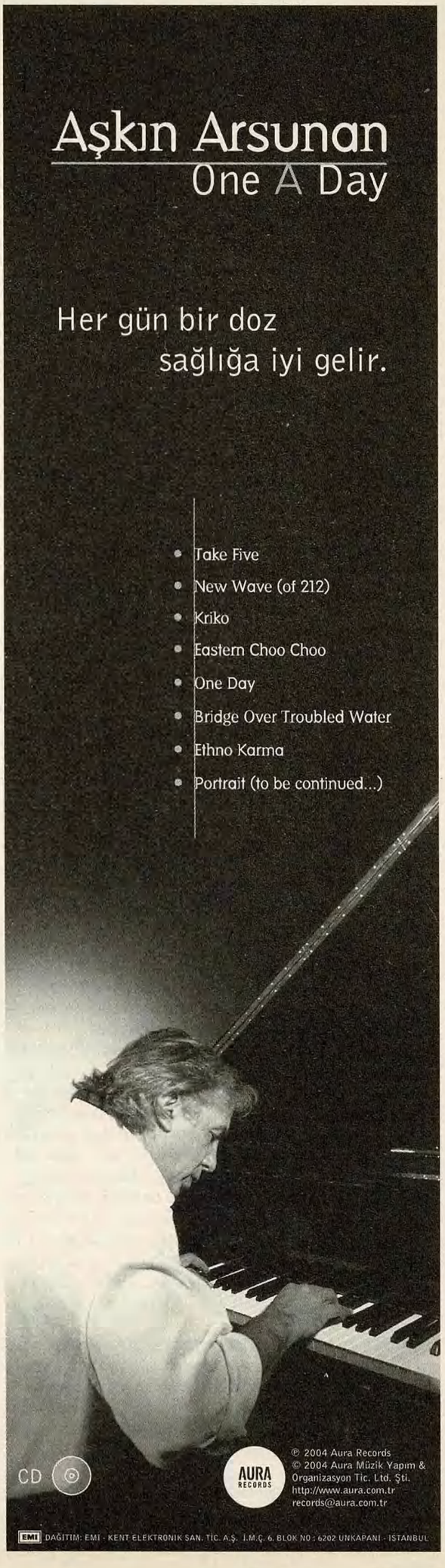

Hebden'ın yaptığı müziği?
Four Tet'i çok tutuyorum, "Rounds" bir harika. Kieran'la bir seferinde Glasgow'da bir kulüpte aynı gece çalmıştık, zavallının müziğinden nefret etmişti taş kafalı clubber'lar, çocukcağız bayağı bozulmuştu. *(gülüyor)*

Fabric'i Londra'nın öbür kulüplerinden ayıran nedir sizce?
Fabric'in başarısı, ya da güzelliği diyelim, çok farklı müzisyenleri bir araya getirmesinden kaynaklanıyor. Ricardo Villalobos'un çaldığı bir gece ikinci salonda Juan Atkins çalıyor, bir üçüncü salonda ise drum'n'bass olabiliyor. Bu çeşitlilik ve açık fikirlilik çok önemli bence. The End ya da Ministry Of Sound gibi kulüplerde ne çalınacağı her zaman belli –sert, karanlık bir tekno. Oralarda sürprize hiç yer yok. Fabric'te canlı performanslara da rastlıyorsunuz, genelde Londra kulüplerinde ya da Fabric kadar büyük kulüplerde pek rastlanmayan bir şey bu. Normalde DJ'ler geceyi alır götürür. Fabric'te çalmaktan hoşlanıyoruz, çünkü yöneticisi elektronik müzik ya da dans müziği piyasasında cilalı bir imaj peşinde koşturan biri değil. DJ'leri ayarlarken kulübü tıka basa doldurup para basmak onun işi değil. Belki de bu yüzden Pete Tong, Paul Oakenfold gibi isimlere rastlayamazsınız Fabric'te. Sırf bu nedenle geçen yıl bayağı sıkıntıya düştü kulüp. Sponsorlar Fabric'in şöhretinden yararlanarak çizgisini MOS'a yaklaştırmayı planlıyorlardı, yönetim buna karşı çıkınca sponsorlar desteği çekti ve maddî olarak zor bir altı ay yaşandı. Ama sonuçta kulüp hâlâ kuruluş ilkelerine sadık bir mekân olarak yoluna devam ediyor. Hiç de yabana atılmayacak bir mücadele bu kanımca.

Detroit ekolü ya da Laurent Garnier gibi bugün "old school" olarak nitelendirilen müziklerle ve müzisyenlerle aranız nasıl?
Detroit sound'unu çok beğeniyorum. Zamanında bizi derinden etkiledi, ama bir taraftan da The Underground Resistence gibi yapılanmaların aradan yıllar geçmesine rağmen müziklerinde en ufak bir değişikliğe gitmemesini yadırgıyorum. Laurent Garnier ise sürekli kendini yenileyen, saygı duyduğumuz, gerçek bir insan. "Unreasonable Behaviour" albümündeki "The Man With The Red Face" harika bir parçaydı. Geçtiğimiz yıl İngiltere'de düzenlenen Ericsson müzik ödüllerinin töreninde sahneye çıkan herkes playback yaptı, bir tek Laurent Garnier canlı çaldı ve tabii aradaki fark hemen hissediliyordu. İşine böyle saygı göstermek çok önemli. 1997 yılında yaptığımız bir plağı kendisine yollamıştık, ben kendisini tanımıyordum. Bir gün eve geldim, telesekreterde "iyi günler, ben Laurent Garnier, plağınız elime geçti, dinledim ve çok beğendim, aynen devam edin" diye bir mesajla karşılaştım. Şaka gibiydi, uzun süre mesajı onun bıraktığına inanamadım. İki yıl önce kendisine Paris'te bir gece kulübünde rastladım. Tabii hemen telefondaki sesin o olup olmadığını sordum. "Aaa, evet, bendim, o plağınızı hâlâ zaman zaman çalıyorum, bence harika bir parça" dedi.

Dünyanın farklı yerlerinde düzenlenen müzik festivallerinde de çalıyorsunuz, o cephede durum nasıl?
Bana kalırsa herkes giderek ticarî kaygılarla bakıyor olaya. Geçen yıl Barcelona'da düzenlenen Sonar müzik festivaline gittiğimizde bayağı hayal kırıklığına uğradım. Geceleri Björk ya da Carl Cox gibi büyük kitlelerin tüketimine yönelik konserler vardı. Carl Cox'un tekdüze müziğiyle kafa sallamak için Sonar'a gitmeye gerek yok, dünyanın herhangi bir yerinde bu müziği dinleyebilirsiniz. Böyle düşüncelerle geceleri pek uğramadım konser alanına. Gündüzleriyse ne idüğü belirsiz bir chill out müziği yapılıyordu. İlgi çekici, ufuk açıcı hiçbir şey yoktu ortalıkta. İnanın, en ilginç performans John Peel'ınkiydi. Düşünsenize, öyle bir müzik festivalinin en taze müziğini altmışını devirmiş bir adam çalıyordu.

İbiza'da çaldınız mı hiç?
Hayır, hiç çalmadık. Ben 80'lerin ortasında, 16 yaşımdayken gitmiştim İbiza'ya. Bugünkü haliyle uzaktan yakından ilgisi yoktu. Frankie Goes To Hollywood, Wham gibi gruplara takılıyorduk. Her iki grup da albüm kaydetmek için oradaydı ve devasa uyuşturucu alemleri dönüyordu ortamda. Şimdi geriye dönüp bakınca matrak geliyor o günler.

Peki ya Glastonbury?
Bir yanıyla oldukça ticarileşmiş olsa da, yine de oturmuş bir yapısı var. Bence makûl bir festival. Bir kere çaldık Glastonbury'de, dans çadırında. Bir gece önce Chemical Brothers sahnedeydi, yirmi bin kişi çılgın gibi kopuyordu. Ertesi gün öğlen 12'de biz çaldığımızda yaklaşık üç bin kişi vardı, çok keyifliydi. Bu tip organizasyonlar, ne kadar inkâr edilse de, para için yapılıyor. Benim kafamdakine daha yakın bir etkinlik Paris'te düzenleniyor: Her yıl haziran ayında bir gün bedava müzik günü. Paris'in hangi köşesine giderseniz gidin, konser veren bir sanatçıyla karşılaşıyorsunuz. Biz mesela XVI. Louis döneminden kalma harika bir binanın avlusunda çaldık. Normalde halka açık bir yer değilmiş, ama o gün herkese açılıyormuş. Her yerden müzik fışkırıyor o gün boyunca. Ne bileyim, berber dükkanının birinde adamın teki kemancalıyor. Sokağın köşesinde ihtiyar bir kadın şarkı söylüyor. Tabii ana sahnede de Lenny Kravitz gibi bir ucubenin olmasını engelleyemiyorsun. *(gülüyor)* Keşke başka ülkelerde de benzer etkinlikler yapılsa. Geçen sene İstanbul'da katıldığımız etkinlik de güzeldi. Moby'den pek hazzetmem, ama konser alanı *(Parkorman)* güzeldi.

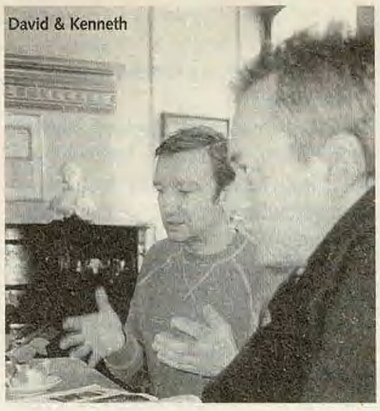
David & Kenneth

Rock'taki füzyon elektronik müzikte de yaşanıyor. Biz de giderek daha analog seslere dönüyoruz. Bir dahaki gelişimizde yanımızda bir şarkıcı görürseniz şaşırmayın.

O gelişinizde, sizden önce sahne alan Captain Comatose hakkında ne düşünüyorsunuz?
Çok matrak tipler onlar. Cesaretleri, kendi kafalarına göre müzik yapmaları hoşuma gidiyor. Geçenlerde Fabric'te çaldılar.

Müzik basını sizi sıklıkla electroclash akımına yakıştırıyor...
Electroclash'e pek bayıldığım söylenemez. Aslında başlangıçta yapılan müzik elektro olarak geçiyordu. Sonra electroclash demeye başladılar. Miss Kittin and The Hacker'ın yaptığı ilk dönem işler bence oldukça iyi, Gigolo Records'un bazı plakları güzel. Derken bir süre sonra işte bu elektroclash dalgası çok popüler oldu, Fischerspooner gibi gruplar çıktı. Zamanında zevkle dinlediğimiz elektronik tınılar, yerini basının pompaladığı sıradan bir trend'e bıraktı. İngiliz müzik basınından hakikaten nefret ediyor insan bunları hatırladıkça. Kodamanların çıkarlarını gözeten tam bir kakafoni aslında müzik basını. Heriflerin hiçbir şeyden haberi yok, birden "bak o da electroclash, şu da elektroclash, bu da electroclash" diye mavi boncuk dağıtmaya başlıyorlar. Bütün reklamlar, bütün yorumlar birbirinin aynı. Electroclash diye nitelendirilen akımın içinden bir sürü boktan müzik, yığınla boktan grup çıkıyor bence. Bazıları da iyi tabii. İnsanlar Chicks On Speed'i electroclash tanımına sokuyorlar mı bilmiyorum, ama yaptıkları müzik hoşuma gidiyor.

Ladytron da electroclash'in gözde gruplarından...
Siktir et Ladytron'u! *(gülüyor)* Bunlar hep EMI'ın açgözlülüğünden beslenen gruplar. Biz bu oyunda zaten yokuz, ön planda olmak, büyümek, çok satmak bizi hiç mi hiç ilgilendirmiyor.

Genel eğilimi bu kadar açık bir şekilde reddedince, marjinalize edilme ya da görmezden gelinme gibi bir tehlike belirmiyor mu müzisyenler için?
Oyunu bu şekilde oynamayı reddediyoruz dedik, yoksa müziğe olan aşkımız her zamankinden taze. Gerçek müzikseverleri de ilgilendiren sadece bu herhalde. Şili'ye gittik çalmak için, üç bin kişi sadece bizi dinlemeye gelmişti. O insanların her şeye rağmen seni dinlemeye geldiğini görmek müthiş bir duygu. Tamam, belki dergilerin kapaklarında değiliz, ama insanlar müziğimizi dinlemeye geliyor, parçalarımız hakkında yorum yapıyorlar, bence önemli olan bu. Hiçbir zaman genel gidişata ayak uydurmak gibi bir kaygımız olmadı, zaten müziğe bakışımız, ortaya çıkardığımız malzeme sürekli bir değişim içinde. Böyle olunca, insanların sizi bir ana akıma yakıştırmaları da kolay olmuyor. Ne bileyim, geçenlerde Amerika'da çalmak için bir teklif aldık. The Rapture, DJ Hell gibi isimlerin olduğu bir ortamda çalmamız istendi. Orada çalmak istediğimizden pek de emin olmadığımı söyleyebilirim. Air'den önce çalmak isterdim mesela, sırf ne kadar boktan bir müzik yaptıklarını cümle aleme göstermek için. *(gülüyor)*

Nedir sizi rahatsız eden Air'de?
Garantici olmaları; bir sound yakalamışlar, onu kaybetmekten korkuyorlar. Daha doğrusu, o sound'la elde ettiklerini kaybetmekten korkuyorlar. Müzikte ya da sanatta garantiye yer yoktur. İhtiyacınız olan özgürlüğü kendinize tanımaktan kaçınırsanız, saygı duyulacak bir sanatçı olmaktan çıkarsınız. Garantici hiçbir yanımız olmamakla birlikte, bizim de plaklarımız satıyor, plak şirketimiz memnun, para kazanmasak da kendi şirketimizden beğendiğimiz müzisyenlerin plaklarını yayınlıyoruz, bunların hepsi müzik aşkıyla yapılan şeyler. İnsan çok da aç gözlü olmamalı.

Sizin şirketinizden kimler yayınlanıyor?
Richard Davids mesela. Dün akşam bizden önce çalan arkadaş iki şarkısını çaldı. Konrad Black, dört yıl önce Kanada'da tanıştığımız bir arkadaş, Kuzey Carolina'dan. İsveç'ten plaklarını yayınladığımız müzisyen arkadaşlar var. Bütün bunlar para kazandırmasa da olur, müziğini beğendiğimiz sanatçılara "bu işten çok para kazanmayı, popstar olmayı beklemeyin" diyoruz. Başka türlü, iyi müziğe ulaşmak mümkün değil çünkü.

Söyleşimizi Swayzak isminin arkasında yatan kimyasal anlamla bitirelim mi?
Kimyasal mı, hangi kimyasal? *(kahkahalar)*

Söyleşi: **Alişan Çapan**

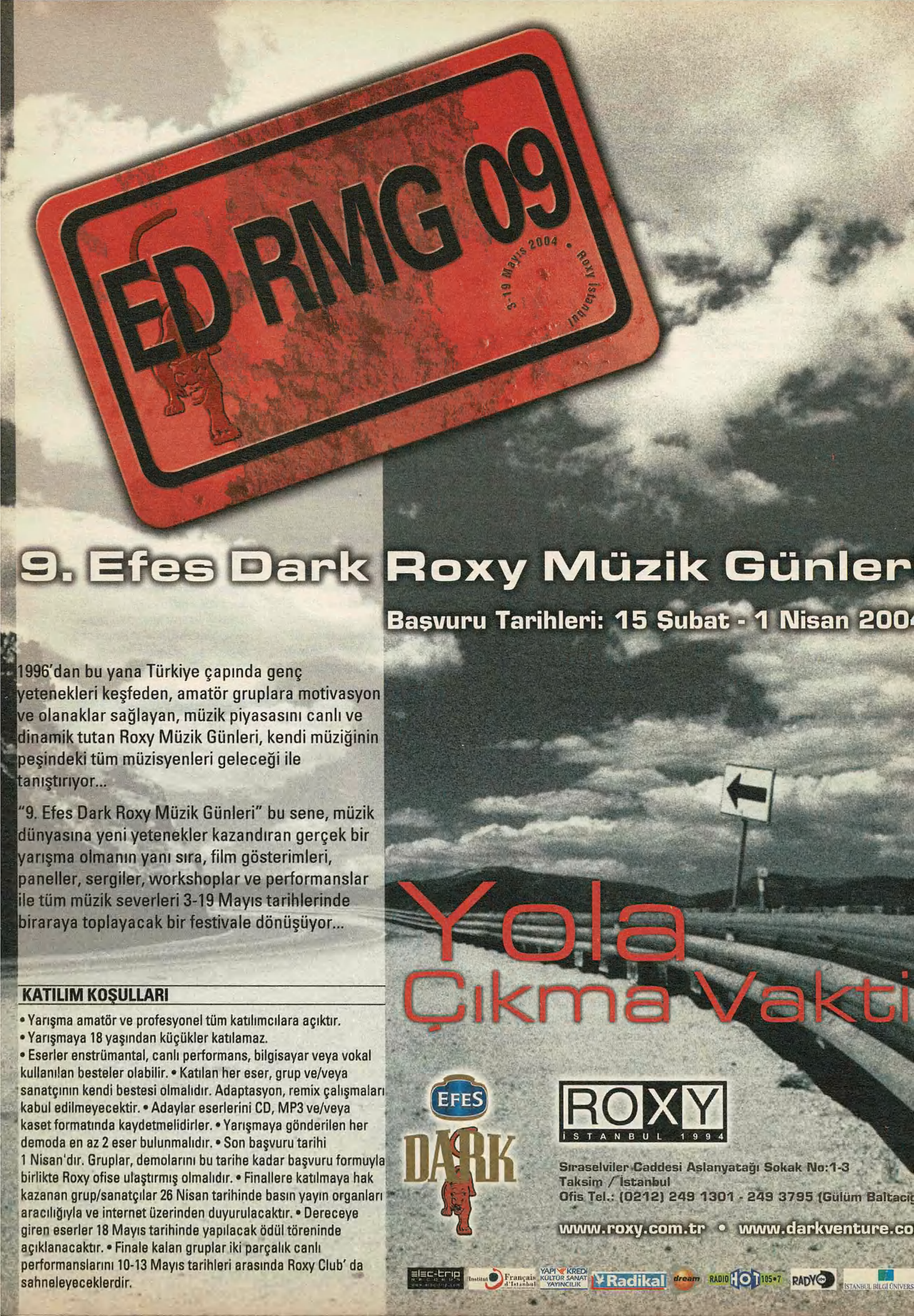

9. Efes Dark Roxy Müzik Günler

Başvuru Tarihleri: 15 Şubat - 1 Nisan 200

1996'dan bu yana Türkiye çapında genç yetenekleri keşfeden, amatör gruplara motivasyon ve olanaklar sağlayan, müzik piyasasını canlı ve dinamik tutan Roxy Müzik Günleri, kendi müziğinin peşindeki tüm müzisyenleri geleceği ile tanıştırıyor...

"9. Efes Dark Roxy Müzik Günleri" bu sene, müzik dünyasına yeni yetenekler kazandıran gerçek bir yarışma olmanın yanı sıra, film gösterimleri, paneller, sergiler, workshoplar ve performanslar ile tüm müzik severleri 3-19 Mayıs tarihlerinde biraraya toplayacak bir festivale dönüşüyor...

Yola Çıkma Vakti

KATILIM KOŞULLARI

• Yarışma amatör ve profesyonel tüm katılımcılara açıktır. • Yarışmaya 18 yaşından küçükler katılamaz. • Eserler enstrümantal, canlı performans, bilgisayar veya vokal kullanılan besteler olabilir. • Katılan her eser, grup ve/veya sanatçının kendi bestesi olmalıdır. Adaptasyon, remix çalışmaları kabul edilmeyecektir. • Adaylar eserlerini CD, MP3 ve/veya kaset formatında kaydetmelidirler. • Yarışmaya gönderilen her demoda en az 2 eser bulunmalıdır. • Son başvuru tarihi 1 Nisan'dır. Gruplar, demolarını bu tarihe kadar başvuru formuyla birlikte Roxy ofise ulaştırmış olmalıdır. • Finallere katılmaya hak kazanan grup/sanatçılar 26 Nisan tarihinde basın yayın organları aracılığıyla ve internet üzerinden duyurulacaktır. • Dereceye giren eserler 18 Mayıs tarihinde yapılacak ödül töreninde açıklanacaktır. • Finale kalan gruplar iki parçalık canlı performanslarını 10-13 Mayıs tarihleri arasında Roxy Club' da sahneleyeceklerdir.

EFES DARK

ROXY İSTANBUL 1994

Sıraselviler Caddesi Aslanyatağı Sokak No:1-3
Taksim / İstanbul
Ofis Tel.: (0212) 249 1301 - 249 3795 (Gülüm Baltacı

www.roxy.com.tr • www.darkventure.co

elec-trip · Institut Français d'Istanbul · Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık · Radikal · dream · Radio Hot 105•7 · Radyo Vivo · İstanbul Bilgi Üniversi

AYNUR

Aynur, albümünün adı gibi bir "Keçe Kurdan", bir Kürt kızı... Tuncelili, 27 yaşında, 15 yaşından beri İstanbul'da yaşıyor... Öyle bir sese sahip ki, dağları dorukları insanın ayağına getiriyor... Serdar Ateşer, Kemal Sahir Gürel, Burhan Bayar, Aykut Gürel gibi isimlerin imza attığı modern aranjmanlarla Kürt müziğinde bir köşetaşı olan albümünü dinledik, Aynur'u sorulara boğduk...

ŞARKILARIM DAĞLARA

Şarkı söylemeyi dağlarda öğrenmişsin, doğru mu?

Aynur Karadoğan: Öğrenmek denir mi bilmiyorum, ama küçüklüğümden beri dağlarda, tepelerde, yaylalarda bağıra çağıra türkü söylerdim. Oralarda beni dinleyecek ya da eleştirecek kimse yoktu.

Tuncelilisin, değil mi?

Evet. Koyunları olanlar yazları yaylacılık yapar. Köylerinde yeşillik, otlak ya da mera olmadığı için en yüksek yaylalara çıkarlar, koyunlarını otarabilmek için. Nisan sonlarından eylül başlarına kadar... Biz Munzur'un bütün yaylalarına giderdik. Dağların en yüksek yerlerine gidiyorsun ve oralar yazın ortasında bile karlı oluyor. Şimdi yollar yapılmış, ama eskiden göç katırlarla oluyordu, yükseklere kona kona gidiyorduk, mesela Çemişgezek'ten Erzincan sınırı bir buçuk ay sürerdi. İnerken de aynı şekilde kona kona inerdik. Tabii bu yaylalar bizim değil, kaymakamlıktan kiralanıyor. Orada büyük çadırlar kurulur, yazları çadırlarda yaşanır.

Neler söylerdin, yaylarda bağıra çağıra?

Genelde yaşlılardan, büyüklerden duyduklarımı söylerdim, ağıtlar, türküler... Ama dağda, konserde gibi değilsin, "şu şarkıya başlayayım da bitireyim" demiyorsun, kafana nasıl gelirse öyle söylüyorsun... Hiç susmadan söylüyordum, söylemeye doymuyordum. 15 yaşıma kadar oralardaydım ben. Öyle radyo dinleme, televizyon izleme şansımız yoktu. Bizim oralara çok geç geldi elektrik.

Ne zaman?

88 ya da 89 yılında geldi. Çemişgezek'te vardı, ama köylerinde yoktu.

Sizin köyün adı ne?

Doğan köyü.

Başka Kürtçe adı falan var mı?

Yok. Ama "Dokhan" diye söylenir. İllâ Kürtçe olacak ya! *(gülüyor)*

Yaylalarda topluca müzik yapma gibi bir adet var mıydı, insanlar sazlarını da götürürler miydi?

Götürenler vardı, ama işten başını kaldırıp kimse saz çalamazdı ki. Koyunları otarırsın, süt sağarsın, peynir yaparsın...

Sen peynir yapmayı da bilirsin o zaman.

Meşhurdur bizim oraların peynirleri. Beyaz peynir, taze peynir, salamura, tulum peyniri... Gerçi tulum peynirini genelde büyükler yapar, ben yapamam. Az buz peynirden bahsetmiyoruz. Günde iki kere koyunlar sağılır: Birincisi sabah 10 civarları sağılır, sonra koyunlar tekrar götürülür, otarılır, bir de akşam 6'da sağılır... Akşamdan süt mayalanır, sabah tartıldığında 200-300 kilo peynir falan olur.

Bu işler arasında en zevklisi hangisiydi senin için?

Koyunları otarmak. Çünkü bağımsızsın. Mecburen koyun da sağardım, ama ne kadar kaçamak yaparsan o kadar iyi. İş bölümü yapılırdı, ben hemen koyunları otarma işini üzerime alırdım. 600 tane koyunla başa çıkmak da kolay değil tabii.

600 koyun ve sen tek başınasın! Sahi mi?

Evet. Gündüzleri kurtlar da olabilir. Bir kere 600 koyunla gidip 550 koyunla geri dönmüştüm. 50 koyunu kurda kaptırdım. *(gülüyor)* Kurtları gördüğümde koyunları bırakıp kaçmıştım.

Kaç kurtluk bir sürüydü?

İki kurt. Mesela ayı, bir koyunu alır, götürür, yer. Kurt ise bir sürü koyunu boğazından dişler, dişler, yaralayıp bırakır, sonra da birini alıp götürür. Kurdun böyle bir düşmanlığı vardır yani.

Doğayla böyle içiçe olmak etkileyici, değil mi?

İnsan elinin ulaşmadığı yerlere gidebilirsiniz. Orada birçok ses duyuyorsun: Su sesi, böcek sesi, kuş sesi, rüzgarın sesi, bir de kendi sesinin yankısı tabii...

Neden İstanbul'a göç ettiniz?

Güneydoğu'da ve Doğu'daki olaylar yüzünden.

Köyünüz boşaltıldı veya yakıldı mı, yoksa kendi tercihiniz miydi?

Hayır, ama baskı çoktu. Her iki taraftan da. Devlet tarafından gözaltılar oluyordu, gözaltılar sonrası ölümler oldu, bu durum insanlarda korku yarattı. Genelde gençler üniversite için köylerin dışındaydı. Yaşlılar da korkmaya başladı, bir süre sonra devlet yaylalara çıkmayı da engelledi. Köyde kalsalar koyunlar telef olacaktı... Eldeki malı satıp şehirlere göç ettiler: İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Elazığ...

Yaylacılığın engellenmesinin sebebi ne?

İşte bilinen şeyler... Yardım yataklık suçlaması... Bir de, o dağlarda sürekli operasyon yapıldığı için, yaylacılık yapanlar askerlere engel oluyordu, onların düşüncesine göre...

Sen okulu nerede okudun?

İlkokulu köyde, sonra lise 2'ye kadar Elazığ'da okudum.

İstanbul'da akrabanız var mıydı?

Dayımlar önceden gelip yerleşmişlerdi, babam da kışları İstanbul'a gelirdi, peynir tüccarlığı yapıyordu. Olayların artmasıyla birlikte, burada ev aldı, hep birlikte geldik.

Baban İstanbul'a gelip gittikçe senin aklında bir İstanbul hayali oluşuyor muydu?

Tabii, bize cazip geliyordu, çünkü dağ ile köy arasında mekik dokuyorsun... Büyük bir şehir, karışık, hem güzel hem kötü bir şehir diye anlatıyordu. Kalabalığını, denizini, insanlarını, büyük binalarını, her şeyini hayal ediyorduk. Bunları hayal etmeye de vaktimiz yoktu ya... Yine de İstanbul'a gidersem ne yaparım diye kafamda canlandırıyordum. İlk yapacağım şey müzikle uğraşmak, diyordum.

Köyde türküleri Türkçe mi söylerdin, Kürtçe mi?

Türkçeyi ilkokula başlarken öğrenmeye başladım, ilkokuldayken şarkı söyletmeye çalışırlardı, Türkçe şarkı bilmezdim. Hatta üç-dört sene bo-

Björk bütün dünyasını kendi yaratan bir kadın. PJ Harvey'le Björk'ün bir düetini dinledim. "Satisfaction" şarkısıydı. İki kadının ses uyumu çok etkileyiciydi...

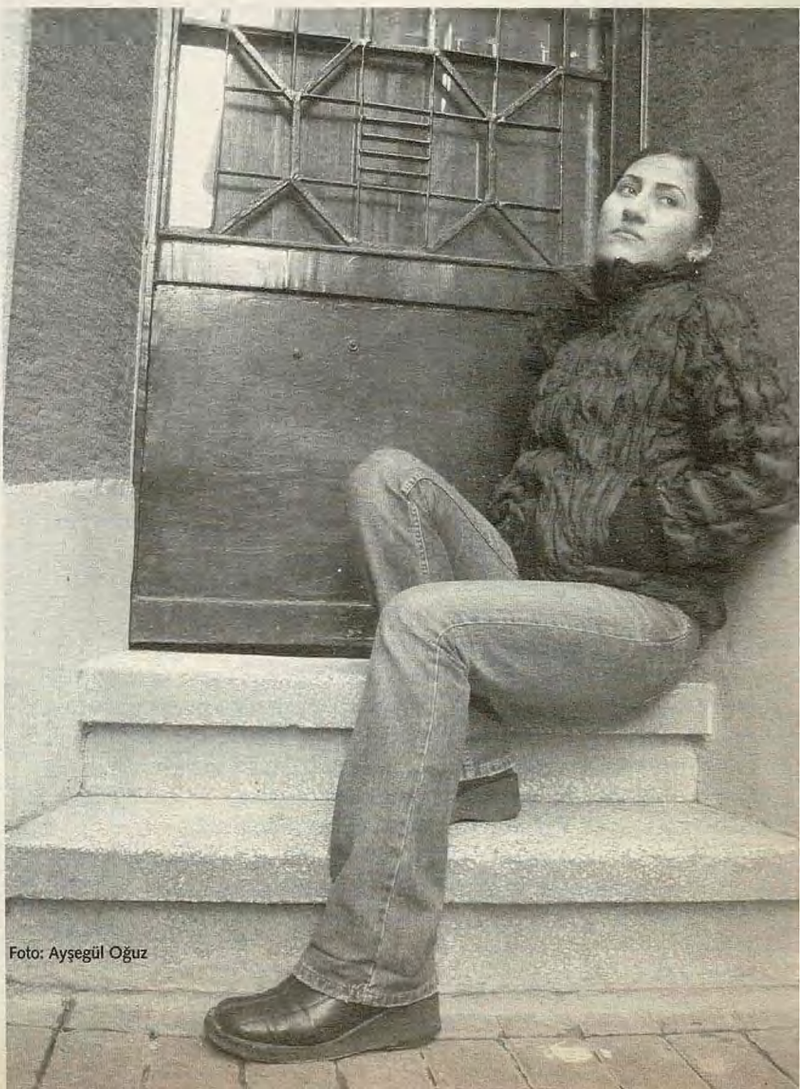

Foto: Ayşegül Oğuz

yunca tek bir şey söyledim Türkçe.
Neydi o?
"Küstürdün barışamam". Elektrikler geldiğinde, köyde ilk televizyonu babam almıştı ve Belkıs Akkale bu şarkıyı söylemişti. Ben de hemen ezberledim.
Yani, ilk öğrendiğin Türkçe türkü televizyon sayesinde.
Evet. Ki çok fazla televizyon izleyemiyorduk. Evde ninem vardı, televizyonu açtığımız zaman "çok bakmayın, biter" diyordu, "babanız gelsin öyle bakarsınız" diyordu ve kapattırıyordu televizyonu. Anlatamıyorduk, tekrar açınca kaldığı yerden başlamayacağını. *(gülüyor)*
Elazığ'daki okulda sesin dikkat çekiyor muydu?
Elazığ'da Atatürk Lisesi'ne gidiyordum, okulun veda partisinde beni de sahneye çıkardılar. İki tane Türkçe söyledim ve arkasından da bilinçsizce bir tane Kürtçe söyledim. Kürtçe yasak mı, okunmaz mı, böyle bir bilincim yoktu. Disiplin cezasıyla zar zor kurtardım. Hocalar salonu terk etti, ben de anlamadım, neden gidiyorlar diye üzüldüm... Müdür beni tehdit etti: "Seni polise göndereceğim, sen bölücüsün..." Aslında sınıfta herkes genelde Kürt olduğu için ve herkes köyden geldiği için, hepimizde iyi Türkçe konuşmak gibi bir heves vardı, şiveden kurtulmak istiyorduk. Genelde daha önce gelmiş olanlar Türkçe bilmeyenleri küçümsüyordu...
İstanbul'da nereye yerleştiniz?
Bahçelievler'e. İstanbul'u ancak bir-iki yıl sonra tanımaya, keşfetmeye başladım. İlkten bir yere çıkamıyorsun, ailen tepki gösteriyor... Lise sonu burada okudum, sonra da halk müziğiyle uğraşmak istediğime karar verdim. Türkü söylemek, bağlama çalmak istiyordum ve geldikten bir sene sonra, 1994'te ASM'ye (Arif Sağ Müzik) yazıldım.
Köyde hiç bağlama çalmaz mıydın?
Bizim evde yoktu, akrabalarda vardı, onlar için bağlama kutsal olduğundan dokunamazdık bile. Her perşembe cem evine giderlerdi büyükler. Orada dedeler çalıp söylerdi. Bağlama hevesi bende böyle arttı.
Köyde kadınlar bağlama çalmaz mıydı? Bağlama çalan bir kadın figürü yok muydu hayatında?
Hiç yoktu. O topluluk içinde bir ilki başarma isteği benimki. Onların düşüncesi, kızlar okula gidiyorsa okuyacak, okula gönderilmemişse de evlenip çoluk çocuk sahibi olacak... Köyde ilkokuldan sonra kızlarını okula gönderen ilk aile benim annem babam ve dayımlardır. Ama tabii benim müzikle uğraşmamı değil, bir meslek sahibi olmamı istiyorlardı, "yeter ki oku!" diyorlardı.
Kaç kardeşsiniz?
Yedi kardeş. Dört abim üniversiteye gitti. Büyük ablamı ilkokuldan sonra okutmamışlardı ama, o azmetti ve burda dışarıdan liseyi bitirdi.
Kardeşlerinin sesleri nasıl?
Bizim ailede iyidir herkesin sesi.
Peki anneninki mi güzel, seninki mi?
Annemin sesi çok etkileyici.
Seninki de öyle.
(gülüyor) Benimki de güçlüdür, ama anneminki çok daha duygudur. Söylediklerini yaşadığı için ve o yaşamı iyi bildiği için çok etkiliyor insanları. Annem çok meşhurdur oralarda. Genelde ağıt söylüyor. Elini atıyor kulağına, başlıyor söylemeye, o anda yazıyor.
Kürtçe mi, Türkçe mi söylemek istiyordun?
Bilmiyorum, sadece müzikle uğraşmak istiyordum. Hasret Gültekin Sanat Merkezi'ne gittim, sonra da Kürtçeyi iyi öğrenmek için Stran Kültür Merkezi'ne... Kürtçeyi unutmuştum, Tunceli'deki Kürtçeyle Güneydoğu'nun şivesi farklıdır, ben hiç anlayamıyordum. Benim okuduğum Kürtçeden de kimse doğru dürüst bir şey anlamıyordu. Oralarda Şivan Perwer'i herkes dinlediği için, ben de dinlemeye başladım. Köydeyken müzikten anladığım, hep annemden duyduğum türküler, ağıtlardı. Bir de, köyde yaşlı bir dengbej vardı, Ali isminde. O da çok güzel söylerdi, hep dinlerdim... Teypten müzik dinlemeye İstanbul'da başladım.
Bahçelievler'de, dağlardaki gibi bağıra çağıra türkü söyleme özgürlüğünü kaybettiğini hissettin mi?
Tabii ki. Hatta bir süre hiç söyleyemedim. Sonra öğreniyorsun, nasıl söylemek gerektiğini. Burası İstanbul, Munzur'un dağları değil!
Dağları özlüyor muydun?
Özlüyordum tabii. Hâlâ çok özlüyorum. Akrabalar aracılığıyla haberler geliyordu. Onun dışında, Tunceli'de neler olup bittiğini gazetelerden öğreniyorduk. O da çatışma, ölüm haberleri...
Tunceli milletvekili Kamer Genç 1998'de harika bir laf etmişti, "ülkenin kurtuluşu Cumhurbaşkanı Demirel'in ölümüne bağlı" demişti. Gazeteler adamın üstüne çullandı, "utanmaz", "densiz" gibi başlıklar atıldı. Ama Kamer Genç bu lafı şöyle açıkladı: "Ben o konuşmayı Tunceli'nin sorunlarını dile getirmek için yaptım, önce öyle bir politik sivri söylem çekeyim ki, kamuoyunda tepki yaratsın istedim. Başka şekilde konuşsam basında yer almıyor. Tunceli'de insanlar öldürülüyor. Hükümet oraya bakan bile göndermiyor. Gelsinler, açlığın ne olduğunu Tunceli'de görsünler..."
(gülüyor) Kamer Genç bizim Çemişgezek'le ilgili çok bir şey yapmıyor, genelde Tunceli merkeze, Ovacık'a hizmet ediyor. Oradaki insanlar memnundu ondan. Ama Çemişgezek farklı olduğu için pek ilgilenilmez.
Çemişgezek'in farkı ne?
Türkler de var. Hem Aleviler, hem Sünniler var. Oradaki Türklerin yapısı yüzünden Çemişgezek'tekilere gericilik ünvanı takılmıştır. Oradaki Türkler devletle ilişkili olduğu için pek sevilmezler. Bizim köy Çemişgezek'ten farklıdır. Hem Alevi hem Kürt köyüdür.
Kasetten dinleyip sevdiğin ilk sanatçılar kimlerdi?
Hasret Gültekin, Abuzer Karakoç ve Şivan Perwer, sonraları da Nizamettin Ariç... Sürekli kaset dinledikçe, "ben de kaset yapayım" düşüncesi oluştu.
Kaç senesinde yaptın ilk kasetini?
Hemen, 94'te. Biri "sesin güzel, sana kaset yapalım" diyor ve kasetin oluyor. Şimdi neler okuduğumu hatırlamıyorum bile. *(gülüyor)*
"Keçe Kurdan"a gelene kadar iki kasetin var, değil mi?
Evet, ikisi de Türkçe kasetti. İkincisinin adı "Seyir". 2001'de çıkmıştı. Ekonomik durumumu düzeltmek için yapmıştım. O çalışma da başarısız oldu ve o defteri de kapattım. Sonra da bir süre elimi ayağımı

Küçüklüğümden beri dağlarda, tepelerde, yaylalarda bağıra çağıra türkü söylerdim. Oralarda beni dinleyecek ya da eleştirecek kimse yoktu.

çektim. Ya bir yerlere gidip düşünerek kendime yoğunlaşmam gerekiyordu ya da tamamiyle bu işleri bırakmalıydım. Dernek gecelerinde falan konserlerim oluyordu. Sonra da bir üniversite konseri için Londra'ya gittim, altı aylık vize verdikleri için biraz kalmaya karar verdim ve orada Hasan Saltık'la tanıştım. Ondan sonra da bu albüme adım adım başladık.
Ekonomik rahatlığa ihtiyacın olduğuna göre, türkü barlarda neden çalışmadın?
Hiç düşünmedim, çünkü öyle yerlerin hem türküler için, hem kendin için tüketici olduğunu düşünüyorum. Şimdi artık türkü barların önünden bile geçemiyorum, bu iş çok abartıldı.
Sana epey teklif gelmiş olmalı.
Çok geldi, hâlâ geliyor. Prensip olarak böyle bir şey düşünmediğimi söylüyorum, anlamıyorlar. Şöyle diyorlar: "Bu ne biçim prensip? Sen türküyle uğraşıyorsun, nasıl türkü barlarda sahneye çıkmazsın? Bizim türkülerimizi söyleyebildiğimiz, kendimizi ifade ettiğimiz tek yer türkü barlar..." Oysa ben içki içenlere türkü söylemek istemiyorum, yaptığım şeyi anlamalarını istiyorum. Ben de içki içip kafam iyi olduğu zaman, kim ne söylerse hoşuma gidiyor. Bu pozisyonda olmak istemem... Sahneye çıkmışsın, çok güzel bir şey yaptığını düşünüyorsun, fakat insanlar oraya eğlenmeye gelmiş, peçeteye yazıyorlar, içine de para koyuyorlar, "şunu oku!" diyorlar. Bu bana ters.
Peki adamların söylediğinde biraz haklılık payı yok mu? Sahiden de bu kültüre ait insanların kendilerini ifade ettiği yegâne yerler değil mi türkü barlar?
Şu anda tam tersi oldu. Herkes nefret ediyor türkü barlardan. Özellikle müzisyenlerde "bizim başka para kaynağımız olsa da, lanet olsun, gidip barlarda sürünmesek" düşüncesi var. İlk zamanlar birkaç bar olduğu için zevkli geliyordu, sonra adım başı, Şirinevler'den Gazi Mahallesi'ne kadar her yerde türkü barlar açıldı. İnsanlar artık saz sesi duymak istemediğini söylüyor. Oysa insanlar durduk yerde sazdan neden nefret etsin ki?
Siz de iç savaş yüzünden 90'larda yaşanan o göçün bir parçasısınız. O yoğun göç olmasaydı, herhalde türkü bar sayısı bu kadar artmayacaktı. Bu göçün acısını azaltan bir yönü olmadı mı türkü barların?
Biraz da gençleri o içkili ortamlara çekme isteği var, bilinçli bir şekilde. Bir dönem çok rahatça izin verildi barların açılmasına. Ruhsat olayı bugün çok zor, ama o günlerde çok kolaydı.
Yani gençler politikayla uğraşacağına, gitsinler, barda içsinler gibi bir zihniyet mi vardı devlet güçlerinde?
Ben de bunu söylemeye çalışıyorum... Tabii iyi yanları da var, hiç türkü dinlemeyenler, bu barlarda türkü öğrenmeye başladılar.
Senin zaman içinde müzikal zevklerinde değişiklikler oldu mu?
Evet, dünyadaki müzikleri merak etmeye başladım. Yurtdışına gittiğimde müzik marketlerden çok CD'ler aldım. Yabancı müzik olarak ilk dinlediğim Aziza Mustafa Zadeh'di. Daha sonra Sima Bina'yı, Feyruz'u, Nusret Fateh Ali Khan'ı, Mercedes Sosa'yı dinlemeye başladım. Daha çok etnik müzikler...
Pop ya da rock ilgini çekmez mi?
Dinlediklerim var. Jimi Hendrix, Jim Morrison, Jeff Buckley, Leonard Cohen, Manu Chao... Jeff Buckley'nin sesinden etkilendim tabii. Ama genelde kadın seslerden daha çok etkileniyorum.
Ciwan Haco'nun İstanbul konserine gittin mi?
Hayır, onun burda müzikal anlamda tam bir konser veremeyeceğini tahmin ediyordum zaten. Tahminimde yanılmamışım, gidenler hep aynı

02/03 > 21:30
DUOUD (Paris)

03/03 > 21:30
İTİRAF.COM SUNAR:
80'LERİN GÜCÜ

04/03 > 21:30
SEFARAD (İstanbul)

05/03 > 23:00
NİL KARAİBRAHİMGİL
(İstanbul)

2004
03

06/03 > 23:00
PURE ELECTRONICA
BY DJ ARKIN ALLEN (İstanbul)

burn
ELECTROPASSION PARTIES

09/03 > 21:30
BECK'S BIG BAND (İstanbul)

10/03 > 21:30
NAİM DİLMENER SUNAR:
60'LARDAN 90'LARA
TÜRKÇE POP

11/03 > 21:30
DÜŞ SOKAĞI
MURAT YILMAZYILDIRIM
(İstanbul)

Millering the nite @Babylon

12-13/03 > 23:00
DA LATA (Londra - Bahia)

BECK'S
BIG BAND

23/03 > 21:30
KAZIM KOYUNCU (İstanbul)

16-17/03 > 21:30
GİLAD ATZMON &
THE ORIENT HOUSE ENSEMBLE
(Londra)

babylon

Şehbender Sokak No: 3
Asmalımescit, Tünel / Beyoğlu 80060
Tel: (212) 292 73 68

Garanti CAZ

18/03 > 21:00
İSTANBUL CALLING
REBEL MOVES
COLDHOUSE 2.0

19/03 > 23:00
ANDREW WEATHERALL
DJ SET (Londra)

KODMÜZİK

BRITISH COUNCIL

mavi müzik

20/03 > 23:00
CHICKS ON SPEED (Berlin)

24/03 > 21:30
TORTOISE (Chicago)

KODMÜZİK

01/04
RICCARDO TESI
& BANDITALIANA > 21:30
YARINISTAN & FRIENDS
> 23:00

25/03 > 21:30
TRANS-GLOBAL UNDERGROUND (Londra)
26/03 > 23:00 & 27/03 > 21:30
TRANS-GLOBAL UNDERGROUND MEETS MERCAN DEDE
(Londra & Montreal)

BRITISH COUNCIL

30/03
MUAMMER KETENCOĞLU > 21:30
MANFRED LEUGHTER
& NOMADEN > 23:00

31/03
OTTO LECHNER > 21:30
NEW TANGO ORQUESTA > 23:00

www.babylon.com.tr

"Açık Radyo." 94.9
Doritos
Radikal
RADIO
FM 93.9 İSTANBUL
shipshak
STİL MATBAACILIK A.Ş.
Wall
TNN
ZEBRA DesignFactory

şeyi söylüyor. Ama ben onu yurtdışında seyrettim, aynı konserlerde de sahneye çıktık.

Ciwan Haco'yu ilk dinlediğinde, o güne kadar dinlediğin Kürt müziğinden farklı bir bakış açısı olduğunu düşünmüş müydün?

95'te ilk dinlediğimde anlamadım bile Kürt müziği olduğunu. Ciwan Haco'yu severim, ama Şivan Perwer'i dinlerken daha çok Kürt müziği dinlediğimi düşünüyorum. Şivan oraları tam yansıtıyor. Yurtdışında yaşıyor, ama yine de memleketini hissederek söylüyor. Bana daha yakın geliyor ve muhteşem bir sesi var. Şivan'la ilk tanıştığım zamanlar, sürekli onu dinliyorum. Viyana'da aynı konserde çıkacaktık. Kapıdan girdi, tanıştık, baktım, küçücük bir adam, "abi ben seni heybetli biri bekliyordum" dedim. *(gülüyor)*

Türkçe mi konuştunuz?

Tabii canım, çok kibar bir Türkçesi var Şivan'ın. Zaten ben iyi Kürtçe konuşamıyorum, akademik Kürtçeyi tam olarak bilemiyorum. Kulak dolmasıyla öğrendim Kürtçeyi... Nizamettin Ariç de favorilerimdendir. Yaptığı işleri çok seviyorum, bazen her şeyini kendisi yapıyor. "Daye" albümünde her şeyi kendisi çalmış mesela. "Beko İçin Bir Türkü" filminin müzikleri de çok güzel. Geçmişinde TRT geleneği var, önce Türkçe albümler, sonra Kürtçe albümler yapıyor, Kurmançinin yanında Zazacayı da öğreniyor.

"Keçe Kurdan" albümüne başlarken neler umuyordun? Herhalde üç senelik bir hazırlık safhası olmuş bu albümün.

Üç sene boyunca gittim geldim Kalan Müzik'e... Hasan Saltık bana böyle bir teklifte bulunmuştu, ama ne olacağı belli değildi, ses güzeldi ama, ortada konsept yoktu. Yavaş yavaş başka projelerde yoğunlaştım: Anjelika Akbar'ın, Metin-Kemal Kahraman'ın kasetlerinde vokal yaptım... Metin-Kemal'lerle çalıştıktan sonra da hayatımda çok şey değişti. Düşüncelerim klasik halk müziği formundan çıktı. Onların tarzını zaten çok beğeniyordum. Albümleri için ağıtlar okudum.

Ağıtları daha iyi yorumladığını mı düşünüyorsun?

Ağıtları iyi söylememin sebebi tabii yine köye dayanıyor. Köyde ağıtları genelde yaşlılar söylerdi, biri öldüğü zaman ölünün üzerine yakılırdı ağıt. Kadınlar ölünün etrafına toplanır ve sırayla ağıt yakarlar, adeta atışarak... Bizim köyün dışından biri ölünce çocukları götürmezlerdi, ama ben dayak yeme pahasına gider ve dinlerdim. Bunu Metin'e anlattığımda çok etkilenmişti...

"Keçe Kurdan" için başlama vuruşu nasıl yapıldı? İlk hangi şarkıları kaydettiniz?

İlk Serdar Ateşer'le çalışmaya başladım.

Neden Serdar Ateşer?

Hasan Saltık önermişti. Serdar'ın albümlerini dinledim, çok beğendim ve Kürt müziğinin böyle bir tarzın içine oturması bana cazip geldi. Serdar beni rahatlattı, ses olarak yapmaya korktuğum şeylerde bana cesaret geldi onun sayesinde.

Senin sesin için ne diyordu?

Doğa harikası! *(gülüyor)* Ona ilk olarak "Ahmedo"yu okudum ve Serdar çok heyecanlandı, bense onun heyecanını anlayamadım. Bana, "sen bu sesle her şeyi çok güzel okursun, ama en güzel Kürtçeyi okursun" dedi. "Çok güzel bir sesin var ve ben senin sesine kendimden bir şey katacağım. Sesin sıradan bir ses olsa, ben kendimden bir şey katamazdım." Böyle konuşa konuşa beni motive etti. Serdar'la başladık ve diğer aranjörlerle devam ettik.

Bütün albümü Serdar'la yapmayı niye düşünmedin?

Buna ben tek başıma karar vermedim. Bazı şeyleri daha otantik, daha yöresel bırakmak istiyorduk. Sonuçta Türkiye'deki Kürtlere müzik yapıyorsun, onlara çok uzak kalmamak kaygısıyla davrandık.

Serdar'ın yaptığı düzenlemeler ortalama Kürt kulağına çok mu uzak geliyordur sence?

Öyle söylüyorlar. Bağlama, erbane, cümbüş kullanmamış olması, düzenleme tarzı farklı geliyor. Ama dinledikçe aslında çok uzak olmadığını görecekler...

Gazetelere Serdar'ın çılgın fikirlerinden bahsetmişsin. Nedir onlar?

(gülüyor) Serdar inanılmaz biri. Beyni dopdolu. Ben öksürüyorum, onu kaydediyor, gülüyorum, kaydedip kullanıyor. Serdar'dan çok şey öğrendim, acayip bir güven geldi, başka bir kapı açıldı önüme. Çalışırken genellikle sesim üzerine yoğunlaşıyorduk. Ama bana elektronik müzik de dinletiyordu, kendi çalışmalarını dinletiyordu, doğadan kaydettiği ilginç ilginç sesleri dinletiyordu. Munzur'daki yaylalara gitse, kim bilir orda da ne acayip şeyler kaydeder... Yazın gideceğim oraya. Şu anda bir kaset oluştu, çıktı, belki hâlâ içimde bilmediğim çok şey var. Yazın gidip tekrardan kendimi doldurup buraya geleceğim.

Serdar Ateşer inanılmaz biri. Beyni dopdolu. Öksürüyorum, gülüyorum, onları bile kullanıyor. Munzur'daki yaylalara gitse, kim bilir ne acayip şeyler kaydeder.

Tek başına yaylaya çıkıp bağıra bağıra şarkı söyleyecek misin?

Kesinlikle. Direkt yaylaya çıkacağım ve geçmişimi tazeleyeceğim. Doğayla iç içesin, yalan yok, sahtekârlık yok, saf, duru bir şey var karşında. Kelimelerle ifade edilebilecek bir şey değil. Uyurken rüyanı bile daha net görebiliyorsun. Şehirde öyle olmuyor, yarım yamalak rüya görüyorsun.

Hep sesinden bahsediyoruz ama, albümün bütünlüğü içinde sesin o kadar da gözümüzün içine sokulmuyor. Düzenlemeler çok başarılı, ve sesinin güzelliği, albümdeki güzelliklerden bir tanesi sadece.

Benim için bu iyi bir şey. Her bir aletin kendine göre bir rengi, güzelliği vardır, önemli olan bunları nasıl birleştireceğimiz. Benim onlarla, Serdar, Burhan Bayar, Aykut Gürel'le nasıl birleşeceğim çok önemliydi. Güzel oldu ve herkes de kendi içindeki müzikle benim sesimi birleştirdi.

Sözüyle müziğiyle bir şarkıyazarı kimliği sana nasıl geliyor? Çünkü bu albümde beste denemelerin de var.

Bu albümde pek yok, öbür albümde olacak. Bu işe fazlasıyla yoğunlaşmaya başladım. O gerçeğimi yeni keşfettim. Cesaretim yoktu, yapsam da çıkartamazdım.

Bir söyleşinde "Björk'le çalışmak isterim" demişsin.

Yabancı müzik dinlemeye başladıktan sonra Björk'ü farkettim ve çok etkilendim sesinden. O bütün dünyasını kendi yaratan bir kadın. Bana Hollanda'dan sadece kadın seslerinden oluşmuş karma bir CD göndermişti bir arkadaş. PJ Harvey'le Björk'ün bir düetini dinledim. "Satisfaction" şarkısıydı. O şarkıda iki kadının ses uyumu çok etkileyiciydi.

Söyleşi: **Derya Bengi - Ayşegül Oğuz**

Betty Ween

Paris garlarından birinin önünde üfleseniz düşecek gibi duran dev bir heykel var: Üst üste gelişigüzel dizilmiş düzinelerce valiz göğe yükseliyor... "In Betty Ween" albümündeki fotoğraflar bize bu heykeli hatırlattı: Bazen bir kızın elinde küçük bir valiz, bazen dev bir valizin üstüne tünemiş küçük bir kız. Öyküsünü İstanbul/Brüksel arası gidip gelmelerden örüyor, caz, rock, ambient, Hint müziği harmanı "yol hali" ezgileri söylüyor, oradayken burayı, buradayken orayı özlüyor... Betty Ween kod isimli bu kız bizim Gülüş Gülcügil'den başkası değil. Roll'un emekçilerinden biri. Senelerdir şarkılar kaydettiğini biliyoruz, bu albümü çıkarmak uğruna neler çektiğinin uzaktan şahidiyiz. Oldu en sonunda oldu bim bam bom... Gitarist eşi Onur Türkmen (Audiofact'ten) başta olmak üzere müzisyen dostlarından kurulu sağlam bir kadroyla "In Between" yayınlandı. Gülüş'ü karlı bir günde misafir ettik, valizinde ne var ne yok dökmesini istedik.

camekândaki pembe karpuzlar

Foto: Şahan Nuhoğlu - Emin Ekşi

Tori Amos'tan başlayalım mı? Adın "Tori Amos'çı"ya çıktı. "İlk aşkım" diye yazmıştın Roll'daki son yazında...

Gülüş Gülcügil: Türkiye-Belçika hattı arasında gelip giderken dört-beş konserini seyretmişimdir. Sadece onun konseri için İngiltere'ye de gitmiştim bir defasında... Beni piyanoyla barıştıran, Tori Amos oldu. Küçükken klasik piyano dersi alıyordum ve herhalde öğretmenin en kötü öğrencilerinden biriydim. Solfej derslerinden nefret ediyordum, kağıtları buruşturup yere attığımı hatırlıyorum. Kadının bütün öğrencileri jürilerden geçiyor, ben hiçbirinden geçemiyorum. Bir gün sordum, "ben de geçebilecek miyim" diye. "Sana hiçbir metod izletemiyorum ki. Sen ne istiyorsan biz onu çalışıyoruz" dedi. Anladım ki, kadın illallah demiş benden. Bir keresinde Chopin'in bir parçasını çok beğendim ve "bana lütfen bunu öğretin" dedim. "Oh canıma değsin" gibi bir laf oturttu: "Sen mi çalacaksın? Bu parçayı çalabilmen için, bunları bunları yapmış olman gerekirdi..." Sonra öğrendim ki, Tori Amos da konservatuardan atılmış, onların istediği gibi çalmıyor diye.

Tori Amos'ı keşfettiğinde kaç yaşındaydın?

Lise sondaydım, imtihanlara çalışıyordum ve o günlerde "Cornflake Girl" çalıyordu MTV'de. Hemen gidip single'ı almıştım. Orada çok güzel iki enstrümantal şarkı vardır. Biri "All The Girls Hate Her", diğeri "Over It." Duyduğum en enteresan şarkılardandı yani. Düşünsene, bir popçu emprovizasyon yapmış!

Madem piyanoyla barıştın, neden şarkılarına piyanoyla eşlik etmiyorsun?

Öylesine çalmayı kendime yediremezdim. Yorum katmak isterim, ama yorum katacak kadar da bilmiyorum... O zamanlar piyano, babamın aklında varmış galiba. Piyano çalan bir kızım olsun gibi bir hayal. Bir gün eve bir gireyim ki, salonda bir piyano! Üzerine de çikolatalar koymuşlar. *(gülüyor)* Kafayı yedim tabii. Piyano sesi itibariyle en çok sevdiğim enstrümandı.

Şarkı söylemek ne zamandır var hayatında?

Aslında bayağı eskilere gidiyor. 10 yaşımda Belçika'ya gittim ben. İlkokulda bir gün teneffüste şarkıcılardan, Sandra'dan falan bahsediliyordu. "In The Heat Of The Night"ı söylemeye başladık. Sonra bir baktım, bunlar susmuş beni dinliyor. Birisi "ya, senin ne güzel sesin varmış" dedi, ben birden utandım ve bir daha ağzımı açmadım. Çok da utangaç bir tiptim, hâlâ da öyledir. O zamanlar odama kapanıp onun bunun taklidini yapardım.

Sesin hakkında ne düşünüyorsun?

Bütün şarkıcılar için geçerliymiş, kendi sesine karşı garip bir tepki veriyorsun, yadırgıyorsun, çünkü kendi içinde duyduğun rezonansı dışarıdan dinlediğinde duymuyorsun. Ben de beğenmekle beğenmemek arasında gidip geliyorum. Bir keşif yolundayım. Sesten çok önem verdiğim bir hikâye anlatımı var. Ama bir de şarkı söylemenin hoşuma gittiği gerçeği var.

Aydın Esen'in eşi Randy'den şan dersleri alıyormuşsun. O ne düşünüyor sesin hakkında?

Randy, utanıp sıkılmadan "evet, ben şarkıcıyım artık" dememi sağlayan insan oldu. İlk demolarımda yumuşak ve içe dönük söylüyordum. O tarzın bana çok yakıştığını düşünüyordu insanlar. Yakışıyor olabilir, ama bunun arkasında şöyle bir gerçek vardı, bağırmak istediğim zaman bağıramıyordum. Zaten o yüzden soft şeyler söylüyordum. Randy bana şunu söyledi: "Genelde şarkıcılar tekniklerini geliştirirler, ama kendilerine has bir stil geliştirmezler, taklit gibi olurlar. Senin kendi rengin var, ama tekniğin çok zayıf." Ondan sonraki yıllar, sesimi güçlendirme üzerinde çalıştık. Bugün hakikaten vermek istediğim duyguyu vermeye başladım.

Bağırmayı öğrendin mi?

Bağırmayı öğrendim. Bir yoğunluk aktarmak önemli. Biraz tiyatrocu gibi olmak gerekiyormuş. Karşındakine bir şey iletmek istiyorsan, hem davranışlarında hem de vokalinde biraz daha yırtık olman lazım... Bağırman şart değil. Mesela Suzanne Vega hiçbir zaman bağırmamıştır. Ama bağırma ihtiyacı duyduğun halde, şarkıyı o şekilde

"In between": Ne bu taraf, ne de o taraf. Farklı kurallarla işleyen dünyalar arasında kendine yer bulmaya çalışan bir kadının anlattıkları. Bu hikaye benim hikayem.

söyleyemiyorsan, yazık bir durum.

Bağırmayı seven Björk, Tori Amos, PJ Harvey gibilerine daha yakınsın galiba.

Eğer bu üçgene fazla sıkışmış gözüküyorsam, aynı dönemlerde Stina Nordenstam, Meira Asher, Cibo Matto gibilerini bayağı dinlemiş olduğumu ekleyebilirim. Son zamanlarda da Anja Garbarek dikkatimi çekti, Jan Garbarek'in kızı... Ama daha çok sound üzerinde çalışıyorlar son zamanlarda. Bense beste peşindeyim... Bir de, vokal doğaçlamacılarla çok ilgiliyim. Diamanda Galas, Sainko Namchilak, Maggie Nichols mesela... Bir insan sesinin neler yapabileceğini görmek beni nedense çok heyecanlandırıyor. Kendi müziğimde yapmayacak olsam bile, evde denemek gerek!

Tori Amos'tan Björk'e 90'lar kuşağı kadın şarkıcılar seslerini enstrüman gibi kullanmaya, bazen bağırarak, bazen fısıldayarak şarkının tüm ritmini ve armonik dokusunu kendi sesleriyle vermeye fazlasıyla meraklı. Bağırmaksa, eski kuşaklar da bağırırdı, ama şarkıyı sesleriyle bu kadar da kumanda etmezlerdi...

Ben o kadınlar arasında öyle bir kuşak ayrımı yapmıyorum. Öyle hissediyorlardır, bu kadar basit. Bazı şarkıcılar vardır, konuşuyor gibi söyleme ihtiyacı hisseder. Bob Dylan mesela böyle. Ama Kate Bush patlama ihtiyacı hisseder.

Eski kuşağa bir örnek verirsek, Patti Smith ilgini çekiyor mu?

Tabii ki... 70'lerde ise konuşarak müziğe eşlik etme gibi bir akım oldu demek ki. Benim için ikisi de çok güzel... Müzik tarihine çok daha geriye gidip bakarsan, insan sesinin ilk kullanımında, bir enstrüman gibi kullanma ihtiyacı var. Opera mesela... Ama biri böyle "aağğhh" diye feryat figan müziğe girdi mi, ben oradan kaçmak isterim. Kimse durup dururken kulağıma bağırmasın! Hani, her şeyin iyisi dinlenir derler ya, benim hakikaten iyisini bile zor dinlediğim janr operadır. Çünkü benim ruh halimin üstüne çıkıyor.

Bir grup için değil, bir ses için yazılmış şarkılara artık daha sık rastlanıyor. Mesela bir Björk şarkısındaki vokali kaldır, geriye pek bir şey kalmaz. Ama bir Patti Smith şarkısını Patti Smith söylemese de, o yine aynı şarkıdır...

Ama bu sadece şarkıcılar için değil, tüm icracılar için geçerli olabilir. Mark Knopfler'ın gitarını çıkarttığın zaman da adamın müziğini tanıyamazsın... Mesela "Paramparça" şarkısını bir gün Müslüm Gürses'ten dinledik ve bir de baktık ki, olayın rengi bambaşka olmuş. "Tını" dediğimiz

şey müzikte en az besteler ve düzenlemeler kadar önemli bence. İnsan beyninin müzikte en kolay algıladığı şey "tını"ymış. Björk'e gelince, bir melodiyi kurma biçiminden yarattığı ritmlere, enstrüman gruplarına kadar, ki imajını, kliplerini falan saymıyoruz daha, müziğinin her noktasında büyük titizlikle çalışıyor. Sesinin çok baskın olduğu konusunda hemfikirim, ama sesini çıkardığın zaman hâlâ güzel bir malzeme kalacaktır ortada. Ama kimse onu Björk gibi yorumlayamaz, o başka.

Björk, Tori Amos ve PJ Harvey'in Türkiye'de de genç kuşaklar üzerinde etkisi büyük. Neden böyle?

Halbuki sadece o üçü yok ki. Björk'ün de bir öncesi var, o da birilerinin taklidini yapıyor. Bunu bilen insan az. Çünkü Björk'ün dinlediklerini dinlemiyorlar. Björk çağdaş elektronik müzikle, Jonathan Harvey'le, Stockhausen'la ilgilenmiş. Kafayı çalıştırmış, kim en önde gidiyor diye... Bu arada Tori Amos deyip duruyoruz ama, benim en beğendiğim isim Tori Amos değildir. Bir Iva Bittova var bu hayatta. Keman çalan, şarkı söyleyen Çek bir kadın. Avangard ve folk müziği arasında bir şey yapıyor. Belçika'da bir konserine de denk geldim. Normalde bir konser, bin Belçika frangıyken, onun üçte bir fiyatına bir kafede çalıyordu. Koştura koştura gittim. O gösteriden sonra benim için ne Björk kaldı, ne Tori Amos. *(gülüyor)* Hatırlarsınız, Roll'a telefon etmiştim, onunla söyleşi yapmak istiyorum diye... Ama kadın soğuk davrandı bana. Gittim yanına, elim ayağım titriyordu, "hiç böyle bir şey görmemiştim, olağanüstüsünüz" dedim, "hmm, hmm" falan yaptı. Bana numaralarını verdi, ama sonra ne telefona cevap alabildim, ne faksa. Tam da günümüzün müziğini yapıyor aslında: Arada bir müzik. Hiçbir yere, hiçbir kategoriye ait olamaz. Hakikaten çok güzel.

Günümüz müziği için "arada" derken ne kastediyorsun?

Havada olmak, kararsız olmak... Çok uzun zamandır süregelmiş müzik kurallarından, onun ters tepkisinden, şusundan, busundan bıkmış olmak var galiba. Postmodern olmak bile geçmişte kaldı. Ben bugünün çağdaş bestecilerinde böyle bir şey duyuyorum...

Iva Bittova nasıl bir müzik yapıyor. Şarkı formundan uzak bir müzik mi?

Şarkıyla doğaçlama arasında bir şey gibi algılayabilirsin. Sesiyle de doğaçlama yapıyor. Mesela kemanın sesiyle kadının kendi sesini bazen karıştırabiliyorsun. Ama virtüoziteyle alâkası yok. Zaten virtüoz müziği meraklısı değilim. Kimse karşıma "bak, ne kadar mükemmelim" diye çıkmasın. Ben orijinal şeyleri seviyorum. Bu kadının tam bir keman ustası olduğunu söyleyemem, ama küçücük şeyleri o kadar güzel kullanmayı öğrenmiş ki, muazzam şeyler çıkartıyor ortaya.

Bir keşif yolundayım. Sesten çok önem verdiğim şey hikâye anlatımı, olaya yukarıdan bakış. Ama bir de şarkı söylemenin hoşuma gittiği gerçeği var.

Laurie Anderson'ı nasıl buluyorsun?

Son albümü "Life On A String", dinlediğim en güzel albümü. Gözlerimden yaş getiriyor... Teatral, entelektüel, şair, bunların yanında çok iyi bir müzisyen olmayı da başarmış kadın aynı zamanda. Öyle laflar çıkartıyor ki, mesela "özgürlük korkulacak bir şeydir, herkesin istemediği" diyor 11 Eylül'le ilgili bir şarkıda. Bu arada, Ani DiFranco'nun 11 Eylül'le ilgili yaptığı parçayı dinlediniz mi? Öyle laflar ediyor ki. Önce bir boşalma isteğiyle vır vır vır konuşuyor. Sonra birden ritm girmeye başlıyor. Bir "live" kayıt. "Bilmeniz gereken dört gerçek var" diye lafa giriyor. "Bir" diyor, "George W.

zihni

KODMÜZİK

İftiharla Sunar

MOGWAI
Happy Songs for Happy People
LP / CD

Godspeed You Black Emperor, Sigur Ros ile bir soundun belirleyicisi olan İskoç topluluğun yeni albümü bir klasik olmaya aday.

ARAB STRAP
Monday at the Hug & Pint
LP/CD

"Her dinleyişte acı ve hüznün bohemleştirilmemesi gerektiği düşüncesini doğrulatan bir albüm.Belki de grubun en iyi albümü." NME

BROADCAST
Ha Ha Sound
LP/CD

Uzun bir aradan sonra çıkan ikinci albümleri birçok müzik dergisi tarafından geçen senenin en iyi alternatif rock albümleri arasında gösterildi.

TORTOISE
Standarts
LP/CD

24 Mart Çarşamba tarihinde Türk Müzikseverler ile buluşacak Chicago'lu beşlinin son albümü halen 2001 yılında çıkan " Standarts". Yeni albüm Nisan ortalarında çıkacak.

Bush başkan falan değildir..." Sonra, "iki" diyor, "Amerikan medyası beni korkutamaz..." Böyle devam ediyor... Böyle şeyler acaba Türkiye'de çıksa ne olur? Amerika çok konservatif bir ülke, Janet Jackson'ın göğsünün görünmesi büyük felaket oluyor, öte yandan Ani DiFranco kendi konserlerinde bunu söyleyebiliyor.

Ani DiFranco gibi siyasî mesajlar verirken düşünebiliyor musun kendini?

Savaş başladığı zaman web sitemde, üç dilde "bu site barışın yanındadır" diye yazmıştım. En azından bunu belirtmek istedim. Başka şeyler de yapabilirim, ama gösterilere katılmadım. Tabii ki işe yarayabilecek her şeyi yapmak istiyor insan. Ama bir yandan da kendi hayatın var, mesela hastaneye kaldırdığın büyükbaban var... Onunla, bununla, her şeyle bir arada uğraşıyorsun. Dünya globalleştikçe ve böylesine hızlandıkça, bu iş beynin kaldıramayacağı yerlere gidiyor. Geçmişteki insanların kendi dönemleriyle ilgili anlattıklarıyla karşılaştırdığında, tam bir delilik halindeyiz şu anda. Muhtemelen çok güzel şeyler de var. Mesela internet dönemine rastgelmiş olmam, beni çok mutlu ediyor. Bir şeyi merak ediyorsun ve istemediğin kadar çok bilgi alıyorsun. Ama onların ne kadarını sindirebiliyorsun ya da bu hayatın ne

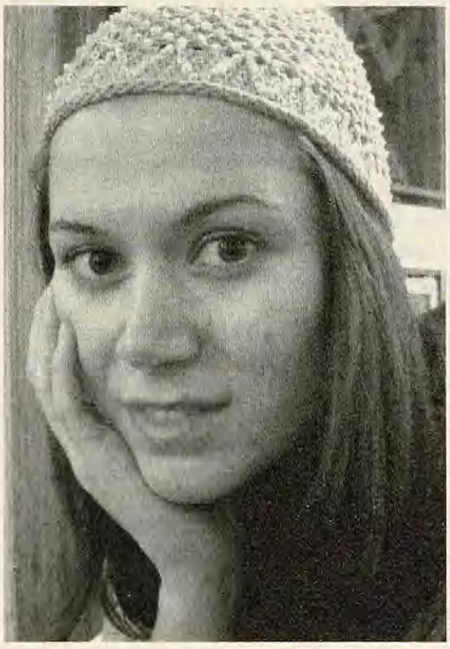

kadarını sindire sindire yaşayabiliyorsun? Sabahleyin gazeteyi açıyorsun, bilmem nerede savaş çıktı, şurası bombalandı, şu kadar kişi öldü, bilmem ne apartmanı yıkıldı... Bir insanın acı kaldırma seviyesi bunların ne kadarını kaldırabilir? Sonunda insanüstü bir şey oluyorsun. O gazetenin yanında bir de psikolog lazımmış gibi geliyor, omzuna dokunup "bütün bunların sorumlusu sen değilsin" diyecek.

Tori Amos'tan girdik, Ani Di Franco'dan çıktık. Hiç erkek müzisyen yok mu beğendiğin?

Beğenirim tabii ki. Cure var mesela. Leonard Cohen'i, Jeff Buckley'i, Bonnie Prince Billy'yi çok severim. Mesela dEUS'ta Steff Kamil Carlens vardır, çok severim, abuk subuk, çocuk gibi sesler çıkarır... Küçükken de George Michael'a, Duran Duran'a bayılırdım...

Tori Amos'ın Robert Plant aşkına ne diyorsun?

Çocukluğundan beri Robert Plant hayranı olduğunu biliyorum. İsa'yla bir tutuyor hatta. Bir konserinde şunu anlatmıştı: Babaannesine demiş ki, "beğenmiyorum diyorsun, ama bak nasıl da İsa'ya benziyor!" Babaannesi şoka girince, "aman canım üzülme", demiş "ben her ikisiyle de evlenebilirim..." Tori Amos'ın bir "Whole Lotta Love" cover'ı var, ayıptır söylemesi, Led Zeppelin'den kat be kat güzel olmuş. Tabii rock'çu değilim ben! *(gülüyor)*

Biraz Fiona Apple'dan da bahsedelim, hatırı kalmasın.

Siz Fiona Apple'ın ikinci albümünü mükemmel buluyorsunuz, bense o albümü çok ticarî buluyorum. Birinci albümden sıkılanlar neden sıkılıyor, biliyor musun? Çocuk besteleri ve birileri onları toparlamaya çalışmış. Bence güzel olan da bu. Biraz boşta kalan yerleri var ilk albümdeki şarkıların. Herkes 19 yaşında bir kızdan böylesine olgun, pes bir ses çıkmasına şaşırmaktaydı. O yazdığı aşk şarkılarını, kendi tecrübelerinden çıkarak yazdığını okuduğumda iyice şaşırmıştım.

Senin şarkılarını ilk defa Roxy yarışmasında dinledik, 1999'da...

Annemle halam tutturdular. Ver, gönderelim diye elimden aldılar kaseti ve götürüp başvurdular. Sonra telesekreterimde bir mesaj buldum, İstanbul'a finale çağrılıyordum.

Buraya gelir gelmez Ulaş Özdemir, Salih Nâzım Peker ve Uygur Ağaoğlu ile grup oluşturdunuz...

Salih "Security" parçası için şöyle söylemişti: "Seninle çalmayı bu parça yüzünden kabul ettim. Çünkü gerçekten de söyleyecek şeylerin var". Ben de, "vay be, ne parçaymış" demiştim kendi kendime. *(gülüyor)*

Neydi sözleri?

"Bazen düşünmemenin daha iyi olacağını düşünüyorum, boşluğu boşlukla doldurmanın bir anlamı yok..." gibi bir şeydi. *(gülüyor)* Şarkı sözü yazmayı pek bilmediğim bir dönemdi belki... O günlerden şöyle bir an hatırlıyorum: Konser sonrası, aradan bir-iki gün geçmiş, artık dönmek üzereyim, Beyoğlu'nda son bir tur atıyoruz Ulaş'larla. Bir restoranın camekânında pembe karpuzlar gördük, daha tam olmamış. Nasıl hoşuma gitti! Belçika'da karpuz yok gibi bir şey. Genelde sadece yazın geliyordum Türkiye'ye, hep kırmızı karpuzları görüyorum. Hep bir şeyleri kaçırıp durduğum hissine kapılıyordum burada.

Sonuçta artık bir albümün var. Açılış şarkısı da "İstanbul", tam adıyla "Intro: Stnbl."

Çok severek bir takım şarkılar çıkardıysan, ne olursa olsun onu birilerine ulaştırmak istiyorsun. Bu şarkılar çok bana ait şeyler ve çok güzel geliyorlardı bana. Koymak istediğim her şeyi koydum. Etnik metnik diye şaşırabilir insanlar... Hint müziğini gerçekten de çok seviyorum ve "Open"da ya da "Music Is A Man"de çok hissediyorum. İkinci bir albüm olursa, Hint müziği artık olmaz herhalde. "Stnbl" ise hem adıyla hem sözleriyle bence güçlü bir şarkıydı ve albüm için iyi bir giriş olabilecekti. Bir raga üstüne yapılmış olması yanlış bir izlenim verebiliyor, ama o riski aldım.

Niye "Stnbl"da raga var?

Öyle duydum ben onu.

Nasıl yani?

Siz eminim ney filan kullanmamı isterdiniz o şarkıda.

Hayır, bir İstanbul şarkısında Hint müziği kullanılmasına bir itirazımız yok. Ama neden bunu tercih ettiğini merak ediyoruz. Ama sadece "duydum" deyince bir şey anlamıyoruz. Bu "duyma", "hissetme" lafları da yeni çıktı. Eskiden insanlar ne hissettiklerini tarif etmeye çalışırdı, şimdi hissetmenin kendisi tarif haline geldi.

Eskiden egzotik bulduğum şarkıları bilinçsizce bir kasette toplamışım. Mesela U2'nun "Mysterious Ways"inin bir remiksi, Annie Lennox'un bir şarkısı... Farkettim ki, bütün parçalarda tabla ya da sitar var. En sonunda, Hint müziğiyle uğraşmam gerek dedim. Hazır önüme konan bir şey değil bu. Araştırdığım, öğrendiğim bir şey. Albümdeki Gajanan Thorat zaten benim tabla hocam. O bana temel talaları öğretmişti. Batı müziğini pek fazla bilmiyordu, dolayısıyla ben onunla onun dilinde konuşmaya gayret ediyordum. Ragaları oluşturan belli ses dizileri var. Beni en çok etkileyenlerinden biri Todi. Gerçi Hintliler için bu atmosferlerin yarattığı hisler çok farklı. Gajanan bana "bu bir gündüz ragasıdır, mutludur, çok hoştur" dedi. *(gülüyor)* Bense o raganın bende yarattığı etkiyi "yorgun, savaştan çıkmış gibi, ama güçlü ve kararlı" olarak tarif edebilirim. Bu da "Stnbl" için yazdığım sözlere cuk oturuyor. "Stnbl"da sözler şunu anlatıyor: "Başıma gelenleri kabul ediyorum, Türkiye'ye dönmeyi seçtim, ne olursa olsun benim geleceğim burada, korksam da korkmasam da..."

Bir Iva Bittova var bu hayatta. Kemancı, şarkıcı Çek bir kadın. Belçika'da bir kafedeki konserini seyrettikten sonra, benim için ne Björk kaldı ne Tori Amos.

Bir söyleşide "Belçika'da ilk yıllarım kendimi insanlara anlatmaya çalışmakla geçti" demişsin.

Evet, oralarda kendini ispat etmen bekleniyor. Bir işe ya da okula girdiğinde, kimse "aa, sen yeni misin, gel sana okulu dolaştırayım, yeni insanlarla tanıştırayım, bak kantinimiz burada" demez sana. Olay şu: "Nasıl birisin, enteresan bir insan mısın, benimle konuşmak için bir sebebin var mı, eğer varsa, bana bunu göster önümüzdeki günlerde." Ama Türkiye'de öyle değil. Sokağa çık, birinden yol tarifi iste, yardım için beş kişi yapışır...

Kasvetli midir Belçika, Brel'in anlattığı kadar?

Çok kasvetli. Belçika'nın en büyük özelliği bulutların neredeyse senin dokunacağın bir mesafede olması. Uçak kalkardı, otuz saniye sonra bulutların içinde olurduk. İklimi de çok ilginçtir. Bir gün tramvayda iki zenci konuşuyordu, biri öbürüne dedi ki: "Bak, buranın en büyük özelliği, bir günde dört mevsim yaşanır, bunu iyi öğren..."

Albümdeki fotoğraflarında valiz imgesi çok dikkat çekiyor.

Fotoğrafları çeken Emre Özbay'a "bir kız düşün" dedim, "kaybolmuş, elinde bavuluyla oradan oraya uçan bir yaratık gibi". O kadar çok Belçika - Türkiye arasında gidip geldim ki, benim genel halim hakikaten o bavullu halim olmaya başlamıştı. Öyle alışmışım ki, şimdi mesela bir otobüs yolculuğunu yaparken hiç rahatsızlık hissetmiyorum. Kıvrılıp uyumak, hafif belimin ağrıması benim için tatlı şeyler.

Betty Ween ismiyle "between" sözcüğüne gönderme yapıyorsun...

"Between", yani "aradalık": Ne bu taraf, ne de o taraf. Farklı kurallarla işleyen dünyalar arasında kendine yer bulmaya çalışan bir kadının anlattıkları. Bu hikâye benim hikâyem. Olduğu gibi geçmişte yaşadıklarımın ürünü...

Günlük tutuyormuşsun, doğru mu?

15 yaşımdan 25'ime kadar tuttuğum, koca bir kasa içerisinde, çeşitli boyutlarda defterler, kurcalaması çok keyifli günlüklerim vardı. Birkaç ay önce ne yaptım, biliyor musunuz? Hepsini attım... İçlerinde çok çocuk diliyle yazılmış, bazen çok anlamsız, birçok insanın yaşadıklarına ben-

karga — MART 04

kargart

03 Çarşamba KARMA Tamirci
04 Perşembe PRESENT TENSE Elif İzbırak
05 Cuma INDEPENDENT Bahadır
06 Cumartesi 60's&70's Bahadır
07 Pazar HALETİRUHİYE Berk
09 Salı Benim Adıma Savaşma
10 Çarşamba MONKEY SUITE Deniz&Pelin
11 Perşembe VERTIGO-GO Hilmi Tezgör
12 Cuma RED STAR Sessions Vol 6 TNT Gökhan Karakuş 'First There Was Beat'
13 Cumartesi SALTYSPINZITFUNKY Saltuk
14 Pazar HALETİRUHİYE Berk
16 Salı TORTOISE Bahadır
17 Çarşamba FRENK ÜZÜMÜ Cem&Esengül
18 Perşembe CAZIR CAZIR Deniz K.
19 Cuma mainTIMestream Bahadır
20 Cumartesi SONDERSTAB Musik Bahadır
21 Pazar HALETİRUHİYE Berk
23 Salı ARTO LINDSAY Bahadır
24 Çarşamba CAKE FOR WEEKDAYS Burak&Hüseyin Şuşut
25 Perşembe GLOBALİSTA'nbul ömeripek
26 Cuma DB ABSTRACT//DUB//JUNGLE
Da-frogg&Boggie
27 Cumartesi ELEKTRONİK İYİDİR (((emre)))
28 Pazar HALETİRUHİYE Berk
31 Çarşamba Einstürzende Neubauten 'Perpetuum Mobile' Bahadır
1-2-8-15-22-30 Karga Bahadır

TİYATRO SPORU

Türkiye' yi 'Tiyatro Sporu' kavramıyla tanıştıran Mahşer-i Cümbüş adlı tiyatro grubu Kargart' taki gösterilerine Mart ayında da devam ediyor.

Belli bir senaryoya bağlı kalmadan, izleyicilerin seçtiği temalar üzerine doğaçlama kurgulanan ve seyircilerin aktif katılımıyla destaklenen 'Tiyatro Sporu' 2,16,23 Mart ve 1 Nisan tarihlerinde saat 21.00'da Kargart'ta.

Oyuncular: Burak Satıbol, Koray Tarhan, Zeynep Özyurt, Ayça Işıldar, Ayhan Taş,Yiğit An, Bilek Çelebi, Erhan Kargın, Cumhuriyet Kiper.

10 MTL Öğrenci 7 MTL

mahsericumbus@yahoo.com

NAGASAKI JOURNEY *NAGASAKI YOLCULUĞU*

1995 26'

Bağımsız Belgesel Grubu (BBC2 İşbirliğiyle)

07 Mart Pazar - 10 Mart Çarşamba - 24 Mart Çarşamba 19:30

KARGART ANİME GÜNLERİ

Japon Animasyonu, Çizgi Romanı ve Popüler Kültürü Dergisi; Manganime işbirliğiyle Kargart, Mart ayından itibaren "Kargart Anime Günleri" düzenliyor.

6 Mart Cumartesi 18:00
Jin-Roh: The Wolf Brigade Jin-Roh
Yıl: 1998
Süre: 98'
Yönetmen: Hiroyuki Okiura
© 1999 Mamoru Oshii/BANDAI VISUAL • Production I.G

13 Mart Cumartesi 18:00
Akira Akira
Yıl: 1988
Süre: 124 dk.
Yönetmen: Katsuhiro Otome
© 1987 AKIRA COMMITTEE / KODANSHA

14 Mart Pazar 18:00
Ghost in the Shell Kokaku Kidotai
Yıl: 1995
Süre: 82 dk.
Yönetmen: Mamoru Oshii
© 1995 Masamune Shirow / Kodansha / Bandai Visual / Manga Entertainment

27 Mart Cumartesi 18:00
Vampire Hunter D: Bloodlust Kyuketsuki Hunter D: Bloodlust
Yıl: 2000
Süre: 103 dk.
Yönetmen: Yoshiaki Kawajiri
© 2001 Hideyuki Kikuchi / Asashi Sonorama / Vampire Hunter D Production Committee

28 Mart Pazar 18:00
Lupin III - Castle of Cagliostro Rupan Sansei - Kariosutoro no Shiro
Yıl: 1979
Süre: 100 dk.
Yönetmen: Hayao Miyazaki
© 1980 Monkey Punch/TMS-K

İFSAK İŞBİRLİĞİYLE KARGART' TA KISA FİLM GÜNLERİ
"DENEYSEL KISA FİLMLER"

17 Mart 2004 Çarşamba - 31 Mart 2004 Çarşamba 19:30

İstanbul Fotoğraf ve Sinema Amatörleri Derneği'nin katkılarıyla gerçekleşen kısa film gösterimleri devam ediyor. Mart ayında deneysel filmlere göz gezdirmek istayan Kargart, İFSAK arşivinden seçtiği on deneysel kısa filmi 17 ve 31 Mart tarihlerinde takipçilerine ücretsiz sunuyor.

BEDEN MONOLOĞU M. CEM YARDIMCI 2002 9'25	KURGUSUZ DAMLALAR DAĞHAN İŞ 2002 20'41
AFROİZMALAR EMİNE YILMAZGÜL 2001 3'30	İSİMSİZ FATİH KIZILKÖK 2001 1'42
HAYATIMIN ÖZETİ TAN TOLGA DEMİRCİ 2002 5'30	GÖKGÜRÜLTÜSÜ DİLSİZDİR ÖZGÜR YAŞAROĞLU 2002 5'
CYGNUS X-1 KAYA HACALIOĞLU 2001 6'	UYANMAMA ALİ TAPTIK 2001 3'55
SERİZ HALİT FATİH KIZILKÖK 2002 1'27	EJAKÜLASYON ÖRÇUN BEHRAM 2002 2'48

SUHA ARIN BELGESELLERİ GÖSTERİMİ

Geçtiğimiz ay yitirdiğimiz Türk Belgesel Sineması'nın büyük ustası Suha Arın' ın anısına Kargart, Mart ayında Arın'ın sekiz belgesel filmini izleyicisi ile buluşturuyor.

Suha Arın ardında Anadolu insanını ve Anadolu coğrafyasının kültürelzenginliğini anlattığı, ulusal ve uluslararası pek çok ödül kazanmış otuzu aşkın film bıraktı. Kıymetli filmlerinin yanısıra Türk sinemasına değerli sinemacılar kazandıran Arın, belgesel sinemaya adanmış yaşamı boyunca sürekli karşısına çıkan yasaklara ve sansürlere karşı dimdik ayakta kalan duruşuyla da Türk Sineması'nın örnek isimleri arasında yerini aldı.

"Belgeselci sanat adamı yönüyle estetiği, bilim adamı yönüyle doğruyu yansıtmalıdır. Bilim ve sanatın kesiştiği noktada belgesel ortaya çıkar..."

Suha Arın

4 Mart 2004 Perşembe 19:30

DÜNYA DURDUKÇA... MİMAR SİNAN
1988, 30'
Yapımcı: MTV

HÜSEYİN ANKA İLE SİNAN'I YENİDEN YORUMLAMAK
1990, 40'
Yapımcı : MTV

11 Mart 2004 Perşembe 19:30

TAHTACI FATMA
1979, 30'
Yönetmen Yardımcıları ve Kurgu : Nesli ÇÖLGEÇEN, Cemal KARMAN, Kemal SEVİMLİ, Yalçın YELENCE

KARİYE
1984, 30'
Yapımcı - MTV

18 Mart 2004 Perşembe 19:30

KULA'DA ÜÇ GÜN
1983, 45'
Yapımcı : Ankara Üniversitesi, Basın-Yayın Yüksek Okulu, Kültür Bakanlığı

SAFRANBOLU'DA ZAMAN
1976, 30'
Yapımcı : Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, Ankara Üniversitesi, Basın-Yayın Yüksek Okulu
Yönetmen Yardımcısı : Nesli Çölgeçen, Yalçın Yelence, Kemal Sevimli, Sezer Akarcalı

25 Mart 2004 Perşembe 19:30

KIBRIS'TA BİR ÖZGÜRLÜK ANITI 1997, 60' Yapımcı: MTV

4. PASO Öğrenci Filmleri Festivali

Kargart, 29 Nisan – 2 Mayıs tarihleri arasında Ankara Alman Kültür Merkezi'nde gerçekleşecek olan 4. PASO Öğrenci Filmleri Festivali' ni İstanbul' a taşımadan önce Ankara'da düzenlenen önceki festivaleri İstanbul izleyicisi ile tanıştırmak istedi.

Bu fikir doğrultusunda 4. Paso Film Festivali organizasyon komitesi ile ortak bir çalışma yürüten Kargart' ta1, 2 ve 3. PASO Film Festivali'nde gösterime sunulan filmler ve festival süresince gerçekleşen atölye çalışmaları sonucunda ortaya çıkan projelerin gösterimi 5, 12 ve 26 Mart tarihlerinde Kargart'ta ücretsiz olarak izlenebilecek.

05 Mart 2004 19:30 - 26 Mart 2004 19:30
I.PROGRAM

- POSEIDON' UN İNTİHARI
Yönetmen: Yeşim Peköz
- İKİ ATIYORUZ BİR SATIYORUZ
Yönetmen: O. Yılmaz, B. Duru, Y. Tozman, B. Temur, M. Kavas, G. Kılıç
- MUSIC FOR THE ANALOGUE VIDEO EDITING MACHINES
Yönetmen: Ali Altas, Serdar Kökçeoğlu
- HURDA HAYATLAR
Yönetmen: M. Ayşem Ergin
- MOLA
Yönetmen: Anıl Çalçalı, Musa Toprak
- ÇOCUKLUĞUM BOĞAZDA GEÇTİ
Yönetmen: Zarife Öztürk

12 Mart 2004 19:30 02 Nisan 2004 19:30
II. PROGRAM

- SU MASALLARI
Yönetmen: Bengisu Gençay Süre: 5 dakika
- MUZAFFER MUZAFFER
Yönetmen: Tunay Sevinç
- ÇENGELLİ İĞNE
Yönetmen: Ahsen Deniz Morva, İlkay Nişancı
- RECORDED
Yönetmen: A. Nazar Erişkin
- İSTANBUL HATIRASI
Yönetmen: Tülay Dikenoglu
- YAN DAİRE
Yönetmen: Sinem Aydın
- ID
Yönetmen: Nil Akkurt, Eril Şerbetçi, Merve Günay

Kadife sokak No: 16 81300 Kadıköy İstanbul
T:0216 330 31 51 - 0216 449 17 25 F: 0216 346 55 46
www.kargabar.org info@kargabar.org
www.kargart.org info@kargart.org

EFES DARK

zer şeyler var. Ben bunları daha kaç kere okurum diye düşündüm, sonra da, ben bunu başkasına okutur muyum? Asla okutmam! İleride çocuğum bile okusun istemem. Annem yazmış olsa, ben de bunları keşfetmek istemezdim.

Çok mahrem şeyler olduğu için mi?

Sonuç olarak hayat bir deneme, bir karalama ve senin karalamanın da senden başka kimseye yardımı olmaz.

Şarkılarınla günlüğün arasında bir ilişki var mı?

Var. Şarkılara başlarken mutlaka günlüğe yazmış olduğum iki satırdan yararlanıyorum, ama sansüre de uğruyor. *(gülüyor)* "Several Times A Year" en çok sansüre uğrattığım şarkı galiba. İster istemez insan bunları yazarken kendi hayatından etkileniyor, illâ günlükten almaya gerek yok.

Albüm kapağında Beckett'in "Adlandırılamayan"ından bir alıntı var.

Sosyal-psikolojiyle ilgili bir kitapta çok enteresan bir bölüm vardı, şunu anlatıyordu: İnsan dilin esiri oluyor. En basitinden, mesela "ben sarı rengi sevmem" diyorsun, ama o an aslında başka bir şey demeye çalışıyorsun. Aslında "sarı renk kazak sevmem" demek istiyorsun, ama öyle çıkmış oluyor ağzından. Bundan geri dönemiyorsun ve kendi içinde onu savunmak zorunda oluyorsun, ondan sonra ister istemez sarıyı sevmemek durumunda bırakıyorsun kendini. Böyle nüansları yanlış kullanmak, seni söylediklerinin esiri yapıyor. Ben Beckett'in bu lafında en çok onu algıladım: "Ben diyorum, onun ben olmadığını bile bile." İşte Betty Ween olayı da bu galiba. Belki de o kıza Betty Ween adını koymam biraz bu nedenden. Betty Ween öyle düşünmüş, ama Gülüş şu anda başka şekilde düşünüyor olabilir.

Roxy döneminde çok güzel bir Zeki Müren cover'ı yapmıştın.

Evet, ama benim için önemi yok.

Evet, ama bizim için önemi var.

(gülüyor) Biliyorum... Bir gün evde hasta yatıyorum, kendi kendime egzersiz olsun diye herhangi bir parçayı acaba değişik bir şekilde aranje edebilir miyim diye bir günümü buna adamıştım. Zeki Müren'in şarkısı "Çeşme"yi de tamamen gelişigüzel seçmiştim, babamın CD'lerinden. Şunu görmek istedim galiba, bir arabesk parçasını alıp elektronik hale getirirsem neye benzer?

Sözler hiç etkilemiyor mu seni: "Bu çeşme kurumuş akmıyor artık / Suyundan aşıklar içmiyor artık."

Bilmem, çok da fazla düşünmedim. Çok kalıp geliyor galiba. Bugünlerde mesela Onur'un (Türkmen) bana okutmaya çalıştığı Edip Cansever şiirleri, daha bana yakın.

Türkçe şarkılarını dinleyip beğendiğin birileri olmadı mı hiç?

Valla Sezen Aksu'nun eski şarkılarından güzel şeyler çıkıyor galiba. MFÖ'nün, Bülent Ortaçgil'in güzel sözleri var. Turgut Berkes'in "Kara Kutu"sunu da çok seviyorum...

Hayatın boyunca hiç Türkçe şarkı yazmayacağına emin misin?

Hayır, hiç öyle bir durumum yok. Tabii ki hissettiğim zaman yazacağım. Bugüne kadar tek bir şarkı sözü yazmışım Türkçe. O da beş satırlık. Artık Türkiye'de yaşıyorum ve tabii ki Türkçeye daha fazla alışacaktır ağzım. Galiba çocukluktan beri İngilizceyi şarkı dili olarak bellemişim.

Kendini tanımlarken "şarkı yazarı" kimliğini öne çıkarıyorsun...

Galiba beni en çok heyecanlandıran şey, olaya yukarıdan bakış. Hırslı müzisyen olmak gibi bir derdim yok. Çok iyi söylemediysem, çok da derdim değil. Ama iyi hissettirebildim mi, hissettiğim gibi verebildim mi? Bunlar önemli.

"Music Is A Man" şarkından bahsetsene biraz.

Üzerinde en az konuşmak istediğim parça, çünkü bence albümün en şiirsel, en romantik parçası. İnsanların kendi kendilerine hayal edebilecekleri şeyler var içinde.

Bari sözlerini tercüme et.

"Müzik bir erkektir / Siyah eldivenleri vardır ve çok gerçeğe benzer / O hissetmediğini söyler ama ah bana öyle hisler verir ki / Onunla bir sonbahar günü tanıştım / Gri ve soğuk gökyüzünün altında bir ışıktı / Tek bir hareketle ruhumu aldı götürdü" falan filan... *(gülüyor)*

İnternet dönemine rastgelmiş olmaktan mutluyum. Ama ordaki bilgilerin ne kadarını sindirebiliyorsun ya da bu hayatın ne kadarını sindire sindire yaşayabiliyorsun?

Türkçe şarkı yazmadığın için, son bir ceza olarak "Lost Satellite"ın da sözlerini alalım.

(gülüyor) "Ben kayıp bir uyduyum dünyadan uzaya doğru düşen / Aslında gerek yok endişelenmene / Ben kayıp bir uyduyum parçalara bölünen / Ama bilirim ki ay beni beklemekte..." Bakın, hem de kafiyeli oldu... *(gülüyor)* "Ben kayıp bir uyduyum / Yalnızlığımın kraliçesiyim, yatağın ortasına uzanmış / Ben kayıp bir uyduyum yaşsız, belleksiz, umursamaz / Ama böyle olmaktan korkan."

Söyleşi: ***Derya Bengi - Emin Ekşi***

ZİHNİ

KODMÜZİK

İftiharla Sunar

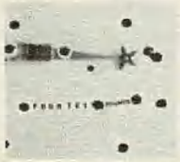

FOUR TET - Rounds
LP/CD

Mercury Müzik Ödülleri adayı olmuş olan "Rounds" tartışmasız 2003 yılının en iyi albümlerinden biriydi. Eleştirmenler ile dinleyicilerin ortak noktada buluştuğu ender isimlerden biri olan Kieran Hebden Electronicanın yeni prensi. 11 Mayıs'ta üç yıl aradan sonra ikinci kez Phonem kapsamında İstanbul'da Lali Puna ile sahne paylaşacak.

PLAID - Spokes
LP/CD

Aphex Twin, Autechre ile birlikte Warp'ın en büyük kalelerinden biri olan ikili "Spokes" ta konumunu koruyor.

THE CINEMATIC ORCHESTRA
Man with a movie camera
LP/CD/DVD

Son iki yıldır topluluk Rus yönetmen Vertov'un 1929 tarihli sessiz belgeseline canlı müzik yapıyorlardı. Bu projenin ikincisi Kod Müzik'in aracılığıyla 2002 yılında İstanbul Film Festivali kapsamında gerçekleşmişti. Bu konserlerin kayıtları şimdi belgesel ile birlikte DVD formatında.

JAGA JAZZIST
The Stix
LP/CD

"Norveç'ten yaratıcı topluluklar çıkmaya devam ediyor. Jaga Jazzist' in karmaşık,ince kurguları çabuk sindirilebilecek melodiler ile buluştuğu için hem Stereolab,Tortoise hayranlarının gönlünü çelebilir hem de Nils Peter Molvaer, Wibutee hayranlarını." Alternative Press

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz - Emin Ekşi

BURASI ESENLER OTOGAR

Ramazan Kıralı, 21, pastacı

Yolculuk nereye?
Kırklareli. Askerden izine gelmiştim, dönüyorum.
Şafak kaç?
Daha çok var.
Ne dinliyorsun şu anda?
Alişan'ın son kasetini.
Ailenden, sevdiklerinden uzaktasın. Askeriyede seni en çok hüzünlendiren şarkı hangisi?
Ferdi Tayfur'un "Annem" şarkısı. Aslında Ferdi'nin bütün şarkıları.
Memlekette nişanlın, karın var mı?
Sevgilim var.
İkinizin özel bir şarkısı var mı?
Ferdiciyiz, öyle pop falan dinlemeyiz.
Neden?
Benim bildiğim, duygusal insanlar ağır parça dinler. Pop dinleyen duygusuz oluyor. Ama Tarkan'ın ağır şarkılarını dinliyoruz.
Askerde vakit nasıl geçiyor?
Geçmiyor.

Aziz Taşçı, şoför, 34,

Yolculuk nereye?
Şanlıurfa'ya.
Arabada neler var müzik olarak?
Yıldız Tilbe.
Kazancı Bedih'in resmi var ofiste. Onunla aranız nasıl?
Bana kabaca geliyor. Ben genç olduğum için hızlı müzik seviyorum.
İbrahim Tatlıses'le aranız nasıl?
İyidir. Ama memleketine bakmıyor, onun için kırgınız kendisine.
Şimdi Popstar'da jüri oldu.
Bize yatırım yapmadıkça dinlemeyiz.
Asla dinlemem dediğiniz biri var mı?
Latif Doğan. Geveze, soytarının teki. İnsan biraz ağırbaşlı olur.
Kime oy vereceksiniz?
Fakıbaba'mıza vereceğiz.
Hangi partiden?
Ak Parti. 1600 kişi, sülalece Ak Parti'ye vereceğiz.
Fakıbaba Urfa'ya yatırım yapar mı?
Yapacak. SSK hastanesinin bası o.

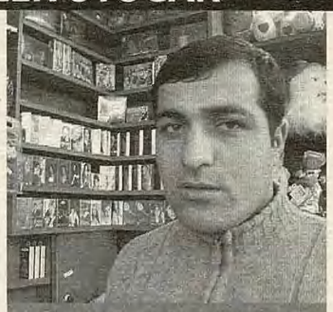

Mehmet Düzgün, 28, büfeci

Kaç yıldır otogarda çalışıyorsunuz?
Beş yıldır. Burası 24 saat açık, günde 12 saatten vardiyalı çalışıyoruz.
Burada kaset de satıyorsunuz. Kimlerin kasetleri çok gidiyor?
İnsanlar genelde pop müzik dinliyor. Tarkan, Ceylan hep satıyor.
Bu ay en çok ne satıldı?
Latif Doğan'ın "Küstüm"ü.
Siz neler dinliyorsunuz?
Halk müziği dinlerim. En büyük ozan Mahzuni Şerif. Bir de Sabahat Akkiraz'ı çok severim.
Mahzuni'nin en sevdiğiniz şarkısı?
"Oy göresim geldi Berçenek seni".
Burası çok hareketli bir yer. Otogarda bu işi yapmak zor mu?
Yok. Burada her şey var: Acı, hüsran. İnsanların burada birbirlerine kavuşup sarılmaları beni çok etkiliyor.

Adem Çevik, 38, şoför

Sefer nereye?
Doğu Beyazıt'a.
Kaç saat sürüyor?
19 saat.
Nasıl gidiyor işler?
Hem kışın etkisi, hem de uçak fiyatlarının düşmesi işleri düşürdü. Üç kuruş fazla verip uçağa biniyorlar artık.
Bilet kaça?
40 milyon.
Yolda hep radyo mu dinliyorsunuz, yoksa kasetleriniz de var mı arabada?

Ben genelde klasik müziklerden Kral FM, TGRT FM dinliyorum.
En çok hangi sanatçıyı seversiniz?
Ahmet Kaya, İbrahim Tatlıses, Bergen...
Bu tür müziklere yolculardan şikayet geliyor mu?
Genelde klasik müzik olduğu için, bizim doğu insanı sever bu müziği.
Hiç dinlemem dediğiniz biri var mı?
Tarkan tipi dinlemem.

AKSARAY

Cemile Karlı, 14, öğrenci.

Keman mı çalıyorsun?
Evet. Kursa gidiyorum, Eyüp'e.
Ne üzerine eğitim alıyorsun?
Türk müziği.
Popüler müzikle aran nasıl?
Oldukça iyi. Pek çok şarkıyı kulaktan kemanla çalıyorum.

Neler dinliyorsun?
Haluk Levent'i, Duman'ı dinliyorum, Nev'i de beğeniyorum.
Cem Karaca'yı sever misin?
"Çok yorgunum, beni bekleme kaptan" diye bir şarkısı var, onu çok severim.
Şarkı da söylüyor musun?
Fena değilim.
Popstar'a katılmayı düşünür müsün?
Hayır.
Sanat müziğinden kimi dinlersin?
Nesrin Sipahi'yi dinliyorum.
Asla dinlemem dediğin biri var mı?
Arabesk dinlemem, sözleri bana çok duygusuz geliyor.

EMİNÖNÜ

Murat Kankavi, 20, öğrenci

Ne dinliyorsun?
Metro FM çalıyor, ama balığa daldım, unutmuşum. Ne çalıyor bilmiyorum.
Nasıl müzikleri seversin?
Çok üstüne düştüğüm bir şey yok. Ama hareketli parçaları severim. Daha çok r&b türü şarkılar...
Rock'la aran nasıl?
Eskilerden beri dinlediğim Metallica vardır. Çok sert şarkıları beğenmiyorum, müzik benim için rahatlamak anlamına geliyor. Yorucu şeyler dinlemekten hoşlanmıyorum.
Evde nasıl müzikler dinlenir?
Berbat. Öyle böyle değil. Seda Sayan, Ebru Gündeş gibi şeyler dinleniyor hep. Ben de dayanamıyorum, odama kapanıp kendi kendime takılıyorum, mecbur kalmadıkça da çıkmıyorum.

FINDIKLI

Bilâl Tombul, 30, bilgisayar satıcısı

Ne dinliyorsunuz?
Mustafa Küçük diye bir türkücü. Benim yöremin türkücüsüdür.
Neresi yöreniz?
Giresun, Şebinkarahisar. Bayağıdır gidemiyorum, çok özledim. Ancak böyle memleket havası soluyoruz işte.
Başka neler dinlersiniz?
Valla ben iki tane sanatçı tanırım, başka da tanımam. Birisi bu Mustafa Küçük, öbürü de Bendeniz.
Pek birbirine yakın değiller sanki...
Bilmem. Ama öyle işte...
Bendeniz'i neden seviyorsunuz?
O kız şarkı söylerken çok duygulanıyorum. Masum bir hali var, beni çok etkiliyor. Benim hanım da seviyor.
Eşinizle zevkleriniz aynı mı?
Eh işte. Ama o Muazzez Ersoy falan da dinler. Bu Muazzez Ersoy'u da nedense hanımlar çok dinliyorlar. Bir de o yabancı dinlemez, ama ben dinlerim. Bazen Michael Jackson, Ricky Martin gibi şeyler hoşuma gidiyor.

KABATAŞ

Şahin Ocak, 22, öğrenci

Ne dinliyorsun?
Number One FM, ama ne çalıyor bilmiyorum. Sanki 80'lerden bir şey.
Ne tür müziklerden hoşlanırsın?
Slow müziklerden çok sıkılıyorum. Ritmli şarkılar dinlemeyi severim.
Mesela?
Tekno, r&b falan... Rock da dinlediğim olur bazen. REM, U2... Hareketli müzik iyidir, ister kafa sallarsın, ister zıplarsın ya da el kol hareketleri yaparsın.
Beğendiğin yavaş şarkılar yok mu hiç?
Vardır, ama aradığım enerjiyi onlarda bulduğumu söyleyemem. Mesela "Hayalet" filminin müziğini çok beğenmiştim. Bazen Türk sanat müziği dinlediğim olur. Ama oyun havası dinlemeyi hepsine yeğlerim yani.

Neyzen Tevfik

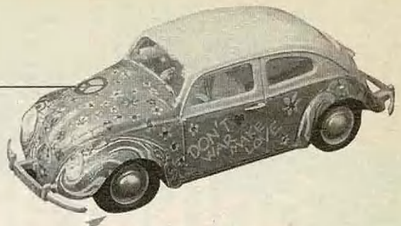

ROLL KİTAPLIĞI

A. Nedim Atilla İzmir Demiryolları (İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı)
Arno Gruen Normalliğin Deliliği (Çitlembik)
Canan Tolon Geçmişsiz Gelecek (Norgunk)
Cem Çobanlı VosVos –Bir Kaplumbağa Yolculuğu 1931 - 2003 (neKitaplar)
Dick Hebdige Kes Yapıştır (Ayrıntı)
Edward W. Said Yersiz Yurtsuz (İletişim)
Enis Batur İmgeleri Kim Dinler? (YKY)
Fernand Braudel Maddi Uygarlık (İmge)
Füruzan Toplu Öyküler (YKY)
"İnsan Haklarına Saygılı Bir Eğitim Ortamına Doğru" (Tarih Vakfı)
Jhumpa Lahiri Adaş (Everest)
Jim Crace Ölürken (Ayrıntı)
Lee Stringer Adresi Yok, New York (Çitlembik)
Mehmet Eroğlu Kusma Kulübü (Agora)
Mihail Bulgakov Usta ile Margarita (Can)
Murathan Mungan Çador (Metis)
Ray Lewis Kral Ludd'un Saltanatı (Dost)
Tzvetan Todorov Fantastik –Edebî Türe Yapısal Bir Yaklaşım (Metis)
Volkan Yaraşır Reddin Gücü (Mephisto)
Yaşar Çabuklu Postmodern Toplumda Kriz ve Siyaset (Kanat)

Albrecht Dürer, "Gergedan", 1515

Zar biçimli yüzük takmış eller

Giles Oakley'nin BBC'de çalışırken televizyon belgeseliyle eşzamanlı olarak yazdığı "Blues Tarihi –Şeytanın Müziği " kitabı, otuz yıldan bu yana bir temel kaynak niteliğinde. Parantezimizi şehir blues'unun merkezi Chicago'ya ve büyük blues'cular dan Memphis Minnie'ye açıyoruz...

(1940'ların sonunda) Göçmenlerin gettosu kendi kültürel köklerini oluşturmuştu. Saldırgan boogie piyanosu, bas ve kesintisiz olarak aksan verilmiş off-beat davul kombinasyonunda, grup dayanışması ve güç hissi yaratan, yeni bir kendini kabul ettirme duygusu vardı; solo için öne çıkan bir grup üyesinin coşarak "şuna bakın!" diye bağırışı ya da cesaret vermek için "devir şunu oğlum!" diye bağırılmasının grup içinde yer alma ve heyecan duygularına katkısı oluyordu.

Yüksüklü parmaklarının metal bir çamaşır tahtası üzerindeki hafif vuruşlarının yarattığı enerjiyle gruplarını sürükleyip götüren Washboard Sam, Big Bill ya da Jazz Gillum'la çalışarak ve plaklarındaki parçaları kendi besteleyip kaydederek, bu yeni kendini kabul ettirme yollarını yaratanlardan biri olmuştu. Hızlı tempolu, neşeli parçalara gücünü kattığı ya da bazen nakarattan önceki bölümde ruhsuz ve hızlı bir biçimde konuşurken kullandığı kocaman, kaba bir sesi vardı...

(...) Chicago blues'undaki kentselliğin ve tekrarcılığın nasıl daha kaba ve daha saldırgan biçimlere dönüştüğü, 1930'ların, hatta diğer dönemlerin de en büyük kadın şarkıcılarından biri olan Memphis Minnie'nin kariyerinde izlenebilir. 1897 yılında Louisiana Algiers'da doğmuş, Casey Bill Weldon, Kansas Joe McCoy ve Little Son Joe gibi bir dizi blues şarkıcısıyla evlenmişti. 1929'da plak kaydetmeye başlamıştı ve Kansas Joe'yla yaptığı gitar düetleri ritmik olarak olağanüstü etkileyiciydi. Onu 1930'ların büyük yıldızlarından biri yapan sert sesinde bir otorite ve farklılık vardı. Daha sonra, diğerleri gibi, gitar veya mandolin, bas ve piyano, hatta zaman zaman trompet ya da klamet katarak, daha büyük gruplar kullanmaya başlamıştı. Plak kaydetmeye 1950'ler boyunca devam etmişse de, popülerliğinin doruk noktası, geniş alanı ve yemek hizmetiyle zamanın en ünlü eğlence yerlerinden biri olan Ruby Lee Gatewood'un tavernasında verdiği Blue Monday partileri dönemiydi. Küçük kulüplerde çaldığı da olmuştu ve 1942'nin yılbaşı gecesinde 230 Club'da, gecenin manzarasını Chicago Defender gazetesindeki "Buradan Oraya" köşesinde anlatan şair ve yazar Langston Hughes ile birlikte görülmüştü: "Elektrogitar çok gürültülüydü; bilim, sesini yükselterek bütün yumuşaklığını alıp götürmüştü... Memphis Minnie bir mikrofondan şarkı söylüyordu ve –yine de bir kadın için sert ve güçlü olan– sesi bilimin sağladığı sesle birleşip daha da sert ve güçlü bir hale gelmişti.

Bir buz kutusunun üzerinde duran General Electric'e ait cihazla yükseltilen şarkı, elektrogitar ve davul, öylesine sert, öylesine gürültülüydü ki, sözler ve melodi zaman zaman gürültünün altında kayboluyor, geride anlaşılır olarak sadece ritm kalıyordu. Ritm, modern amplifikasyonu geride bırakarak 230 Club'ı derin ve koyu bir kalp atışıyla dolduruyordu. Ritm, Memphis Minnie'nin en uzak atası kadar eskiydi... Sonra bu gürültülü Chicago barının dumanı ve gürültü patırtısı içinde, Louisiana'nın ağır, çamurlu bataklıkları, Mississippi'nin tozu ve güneşi, pamuk tarlaları, yalnız yolları, geceleri çalan tren düdükleri, şafaktaki sivrisinekleri ve asla doğru mektubu ulaştırmayan Kırsal Ücretsiz Dağıtım uçuşmaya başladı. Bütün bu şeyler, elektrikli kaynak makineleri ve demir çelik fabrikasının müzikal uyarlamasıymış gibi, makina boyutlarına yükseltilerek Memphis Minnie'nin elektrogitarının telleri yoluyla bağırıyordu. Büyük acımasız Delta şehirleri de dumanın içinde yüzüyordu. 'Has Anyone Seen My Pigmeat On The Line', 'See See Rider', St. Louis, Antoine Caddesi, Willow Yolu, terkedip giden ve umurunda olmayan hareket halindeki insanlar da... Böyle bir müziği, zar biçimli yüzük takmış eller çalar. Bu müziğin insanlara hatırlattığı o kadar çok şey var ki, bazen onların yüksek sesle haykırmalarına neden oluyor..."

Giles Oakley, "Blues Tarihi –Şeytanın Müziği" (Ayrıntı)

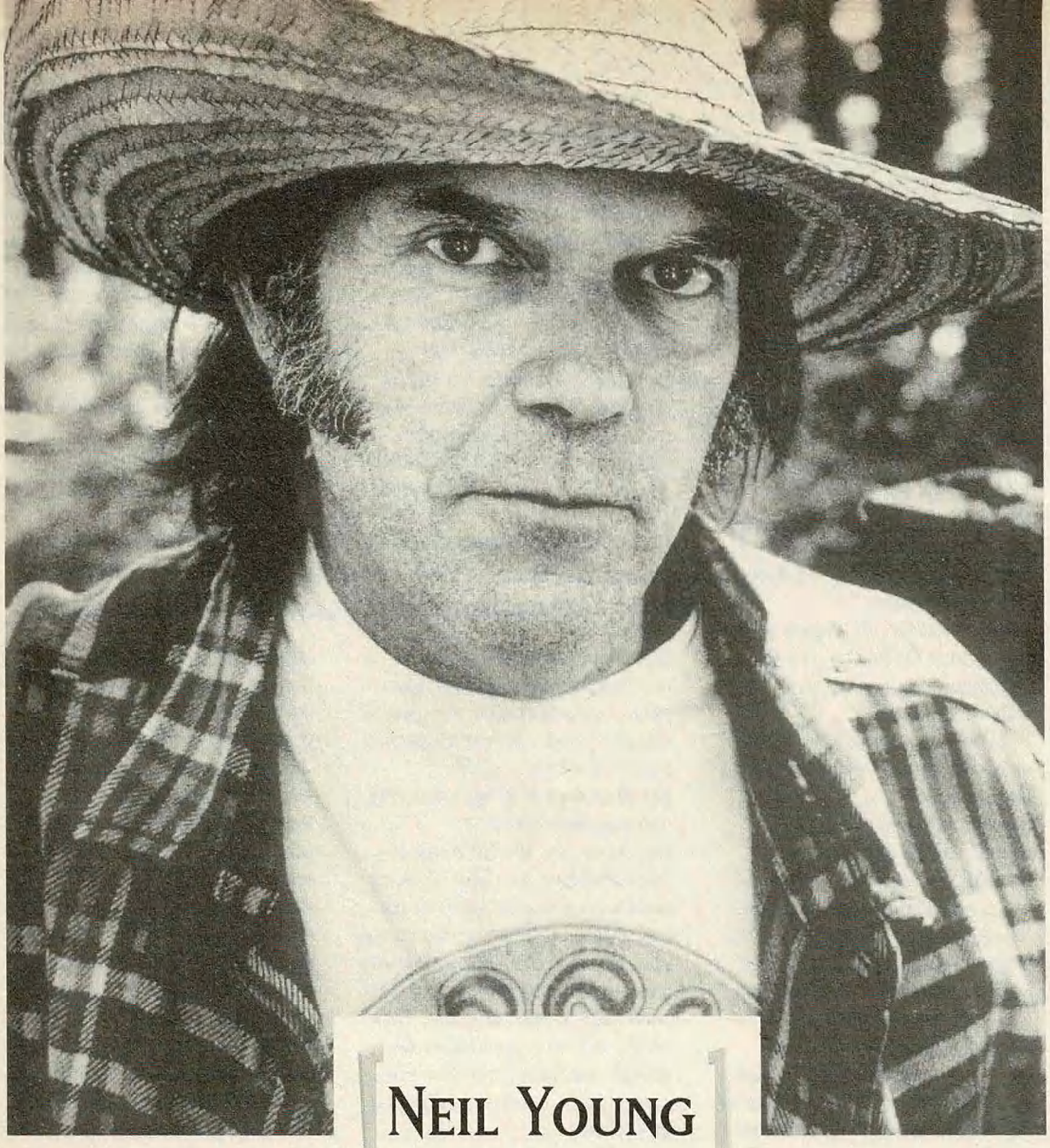

NEIL YOUNG

Neil Young, on şarkılık "konulu" bir albüm yayınladı geçtiğimiz sene sonlarında... "Greendale" adını taşıyan albüm Green'gillerin öyküsü üzerine kurulu: Bir Amerikan ailesinin, günümüz Amerikasındaki zorlu, trajik ve inadına umut dolu serüveni... Independent, Rolling Stone ve Uncut vasıtasıyla Young'a kulak veriyoruz...

BÜYÜK BİRADER'İN GÖZÜ ALTINDA

1991 yılında Baba Bush yönetimi altında Amerika Irak'la savaştığında siz Crazy Horse'la birlikte turnedeydiniz. Bugün bir başka Bush yönetimi altında tekrar Irak'la savaşılıyor ve siz, savaşmakta olan bir ulusa 12 yıl sonra yeni şarkılar söylüyorsunuz. Bu "déja vu" durumu sizi ürkütmüyor mu?

Neil Young: Amerikan halkının çoğunluğu şu anda çok büyük bir ruhsal karmaşa yaşıyor bence. Bu yönetimle birlikte ortaya çıkan yeni bir ahlâk anlayışı var. Köktendinci bir görüş bu... "Biz sizden daha kutsalız" diyen... Bunun klasik bir Amerikan zihniyeti olduğunu zannetmiyorum. Bu yeni bir durum. 20. yüzyıl boyunca mutlu, müreffeh yaşayan Amerikan halkının yine de kendini diğer uluslardan daha kutsal görmediğini düşünüyorum. Şu anda farklı bir şey yaşanıyor ve bu yeni görüş çoğunluğa empoze edilmeye çalışılıyor.

Dün geceki konserinizde, "Rockin' In The Free World" parçasını askerî cenaze müziğiyle bitirdiniz...

Hükümetin budalaca planları yüzünden Irak'ta ölen askerler içindi o... Neler olup bittiğini bilmiyorlar bile. Bush'un yanında Clinton aziz gibi kaldı. Bu ülkedeki birçok insan Bush'un harika bir lider olduğunu düşünüyor. Eğer böyle düşünüyorlarsa, gidip tekrar ona oy vermeleri gerekir. Ama eğer onun yönetiminden memnun değillerse, yine gidip ona karşı oy vermeleri gerekir. Herkesin farklı düşünmeye hakkı var elbette. Ama bugünlerde bu, vatanperver olmama riskini de içeriyor. Kanada vatandaşı olduğum düşünülürse, beni bağlamayan bir konu bu elbette.

Sonraki sorum da bu olacaktı zaten...

Amerikalı bir ailem var: Üç Amerikalı çocuğum ve Amerikalı bir eşim. Vergi ödüyorum. Diğer vatandaşların yaptığı her şeyi yapıyorum. Tek farkım, jüri üyesi olma, oy verme ve askere gitme hakkımın olmaması. Bu da canımın istediğini söyleme serbestisi veriyor bana.

"Greendale" projesi nasıl çıktı ortaya?

Geçen yıl ailede bir ölüm yaşadık. Kayınpederim öldü. Gerçekten büyük bir adamdı. ABD'de büyük bir kurumun da başındaydı. Kanser yüzünden, aslında oldukça kısa sayılabilecek bir sürede kaybettik onu. "Greendale" hikâyesini galiba onun ölümü tetikledi, kimi duyguları harekete geçirdi. Ardından diğer karakterler ve öykünün geri kalan kısmı gelmeye başladı. Tüm bunlar benim ya da yakınımdaki insanların hayatlarından birer parça.

Gazeteci ve yazar olan kendi babanızın, Scott'un da etkisi var mı?

Olmaz olur mu! Şarkıları ilk yazmaya başladığımda, birkaç karakter ve birkaç şarkıdan sonra, iyi bir şeyin üstünde olduğumu anladım ve bıraktım, gittiği yere kadar gitsin diye... Etrafımdaki her şeyi yalınlaştırdım. Crazy Horse'u bir üçlüye indirdim. 48 yerine 16 kanallı bir stüdyoyla kayıt yapmaya başladım. Spor yapmayı bıraktım. Kısacası, hayatımdaki her şeyi en aza indirerek bu büyük projeye konsantre oldum. İlginç bir şey çıkacağını hissediyordum. Bu yüzden işler karmaşıklaşmadan önlemimi aldım. Bu yüzden albüm çok yalın ve doğrudan geliyor kulağa. Yazdığım şarkıların üzerinde bir daha düşünmedim, yeniden yazmadım. İlk yazıldıkları halde kaydettim onları. "Devil's Sidewalk" ilk şarkı sözüydü. Daha ziyade, bir yeri tarif eden bir şarkıydı. Şarkı ortaya çıkmaya başladığında, ardında yatan hikâyeyi gördüm. Şarkıları tek tek yazdım ve diğer şarkıya geçmeden önce kaydını yapıp bitirdim. Sabah kalkıyor ve gitarda birkaç akor çalıyordum. "Tamam, şarkı bunun üzerine kurulacak" diyordum ve arabaya atlayıp stüdyoya doğru yola çıkıyordum. Arabada şarkının sözlerini yazıyordum, aklıma geldiği gibi. 200 metre gidince kenara çekip birkaç satır yazıyordum, 200 metre sonra birkaç satır daha... Stüdyoya geldiğimde elimde ne varsa, şarkının sözleri o oluyordu.

Konserlerde "Greendale" albümünü başından sonuna bir bütün halinde yorumluyorsunuz...

Evet. Arka arkaya, tek bir şarkı halinde. "Greendale" uzun tek bir şarkı. Konsere para verip gelenlerin de, paralarının karşılığını almak için şarkıya yoğunlaşmaları gerekiyor.

Green ailesinin karakterlerinden biri de Sun Green. Kendisi bir çevre eylemcisi. Bu karakter aynı zamanda öykudeki gençlik idealizminin de simgesi galiba.

Çevre, bugünün gençliği için herkesin tahmininden çok daha önemli bir gündem maddesi haline geldi. Gençler, çevre söz konusu olunca, tıpkı bizim 60'larda yaptığımız gibi

bir araya gelebiliyorlar. Bugünkü koşullar –yükselen muhafazakârlık, şirketlerin tekeli, altta yatanı değil de, yüzeydekini gözümüze sokan medya– Nixon iktidarından beri görmediğimiz bir yeraltı hareketini doğurabilecek bir ortam sağlıyor.

Ekolojinin yanısıra medya ve Büyük Birader temaları da "Greendale"in bir parçası...

Bugün dünyanın, özellikle de ABD ve İngiltere'nin Büyük Birader'in gözü altında yaşadığını düşünüyorum. Çizginin nerede çekildiğini fark edemiyorsun. İnsanların hakları çiğneniyor, ama hangi hakların çiğnendiğini kimse bilmiyor. İnsanların bizi izlediğinin farkında değiliz. Neler olabileceğine dair bazı fikirlerim var. Eğer düşündüklerimi söylersem sınırdışı edilir miyim acaba?

Kendinizi Guantanamo'da bulabilirsiniz.

Evet, sınırdışı edilmekten daha kötü şeyler olabilir. Olup bitenlerden çok rahatsızım. Müzikler yasaklanıyor, radyo istasyonları tekelleşiyor. Ki aynı insanlar konser salonlarının da tekeli durumunda. Bu insanların hükümetle de ilişkileri var ve savaş yanlısı gösterileri finanse ediyorlar. Çok ilginç bir dümen.

ABD'yi dengeleyecek Sovyetlere ihtiyacımız var...

Hem de fena halde ihtiyacımız var... ABD kadar güçlü bir güce ihtiyacımız var. ABD, elinde bomba tutan bir bebek gibi. Tamamen olgunlaşmamış, toy bir hali var ABD'nin. Fransızlara takındıkları tavra bakar mısın! Bu insanların kendi fikirleri var, çünkü onlar Fransız. Amerikalı değil. Bırakın da Fransız olsunlar. Vive la difference, aloo! French Fries'ı Freedom Fries yapma fikri bu aklıevvel hükümetten çıktı, biliyorsun. Bu insanların kafası ancak bu kadar çalışıyor işte. Amerika, direksiyonunda sarhoş bir sürücünün olduğu bir cip gibi...

Sizin plak şirketiniz de en büyük tekellerden biri, Time-Warner. Bu bir çelişki değil mi?

Time-Warner beni elinde tutmak zorunda hissediyor kendini, aksi halde yeni çıkan gruplarla köprü kurma vazifesi görecek biri kalmıyor ellerinde. Plak satmak için bana ihtiyaçları yok. En büyük radyo tekeli olan Clear Channel benim şarkılarımı çalmıyor zaten. Ben de umursamıyorum. Bu insanlarla benim bir alışverişim yok. Beni tanıyan insanlar benim müziğimi bulacaktır. Bunun için büyük şirketlerin yardımına ihtiyacım yok. 80'lerde ticarî olmadığım için Geffen'den atılmam başıma gelen en iyi şeydi. Şu anda, Time-Warner'la olan anlaşmama göre, canımın istediği müziği yapma hakkım var.

Avrupa'daki konserlerde dinleyiciler arasında anti-Amerikan bir tavır hissettiniz mi?

Özellikle öyle bir şey hissetmedim. Varolduğunu biliyorum, ama insanlar konsere bu tavırlarını getirmediler galiba. Çoğu benim Kanadalı olduğumu da biliyor zaten. Yine de ABD'de yaşıyorum ve bu konuda bir sorumluluk hissediyorum, çünkü bu sistemden diğer ABD'liler gibi ben de faydalanıyorum.

Konserde kullandığınız video görüntülerinden birinde, bir billboard'un üzerinde "savaşımızı desteklеyin" yazıyor. Seyircilerden gelen tepkilerse karışık. Kimi alkışlıyor, kimi gülüyor ve sonuç olarak Neil Young'ın gerçekte ne düşündüğü anlaşılmıyor.

Fikir de bu zaten. Bu ülkede şu anda yaşanan ruh hali bu. Kimse ne olduğunu anlamıyor ve neye inanacağını bilemiyor.

Peki neye inanıyorsunuz? "Greendale"deki öyküde ve şarkılarda umut nerede?

Sonlardaki birkaç parçada, "Sun Green" ve "Be The Rain" gibi. Gençliğin ve enerjinin fışkırdığı yerler bu şarkılar. Bu dönem, 60'lardan bu yana bu ülkede yeni bir devrimin altyapısını doğurabilecek en bereketli dönem. Yeni bir kuşağın çıkıp tüm olup bitenlere başkaldırması için bulunmaz bir fırsat.

Oysa sizin yaşındaki birçok kişi yeni kuşağın Justin Timberlake albümü almanın dışında bir işe yaramadığını düşünüyor.

Ben böyle görmüyorum. Gençliği uyutamazsın. Olup bitenlerden hoşnutsuz birçok velet var. Bu ülkenin bu şekilde yönetilmesini, şirketlerin elini kolunu sallayarak her şeyi yapabilmesini istemiyorlar.

Sizce bu gençler "Greendale"de aradıklarını bulabilecek mi?

Belki de asla dinleme şansları olmayacak. Ben şu anki müzik sisteminin tamamen dışında kaldım. Artık bu sisteme uymuyorum. İnandığım müzikleri yapmak tek derdim.

Gençliği uyutamazsın. Olup bitenlerden hoşnutsuz birçok velet var. Bu ülkenin bu şekilde yönetilmesini, şirketlerin elini kolunu sallayarak her şeyi yapabilmesini istemiyorlar.

Sanatımın yaşayabileceği bir mekân yaratmaya çalışıyorum: Şarkı yazıp söyleyebileceğim, film çekebileceğim, kendi yolumda ilerleyebileceğim bir mekân.

Kendinizi en çok hangi karakterle özdeşleştiriyorsunuz?

Her biri benim, ailemin ve hayatımın bir parçası. Ve daha büyük bir ailenin, Amerikan ailesinin bir parçası. "Greendale" konserlerinin hoş yanı, sahnede bir buçuk saat dikilip şarkı söylememe rağmen insanların bana değil, etrafa bakmaları. Filmde de şarkıları çalıp söylüyorum, görmek istediğim görüntüleri görüyorum. Çünkü görüntülerin çoğunu ben çektim.

Young ailesi –Neil, Pegi ve oğulları Ben– 2003'te, California'da... Ben Young, 1978'de, zihinsel özürlü olarak doğmuştu, annesi Pegi yıllarca onu iyileştirebilmek için çalıştıktan sonra, 17 yıl evvel, çeşitli arazlarla malûl çocukların iletişim ve eğitim teknolojileriyle ilerleme sağlayabilmeleri için Bridge School'u kurdu. Oğlunun mücadelesinden ve eşinin çabasından etkilenen Neil Young da bu hayır kurumu yararına verilen konserleri gelenekselleştirdi. R.E.M.'den Bruce Springsteen'e, Tom Petty'den Bonnie Raitt'e, müzisyenler için bu konserlere katılmak hep bir onur vesilesi oldu.

Film yapma fikri nasıl çıktı ortaya?

Yirmi yıldır bir film çekmek istiyordum, ama ne yapacağıma asla karar veremiyordum. Oturup bir senaryo yazamam ya da bir fikir geliştiremem. Sonunda bir arkadaşım, benim bir besteci, hikâye anlatıcısı olduğumu ve senaryonun da yazdıklarımdan ibaret olduğunu söyledi. Kafama yattı.

Filmde şarkılar yanlış sırada numaralandırılmış. Niye?

Numaralarla ilgili bir mesaj olması gerekiyorsa, numaraların bir önemi olmadığıdır bu mesaj. Hem albüm hem film tekrar tekrar seyredilip dinlenebilecek bir şey. İstediğiniz yerden açın ve seyredin ya da dinleyin. Bir ya da iki kere gittiğiniz bir film gibi değil. Bu açıdan "Matrix Reloaded"la yarışamam.

Sizce görüntüler öyküyü netleştiriyor mu?

Benim açımdan işler yolunda gitti. Hikâyeyi takip ettim, insanları oldukları gibi gördüm. 500 dolarlık Eumig Nautica diye bir kamera aldım. Alman malı Super-8 sualtı kamerası aslında. Hayli eski bir model sayılabilir. Küçük, iki buçuk dakikalık kasetler kullanıyor.

Film yönetmeni olarak cilalı görüntülere karşı bir gareziniz var. "Greendale" de dahil, her filminizde bulanık, ev yapımı, neredeyse amatör bir atmosfer var.

Atmosfer, mesajın ta kendisidir. "Journey Through The Past" (1972) ve "Human Highway" (1982) filmlerinde de amacım buydu. Gerçi "Human Highway" garip bir filmdi ya... Neyse, sonuçta film tekniklerinden bana ne. Şık bir sinema salonunda filmimin gösterilmesi gibi bir derdim yok ki...

Küçükken nasıl filmlerden hoşlanırdınız?

Japon korku ve bilimkurgu filmleri, "Invaders From Mars" gibi... Fantezi filmlerine bayılırdım. Eski western'leri de severdim. Sinema konusunda eğitimsizim. Jerry Lewis filmlerini sever ve bunların sanat olduğunu zannederdim. Diğer yandan, Fellini ve Godard'ın ilk dönem filmlerini de severim. Asıl sevmediğim şey video klipler. 80'lerin başında video ilk çıktığında ümit vaat eden bir sanat türüydü. Kısa bir zamanda reklama dönüştü. Sanatçının ne kadar güzel göründüğü, etrafta kaç dansçının olduğuyla ilgili, imaj satmak için çekilen bir reklam filmi. Benim satmak istediğim bir imajım yok. Saklamayı yeğlerim.

Sıradan bir gününüz nasıl geçiyor? Her gün yeni bir şarkı üzerinde çalışıyor musunuz?

Hayır. Başka ilgi alanlarım var. Şarkı yazmaya yoğunlaştığım zamanlarda, diğer şeylerin araya girmesini önlerim. Bu albüm için, düzenli yaptığım bazı şeyleri, ağırlık kaldırma, yoga, yüzme gibi şeyleri bir kenara bıraktım. Bu birkaç saat kazandırdı bana.

Son yazdığınız şarkı hangisi?
"Be The Rain".

Yani son albümünüzün son şarkısı.
Evet, dokuz ay oldu.

İki şarkı arası fazla uzun değil mi?
Bence değil. Her şeyin oturması için biraz zaman tanımak lazım. "Greendale"e başladığım dönemde elimde bir şarkı vardı. Bir önceki albümden kalmaydı. Güzeldi, ama bu albümde kullanmadım, çünkü bir geçiş dönemi şarkısıydı... Kafamda bir melodi, elimde de sık sık bir gitar oluyor, ama yeni şarkı sözleriyle henüz bir şey yapma niyetim yok.

Şu an pop müzikte tuttuğunuz bir sanatçı var mı? Ya da şöyle sorayım, son aldığınız albüm ne?
Son olarak bir Jimmy Reid albümü aldım. Pop müzik dinlemeyi sevmiyorum. Benim ilgimi çeken, blues ve folk'un kökenleri. Gündemin tamamen dışındayım. Beni defterden silebilirsin.

Bir gün söyleyeceklerinizin tükenmesinden korkuyor musunuz?
Hayır. İlgimi taze tutabildiğim sürece, düne değil de, bugüne ait bir şeyler söylemenin bir yolunu bulurum. Olaylarla ilgili bakış açım karakterimle aynı. Bu ülkede olup bitenler beni umutsuzluğa sürüklemiyor, çünkü hâlâ rüzgara karşı konuşabiliyorum.

Müzik, ifade biçimi ve değişim olarak rock'n'roll'un geleceğini, bu aşırı muhafazakârlık döneminde nasıl görüyorsunuz?
Rock'n'roll'un birçok ayağı var. Bence rock'n'roll ve rap aynı şey. Vurucu bir tarafı olan popüler müzik! Eğer vurucu taraf gitar değilse, bu o müziğin rock'n'roll olmadığı anlamına gelmez... Biliyorum, müzik şu anda çok büyük bir endüstri ve internetle birlikte yeni bir döneme giriyor. RIAA internet'ten müzik dinlediği için birilerini dava ediyor falan. Nasılsa radyoda duyamayacakları birkaç şarkımı ya da tüm albümümü indirdiler diye rahatsız olmamı beklemesin kimse...

Bunun için para alamamak da canınızı sıkmıyor anlaşılan.
Varlıklı bir adamım. Yaptığım her küçük şey için para almam gerektiğini düşünmüyorum. Ben sanatçıyım. Oturup sanat yapmam lazım, sanatçı haklarını korumak benim işim değil... O işle Sheryl Crow ve Don Henley ilgileniyor zaten. Telif hakları yasası yürürlükten kalktığında ve ben ölüp gittiğimde, ardımda üç-dört albüm daha bırakacağım. Beni ilgilendiren bu.

Çeviren: **Ogan Güner**

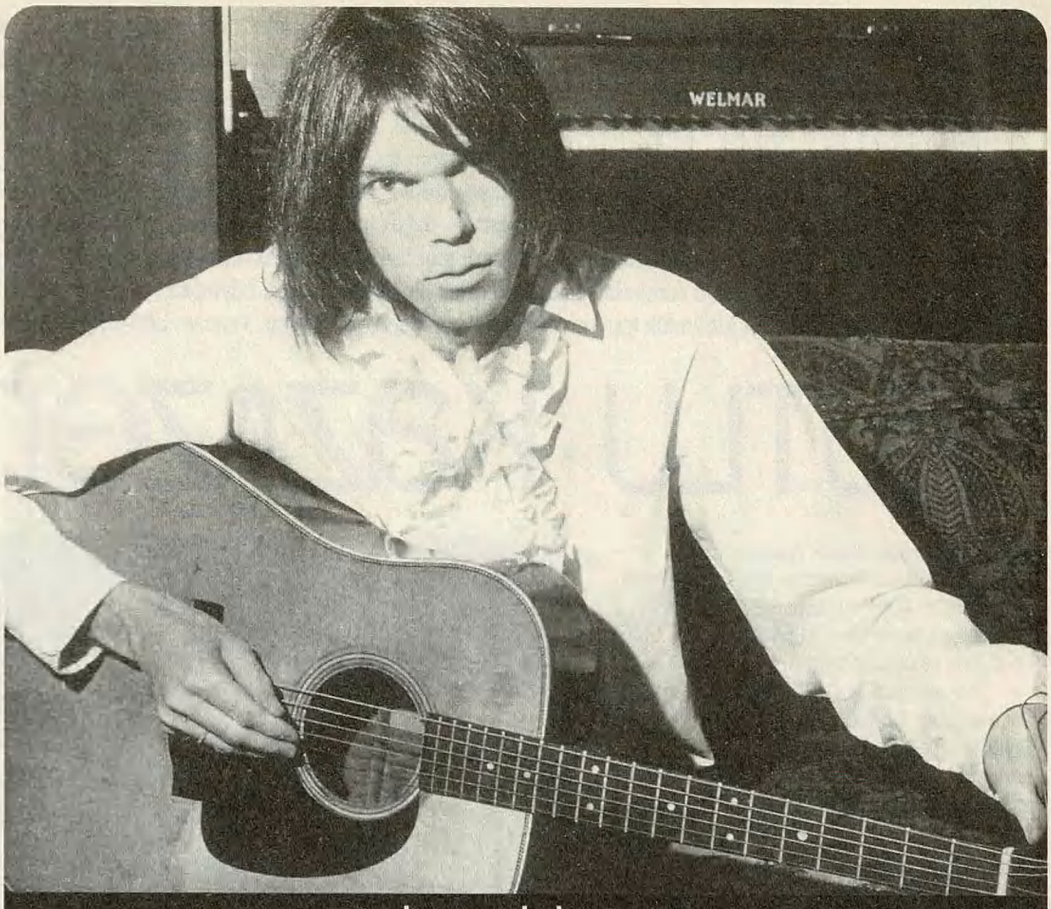

TARİHTEN İKİ YAPRAK

Ohio

Neil Young'a "Ohio" şarkısını yazma fikrini veren David Crosby'ydi. 4 Mayıs 1970'de Kent State Üniversitesi'nin kampüsünde savaş karşıtı bir gösteri sırasında Ulusal Muhafızlar'ın açtığı ateş sonucu dört kişi ölmüş, sekiz kişi yaralanmıştı. Bu olay üzerine ülke çapında bir öğrenci boykotu başlamış ve birçok üniversite kapanmıştı. Saldırının ardından Crosby, Look dergisinde yayınlanan bir makaleyi Young'ın eline tutuşturdu. Makaleyi okuyan Young ormana doğru tek başına yürüyüşe çıktı ve şarkıyı yazmış olarak geri döndü. Yayınlanır yayınlanmaz öğrenci hareketinin mantralarından biri haline gelen "Four dead in Ohio" (Ohio'da dört ölü) mısrası doğrudan yazının başlığından alınmaydı.

Daha önceleri Crobsy, Bobby Kennedy suikastiyle ilgili "Long Time Gone" ve Graham Nash, Kara Panterler davasıyla ilgili "Chicago" şarkılarını yazarken, Neil Young o güne kadar doğrudan politik göndermeli şarkılardan uzak durmuştu. "Ohio" şarkı yazarlığı kariyerinde bir ilkti. Kurşun askerlerden, Nixon'dan, özgürlükten bahseden şarkı bir haftada yazıldı, kaydedildi ve piyasaya çıktı. Bazı şehir radyolarında "savaş karşıtı" ve "Nixon muhalifi" olduğu gerekçesiyle sansürlenen şarkı, listelerde 14 numaraya kadar yükseldi. Young, 1989 yılında, Tiananmen Meydanı olayları sırasında şarkıyı revize etti ve tankların önünde durarak Çinli öğrencilerin direnişinin simgesi haline gelen öğrenciye adadı.

Yıllar sonra Graham Nash, Kent State olayları hakkında şunları söylüyordu: "Hükümetin acımasız politikalarını meşru yollardan protesto eden dört öğrenci orada hayatını kaybetti. Uyanık olmak, direnebilmek, müdahil olabilmek için bu olayın hatırasını sadece Amerika'da değil, bütün dünyada canlı tutmalıyız."

Southern Man

Rock tarihinin en ünlü polemik şarkılarından ikisi "Southern Man" ile Lynyrd Skynyrd'ın "Sweet Home Alabama"sıdır herhalde. Neil Young güney eyaletlerinde süren Springfield turnesi sırasındaki izlenimlerinden yola çıkarak, Güneylilerin ırkçılığını ve tutuculuğunu yerden yere vuran "Güneyli adam / İhtiyacımız yok sana" mısralarıyla "Southern Man"i yazdı. Young, şarkıda, Ku Klux Klan'cıların simgesi olan yanan haçlardan, büyük pamuk tarlalarından ve köle sömürüsünden bahsediyordu. 1974 yılında Güneyli grup Lynyrd Skynyrd, "Sweet Home Alabama" parçasında "Neil Young / İhtiyacımız yok sana" diyerek kendisine cevap verdi. Fakat şarkıda geçen "Birmingham'da yöneticileri sevip sayarlar" dizesiyle ırkçılıkla itham edilmekten de kurtulamadılar: Birmingham siyahlara ait bir kilisenin bombalanması sonucu dört küçük kızın ölümüyle meşhurdu, şarkıda "yönetici"den kastedilense ırk ayrımcılığını savunan George Wallace'dı...

Lynyrd Skynyrd'ın gitaristi Gary Rossington anlatıyor: "Hepimiz Neil Young hayranıydık. Albümlerini ezbere biliyorduk, 'Southern Man'i de dinlemiştik. Güneyli bir grup olarak ortaya çıkmıştık ve o sıralarda Alabama'da ilk albümümüzün kaydını yapmıştık. İnsanların kafasındaki imajın tersine, Güneylilerin ayakları yere basan, iyi insanlar olduğunu biliyorduk. Bu yüzden 'Sweet Home Alabama'yı yaptık. Biraz da şaka gibiydi. Neil Young'a verdiğimiz yanıt, bizim Neil Young hayranı olduğumuz gerçeğini değiştirmez elbette. Şarkının yazarı Ronnie Van Zant gömüldüğünde, mezarına konan eşyalarından biri de sık sık giydiği Neil Young tişörtüydü. Neil Young'la birlikte konser verme projesi bile olmuştu bir ara. Young sahnede bizimle 'Southern Man'i söyleyecek ve 'Güneyli adam / Neil Young'a ihtiyacın yok' diyecekti. Grubun yaşadığı trajedinin, geçirdiğimiz uçak kazasının ardından çıktığı ilk konserde 'Sweet Home Alabama'yı yorumlaması ise ne kadar büyük bir herif olduğunu gösterir Neil Young'ın..."

Daha sonra Neil Young'ın "On The Beach" albümündeki "Walk On" şarkısı ("Duydum ki sağda solda benden bahsedenler varmış / Kendi işlerine baksın onlar, ben de benimkine") eski grup arkadaşları Crosby, Stills ve Nash'e olduğu kadar, Lynyrd Skynyrd'a da cevap olarak yorumlandı, ama bu iddia açıklık kazanmadı.

PIXIES

Son yıllarda, önce hayaleti kol gezmeye başladı Pixies'in: David Bowie "Cactus"ü, Placebo "Where Is My Mind"ı yorumladı kendi albümlerinde... Şimdi de 11 yıl aradan sonra etiyle kemiğiyle kendileri teşrif ediyor, bu yaz turneye çıkıp konserler verecekler... Bugünlerde her şey "kült"ten sayılır oldu, ama Amerikan müziğinin yakın tarihinin en hakiki kültü Pixies olsa gerek. Hem melodik, hem kuru gürültücü, adları gibi cinli, perili, "iyi saatte olsunlar" müziği... Rock'un gidişatını değiştiren, ona beklenmedik bir enerji, şiddet ve kaba kuvvet kazandıran, 90'ların standartlarını tespit eden bir ekip. Kurt Cobain'in günlüğünde en çok adı geçen grup Pixies; Dave Grohl "Frank Black tanıdığım en iyi şarkıyazarıdır" diyor; Bowie, Nirvana'yı ilk dinlediğinde her şeylerini Pixies'den arakladıklarına hükmetmiş zaten... Primal Scream'den Bobby Gillespie gibi onları sıkıcı ve soğuk bulanlar da var elbet, ama vaziyeti en iyi Sloy grubundan Armand Gonzalez özetliyor galiba: "Rock, folk, punk rock, new wave, hard rock gibi türleri melezleme cesaretine sahip ilk grup onlardı. Benim yaşadığım kentte Bob Dylan, Ramones ve AC/DC hastaları sonunda kendilerine ortak bir zevk edinmişti böylece..." Pixies'in iki demirbaşı Charles ve Joey, 1997 yılında Les Inrockuptibles dergisine beş albümlük kısa maceralarını uzun uzun anlatmışlar. Yeniden bir araya gelmelerinin şerefine naklediyoruz.

MUTLU KAZAZEDELER

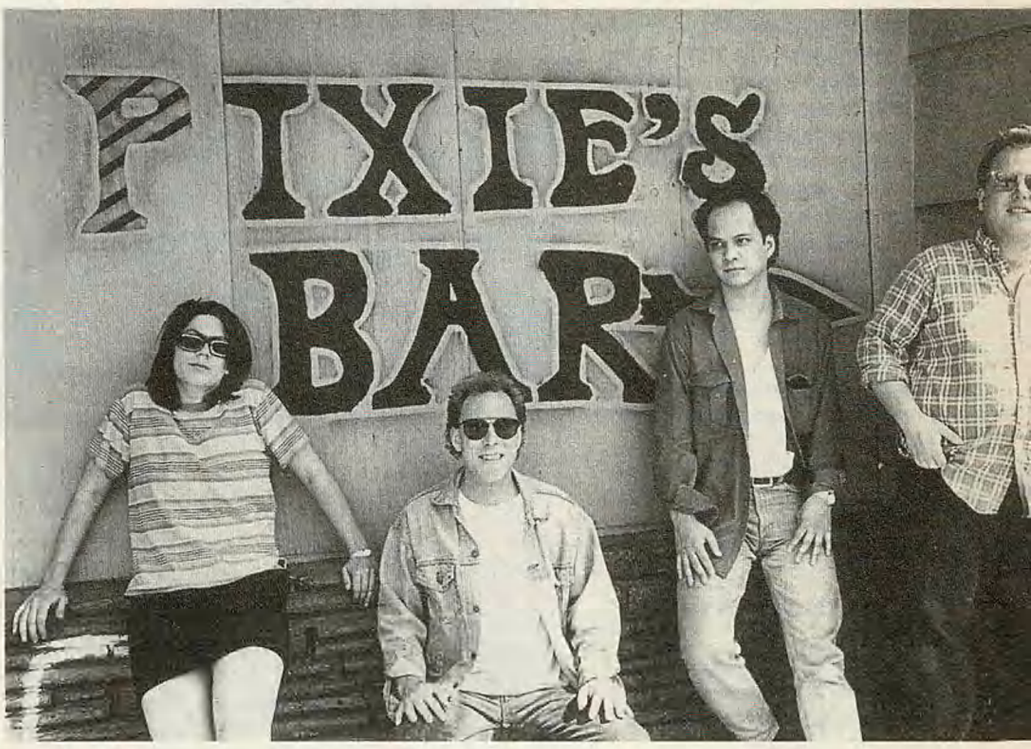

Pixies 1991: Kim Deal, David Lovering, Joey Santiago, Black Francis

Charles Thompson (Black Francis / Frank Black): Pixies bana hakikaten çok eski bir hikâye gibi geliyor. Albümler, konserler, hakkımızda söylenenler... Sanki yirmi yıl önceymiş gibi... Şimdi 1997'de olduğumuza göre, grup kurulalı sadece on yıl oluyor ve Ocak 93'te de dağıldık...

Joey Santiago: Sayfayı çok çabuk çevirmiş olduk –düşünebileceğimden de çabuk.

Charles: Pixies albümlerinin bir tekini bile sonradan bir daha dinlemedim. Aynı şey Frank Black albümleri için de geçerli. Onlara da çok nadiren elim gidiyor. Anılar ne kadar silinip gitmeye yatkın olsalar da, az ya da çok derinlerde, orada bir yerlerde olduklarını biliyorum. Bu da bana yetiyor.

Joey: Ben zaman zaman eski albümlerimizi dinliyorum. Kardeşlerim, bazı yakınlarım onları çok seviyor, onlara bu zevki tattırıyorum... Bir keresinde, evde tek başımayken de albümlerden birini dinlemek içimden gelmişti; sanırım "Doolittle"dı. Gayet iyi geldi. Geriye dönüp bakmak, o maceranın bir parçası olduğumu düşünmek benim açımdan o kadar önemli değildi. Öylesine herhangi bir albüm dinler gibi dinledim, yeni ya da eski bir albüm gibi değil, diğer albümlerin arasında hiç yadırganmıyor, onlarla tamamen kaynaşıyordu.

Siz kendinizi grubun esas iki kurucu üyesi olarak mı görüyorsunuz?

Charles: Orası kesin. Joey ve ben Massachusetts'de sözümona ekonomi okuduğumuz Amherst üniversitesinde tanıştık. Aynı odada kalıyorduk ve birlikte rock tutkusunu keşfettik. Ne istediğimiz hakkında net bir fikrimiz yoktu. Onun plak koleksiyonu benimkinden farklıydı. Tek ortak noktamız, son moda şeylerin peşinde koşmak gibi bir merakımız olmamasıydı. Daha çok eskileri dinliyorduk. Bir baterist, basçı ve bir klavyeciyle başladık. Henüz Pixies'den çok uzaktık, bir grup kurma arzumuzun müsveddesinden başka bir şey değildi bu. Fakültedeki iki yılın ardından, kültürel bir değişim programıyla Porto Rico'ya gittim. Orada okula mokula hiç takılmadım, altı ay boyunca sürttüm. Boston'a grup kurma konusunda müthiş hevesli döndüm. Artık mutlaka kolları sıvamalıyız tonunda bir mektup yazdım Joey'e. Kabul etti, o da benim gibi fakülteyi bıraktı ve Boston'da bir araya geldik. İkimizin de birer küçük dairesi ve okyanus kıyısındaki hangarlarda küçük bir işimiz vardı; kamyonların ve gemilerin yükünü boşaltıyorduk, Joey ağaç kütüklerini, ben de çeşitli düğme kutularını taşıyordum... Akşamları, işten sonra buluşup yeni, özgün grupları dinlemeye gidiyorduk.

Tek referansımız plaklardı: Ses veren yuvarlak, siyah, sihirli nesneler, şahane altın madenleri. Bunu bir kenara bırakıp müzisyenin saçını başını ne yapacaksın?

İlk başlardaki naif yanınızın üzerinde çok duruyorsunuz...

Charles: Nasıl bir yol izleyeceğimizi bilmiyorduk, elimizde bir kullanma talimatnamesi yoktu. İkimizin de daha önce tam mânasıyla bir grup geçmişi yoktu. Melody Maker'ı ya da o türden dergileri okumuyorduk. Dönemin modalarını takip etmiyorduk, simsiyah giyinmiyorduk –modası geçmiş renkler, eski şeyler ilgimizi çekiyordu. Ve öğrenmeye çalışıyorduk. Belli bir fikrimiz, bir konseptimiz yoktu, gördüklerimizden esinleniyorduk. Daha sonraları, grup tam olarak kurulduktan sonra da ruh halimiz aynıydı. Grupların çoğu, konserlerini duyurmak için afişler hazırlıyordu. Babamın matbaada çalışan bir arkadaşı olduğundan, ben de bir afiş tasarladım, "Death to the Pixies" yazıyordu ve başparmağım aşağı doğru işaret eden fötüs şeklinde çıplak bir resmim vardı üzerinde. O afişleri oraya buraya yapıştırdık, bir parça etkisi oldu... Afişlerin alt kısmını isteyenin koparıp alabileceği şekilde yapmıştık, bu kağıt parçaları bilet yerine geçiyordu. "Bedava konser!" Beğenilmemiz, ilgi görmemiz çok kısa sürede oldu gibi geliyor bana. İlk konserimizle 4AD ile imzaladığımız sözleşme arasında sadece bir yıl var; bu süre bir mücadele dönemi olmadı bizim için.

Dinleyici olarak müzik güzergâhınız da oldukça özgün...

Charles: Öncelikle, temelde Beatles var. Sekiz yaşımdayken bütün plakları vardı bende. Yaşımız, dönemimiz böyleydi. 1965 doğumluyuz: O zaman rock hâlâ gençti, büyüme yolundaydı. Ama sonradan, plaklara harcayacak o kadar param asla olmadığı için, indirimli satış yapan yerlere, ikinci elcilere takılmaya başladım. 60'lı yıllara ait, çok eklektik bir koleksiyonum olmuştu. Daha sonra, üniversitede, kampüsteki çok "karanlık" bir radyoda bir program yapmaya başladım. Geceyarısından sabahın üçüne kadar oraya kapanıp hep aynı eski plakları çalıyordum... Programı bir tek Joey ve evimin olduğu sokağın öbür başında oturan bir çocuk dinliyordu.

Geleceğe dair projeleriniz çok ihtiraslı mıydı?

Joey: Kesinlikle, içten içe, kendi kendimize bir baskı uyguluyorduk. Dersleri bırakmıştım. Diplomaya çok önem veren bir aileden geliyordum. Oysa ben fakülteye sırf bir grup kurabilmenin en iyi yolu olduğunu düşündüğüm için yazılmıştım... Babama yalanlar söylüyordum, hatta işadamı kari-

yerim için bana takım elbise bile satın almıştı. Borsayı, finans dünyasını incelemek için Boston'a gittiğimi uydurmuştum... Müzik konusunda, arkası gelmeyen eğlencelik bir hevesin ötesinde, sağlam bir şeyler yapmam gerekiyordu.

Charles: İlk hedefimiz kendi dünyamızı, kendi sound'umuzu yaratmaktı. Yığınla plak dinledikten, yığınla kulübe gittikten sonra, "Eee, artık kendimize ait bir şey yapabiliriz, belki de daha iyi olur böylesi" diye düşündük. Rock plaklarına sihirli bir değer biçiyorduk. O plaklar bize çok hayal yaşatmış, muhayyilemizi zenginleştirmişti. Veletlikten beri hayalini kurduğumuz müziğin işimiz olması kaçınılmazdı. Hedefe ulaşmak için bütün gücümüzle seferber olmadık, "en güzel yıllarımızı" günde 24 saat hayvan gibi çalışıp prova yaparak geçirmedik. Ama psikolojik olarak hazırdık.

Joey: 13 yaşımdayken bir AC/DC konserine gitmiştim. Öyle sarsılmıştım ki, ertesi gün koşup bütün albümlerini almıştım; müzik bende böyle bir ruh hali yaratıyordu. Konserler, albümler, sound: Bütün bunlar çok belirleyici oldu.

Müstakbel basçınız Kim Deal ve bateristiniz David Lovering'le ne zaman tanıştınız?

Charles: 86 yazından önce gazeteye bir ilan verdik: "Grup basçı arıyor. İlham kaynakları: Hüsker Dü ve Peter, Paul & Mary." Tek cevap veren Kim Deal oldu. Yanında, bir düğünde tanıştığı elektrik mühendisi David Lovering'i de getirmişti. Yegâne müzik deneyimi okul bandosundaki perküsyon geçmişiydi; bu da bize tatminkâr göründü... Kim Deal derhal bizimle çalma arzusu duydu. O güne kadar basa tam mânasıyla elini sürmemiş olması bizim için bir engel teşkil etmiyordu..

Senin şef olacağın, hemen hemen her şeyi senin yazacağın en baştan belli miydi?

Charles: Biraz otoriter davranmış olmalıyım. Ama bunun bir sorun yarattığını sanmıyorum.

Joey: Ondan başka kimse o rolü üstlenemezdi. Kendiliğinden öyle gelişti. Benim, gitarımla "vouuuouuuu" yapmanın dışında, hiçbir fikrim yoktu.

Grup içi ilişkileriniz nasıldı? Sanki dostluk hiçbir zaman çok önemli bir taşıyıcı olmadı gibi.

Charles: Dosttuk sanıyorum... Mümkün olduğunca uzun süre dost kalmaya çalıştık diyebiliriz. Sonraları, bu giderek zorlaşmaya başladı; çünkü hayat da bize o kadar dostane davranmıyordu... Yaşımız biraz daha ilerlemişti, albümler, turneler birbirini izliyordu, daha yükseğe çıkmamız, hit parçalar yakalamamız için ne yapmamız gerektiği konusunda bir dolu insan fikir vermeye kalkıyordu... Her neyse, belki de aramızda dostluk olduğu da bir yanılsamadan ibaretti. Benimle Joey dışında, beraber çaldığımız zamanlar hariç, birlikte pek vakit geçirmiyorduk hakikaten de... Müzik her şeyin üzerindeydi, önemli olan tek değerdi. Toplumsal ya da coğrafi kökenlerimizin, kişiliklerimizin Pixies'in kimliğinde en ufak bir rolü olmadı. Belli bir sahneye ait olup olmamak gibi bir derdimiz de yoktu. Boston'da, Throwing Muses gibi iki-üç gruptan başka kimseyi tanımazdık; onlarla birlikte epey çalmıştık.

Pixies'in ana hattı şekillendikten sonra, hemen tatminkâr sonuçlar ortaya çıktı mı?

Charles: Tecrübe bakımından hepimiz tamamen bakirdik. Sürekli kendimizi dalgalara atıyorduk. Prova için stüdyoya geldiğimizde, öyle saatlerce çene çalmıyorduk. Hemen enstrümanları çıkarıyor, bağlıyor ve vrrrrrruuummmm! Başlıyorduk.

Joey: Çoğu blues olmak üzere, belli başlı birkaç akoru biliyordum sadece. Ama Charles bunları istemiyordu. Başka şeyler bulmaya zorluyordu beni. Mesela bütün bir kuple boyunca ya da bütün nakaratta veya şarkı boyunca tek bir nota üzerinden çalmamı istiyordu...

Charles: Her zaman kısa şarkılar çalmaktan hoşlandık. Tuhaf bir şekilde yapılandırılmış, ama yine de, basit, kısa şarkılar... Bir fikri ifade eder etmez, bir şarkı oluşmaya başladığı anda, bir sonrakine geçiyorduk. Telaşla çalıştığımızdan değil, kavramsallaştıracağımız, ince ince işleyeceğimiz bir şey olmadığı için. Genel olarak, çok çalışıyorduk, öteki gruplardan çok daha fazla. O sıralar, epey iç karartıcı eski bir binada yapıyorduk provaları. Zamanımızın çoğu burada tıkılı geçiyordu. Akşamları, öteki grupların müzisyenleri dışarı çıkıyor, eğlenmeye gidiyorlardı. Onları ciddiyetsiz buluyordum. Adamlardan birinin orada, o penceresiz odalardan birinde yaşadığını hatırlıyorum. Korkunç kötü bir lokantada çalışıyordu, kokain torbacılığı yapıyordu ve feci kokuyordu... Sonra, rapçi olduğunu iddia eden genç bir oğlan vardı; rap'in patlama yaptığı yıllardı... Ne olursa olsun herhangi bir şey yaptığını hiç işitmedim, ama bir daire kiralar ve hep yanında ünlülerle çektirdiği fotoğrafların bulunduğu bir albümle dolaşırdı: "Bakın çocuklar, işte bu ben, James Brown'la!"

Kült grup statüsü hoşuma gidiyor. Bugün bazı gruplar bizi referans gösteriyor. Pixies'vari sound'dan söz ediliyor. Tıpkı vaktiyle "bu Zeppelin sound'u oldu" dememiz gibi.

İngiliz plak şirketi 4AD'yle sözleşme imzalamanız nasıl oldu?

Charles: Throwing Muses'ın prodüktörü Gary Smith'i –daha sonra ilk albümümüz "Come On Pilgrim"in prodüktörlüğünü de o yapacaktı– tanıyorduk. Daha çocuktu ve muhtemelen bizden daha tecrübeli de değildi. Prodüksiyon mevzuunda pek bir şey bildiği yoktu, ama küçük bir kayıt stüdyosu vardı... Babamdan iki bin dolar borç almıştım; benimki Joey'in babasından daha yumuşak davranmıştı. Ona, "bana zaman tanı, bir şeyi somutlaştırmam için bir yıl ver" demiştim. İznini almaya ihtiyacım yoktu. Ama beni sevip kollayan, bana hamilik yapan bir insandı, ona bir anlamda hesap vermeye borçluydum... Hiçbir sözleşmemiz olmamasına rağmen, üç günde "Come On Pilgrim"in bütün şarkılarını kaydettik. Bizi çok sevdiği için Gary Smith, Throwing Muses'ın menejeri Ken Goes'a bizden bahsetmiş. Goes epey uzakta oturuyordu, yaşadığı yerle Boston arasında bir yerde, otoyolun kenarındaki bir fast food'çuda bize randevu verdi... Bütün görüşme birkaç dakika sürdü, yaptığımız kaydın kasetini verdik. Sonra, bizi aradı ve 4AD'den birinin kaseti beğendiğini söyledi. Her şey hızlı gelişti, ama kesinlikle suni değildi. Aynı şirketten çıkan Muses'ın ilk albümünün iyi gittiğini biliyorduk. Avrupa bizi çekiyordu, Atlantik'in öte kıyısında olup bitenlerin büyüsüne kapılan genç Amerikalıların naifliği bizde de vardı. Eninde sonunda Boston'u terk edeceğimizi, bizim için burada bir gelecek olmadığını biliyorduk.

Daha ilk iki albümünüz "Come On Pilgrim" ve "Surfer Rosa"da Pixies sound'unun temellerini atıyordunuz: Şiddet, çok çıplak bir elektrik, vokale cevap veren keskin, tiz gitarlar, ritmin oynadığı ana rol... Sanki uzun uzun düşünerek olgunlaştırmışsınız gibi...

Charles: Kesinlikle öyle olmadı. Attığımız her adımda ancak bir sonrakini görüyorduk. Şarkıların ana iskeletini getiriyordum ve öylece üstünden yürüyorduk. Hiçbir şarkıda *(başını ellerinin arasına alıp tiz bir sesle bağırıyor)* "aman allahım, yarının sound'unu keşfettik! Evreka, nirvana!" olmuyorduk. Her şey tesadüf eseriydi.

Joey: Eğer çok fazla düşünseydik, müziğimizin etkisi de, façası da böyle olmazdı. Ses mühendislerini çoğu zaman uyuz eden, çok özel, küçük bir bir country-caz amplisi kullanıyordum. Ama çok özel ya da çok sofistike bir materyale sahip olduğumun farkında dahi değildim. Başka türlü ampliler olduğundan haberim yoktu...

Charles: Yaptığımızdan kendimizi "sorumlu" hissetmiyorduk. Sanki bilincinde değildik bunların. Belki de gitarı konusunda Joey daha fazla şey biliyordur.

Joey: Ben şahsen şunu söylemek istiyorum, mümkün olan en basit ve sade şekilde çalmak istiyordum. Solosuz, atraksiyonsuz. Temelde, aslında ne istemediğimi biliyordum.

Charles: Çok sezgisel ve çok bedensel bir boyutumuz vardı. Belki de sonuçta çok Amerikan bir şey. Oradan yola çıkarak, eleştirmenler çok olumlu yaklaştı, pek çok kişi elektriği, şiddeti kullanış tarzımıza şaşırmış, bundan etkilenmiş görünüyordu. Aslında, yaptığımız bu açıdan devrimci bir şey değildi... Bu albümü 1987'de kaydettik. Bu tarz bir sound'u ve benzer duyguları daha önce çok farklı gruplardan dinlemek mümkündü: My Bloody Valentine, Hüsker Dü, Iggy Pop, Captain Beefheart, Ramones, Talking Heads... Biraz sanatkârane, zeki ve saldırgan olan bu grupları dinlemek her zaman çok hoşuma gitmiştir.

Tahliller yapmaktan, müziğinizi tarif edip adlandırmaktan hep kaçınıyorsunuz.

Charles: Geçenlerde Beck'in bir lafını okudum: "Her şarkı dünya üzerindeki bir ülke gibidir, kendi yasaları vardır." İşte size güzel bir hakikat. Her şarkımızın kendi yasaları vardı, ama neler olduğunu söyleyemem, hiçbir yerde yazılı değiller.

Joey: Aklıma bir olay geldi. Boston'da gittiğim bir partide, bir konservatuar öğrencisiyle tanışmıştım. O oğlanla müzik hakkında, şarkılar hakkında uzun uzun sohbet ettik. Bizi tanımadığı için ona şarkılarımızdan birinin kasetini dinlettim. "Where Is My Mind"dı galiba. Oğlan bir şey anlamadı. Biraz aşağılar şekilde dalga geçti, biraz acıdı, doğru

NERDE KALMIŞTIK?

Pixies, şu sıralar orijinal kadrosuyla –gitar ve vokalde Frank Black, gitarda Joey Santiago, basta Kim Deal ve davulda David Lovering– California'da prova yapmakla, eski şarkıları hatırlamakla meşgul. Grup nisanda çıkacağı bir Kuzey Amerika turnesinin ardından Coachella Festivali'ne katılacak, oradan da Avrupa'ya uçacak ve iki konserde Red Hot Chili Peppers'ın ön grupluğunu yapacak. Bir Pixies best-of'u ve 1988'den konser görüntülerinin, kliplerin yer alacağı bir DVD de yolda. Yeni albüm yaparlar mı bilinmez, ama Frank Black'in yeni çalışması, double albüm "Frank Black Francis" mayısta gün yüzü görecek. Turneye çıkmayıp kendini tamamen Pixies sahnesine verecek olan Black, bir sonraki albümünü hazırlıklarına da başlamış.

notaları çalmadığımı söyledi.

İnsanları köşeye sıkıştırmaktan hınzırca bir zevk alıyor muydunuz?

Charles: Herhangi bir tuhaflığımız varmış gibi gelmiyordu. Ben şahsen, sound'umuzun Kinks ya da o tarz bir grubunkini andırdığını düşünüyordum... Ve onun dışında da çok normal insanlardık. Hiçbir zaman insanları uçuk hayatlarımız olduğuna inandırmaya çalışmadık.

Joey: Bir farklılığımız vardı, buna inanıyorum. Bundan zevk de alıyordum. Bazı insanların bizi anlamaması beni mutlu ediyordu. Bunu bir iltifat olarak alıyordum. Ama bu durum hiçbir zaman saldırgan bir tavır haline bürünmedi. Dinleyicimizin yüzüne hiçbir zaman bir şeyi haykırmadık.

Pixies her zaman oyuna meraklıydı. 1989'da Londra'da verdiğiniz o çok özel iki konseri hatırlıyor musunuz?

Charles: *(düşünüyor ve giderek yüzünde bir gülümseme yayılıyor)* Doğru, bak neredeyse unutmuştum o konserleri. Bu iyi bir örnek... İlk akşam, bütün şarkıları alfabetik sırayla söylemiştik. Ertesi akşam da aynı şeyi yaptık, ama bu sefer tersten. Seyirci çağırana kadar beklemiştik, sonra çıktık, 15 dakika çaldık. Sonra geri döndük, bir buçuk saat hiç ara vermeden çaldık. Kimse akıl erdirememişti... Bu türden yaramazlıklarımız, muzipliklerimiz vardı. Bunlar sadece küçük şakalar, küçük oyunlar. Ne öyle çok komik, ne de çok zekice şeyler. Zararsız küçük saçmalıklar...

89'da, "Doolittle"ı kaydettiğinizde, yeni bir basamağı aştığınız, yeni bir boyut kazandığınız gibi bir hisse kapılmış mıydınız?

Joey: En başta, şarkıların ortaya çıkma biçimi beni çok etkilemişti. Ses kalitesi inanılmazdı, her şey çok daha iyi organize edilmişti. "Doolittle" ve "Surfer Rosa" benim en sevdiğim albümler.

Charles: Bütün albümlerimiz içinde en popüler olan "Doolittle"; kesinlikle en çok provayı bu albüm için yaptık. Bu sefer cebimizde paramız, hakiki bir stüdyomuz ve hakiki bir prodüktörümüz (Gil Norton) vardı. Çok nazik bir tipti, sonuna kadar yolumuza onunla devam ettik. Durmadan tartışıyorduk. Onu bir şarkının üç dakikadan uzun olmaması gerektiğine ikna etmeye çalışıyordum, hatta fikrimi ispatlamak için Buddy Holly'nin bir albümünü kanıt olarak getirmiştim. "Wave Of Mutilation", "Dead", "Debaser" gibi bence en iyi şarkılarımızın bazıları "Doolittle"dadır. Halbuki, "Monkey Gone To Heaven" şarkısında mesela, öyle pek de bir numara yoktur. Ama vokalin sound'unda, gitarlarda, ritmlerde, yaylılarda büyük bir dinamik vardı... Kayıtlar için gelen dörtlüyü hatırlıyorum; konserden çıkıp gelen dört klasik müzikçi... Hepimiz çok etkilenmiştik: Biz, onların bizde olmayan hakiki müzikal niteliklerinden, onlarsa bambaşka bir atmosferde, bir rock grubuyla beraber olmaktan.

"Doolittle"dan sonra, sonu gelmez bir turneye çıktınız. İşin rutine binmesinin başlangıcı o turne mi oldu?

Charles: Hiç şüphe yok. Ama daha önceden bildiğimiz bütün işlerden çok daha iyi bir rutin olduğu da kesin. Turneler her zaman biraz zordur. Gençsin, sersemsin, dünyayı katediyorsun, insanlarla ilişki kurmakta, iyi organize olmakta zorlanıyorsun... Yıpranma ve çöküş daha sonra geldi, "Trompe le Monde"dan sonra, U2'nun ön grubu olarak çıktığımız o turnede... Bu fırsat plak şirketindekileri mestetmişti ve biz de evet demiştik. Her akşam, aynı devasa stadlarda, aynı beton yığınlarının arasında çalmak korkunçtu... Yerlerini almaya çalışan, koltukların aralarında gezinen, çene çalan bir dinleyicinin karşısında yarım saat çalmanın ne gibi bir tatminkâr yanı olabilir ki?

Siz isyankârlık imajına bürünmeyi gerekli bulmayan, buna yüz vermeyen ender rock gruplarından birisiniz...

Charles: Tavrımızda isyankâr bir biçim vardıysa, bu sadece müzikal çerçevede kendini ifade ediyordu. Başka gruplara karşı, başka müzik yapma biçimlerine karşı bir isyan. Bunu hiçbir zaman, topluma karşı, ebeveynlere karşı, hükümete karşı, dine karşı ya da o tür şeylere, daha geniş bir çerçeveye taşımadık... Pixies saldırgan bir grup değildi. Sahnedeki tavrımız hep aynıydı. İnsanlar için şarkı söylüyorduk, ya da gökyüzü için, ya da hiç kimse için, kim bilir... Ama asla şöyle haykırmıyorduk: "Hey! Dinle beni, sana verecek mesajlarım var, anlamanı istediğimiz şeyler var!" Eğer eğlenmenin ötesinde, insanlar daha derin bir şeyler yakalıyorduysa, ne âlâ. Ama bunun için mücadele vermiyorduk, yaptığımız şey şovdan ibaretti. Bunu başka tarz bir müzik yapmaya çalışarak telafi ediyorduk. Umutsuzca moda olmak, ya da cool takılmak, veya ticarî olmak ya da çok özel bir "look" sahibi olmak gibi dertlerimiz yoktu. Veletliğimizden beri tek referansımız plaklardı: Ses veren yuvarlak ve siyah nesneler, şahane altın madenleri. Bunu bir kenara bırakıp da müzisyenlerin saçını başını ne yapacaksın ki?

Joey: 4AD'den kişilerle ilk tanıştığımız anı hatırlıyorum. Bizi görünce çok şaşırmışlardı... Nasıl bir şey tahayyül ettiklerini bilemiyorum; upuzun saçlı, deri ceketli, yün kazaklı ve kafalarında beysbol kasketi olan tipler mi?

Kendinize bir imaj uydurmayı reddetmenizin size zararı dokunduğunu düşündünüz mü hiç?

Charles: *(çok kesin bir edayla)* Hiç şüphesiz. Belki de müziğimiz de biraz tuhaf, zor, ne bileyim, karmaşıktı... Ama bunu anlamak için bugün hangi grupların popüler olduğuna, kimlerin MTV'de çalındığına bakmak yeterli. Onca insan, bugün, çok acayip nedenlerle müzik dinliyor ve albüm satın alıyor: Bir grup hakkında zihinlerinde uyanan fikir, bir imajdan, varsayılan bir yaşam tarzının cazibesinden ibaret... Müziğin nasıl bir sound'u olduğuna falan değil, bunlara takılıyor insanlar. Kişilik kültü... Ve tabii ki, benim ya da Joey'nin kişiliğimizi birilerinin daha derinden tanımaları gerektiğine inanmıyorum. Büyük kalabalıkların, en azından... Ve Kurt Cobain örneğiyle, bunun ne gibi sonuçlar doğurabileceğini gördük.

Kendinize has yanınızı koruyarak U2 kadar ünlü olmak hoşuna gider miydi?

Charles: Dürüstçe söylemek gerekirse, hayır. O denli büyük olmamaktan memnundum. Pixies, Joey ve benim birer ev alabilmemize imkân sağlayacak kadar ünlü oldu. Bu bile çılgınlık. Bir yılda, annemle babamın hayatları boyunca kazandıklarından daha fazla para kazandım... Sonra, kült grup statüsü de hoşuma gidiyor. Gençken ve şimdi sevdiğimiz plakların büyük çoğunluğu devasa başarıların ürünleri değil. Daha ziyade marjda, sınırda şeyler... Biraz farklı, tuhaf ve eklektik olup da çok büyük başarı yakalamış bir grup adı söyle bana. Yok. Popülerliklerinin zirvesindeki Talking Heads bile MTV'de çalan bu grupların yanında çok az kişiye hitap ediyordu... Bizim avantajımız,

Çok sezgisel ve çok bedensel bir boyutumuz vardı. Belki de sonuçta çok Amerikan bir şey. Pek çok kişi elektriği, şiddeti kullanış tarzımızdan etkilenmiş görünüyordu.

belli bir tektipliğe uymayan bir dinleyicimizin olmasıydı. Bu çeşitlilikten memnundum. Hayranlarımız arasında, beraber üç dakika geçirmeye katlanamayacağın tipler de vardı. Durmadan "Hey, man!" diye bağıra çağıra konuşan ve akıl sır ermez bir nedenle en sevdikleri grup Pixies olan çam yarması tipler... Onların yanında, küçük çocuklar ya da 35-40 yaşında insanlar... Belli bir yoğunluk kesinlikle yoktu.

O dönemde, pek çok gazeteci sizin avangard olduğunuzu yazıyordu. Bu sizin için bir anlam ifade ediyor muydu?

Charles: Belli bir naiflikle, muhtemelen evet... Pere Ubu gibi bazı grupların böyle bir ünü vardı, bu önemli görünüyordu. Avangard kavramını okuduğum bazı kitaplar, 20'li, 30'lu yıllara ait bazı filmler ve fakültedeki bazı derslerle tanımıştım. Sonra, oradan gelip kendini bu tarihin bir parçası olarak hissetmek...

Joey: "Doolittle"ı bitirdiğimizde, bir tuğlasını da bizim koyduğumuz bir şeyin parçası olduğumuz, kurucu bir şey yaptığımız, bir yol açtığımız duygusunu hissettim. Ve bu, kısmen doğrulandı. Bugün, bazı gruplar kimlerden etkilendiklerini anlatırken bizi referans gösteriyorlar. Bazı yazılarda "à la Pixies" sound'dan, Pixies'vari sound'dan söz ediliyor. Bu stüdyoların jargonuna girdi, tıpkı vaktiyle "bu Zeppelin sound'u oldu, Stones gibi tınlıyor..." dememiz gibi. Pixies'in dağılmasından uzun bir süre sonra, Vancouver'da bir albüm kaydına katıldım. Provaları yaptığımız lokalde, müzisyenlerin küçük duyurular astıkları bir pano vardı. Biri de bir kart raptiyelemişti, "Joey Santiago tarzı" gitarist arıyordu. Bu beni biraz sarsmıştı doğrusu... Müzisyen arkadaşlar dalga geçip "telefon etsene" diyorlardı bana: "Alo? Ben Joey Santiago. Beni arıyormuşsun... Avukatımla görüş..."

Pixies zamanında, kendine has bir çalış tarzın olduğunun farkındaydın ama herhalde...

Joey: *(sıkıntılı)* Evet... Evet...

Charles: Joey'in çok... nasıl desem, neşeli bir gitar sound'u var. Her zaman değil ama, çoğunlukla neşeli. Çok güneşli, havadar, güler yüzlü bir sound. Durmadan "bakın ne kadar pırıl pırılım!" diye tekrarlayıp duran bir adam değil ama. Son derece dürüst bir şey bu, samimiyetin ifadesi.

1987

Joey: Ve bu sadece teknik bir şey değil... Maharetimi geliştirdiysem de, bu Pixies'in dağılmasından sonra oldu... Sonuçta, do majör'ün ne olup olmadığını bilmenin ne gibi bir faydası var? Hiç.
Charles: Joey, ben de senin gibi 32 yaşındayım, tanışalı onca yıl olmuş... Seni iyi tanıdığımı düşünüyorum, senin çalışını dinlerken kişiliğinin çok sadık bir yansımasını duyuyorum. Ne kadar iyi olursa olsun, bir gitarist bunu başarmak zorunda değil. Ama sen, çalışı kendisinin uzantısı olan nadir müzisyenlerden birisin. Bu çok ilginç. Hiç kimseden etkilenmemiş gibisin. Sanki sadece enstrümanının ifade kapasitesine yoğunlaşmışsın...
Joey: Örnek aldığım kimseler oldu tabii. Hem de muhtemelen benimle alâkasız bulunabilecek isimler: Angus Young, Ted Nugent... Onların enerjileri beni büyülüyordu. Hiçbir zaman onları taklit etmeye kalkmadım, zaten beceremezdim de. Pixies'in son turnesinde bizimle çalan kardeşim Bob gibi değilim: O herhangi bir müziği, herhangi bir şarkıyı gitarla gayet başarılı şekilde çalmayı becerebiliyor. Şimdi sana burda Beavis & Butthead'in jenerik müziğini ya da Wonderbra'nın reklam müziğini aynen çalabilir...
Peki Charles, senin şarkı söyleyişin ve yazdığın sözler de kişiliğinin doğrudan bir ifadesi mi?
Charles: İlk başlarda, kimilerinin sözleri fazla şiddet yüklü, ya da karanlık, ya da ürkütücü bulduklarını biliyorum; özellikle de bedene, kemiklere ya da dine değinen sözleri... Ama bu tasvir içinde ben neye tekabül ediyorum, tam bilemiyorum...
Joey: Charles'ın mikrofon başında bağırıp çağırışını ilk dinlediğim anı hatırlıyorum. Ciğerleri sökülüyormuş gibi canhıraş bir halde söylüyordu. Sesi deforme oluyor, uçuyor, tizleşiyor, keskinleşiyordu... Sözcükleri ezip bükmesi her zaman çok hoşuma gitmiştir. Tıpkı kedinin fareyle oynaması gibi sesiyle oynuyordu. Neden söz ettiğini bilmiyordum ve zaten umurumda da değildi.
Charles: Grubun diğer üyeleri bana sorular sorsaydı, kesinlikle hiç rahatsız olmazdım. Ama ben kendime bu soruları sormuyordum. Sözler de müziğin ortaya çıkışı kadar kendiliğindendi. Bazı şarkıların belli konuları vardı, ama büyük çoğunluğunun hiçbir anlamı yoktu. Sadece, öylesine şiirdi. Belli konseptlere ya da kişilere dair şarkı yazmaktan hiçbir zaman hoşlanmadım. Benim ilgimi çeken tek şey kelimelerin sound'u. Onları bir araya getirmek, dizmek, düzenlemek...
"Doolittle"la "Bossanova" arasında, Kim Deal, Breeders'ın ilk albümünü kaydetti. Onun bestelerine niçin daha fazla yer vermediniz?
Charles: Kim Deal'ın kendine özgü arzuları, esinlenmeleri vardı. Bize iki şarkı önerdiğini hatırlıyorum. Provalarını da yapmıştık, ama bir türlü oturmuyordu. Şarkıların içine nüfuz edemiyorduk. Daha fazla ne diyebilirim? Bir-iki istisna dışında en başından beri sadece benim şarkılarımı çaldığımız doğru. Birdenbire karar alıp da "tamam, artık yeni şarkıyazarı, yeni bir şahsiyet, yeni duygular buluyoruz..." demeyi düşünemiyorum. Bunun mânası olmazdı. Pixies dağılmazdan çok önce Kim, Breeders'la çalışmıştı. Ama bu, grup içinde bir mesele olmadı, haberimiz vardı. Ben de sırf kişisel bir inatla, tek başıma bir turne yapmıştım.
"Bossanova" 1990'da çıkıyor, daha durmuş oturmuş, pozitif bir albüm. Pixies'in düşünüp taşınarak yapılmış ilk albümü değil mi?
Charles: Daha çok yavaş şarkımız ve özenli düzenlemelerimiz vardı. Ayrıca Gil Norton'la yaptığımız ikinci albümdü: Hiç şüphesiz, müziğimizin pop unsurlarına odaklanmıştı. "Bossanova" büyük prodüksiyondu. İlk albüme bin dolar harcamıştık, ikincisine 10 bin dolar, "Doolittle"a 60 bin dolar harcadık. "Bossanova"ya ise 200 bin dolar döktük... Ama yine her zamanki gibi, önceden belirlenmiş herhangi bir vizyon olmadan kendi halimizde ilerliyorduk. Ayrıca kendimize daha fazla güven duyuyorduk. Onca insan tarafından kabul görüyorduk.

Tekrara düşmekten korkmuyor muydunuz?
Charles: Şarkılarının o ilelebet değişmeyen yapılarıyla Jesus & Mary Chain böyle soruları kafaya takıyor muydu? Belki de Joey bu konuda biraz daha paranoyaktı, bilemiyorum.
Joey: Daha en başından beri, evet, gitar çalışımla bunak muhabbeti yapıp kendimi tekrarlayıp durmaktan korkuyordum. Bugün hâlâ, bir albümde çalmak için davet aldığımda ya da kendi grubum için çalarken bu tür sorular zihnimi meşgul ediyor. Bilinçli olarak böyle bir şeyin peşinde olmasam da, hep aynı sound'a gitme eğilimim var. Ama "Bossanova" özel bir endişe yaratmamıştı bende. Şarkılar çalış tarzıma epey yenilik, hem bir incelik, hem de bir yoğunluk getirmişti.

Geçenlerde Beck'in bir lafını okudum: "Her şarkı dünya üzerindeki bir ülke gibidir, kendi yasaları vardır." İşte size güzel bir hakikat.

O dönemde, Kim Deal bu albümün Lynch'den ziyade Spielberg'e yakın olduğunu söylemişti.
Charles: *(kızgın)* Kulağa hoş gelen bir cümle olabilir, ama ne anlama geldiğini anlayamıyorum... "The Happening", "All Over The World" gibi bazı şarkılar daha hacimli, daha uzundu: Farklı yönlerde iki şarkı iç içeydi. Kendi tuhaf küçük dünyalarının içinde duramayan, zigzaglar yapan, daha epik parçalar vardı. Ve ayrıca, şu bilimkurgu ve sörf müziği karışımı, o nefes... Pixies'in ilk albümleri daha çok "Eraserhead" sound'undaydı da, bu "E.T." sound'unda mıymış yani? Bu mânaya mı geliyor? Bu iki filmi seyretmiştim, ama kıyaslama bence pek isabetli değil. Her neyse... Belki de biraz fazla savunma havasına girdim, herhalde sırf bu laflar Kim'in ağzından çıktığı için...
1991'de "Trompe le Monde"u kaydederken, bu albümün bir anlamda vasiyetiniz olacağını düşünüyor muydunuz?
Charles: Ben şahsen, şarkıyazarı olarak, her zaman yaptığımız işe konsantre haldeydim. "Planet Of Sound" ya da "Letter To Memphis" gibi şarkıların yazdıklarım arasında en iyiler olduğunu düşünüyorum: Sınırları çok daha belirli, kararlı, tamamlanmış şarkılar. O albümde de hâlâ bir alev vardı –son konserlerimizde artık ender olarak, zar zor yakaladığımız bir alev. "Trompe le Monde" dolu, dolgun bir albüm, dizginsiz, çılgınca... Belki de böyle koşarak sonumuzun geldiği düşüncesinden kaçıyorduk. İnsanların o albümü sevdiğinden emin değilim... Korkarım ki, hayranlarımızda bir nostalji var ve ilk albümlerimize yöneliyorlar. Sıkı bir dinleyici olarak ben de aynı tepkiyi verirdim.
Pixies'in sonunun geldiğini ilk olarak ne zaman düşündün?
Charles: En en birinci defayı hatırlamıyorum. Muhtemelen gerçekleşmesinden çok daha öncedir... Sonra, 92'de şu Vancouver konseri oldu... Hepimiz bunun sonuncu konser olduğunu biliyorduk. Ben belki diğerlerinden biraz daha fazla farkındaydım. Sakin sakin, gürültüsüz patırtısız bitirmenin iyi olacağını düşünmüştüm. Huzurlu bir ölüm gibi. Bunu bir mesele haline getirmenin, büyük ifşaatlar yapmanın bir alemi yoktu. *(ağlamaklı bir edaya bürünüyor)* "Bu son konserimiz, dostlar!" Bunun hiçbir mânası yok. Menejerime kısa bir not gönderdim ve radyodaki bir söyleşi sırasında da açıklamış oldum. Grubun diğer üyelerinin, kendilerine biraz daha erken haber vermemi tercih edeceklerinden eminim... Ama söylenecek bir şey yoktu. Grubu toplayacaktım, bırakmak istediğimi söyleyecektim, onlar da "of, hadi bakalım, gene mi ya!" diyeceklerdi. Artık mutlu olamamaktan ötürü kendimi sıkkın ve yorgun hissediyordum... Benim açımdan, ayrılık gayet kolay oldu. Müthiş bir hafifleme, rahatlama...
Joey: Pixies'in sonunun nasıl olacağını daha önce birçok defa düşünmüştüm. Grupta Charles'a en yakın kişi ben olduğuma göre, hazırlıklıydım herhalde... Eğer artık mutlu değilse, söyleyecek bir şey olamazdı. Onu mutlu olmaya mı zorlayacaktık? Charles bir gün bana telefon etti ve bittiğini söyledi. İlk anda ne dediğine uyanamadım. Bahçeye dönüp yeğenimle beysbol oynamaya devam ettim. Bir süre sonra dank etti. Biraz paniğe kapıldım. Beklemediğim bir gelecekle bir anda yüz yüze gelmek durumundaydım. Ama ardından gelen hafifleme duygusu da ilk anda hissettiğim acı kadar yoğun oldu. Artık başka bir şeylere geçmek gerekiyordu.
Grup üyeleriyle temasınızı sürdürdünüz mü?
Joey: David, Los Angeles'da benimle aynı mahallede oturuyor. Aşağı yukarı aynı yerlere, aynı çevrelere takılıyoruz. Kim'den bir haber almadım.
Charles: Kim'le de, David'le de bağım kalmadı. Joey'le niçin konuşmaya devam ediyoruz, tam bilmiyorum. Birbirimizi daha iyi tanıyorduk, orası kesin. Aramızdaki ilişki Pixies'den daha güçlüydü. Biraz küstahça gelebilir ama, o grubun hep Kim ve David'den çok daha fazla bize ait olduğunu hissettim. Kendimize yontmaya çalışmıyorum. Ama bütün bu hikâye bizim muhabbetlerimizin, tartışmalarımızın bir parçasıydı... İnsanların grubu algılayışı da bunu doğruluyor: Joey grubun sound'unu, ben de şarkıyazarlığını temsil ediyorum.
Eğer bir rock tarihi varsa, Pixies'in burada ne gibi bir rolü var sizce?
Charles: Hey, Joey?
Joey: Eee, şöyle diyebiliriz belki... Mutlu bir kazaydı.

Çeviren: **Siren İdemen**

Üç aydır sanatçı dostlarının tanıklığı ve hatıralarıyla, 22 Aralık 2002'de yitirdiğimiz Joe Strummer'ı anıyorduk. Bu ay gene aynı gökkubbede dolanıyoruz. Burcumuz Clash, yükselenimiz Strummer! Eksik olmasın, Uncut dergisi müzisyen, yazar ve sinemacılardan oluşan bir büyük jüri toplamış, en güzel 30 Clash şarkısını tespit etmiş, sondan başa doğru bir bir sıralamış. 1976-85 arası sol açıkta nefes nefese mücadele veren rock'n'roll'un en harbici grubuna bu vesileyle bir kez daha şükranlarımızı sunuyoruz. Unutmadan söyleyelim, geçtiğimiz aylarda harika bir Clash derlemesi yayınlandı: "The Essential Clash". İki CD'deki 40 parça içinde, aşağıdaki değerlendirmede ipi göğüsleyenlerin 26'sını bulabilirsiniz...

KÜKREYEN RAPSODİ

30 This Is England
(Cut The Crap, 1985)

Don Letts: *(reggae DJ'i, Clash belgeseli "Westway To The World"ün yönetmeni ve Mick Jones'la birlikte Big Audio Dynamite'in kurucusu)* "Westway To The World" filmi, "Combat Rock"la sona eriyor –Clash'in orijinal dörtlüsünün yaptığı son albüm "Combat Rock"tu. Ancak, "This Is England"ı yok saymak Joe Strummer'a haksızlık olur. Joe'yla Mick (Jones) arasında sihirli bir kimya vardı. "This Is England", Joe'nun bu ilişkideki konumuna işaret ediyor. Bu şarkıyı seçmemin nedeni, "memleketin hali"ni tasvir eden sözleri. Melodi de harikulade. Mick'in ayrılmasıyla beraber Clash'in sona erdiğini söyleyenlere katılıyorum. Ne var ki, "This Is England" Joe'nun büyüklüğünü kanıtlıyor. Mick de "This Is England"ın nefis bir Clash şarkısı olduğunu teslim ediyordur.

Mark Rodgers: *(Loose Music)* Joe'nun birçok şarkısı gibi, "This Is England" da güncelliğini koruyor. Bu kadri bilinmeyen single'daki "Bir motosiklet ceketi aldım kendime / Tabanvayım yine de) dizeleri 1985'teki halimi özetliyor.

Andrew Weatherall: *(acid house DJ'i)* "Cut The Crap" albümü beni hayal kırıklığına uğratmıştı, ama "This Is England" aradan yirmi yıl geçmesine rağmen güzelliğini koruyor. Bocca Juniors'dayken onun cover'ını yapmayı çok istedim, ama grubun diğer üyelerini bir türlü ikna edemedim.

Rob Hughes: *(Uncut yazarı)* "This Is England", Mike Jones'suz Clash'in son kükreyişiydi.

29 Spanish Bombs
(London Calling, 1979)

Steve Erickson: *(Amerikalı yazar)* İspanyol İç Savaşı çok kirli bir savaştı. Stalin'in Hitler'le yaptığı saldırmazlık paktını koruyabilmek için komünistler İspanyol devrimini sattı resmen. George Orwell, Marat veya Morrison gibi son nefesini küvetinde verseydi, bu şarkıyı mırıldanıyor olurdu.

Butch Vig: *(Garbage davulcusu, Nirvana prodüktörü)* Joe'nunki öyle olağanüstü bir ses değildir. Ama "Spanish Bombs" gibi şarkılarda alev alev yanan bir vokal var.

Andrew Weatherall: "Spanish Bombs" bir fotoğraf albümü gibi. Clash'in sol muhalefeti romantize ettiği doğru, ama takıntılı değillerdi. Yüreklerinden geldiği gibi söylediler ve sadece bildikleri konularda şarkı yazdılar. Onları diğer gruplardan ayırt eden şey ve şarkılarının bugün de dinlenebilir olmasının sebebi bu.

28 The Guns of Brixton
(London Calling, 1979)

Don Letts: Brixton olaylarında oradaydım. "Super Black Market Clash" albümünün kapağında polise doğru yürüyen tip benim. Aslında Brixton'da değil, Notting Hill'de çekilmişti fotoğraf. Bu şarkı, o günlerin Britanya'sının halet-i ruhiyesini resmediyor.

Jeff Klein: *(Amerikalı şarkıcı, şarkı yazarı)* Ben gitar tutkunuyum ve bu şarkı insanda hoplayıp zıplama arzusu uyandırıyor. Clash şarkılarının birçoğu büyük marşlar gibi. "Guns of Brixton"ı dinlerken, insan "bu düzeni yerle bir etmeli" diye düşünüyor.

Jay Farrar: *(Uncle Tupelo)* Bu şarkı Paul Simonon'un zirvesi. Rolling Stones, Amerikan blues'unu alıp kendi tarzını yaratmıştı, Clash de aynı şeyi Jamaika müziğiyle yaptı. Sağlam temellere oturan bir melezleme, harika sonuçlar yaratıyor.

Steve Wynn: *(Dream Syndicate, The Miracle 3)* "London Calling"i daha ilk dinleyişimde, gelmiş geçmiş en iyi albümlerden biri olduğunu düşünmüştüm. Hele birinci yüzün son şarkısına, "Guns of Brixton"a gelindiğinde, albüm resmen bir kademe daha sıçrıyor. Beatles veya Stones'un klasikleşmiş albümleri Scorsese ve Coppola filmlerinden sahneler çağrıştırır, bu şarkı da öyle. "Guns of Brixton" sadece bir şarkı değil, kısa metrajlı bir film gibi. Sinematografik, karanlık, esrarengiz ve gelmiş geçmiş en güzel bas cümlelerine sahip. Hele o arp! Bir punk rock albüme kim arp koyabilirdi ki? Korkusuzluk, mesele de bu: Korkusuzluk.

Nick "Topper" Headon, Mick Jones, Joe Strummer, Paul Simonon

"London Calling"i ilk dinlediğimde rock'n'roll'un dünyayı değiştirebileceğine inanıyordum. Bugün öyle olmadığını biliyorum. Rock'n'roll sadece bir insanın hayatını değiştirebilir. Bu yeterli. Ve tanrı şahidim, Clash benimkini değiştirdi.
Nick Johnstone

27 Career Oppurtunities
(The Clash, 1977)

Terry Chimes: *(Clash'in 76-77 ve 82-83 dönemi davulcusu)* Stadyumlarda çalmanın tadı tuzu yok, çünkü kime çaldığınızı göremiyorsunuz. Ama, 1982'de New York Shea Stadyumu'nda bu parçayı çalışımızı unutamıyorum. Düşünsenize, Camden'da bir fare deliğinde provasını yaptığınız şarkıyı onbinlerce seyirciye çalıyorsunuz. Hayat sürprizlerle dolu.

Pete Shelley: *(Buzzcocks)* Plaktaki hali canlı çalındığı kadar güzel olmasa da, "Career Opportunities" benim favori şarkım. Enerjisi ve yoğunluğu müthiş. Sözler, insanın nefret ettiği bir işte 9 - 5 mesaisi yaparak hayatını ziyan edişini anlatıyor. Joe'nun marifeti buydu: İnsanların birbirinden farklı düzeylerde ilişki kurabileceği şarkılar yazmak...

36→

İSTANBUL CALLING (ELEC-TRIP SERIES)
İstanbul'un underground etnik elektronik sound'unu dünyaya tanıtan albüm, 12 İstanbullu sanatçının daha önce yayınlanmam parçalarından oluşuyor.

REBEL MOVES (FRENCH FRIES A LA TURCA)
Haftalarca listelerde kalan "Bandare" ve "Sheep" hitlerinin yaratıcısı Rebel Moves'un ilk single'ı.

TECHNO ROMAN PROJECT (FELEQUE)
Elektronik müzik v roman müziği birleşti: Klarnet üstadı Selim Sesler, perküsyoncu Lari Dilmen ve DJ ikili Ege Madra&Sinan Noyan aynı projede...

SELİM DEMİRDELE (BEAT BAZAAR)
Breakbeat, hiphop drum'n'bass yapıların içinde zurna, bağlama, bendir gibi Türk enstrümanları kullanan Selim Demirdelen'in kim parçaları yurtdışı compilationlarına girdi.

THE PERFECT VIEW (THE WEATHER'S GETTIN' BETTER)
Ludwig Lehner ve Richard Hamer'ın kurduğu gruptan bir world music albümü. Etnik, groovy ve jazzy...

UFUK KIRAL (SEFERİ)
Sabah gözünüzü açtığınızda başlayan, iç dünyanızın ve sizin dışınızda yönlenen bir günün müzikal özeti. Ufuk Kıral'ın gitarından özgün bir chill out albüm.

SASKA (SOKKUR SASKA)
Somut müzikten elektronik deneysele, Asya - Kafkasya halk şarkıları.

BETTY WEEN (IN BETTY WEEN)
Hint öğeleri taşıyan bir pop-rock albümü. Belçika ve Türkiye arasında kalmış Betty Ween'in hikayesi.

INDEPENDENT UNDERGROUND ISTANBUL FUSION

on-line satış: www.ideefixe.com / www.estore.com.tr
Türkiye dağıtım EMI-KENT (0212 514 16 22)

elec-trip RECORDS
www.elec-trip.com

Glen Matlock: *(Sex Pistols)* Sex Pistols'ın Clash'le birlikte verdiği tek resmî konser –yani seyircilere bilet kesilen bir konser– Sheffield'da, Black Swan'da gerçekleşmişti. Clash'in bizim ön grubumuz olması için Malcolm'un (McLaren) ensesinde boza pişirmiştim. Birbirimize rakiptik, ayrıca Jackson Pollock tablolarından esinlenerek yarattığım imajımı aparttıkları için onlara kıldım, ama çok iyi bir gruptular ve "Career Opportunities"in o konserde çaldıkları versiyonu göz kamaştırıcıydı. O şarkı, birçok insanın duygusuna tercüman olmuştu.

26 Tommy Gun
(Give 'Em Enough Rope, 1978)

Ed Hamell: *(Hamell On Trial)* Bu şarkıya hiç ilgi duymamıştım, ta ki birkaç yıl önce Strummer onu New York'ta bir konserde icra edene kadar. O gece Joe'ya herkes bayılmıştı –Joey Ramone de oradaydı. Joe birkaç Clash şarkısı çaldı, millet bayağı havaya girdi, derken "Tommy Gun"ı patlattı. Ayağım yerden kesildi. Joe inanılmaz bir tutkuyla çalıyordu. Davul solosu bölümüne gelindiğinde, salondaki herkes ellerini havaya kaldırmış, hayalî bagetlerle davula eşlik ediyordu. Hayatımda hiç böyle bir sahne görmemiştim.

Clint Boon: *(Inspiral Carpets)* Clash gibi gruplardan siyaset hakkında öğrendikleriniz, okulda öğrendiklerinizden daha önemli. "Tommy Gun", okulda öğretilmeyenleri öğreten bir şarkıydı.

Jake Burns: *(Stiff Little Fingers)* Joe vefat ettiğinde benden onun hakkında bir yazı yazmam istenmişti. İflah olmaz bir Strummer fanatiği olmama rağmen, öyle gözükmemek için, o yazıda Joe'nun bazı siyasî fikirlerini naif bulduğumu söylemiştim, Kızıl Ordu tişörtüyle sahneye çıkmasına atıfta bulunarak. Gerçekten de bu tür şeyleri tehlikeli buluyorum. Ama "Tommy Gun" harika bir şarkı. Hele o giriş bölümü! Bir rock grubunun sound'u öyle olmalı.

25 I'm So Bored With The USA
(The Clash, 1977)

Ricky Moody: *(Amerikalı yazar)* Clash'in ABD'ye siktir çekmesi çok hoşuma gitmişti, bu duygu hâlâ tazeliğini koruyor. Clash çok güzel yaşlandı, sound'ları da bugün o günkünden daha iyi geliyor.

Steve Erickson: Bu şarkıyı ilk dinlediğimde Londra'daydım. 1982 yazıydı, Reaganizmin ilk günleriydi; Amerika hiç o kadar ürkütücü olmamıştı. Strummer ünlü "kayıp haftasonu"ndan sonra ortaya çıkmıştı –o hafta sonunu Jane Birkin'le Bastille'in bodrumunda gizli bir albüm yaparak geçirmiş olduğunu hayal etmişimdir. Konsere punk rock'a da, Clash'e de ilgi duymayan bir arkadaşımla gitmiştim, birkaç ay önce de Paris'te Stones'u seyretmiştik beraber. Konserden sonra, yaptığı yorum şuydu: Stones'a fark atarlar.

Thurston Moore: *(Sonic Youth)* Bu şarkıyı dinler dinlemez sevmiştim, ama Strummer'ın ne anlattığını birkaç ay sonra sözleri okuduğumda kavradım: "Sikmişim Kojak'ı". Doğru söze ne denir!

24 The Magnificent Seven
(Sandinista!, 1980)

Norman Cook: *(nam-ı diğer Fatboy Slim)* Clash, rap'i bağrına basan ilk rock gruplarından biriydi. Bu çok cesur bir tavır, çünkü bu birçok insanı Clash'e yabancılaştırma riskini taşıyordu. Tıpkı reggae gibi, rap'i de bağırlarına bastılar. Beni hiphop'la tanıştıran Clash oldu. "Mustapha Dance"in *("Rock The Casbah"ın B yüzü)* dub versiyonu nefes kesici. Bugün de kulüplerde çalınıyor, zira DJ'ler Clash'in ne kadar öncü olduğunun farkındalar.

Adam Sweeting: *(Uncut yazarı, televizyoncu, radyocu)* Strummer doğal bir hatipti, önüne mikrofon kondu mu, çenesi düşüverirdi. Rap'in kendisi için icat edildiğini bile düşünebilirdi, zira aklına ne gelirse şarkı gibi söylerdi, melodik olup olmadığına aldırmadan. "Elektrikli süpürge muhabbet kuşunu yutuverdi" dizesini bir çırpıda yazmıştır herhalde.

Mickey Bradley: *(The Undertones)* "Sandinista!" ilk rap albümü değildi elbette, ama ilk rap albümlerinin çok da gerisinde değildi. "The Magnificient Seven" şahane bir şarkı, elektrik süpürgesi efektine rağmen. Beatles'ın "Beyaz Albüm"ünden hangi şarkıların ihraç edilmesi gerektiğine dair tartışmalara benzer bir şey "Sandinista!" için de yapılıyor mu acaba?

"London Calling": Nükleer faciayı, global ısınmayı, açlığı öngören bir şarkı. Rock'un ilk 10'undan biri olduğu kesin. Bu şarkıyı New York'ta çaldıklarında, Strummer'ın elinde eski bir New York Post gazetesi vardı. Manşet şuydu: "Beatles reform yapıyor."
Mickey Bradley

Lyndon Morgans: *(Songdog)* "Sandinista!", Clash'in "Beyaz Albüm"ü. Epik bir plak. Cayırtılı gitarlar ve kalp atışı temposunun ötesinde bir etkisi var. 1980-81'de, bugün rap'e şerbetlenmiş kulaklarımıza geldiğinden çok daha radikal bir sound'du herhalde. Belli ki Joe çok eğlenmiş bu albümü yaparken, vokal harika.

Brett Sparks: *(The Handsome Family)* Şarkının ilk beş saniyesi beni hacamat etmişti. Bas cümleleri, "London Calling"dekilerin zekice elden geçirilmiş formülasyonları. Şarkı sona ererken insanın coşkudan duvara kafa atası geliyor. Vahşi Batı, Clash gibi kovboyların ülkesi olsaydı, bugün Arizona'da rezervasyonlarda yaşayanlar Apaçiler değil, Enron ve General Motors olurdu.

23 Should I Stay Or Should I Go
(Combat Rock, 1982)

Steve Erickson: Bir parti veriyorsanız ve bir Clash plağı çalmak istiyorsanız, eliniz bu şarkıdan başkasına gitmez, öyle değil mi? Strummer'ın, "Should I Stay or Should I Go"dan bir-iki yıl sonra Mick Jones'u gruptan kovduğunu düşünürsek, şarkı daha bir anlam kazanıyor. Fakat ben onu, ilk çağrıştırdığı anlamda almayı tercih ediyorum. Saat sabahın ikisi ve kahramanımız o kızın kendisiyle yatıp yatmayacağını anlamaya çalışıyor. "Always tease! tease! tease!" Repertuarlarında seks hakkında bir-iki şarkı olması Clash'e halel getirmez.

Matthew Ryan: *(Amerikalı şarkıcı, şarkı yazarı)* 1976 model bir Chevrole Nova'm vardı, her tarafı dökülüyordu, kasetçalar da allahlıktı. "Should I Stay Or Should I Go"nun girişi o kadar muhteşemdi ki, sadece o şarkının olduğu 60 dakikalık bir kaset doldurmuştum, cuma geceleri o kaseti tekrar tekrar çalarak şehirde turluyordum. Clash, Chuck Berry'nin ve Motown'un güzelliğini keşfetmişti. "Should I Stay or Should I Go", en az "Lucille" kadar güzel bir şarkı. Ve riff'iyle, mizahıyla ve dürüstlüğüyle en kral şarkıya meydan okuyabilecek bir eser.

Steve Diggle: *(Buzzcocks)* Clash çok velut bir gruptu. Müthiş albümler yaptılar ve bilinçli olarak formüllerden uzak durup fanlarıyla birlikte bir devrialeme çıktılar. El attıkları her şeyin altından kalkamadılar, ama punk, reggae ve blues'u kullanmaktaki maharetlerine diyecek yok. Radiohead'in eklektikliği yere göğe konulamıyor, peki "Should I Stay Or Should I Go" gibi bir şarkı yazmışlar mı? Sadece vokal, davul ve gitarın vites değiştirmesi var. Bu şarkı, Clash'in özünü üç dakikada beyan ediyor.

22 Somebody Got Murdered
(Sandinista!, 1980)

Bobby Gillespie: *(Primal Scream)* Clash'in Primal Scream ve müziğe bakışımız üzerinde çok önemli bir etkisi oldu. Benim favori Clash albümüm "Give 'Em Enough Rope" ya da "London Calling" kadar nefes kesici olmasa da "Sandinista!" O albüme ve "Somebody Got Murdered"a hayranım. Derinliği ve tutkusu olan, gaddar bir şarkı.

Adam Sweeting: Mick Jones'un vokalistliği iki tarafı da keskin bir bıçak gibi, ama bu şarkıda lehte bir etki yaratıyor, cinaî atmosferin altını çiziyor: "Çok aç kaldığım oldu, ama cana kıyacak kadar olmadı." Havlayan köpekler ve başka ses efektleri bu şarkının yarı-belgesel duygusunu besliyor, o günlerde hiphop realizmi Clash'in dünyasına sızmaya başlamıştı.

Steve Erickson: "Somebody Got Murdered", William Friedkin'in "Cruising" adlı filmi için yapılmıştı, ama kullanılmadı. Bu şarkı Clash'in tutarlılığını gösteriyor, yalnız müziklerinde değil, öncülüğünü yaptıkları harekette zımnen mevcut olan şiddetin sonuçlarını göğüslüyorlar. "Çok aç kaldığım oldu, ama cana kıyacak kadar olmadı"da şarkıcının açlığını ve insanlığını korumaktaki kararlılığını hissediyorsunuz.

Matthew Ryan: Ben müzik dinlemeye Johnny Cash, Carter Family ve Dylan'ın erken dönemleriyle başladım. Ve bana göre "Somebody Got Murdered" bir folk, bir protest şarkısı, bir ağıt.

Jason Kelly: *(Kealer)* Şarkıda anlatılan, Notting Hill'de başıma geldi benim. Bir sabah, çok erken bir saatte bir arkadaşımın evine gidiyordum, bir berduş önüme dikildi, 10-15 metre arkasında da bir arkadaşı bekli-

1979: "London Calling"in reklam fotoğrafı, Elvis Presley'nin ilk plağıyla verdiği pozdan tornistan

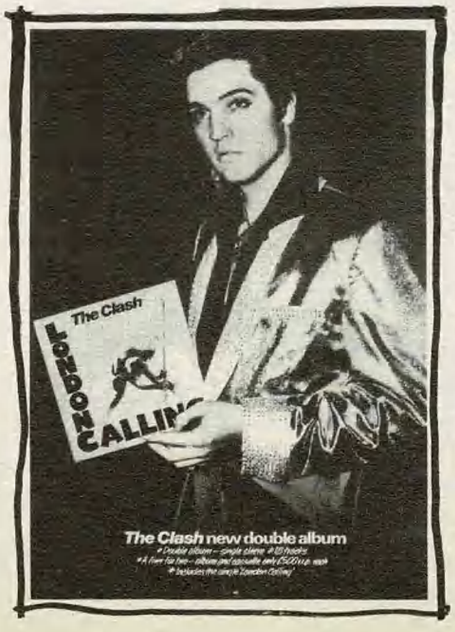

Mick Jones, Paul Simonon, Joe Strummer: 1976, ilk albüm hazırlıkları

yordu. "Bize bir sigara ver" dedi. Ben "git işine" deyince, paltosunu sıyırıp belindeki tabancayı gösterdi. "Bak kardeşim" dedim, "sigara filan yok bende". Eğer arkadaşı arkadan yetişip onu tutmasaydı, çılgınca bir şey yapabilirdi. Korkudan ödüm patlamıştı. Eve dönüp bir duş aldım ve "Somebody Got Murdered"ı dinledim. Bir hafta sonra, o adam altı yıl istemiyle mahkemeye çıktı. Bir fırında o silahı kullanmıştı.

Alan Parker: *(punk tarihçisi, bir Clash kitabının yazarı)* Bugüne dek yazılmış en güzel şarkılardan –birinci notadan son notaya kadar. Dinlerken "hiç bitmesin" dediğim bir şarkı.

21 Armagideon Time
(London Calling, 1977)

Pete Wylie: *(The Mighty Wah!)* Liverpool'da DJ'lik yaparken her gece üç-dört defa çalardık bu şarkıyı. Ve her seferinde insanlar piste fırlıyordu. Tekinsiz bir şarkı; reggae'yi alıp kendi müzikleri haline getirmişler. Tanrısal bir şarkı.

Mark Refoy: *(Spritualized, Slipstream)* Bu şarkı, onları Birmingham'de Top Rank Suit barında gördüğüm anı hatırlatıyor. Kovboy çizmeli, uzun paltolu, paltolarının kolları kıvrık, şapkaları yüzlerini gizleyen dört tip peydahlanmıştı birden. Ve sonra basıp gittiler. Johnny Green'in "A Riot Of Our Own" adlı kitabında o adamların Clash olduğunu kimse farketmemişti deniyor, ama gerçek öyle değil. Yanımdaki arkadaşıma şöyle dediğimi hatırlıyorum: "Hassiktir, bu herifler Clash!"

Brett Sparks: Teksas'ta yaşayan orta sınıf bir beyaz olarak dinlediğim ilk reggae şarkısı buydu. Dans müziğinin iki eski pîri Clement Dodd ve Willie Willams'ın yazdığı "Armagideon Time", Joe Strummer'ın bir kovboy şarkısıymış gibi söylediği "Fazla takıldım bu kasabada / Yeniden düşeyim yollara" dizeleriyle açılıyor. "Armagideon"un *("mahşer" anlamına gelen bu kelime aslında "Armageddon" diye yazılıyor)* imlâsı da ilginç. Gideon, "Yargıçlar Kitabı"nda ortaya çıkıyor. Bir melek ona bütün sahte peygamberleri imha etmesini söylüyor. Gideon ve yandaşları trompet çalıyorlar ve "Adaletin kılıcı" diye nara atıyorlar. Eski Ahid'in punk rock'çuları yani.

Vahşi Batı, Clash gibi kovboyların ülkesi olsaydı, bugün Arizona'da rezervasyonlarda yaşayanlar Apaçiler değil, Enron ve General Motors olurdu.
Brett Sparks

20 Broadway
(Sandinista!, 1980)

Simon Goddard: *(yazar, Uncut editörü)* Şarkının sözleri, Joe Strummer'ın dahiyane bir monologu. "Rıhtımlar Üstünde"yle "Mavi Rapsodi"nin buluşması gibi. Tek kelimeyle dahiyane. "Sandinista!" Fan Kulübü üyesi olmak zor zanaat, ama o albümün her santimine vurgunum.

Ray Gange: *(aktör)* O günlerde Clash'ten beklenebilecek en son şeydi "Sandinista!" Albümün çeşitliliği dahiyane. Birçok insanın duruma uyanamaması hoşuma gitmişti doğrusu. Bir kere üç plaktı, üçüz bir albümdü ve bu bir punk grubundan beklenebilecek bir şey değildi. Mesele daha oradan başlıyordu. Herkesin kafası fena karışmıştı.

Gideon Coe: *(BBC'de radyo programcısı)* Favori albümüm "Sandinista!" Pürüzlü bir başyapıt. Fazla uzun; bir buçuk plak olarak çıksaymış, daha iyi olurmuş. Ama, "Broadway" gibi şarkılar Clash'in aşırılıklarını affettiriyor. Strummer, formunun zirvesinde. Grubun sound'u da harika, şarkının en başından en sonuna kadar.

Mark Rodgers: Üç plak ve altı tane yüz: "Sandinista!" Soğuk şapel duvarlarıyla çevrili Güney Galler'de yaşayan 15 yaşındaki bir

Kod Müzik Presents

NOW OF ROCK

Tortoise
24 Mart Çarşamba / Babylon

Einstürzende Neubauten
10 Nisan / Maslak-Venue

Violent Femmes
27 Nisan / Manhattan Bar

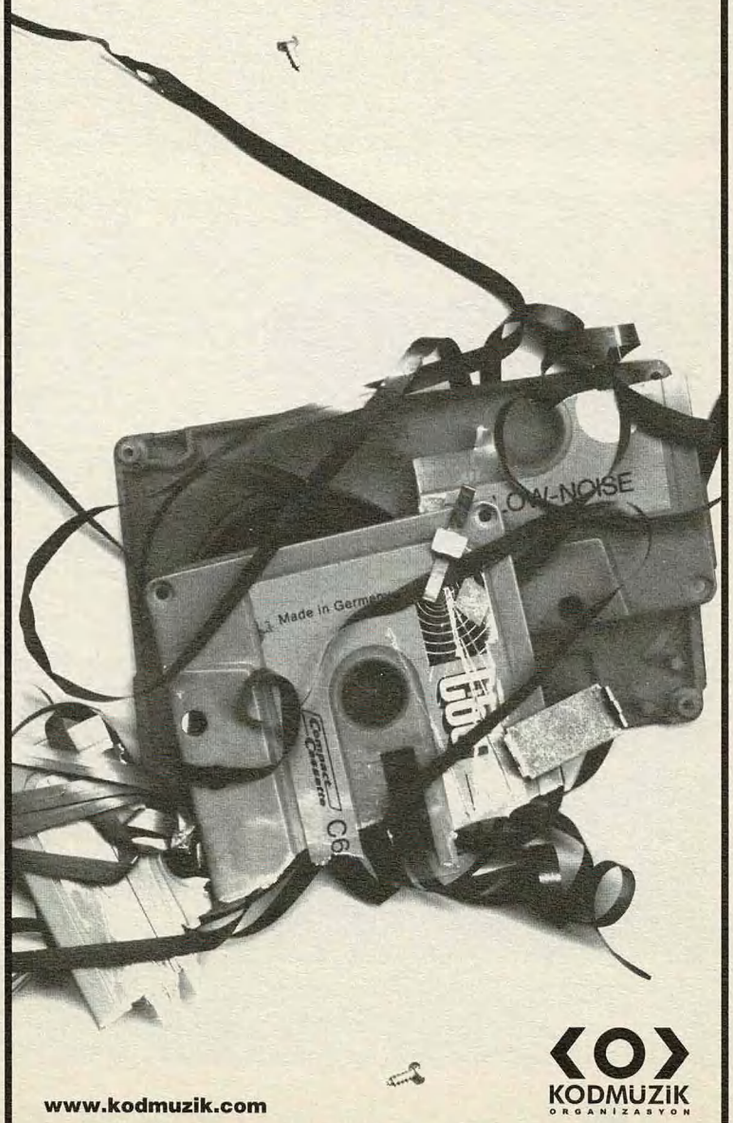

www.kodmuzik.com

KODMÜZİK
ORGANİZASYON

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Sunar

kitap

Öğretmenim bizi hiç yalnız bırakma olur mu?

İlkokul öğretmeni Azad Ziya Eren "Sakızköy Günceleri"nde Mardin'in Mazıdağı ilçesi Sakızlı dağ köyünün yüce gönüllü ve sabırlı insanlarını anlatıyor. Mahmut Makal'ın "Bizim Köy"ünden 54 yıl sonra, "Sakızköy Günceleri", Reşat Nuri Güntekin'in "Anadolu Notları" ve Ferit Edgü'nün "Kimse" isimli kitaplarının yanında okunmayı hak ediyor.

Sakızköy Günceleri – **Azad Ziya Eren** – 81 sayfa

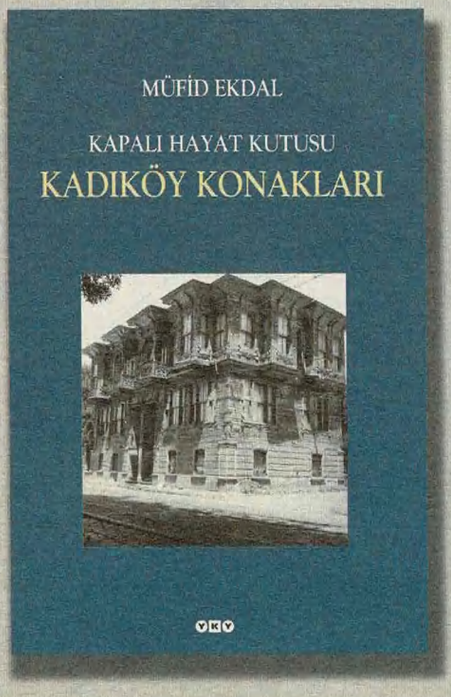

Artık çocuklar bahçesiz büyüyor, farkında mısınız?

Doğma büyüme Kadıköylü olan, 1918'den bu yana doğduğu evde yaşayan Dr. Müfid Ekdal "Kapalı Hayat Kutusu: Kadıköy Konakları"nda, bir zamanlar sayfiye yeri olan Kadıköy'ün betonlaşma sürecini aktarıyor. Çoğu yok olmuş, kimisinin yeri bile tespit edilemeyen köşklerin, konakların kapılarını aralıyor, içinde yaşayanların yakın dönem tarihine tanıklık eden hayat maceralarıyla Kadıköy'ün geçmişteki panoramasını çıkarıyor.

Kapalı Hayat Kutusu Kadıköy Konakları – **Müfid Ekdal** - 495 sayfa

"Türkiye'de 2000. kitabını İKİ BİN YKY KİTAP yayımlayan bir kurum var."

YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ ▪ İSTANBUL: 212 293 08 24 / 502 ▪ İZMİR: 232 463 82 90 ▪ ANKARA: 312 435 85 94 **E-POSTA** ▪ ykykultur@ykykultur.com.tr **WEB SİTESİ** ▪ www.yapikrediyayinlari.com **INTERNET SATIŞ** ▪ www.estore.com.tr / bulvar / yky ▪ www.teleweb.com.tr **BİLGİ HATTI** 212 473 0 444 **YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş.** 212 293 08 24 - 252 47 00

YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK

çocuk olarak müthiş ihtiyaç duyduğum bir tedrisattı bu albüm. "Broadway"de Clash'ın bütün nitelikleri var: Tevazu, öfke, tutku, gurur. Tom Waits bu şarkıyı niye cover'lamadı, anlamış değilim. Mükemmelin tarifi bu şarkı.

19 Lost In The Supermarket
(London Calling, 1979)

Butch Vig: Birçoklarına göre Clash bir punk grubu, ancak birbirinden farklı stilleri ve müzikal fikirleri bir araya getiriyorlardı. Bir bakıyorsunuz, rock ve blues çalıyorlar, bir bakıyorsunuz, ska ve reggae. "Lost In The Supermarket" bu farklı esin kaynaklarını hipnotik bir nakaratla bir araya getiriyor. Şarkı, aynı zamanda Mick Jones'un özgün gitar tekniğinin ve kulağa çengel atan cümleler kurmakta ne denli mahir olduğunun kanıtı. Kurt Cobain'le Clash meselesini tartışıp dururduk. O, Sex Pistols kadar enerjik olmadıklarını söylerdi, bense Pistols'ın sadece dört-beş öldürücü şarkıları olduğunu ve müziklerinin tek boyutlu olduğunu ileri sürerdim.

Matthew Ryan: "Keşke bunu ben yazsaydım" dediğim ilk şarkı. Clash'in hakikat sözcülüğünü, kırılganlığı ve öfkeyi harikulade bir araya getirişlerine hayran kalmıştım. Bu şarkı, benim için hem mutlak bir kıskançlık anı, hem de bir yazar olarak iç dünyamdaki dönüşümün önemli noktalarından biri oldu.

Josh Rouse: *(Amerikalı şarkıcı, şarkı yazarı)* "Rock The Casbah", "Train In Vain" ve "Lost In The Supermarket": Bu üçü, beyazların mahallesinden de pop-soul şarkılarının çıkabileceğini göstermişti. Şarkılarımda farklı karakterler kullanmayı, televizyon ve gazetelerden fikirler almayı onlardan öğrendim. Sağolun çocuklar!

Brett Sparks: "London Calling", müzik hayatımın başlıca olaylarından biriydi. Ve ironiye bakın ki, o albümü Odessa - Teksas'ta büyük bir süpermarketten almıştım. Bu şarkı, bir cehennemi anlatıyor: Ne kadar çok alışveriş yaparsanız, o kadar azalıyorsunuz.

18 Police On My Back
(Sandinista!, 1980)

Steve Erickson: Şarkının onuncu saniyesinde, "Police On My Back"i Clash'in yazmadığını unutmuştum, sanki onlar da unutmuştu. Eddy Grant'ın şarkısından eser yoktu, bundan o versiyonu dinlememiş olmama rağmen şüphem yok. Who ve Mott gibi, Clash de hakiki bir umutsuzluktan özgün bir marş yaratmakta mahirdi. Umutsuzluk sürüyordu sürmesine ama, aynı zamanda bir özgürleşme de mevcuttu. Bu şarkı sona erdikten sonra da insanın zihninde yankılanıyor, yalnız zihinde değil, havada da yankılanıyor.

Matthew Ryan: İlkgençliğimde başımı bir sürü belaya sokmuştum –neyse ki hiç enselenmedim. Dolayısıyla bu şarkıyla özdeşlik kurmuştum. Keith Richards gibi, Clash'in de şahane bir tavrı ve imajı vardı. Maalesef benim fiziğim öyle bir görüntüye müsait değil, telecaster'lar bana uymuyor, benim daha büyük gitarlara ihtiyacım var. Aynanın karşısında kendime soruyordum: Paul Simonon o pozu nasıl veriyordu? Elindeki bas gitar M-16 gibi duruyordu.

17 Rudie Can't Fail
(London Calling, 1979)

Don Letts: Birbirimizin kültürüyle içli dışlı olmaya başladığımız günlerdi. 1979 yazıydı sanıyorum, Joe ve Paul reggae konserlerine ve blues danslarına gidiyorlar, nebatlarla haşır neşir oluyorlar ve Karayip kültürü kafasına takılıyorlardı. Biz de onların punk alemiyle içli dışlı olmuştuk. Birbirimize benzeyerek değil, farklılıklarımızı kavrayarak yakınlaşmıştık. Joe'nun tarif ettiği Rudie karakteri bizim aynamızdı. Harika bir şarkı. Bir klasik.

Nick Johnstone: *(Uncut yazarı)* Clash'in asi rock'çu imajıyla örtüşen tek bir şarkı söyleyin deseniz, "Rudie Can't Fail" derim.

16 Rock The Casbah
(Combat Rock, 1982)

Norman Cook: Bu şarkı benim favorim, çünkü şunu farketmemi sağladı: Beyaz bir rock grubu da dans müziği yapabilir. O günlerde dans müziği siyah grupların işiydi. Dolayısıyla rock'u dub ve reggae'yle harmanlamak gerçek bir ifşaattı.

Butch Vig: Bruce Springsteen'in "Born In The USA"i gibi, "Rock The Casbah" da büyük bir radyo hiti olmuştu, ama birçok insan şarkıda neler söylendiğinden bihaberdi.

Andrew Weatherall: Ne zaman "Rock The Casbah"ı dinlesem,

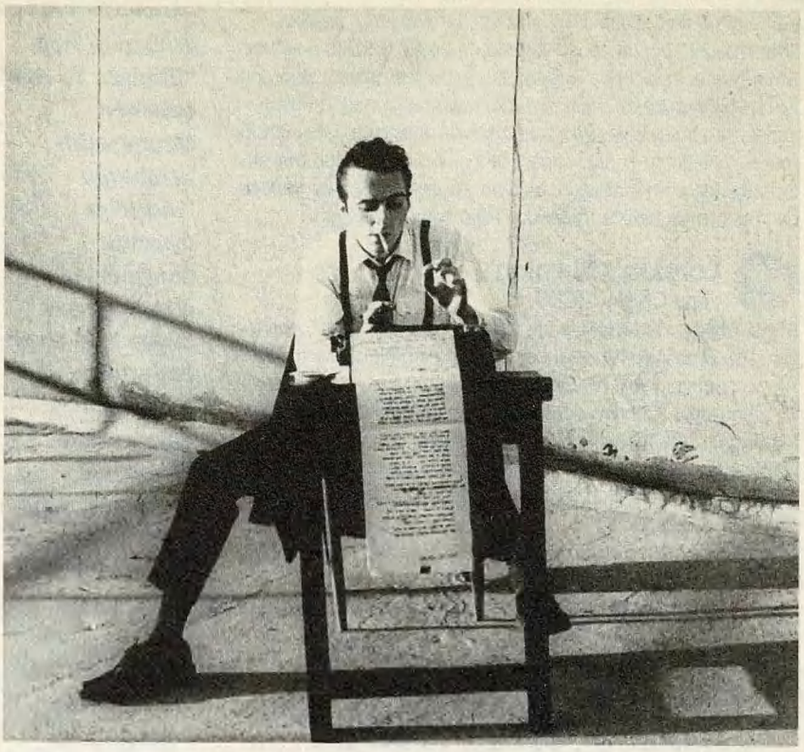

"Broadway"de Clash'ın bütün nitelikleri var: Tevazu, öfke, tutku, gurur... Tom Waits niye bu şarkıyı cover'lamadı, anlamış değilim. Mükemmelin tarifi bu şarkı.
Mark Rodgers

80'li yılları ve dans partilerini hatırlıyorum. Bir de Clash'in beni bir sürü ikilemden kurtarışını... Ergenliğimde "rocker mı olayım, mod mu" diye, 20'lerimdeyse "punk'çı mı olayım, soul'cu mu?" diye kararsızlıklara garkolmuştum. Clash'in dub'lı, reggae'li, ska'lı rock'n'roll'uyla karşılaşınca, bir seçim yapmanın saçma olduğunu kavradım. Hepsini dinleyebilirdim, hepsini olabilirdim.

Bob Geldof: "London Calling"den "Sandinista!"ya, Clash sürekli çıkıştaydı. Açılarının genişliğini, heveslerini çok seviyordum. Fakat "Combat Rock" berbattı. Gelgelelim, "Rock The Casbah" diye şarkı vardı orada... Benim bir numaralı Clash şarkım oldu.

Ed Hamell: Topper'ın (Headon) zirve noktası. Sözler zamanının 19 sene ilerisinde.

Mickey Bradley: Şarkıyı radyoda dinlediğimde sözleri anlayamamıştım, ama ne farkederdi? Nakaratı anlıyordum, söylüyordum. The Undertones'un "Casbah Rock" diye bir şarkıları vardı ve pek iyi değildi.

Josh Rouse: "Rock The Casbah" Amerika'da hit olmuştu, benim de favori şarkımdı. Başlıca sebep groove'uydu. Daha funky bir bas ve elektrikli piyano olamaz. Arkadaşlarla aramızda konuşurduk: "Bu şarkıda ne anlatıyorlar acaba?" Ama, ne anlattıkları önemli değildi, şarkı fıkır fıkırdı. Sonradan rock'un İran'da yasaklanmasını anlattığını öğrendim.

15 Stay Free
(Give 'Em Enough Rope, 1978)

Pete Wylie: Mick'in harika bir sesi vardı, çok az Clash şarkısını o söyledi, ama söylediklerinin de çoğunun hakkını verdi. "Stay Free" (Özgür Kal) farklı bir Clash şarkısıydı, çok melodikti. Mick'in zirvesiydi.

Norman Cook: Clash doğrudan siyaset yapan ilk gruptu. Verdikleri mülâkatlarda önemli meseleler hakkında fikirlerini beyan ediyorlar, ırkçılık ve işsizlik gibi konuları dile getiriyorlardı. "The Magnificent Seven" fabrikadaki hayata ayna tutuyordu, "Stay Free"yse bana hayatımın tek bir anını bile ziyan etmemem gerektiğini farkettirdi. Tâli bir albümde tâli bir şarkıydı, ama ne zaman eski ahbaplarla bir araya gelsek, "Stay Free"yi söyleriz.

Alan Parker: Bu şarkı bana Blackburn'deki ergenlik günlerimi ve "özgür kalmaya" çabalayan küçük çetemizi hatırlatıyor.

14 Bankrobber
(single, 1980)

Paul Weller: Ne acayip hikaye, "Top Of The Pops"a girmeyi reddediyorsun, ama millet "Bankrobber"la dans ediyor. Hangisi daha beter?

Marc Carroll: *(İrlandalı şarkıcı, şarkı yazarı)* Strummer, Dylan ve Woody Guthrie gibi şarkı yazarları geleneğinden geliyor. Hep Wo-

→41

ody Guthrie'den etkilendiğini söylerdi, bir gangsteri anlatan "Bankrobber" bunun kanıtı. Guthrie de bu tür öyküleri anlatırdı. Strummer'la iki yıl önce Battery Stüdyoları'nda tanışmıştım. İnanılmaz bir tecrübeydi. Müthiş nazik, hayranlık uyandıran bir insandı. Ben kolay kolay yıldız çarpmasına uğramam, ama Strummer'la tanıştıktan sonra, annem ve babam dahil bütün tanıdıklarıma telefon edip tanıklığımı anlattım. Odaya girdiğimde kanepede köpekleriyle birlikte uyuyordu. Total "cool" bir herifti.

13 London's Burning
(The Clash, 1977)

Steve Diggle: Otobiyografimde ("Harmony In My Mind") belirttiğim gibi, Buzzcocks'ta değil de, Clash'de olmak isterdim. Tek bir haybeci şarkıları yok. 1977'de, "White Riot" turnesinde onların ön grubuyduk. "London's Burning"i her çalışlarında ürperdiğimi hatırlıyorum. Sahnenin kenarında durup Joe'nun şarkının açılış cümlelerini söylemesiyle birlikte kendinden geçen kalabalığı seyrederdim. Rock'n'roll'un yeniden doğuşuna punk perspektifiyle tanık olmak gibiydi.

Mark Perry: *(yazar, şarkıcı)* Clash'in Sex Pistols'ı imrendiren radikal çağrıları vardı. Pistols, "Anarchy In The UK" ve "God Save The Queen"i bir yana bırakırsak, o günlerin Londra'sındaki gençliğin bunalımını tasvir etmeyi pek beceremiyorlardı. Clash'se "London's Burning"le tam da bunu yapmıştı.

Mark Refoy: Bu şarkı benim için hep Victoria Park, 30 Nisan 1978, Irkçılığa Karşı Rock Festivali olmuştur. 15 yaşındaydım, Anti-Nazi Birliği'nin otobüsüyle Trafalgar meydanına gelmiştim. Binlerce insan oradaydı, Trafalgar'dan Victoria Park'a kadar yürüdük. Herkes Clash'i bekliyordu, diğer grupları merak eden yoktu. Sahneye çıktıklarında, Joe "Londra'ya yeni gelenler için..." dedi ve hemen "London's Burning"e girdi. Unutulmaz bir andı.

12 Police and Thieves
(The Clash, 1977)

Terry Chimes: İlk albümümüz "The Clash", canlı çalışımızı stüdyoda tekrarlamaktan başka bir şey değildi. Konserlerimizden farklı sound'u olan tek şarkı "Police and Thieves"di. Çünkü o şarkıya gelene kadar armonilerle deneyler yapmaya, stüdyo imkânlarını kullanmaya başlamıştık.

Pete Shelley: Clash ilk çıktığında punk şarkıları yapan bir punk grubu olarak görülmüştü. Halbuki melodik ve kulağı yakalayan şarkılar söylüyorlardı. Bütün gruplar o günlerin politik atmosferine dair şarkılar yapıyorlardı, ama Clash "Police and Thieves" gibi insanın mırıldanabileceği politik şarkılar yazıyordu.

Jake Burns: Beni "Police and Thieves"de en çok etkileyen şey, reggae yapmaya çalışmamalarıydı. Gitarlar hâlâ beyaz rock gitarıydı, Jamaika sound'unu taklit etmiyorlardı. Bunun çok dürüst bir tavır olduğunu düşündüm. "Police and Thieves"in orijinalini dinlememiştim, 70'lerde Belfast reggae açısından çok bakir bir yerdi. Arada bir radyoda Bob Marley çalınırdı, o kadar. Clash sayesinde kulaklarımı o yöne diktim. Şarkının orijinalini, Junior Murvin'in "Police and Thieves"ini de severim, ama tercihim Clash'inki.

Butch Vig: Clash'i hep sevmiştim, ama reggae ve ska bazlı şarkılarına tam anlamıyla nüfuz edemiyordum, ta ki "Police and Thieves"i dinleyene kadar. Eski stüdyoma komşu olan bir bar vardı, Crystal Corner diye, orada her gece "Police and Thieves"i çalarlardı. Gelmiş geçmiş en güzel reggae-punk şarkısı.

11 Janie Jones
(The Clash, 1977)

Roddy Frame: *(Aztec Camera)* Bir Clash kasetim vardı, her gün okuldan eve gelince dandik teybimde "Janie Jones"u dinlerdim. O kadar heyecan vericiydi ki, sanki Chuck Berry juke-box'tan fırlayıp çıkmış gibiydi. Şimdi anlıyorum ki, Joe Strummer şarkılarını 101'ers grubundayken geçirdiği rock'n'roll rahle-i tedrisatına borçlu. Bu, Sex Pistols'ın beceremediği bir şeydi, çünkü New York Dolls olayına takılıp kalmışlardı. Clash'teyse rockabilly ve hatta boogie gitar unsurları vardı; kökleri çok eskilere uzanan tarzlarla içli dışlıydılar.

Pete Shelley: "White Riot" turnesinde her konserde illâ ki bunu çalıyorlardı. Açılış şarkısından sonra "Janie Jones"a giriyorlardı. Finsbury Park'taki Rainbow'da insanların bu şarkıyı dinlerken koltuklarını parçaladıklarını hatırlıyorum.

Pete Wylie: Terry Chimes'ın davulu olağanüstü. Bu şarkı bence Clash'in özeti. Daha ilk saniyelerden itibaren harikulade bir şarkı dinleyeceğinizi hissediyorsunuz. Boktan bir işte çalışan bir oğlan ve Janie Jones'a duyduğu aşk. Böyle bir şarkıyla yola çıkmak yürek ister.

Jon Langford: *(The Mekons, The Waco Brothers)* Clash'in 1977'de ne kadar önemli olduğu mübalağasız bir hakikat. Pistols'ın bilinçli nihilizmini seviyorduk, ama onlar gibi olmayı istemiyorduk. Clash, çizgi roman kahramanlarını andırsa da, arada saçmalasa da, onlara vurgunduk ve ne tür riskler aldıklarının farkındaydık. "Janie Jones" hayatımızın soundtrack'iydi.

Thurston Moore: Janie Jones kim allah aşkına?

Walkmen'imde "Straight To Hell" çalarken Strummer'ın kalabalığa "melodiye uysanıza dangalaklar" diye bağırışını duyup kahkahayı patlattım. Hayatımın kahramanını kaybetmiş olmanın üzüntüsü buharlaşıverdi ve ruhumu bir zevk kapladı. "Straight To Hell" onun özetiydi: Tutku, insancıllık ve namağlup bir rock'n'roll duygusu.
Simon Goddard

10 White Riot
(single, 1977)

Mickey Bradley: Bu şarkıdan sonra ortadan kaybolsalardı bile, çeyrek yüzyıl sonra onlardan yine bahsedilirdi. Kuzey İrlanda'da yaşayan biri olarak Londra'da isyan çıktığını duymak çok şaşırtıcıydı. Clash'le yapılan söyleşiler olaylara açıklık getiriyordu. Paul Simonon'un bas cümleleri hâlâ daha tekrarlanabilir gibi değil.

Lyndon Morgans: Bir damar bulduğunu farkeden bir grubun spontan coşkusu. Bir gün önce yuttuğunuz Genesis veya Eagles dolmasını kusma isteği uyandırıyor.

Clint Boon: Clash'i ilk kez Sex Pistols'la birlikte çıktıkları "Anarchy In The UK" turnesinde seyretmiştim, Aralık 1976'da, Manchester'daki Electric Circus'ta. O konser hayatımın dönüm noktasıydı. Sadece şarkılarına değil, imajlarına da vurulmuştum. "Vay be, benim gibi insanlar müzik yapıyor" demiştim. Çünkü, o zamanlar benim gibi insanlar müzik yapmıyordu. Bu müthiş bir esindi. Benim kuşağımdan birçok insan hâlâ o etikle yaşıyor.

Ed Hamell: Bu şarkıyı sevmemin nedeni, gerçekten hard rock olması ve prodüksiyonun yaratıcılığı. Jones'un gitarında Mick Ronson ve Johnny Thunders etkisi hissediliyor. Davul dışındaki her şeyi Jones çalıyor gibi.

İçimizdeki ve dışımızdaki şeytanlara zülfikârlarla saldırdık: Joe Strummer

Jake Burns: Stiff Little Fingers'ın kurulmasında Clash hayatî bir rol oynadı. Kendi hayatlarını anlatan şarkıları benim hayatıma tıpatıp uyuyordu. Yine de, "Londra'da olmaktan şikayet ediyorlar, bir de benim gibi Belfast'ta yaşasalardı" diyordum. "White Riot"a kadar punk hareketi hoşuma gidiyordu, eğlenceli geliyordu, ama doğrusu, önemli bulmuyordum. Clash ciddi şarkılarla ve heyecan verici bir tarzla ortaya çıkınca elektrik çarpmış gibi oldum. 50'lerde Elvis'i dinlemek nasıl bir şeyse, benim için de "White Riot" öyleydi.

9 Clash City Rockers
(single, 1978)

Thurston Moore: Clash onlarca dahiyane şarkı yaptı, ama "Clash City Rockers" insana grubun bir parçasıymış duygusunu veriyordu. Ayrıca şarkıda kendi isimlerini kullanmaları –Bo Diddley de öyle yapardı– o zamanlar çok heyecan verici bir şeydi.

Steve Diggle: "Clash City Rockers" punk şarkılarının şahı. Açılış akorları cereyan çarpmış etkisi yapıyor, şarkının bütünü müthiş enerjik. Ömrümün yarısında bu şarkıyı dinledim ve hâlâ bıkmış değilim.

Eli Roth: *(rejisör)* Bu şarkıyı ilk dinlediğimde New York'ta bir kulüpteydim. Çığlık çığlığa dans ediyordum. "Clash City Rockers" çal-

maya başlayınca dondum kaldım. "Vay be" dedim, "bu hakiki". Kimseyle konuşmak içimden gelmedi. Sound, Who'nun "Can't Explain"ini çağrıştırıyordu, ama Sex Pistols'ın enerjisi ve agresyonu vardı.

Jay Farrar: İlk grubum Plebes'di ve ilk çaldığımız şarkı "Clash City Rockers"dı. Akorlarının sadeliği ve güçlü yapısı, yeni kurulan bir grup için ideal bir başlangıç noktasıydı.

8 Safe European Home
(Give 'Em Enough Rope, 1978)

Bobby Gillespie: "Give 'Em Enough Rope"a pek tezahürat yapılmıyor, ama bence gerçekten yoğun ve çaresizliği dile getiren bir albüm. Şarkıların birçoğu bir ya da iki seferde kaydedilmiş gibi. "Safe European Home" da bunun harika örneklerinden. Sözlerini veya finalini hatırlamıyorum, ama halet-i ruhiyemi yükselten bir yoğunluk ve duygu içerdiğini gayet iyi hatırlıyorum.

Pete Wylie: Nefes kesici ve hâlâ taptaze. "Rude Boy" filminde, "Safe European Home"u söyledikleri bölümde DVD'yi "pause" ederseniz, beni göreceksiniz. Üzerimde pembe tişört, beyaz kot var. Mick Jones'a hayran hayran bakıyorum.

Matt Friedberger: *(Fiery Furnaces)* Mükemmel bir şarkı. Fakat benim favori versiyonum "Rude Boy" filmindeki.

Simon Moran: *(Strummer'ın 1999-2002 dönemi menejeri)* Joe bütün solo konserlerinde bu şarkıyı çalardı. Ve o kadar farklı biçimlerde yorumlardı ki... Bu, "Safe European Home"un ne denli harika bir şarkı olduğunun kanıtı. Melodi acayip yakalayıcı, sözler katıksız Clash. Bruce Springsteen'in de favori Clash şarkısı buydu. MTV'nin Strummer için yapmayı düşündüğü "Storytellers" programının gerçekleşmemesi büyük kayıp. Springsteen o programa özel konuk olarak katılacak ve Joe'yla birlikte "Safe European Home"u söyleyecekti.

Gideon Coe: Strummer-Jones vokal düellosu çok güzel. Mick şarkıyı okurken arkada Strummer söyleniyor. İkisinin ilham almak için Jamaika'ya gitmeleri –ve Simonon'u götürmemeleri– de şarkıya ayrı bir boyut katıyor. Ani final de dahiyane.

Radiohead'in eklektikliği yere göğe konulamıyor, peki "Should I Stay Or Should I Go" gibi bir şarkı yazmışlar mı? Bu şarkı, Clash'in özünü üç dakikada beyan ediyor.
Steve Diggle

7 1977
("White Riot"ın B Yüzü, 1977)

Paul Weller: "1977"nin en çok sevdiğim özelliği, sadece bir dakika 40 saniye olması. Kısalığı ve gücü beni çok etkilemişti. "No Elvis, Beatles or Rolling Stones" kısmı zirva. Joe'nun da onu söylerken ciddi olmadığına eminim, çünkü o insanlar Clash'i de etkilemişti. Clash'in hoşuma giden bir tarafı da, Lee Dorsey ve Bo Diddley'i turnelerine katılmaya ikna edebilmeleridir. Rock'n'roll tarihine ve İngiliz popüler kültürüne hakimdiler. Joe'yla tanıştığımda beni şaşırtan şeylerden biri, "saç traşın ne güzel" demesiydi. Mod stili kestirmiştim halbuki. Öyle demesi çok "cool"du.

Marc Perry: İki dakikadan kısa ve harika bir beyanat. "No Elvis, Beatles or Rolling Stones" kısmı şahane. Bence en güzel riff'leri.

Don Letts: Bir dakika 40 saniye süren bu kadar taşaklı bir şarkı duydunuz mu hiç? Bu şarkıya şapka çıkarılır ancak. Fakat, "No Elvis, Beatles or Rolling Stones" kısmını yazdığında Joe'nun yüzünün kızardığını düşünüyorum.

Lyndon Morgans: 1977 benim için sıfır yılıydı, büyük punk kalkışmasının başlangıç tarihi. 1976'ya gelindiğinde rock kokuşmuştu. Ama "Exile On Main Street"e laf edene siktir çekerim. "No Wakeman, Frampton ve Emerson, Lake & Palmer" uyardı, ama "No Elvis, Beatles or Rolling Stones" kadar ses getirmezdi. Bu boktan revizyonizmlerinden ötürü bir puan kırıyorum ve bu kısacık ama vurucu şarkıya dokuz veriyorum.

6 Garageland
(The Clash, 1977)

Terry Chimes: İlk albümümüzdeki favori şarkım "Garageland". Çalmak çok zevkli, sözlerini ve duygusunu çok seviyorum, ama hepsinin ötesinde, sound'una bayılıyorum. Günün birinde bir marş olacağı hiç aklımıza gelmemişti, çünkü geleceğe dair hiçbir düşüncemiz yoktu. Biz "şimdi"nin grubuyduk. Ünlü olacağımızı düşünüyorduk tabii, ama bunun sonuçları hakkında bir fikrimiz yok-

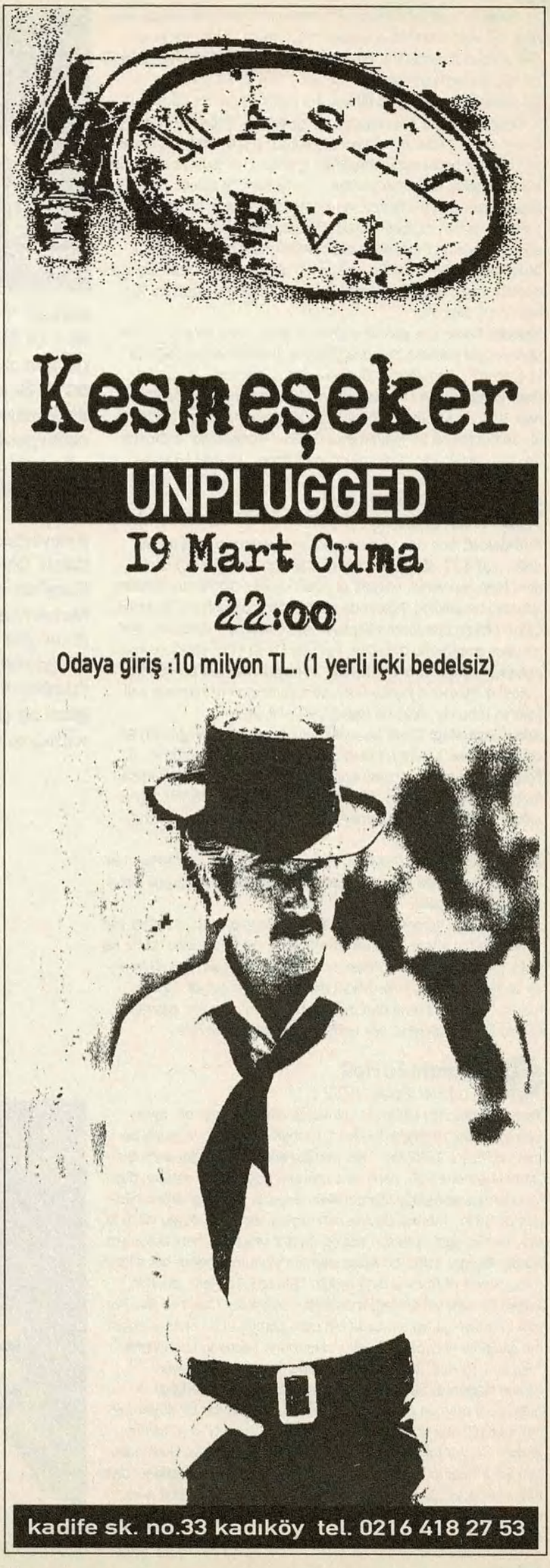

tu. Punk'ın "kendini satmamak" hikâyesini saçma bulmuşumdur hep. Bir plak şirketiyle anlaşmak lazım, para kazanmak lazım. Ben grubun realistiydim, ötekiler aksi yönde düşünüyordu. Sürekli bu konuyu tartışıyorduk.

Ed Hamell: Bu şarkıyı ilk dinleyişimi hatırlıyorum. Bir arkadaşımın evindeydim, yalnız başımaydım, ot içiyordum. Rock'un mevcut halinden şikayet ederek kafasını ütülediğim o arkadaşım, dinlemem için bir plak bırakmıştı. Albümdeki tutkudan ve şarkı yazarlığından etkilenmiştim, ama son şarkıya, "Garageland"e gelene kadar içerikteki "hümanizm"i farketmemiştim. Strummer'ın hayatının sonuna kadar süren cazibesi buydu: Dürüst, nüktedan, kibirsiz. Ve cesur. "Garageland"le birlikte bütün albüm zihnimde yerli yerine oturmuştu. "The Clash"te ve sonraki albümlerde çok daha güzel şarkılar vardı, ama kalın kafamı sarsan ve jetonu düşüren "Garageland" olmuştu.

Norman Cook: Çok gönlüme göre bir şarkı. Housemartins konserlerindeki bislerde hep onu çalardık. Enstrümanları değiş tokuş ederdik, ben gitarla "Garageland"i söylerdim.

Pete Wylie: Clash'i ilk seyrettiğim günden beri zihnimde dolanan, hâlâ da silinmeyen bir laf var: Meydan okumanın kükremesi. Gerçekten de bir kükremeydi Clash. "Garageland" matraktır da: "21 şarkıcı var, ama mikrofon bir tane." O şarkı bir marş.

5 I Fought The Law
(Cost of Living EP, 1979)

Bob Geldof: Son beş yıl içinde, yalnız Boomtown Rats'inkileri değil, 1976-77 döneminin bütün plaklarını tekrar tekrar dinledim. Heyecan verici, radikal, dinamik ve yeni olduklarını gördüm. Şaşırtıcı bir şekilde, hatırımda kaldığından çok daha iyi plaklardı. Clash gibi gruplar bizim rakiplerimizdi, onları öyle dinledim. Evet, rekabet duygusuyla dinledim. Yine de Clash'in ilk şarkılarının topalladığını düşünüyorum. Fakat, "I Fought The Law"un –Sonny Curtis'in şarkısının Bobby Fuller versiyonundan esinlenmiş hali– tavrı ve ruhu var, hâlâ da harika geliyor kulağa.

Adam Sweeting: Cover'layacak şarkı seçmek birçok grubun beceremediği bir sanattır. Clash bunu o kadar iyi yapıyordu ki, "I Fought The Law"un onların şarkısı olmadığını neredeyse kimse farketmemişti. Şarkının "kanun kaçağı" duygusu, sözleri, ağıza sakız olan nakaratı Strummer-Jones imzalı kullanma kılavuzundan fırlamış gibiydi.

Jon Langford: Waco Brothers, "I Fought The Law"u 1994'ten beri Chicago barlarında her daim çalıp söylüyor. Şekil yapıp poz atmak için harika bir şarkı.

Jesse Malin: *(Amerikalı şarkıcı)* Orijinaliyle karşılaştırırsak, bu versiyon dinamit lokumu gibi. Rivayete göre, San Francisco'da bir kafede, juke-box'ta Bobby Fuller'ın "I Fought The Law"unu dinlemişler ve tav olmuşlar. Fuller'ınkini dinledim, hafif geliyor. Strummer'ın "bebeğimi terkettim, berbat haldeyim" demesi şaşırtıcı. Çünkü Clash kızlardan pek bahsetmez, aşktan da öyle.

4 Straight To Hell
(Combat Rock, 1982)

Terry Chimes: Bu albümde çalmamış olmama rağmen, favori Clash şarkım "Straight To Hell". Topper'ın ayrıldığı ve gruba benim katıldığım 1982'den beri çalmayı en çok sevdiğim şarkı bu. Normalde daha hızlı, daha sert işlerden hoşlanırım, ama bu diğerlerinden yavaş olduğu için çalarken arkama yaslanıp dinleyebildiğim bir şarkı. Tabii bir de Joe'nun söyleşi var: Öyle duygu yüklü ki, tıpkı kendisi gibi. Şarkının sözleri de her seferinde beni büyülüyor.

Roddy Frame: 1982'de Aztec Camera'yla turnedeyken her allahın günü "Combat Rock"u dinliyorduk. "Straight To Hell", punk'ın başka bir yere yöneleceğinin işaretini veriyordu. Clash ve Sex Pistols'ın ortaya çıktığı sıralarda bin tane punk grubu vardı ve hiçbirinin gittiği bir yer yoktu, üç akor mevzuuna saplanıp kalmışlardı. "Straight To Hell" harikulade bir şarkı, punk olayını aşıyor.

Simon Goddard: Strummer'ın vefatından sonra dinlediğim ilk plak. Beni resmen ortadan ikiye böldü. Geçenlerde bir süpermarkette kulağımda walkmen, "From Here To Eternity"yi *(Clash'in konser albümü)* dinleyerek geziniyordum, "Straight To Hell" çalarken Strummer'ın kalabalığa "melodiye uysanıza dangalaklar" diye bağırışını duyduğum anda kahkahayı patlattım. Büyülü bir andı, zira hayatımın en büyük kahramanlarından birini kaybetmiş olmanın üzüntüsü buharlaşıverdi ve ruhumu Joe Strummer'ın verdiği zevk kapladı. "Straight To Hell", Strummer'ın özetiydi: Tutku, insancıllık ve namağlup bir rock'n'roll duygusu.

Sadece "Should I Stay Or Should I Go"nun olduğu 60'lık bir kaset doldurmuştum, cuma geceleri o kaseti tekrar tekrar çalarak şehirde turluyordum. Clash, Chuck Berry'nin ve Motown'ın güzelliğini keşfetmişti. En az "Lucille" kadar güzel bir şarkı.
Matthew Ryan

Ed Hamell: Strummer bu şarkıyı Mescaleros'la da yaptı, o versiyon da güzel. "Combat Rock" en avangard albümleriydi, ancak "Should I Stay" ve "Rock The Casbah" nedeniyle büyük bir ticarî başarı kazandı. Bu şarkının sözleri, ancak rock'un istisnaî isimlerinin becerebileceği nitelikte. (Bakınız Dylan.) Müzikal olarak da, dağılmasalardı Clash'in hangi yönde ilerleyeceğinin işaretini veriyor. Jones gitarını synthesizer gibi kullanıyor, "Who's Next" dönemindeki modern Townshend adeta. Topper'ın ritmi de başlı başına bir icat. Bireysel olarak hiç bu kadar maceraperest ve cesur olmamışlardı. Herhalde her şeyden ve belki de birbirlerinden fena halde sıkılmışlardı ve "müzikal farklılıkları" bir mazeret olarak kullanıyorlardı. (Bakınız Brian Jones.)

Tim Burgess: *(The Charlatans)* "Straight To Hell" çok kafa açıcı, öyle değil mi? Allen Ginsberg'in "Ghetto Defendant"ıyla aynı paralelde. İkisi de Amerikan emperyalizmini sergiliyor.

Don Letts: "Straight To Hell", Strummer'ın rock şarkı sözleri için koyduğu çıtayı örnekliyor. Joe'nun sözleri... Onun kafiyeli iki mısrada söylediklerini birçokları koca bir albümde söyleyemiyor.

Jake Burns: Aranjman, sound, sözler, hepsi harika. "Coca Cola değil ki, pirinç bunun ismi" dizesi Uzakdoğu'nun Amerikanlaşmasının enfes bir ifadesi.

Adam Sweeting: "Kıyamet" filminin müzikal versiyonu. Strummer Amerikan yayılmacılığının, Britanya'nın imparatorluk sonrası çöküşünün, gettoların halinin, uyuşturucu kartellerinin panoramasını çıkarıyor.

Gideon Coe: Jones'un öldürücü gitarı, Topper'ın hipnotik beat'leri, Simonon'un dub'vari bası ve bunların hepsinin üstüne Strummer'ın muhteşem vokali ve sözleri. Her satır şahane. Herhangi birini alın bakın. "Kralın İngilizcesi konuşuluyor tırnak içinde / Çelik değirmenin paslanışı hissedilirken raylı şehirlerde." Ne demek istediğimi anlatabiliyor muyum?

3 London Calling
(London Calling, 1979)

Bob Geldof: Clash'in new wave'in Bay City Rollers'a cevabı olduğunu düşünüyordum. İmal edilmiş, kılık-kıyafet düzülmüş bir gruptu. Pub rock kökenliydiler, bunu kendileri reddetse bile. Joe ve Mick, Stones'dan nefret ediyormuş havaları takınmalarına rağmen –çünkü punk tavrı onu gerektiriyordu– Keith ve Jagger gibi olmak istiyorlardı. Sloganlarını pahalı üniformalarına özenle diktiriyorlardı. İlk Clash albümündeki şarkılar topallıyordu. Fakat "London Calling"le birlikte olmak istedikleri gibi bir grup oldular. Sadece albüme adını veren şarkı bile onları en büyüklerden biri yapmaya yeter. Her şey bir yana, klasik olmayı hak eden grup Boomtown Rats *(Geldof'un grubu)* değil, Clash'ti.

Pete Wylie: Yaptıkları tek şarkı "London Calling" olsaydı bile, Clash'in rock tarihinde özel bir yeri olurdu.

Roddy Frame: Şahane yazılmış. Sinematografik. Stones'un en iyi işlerinin hizasında. Bir klasik.

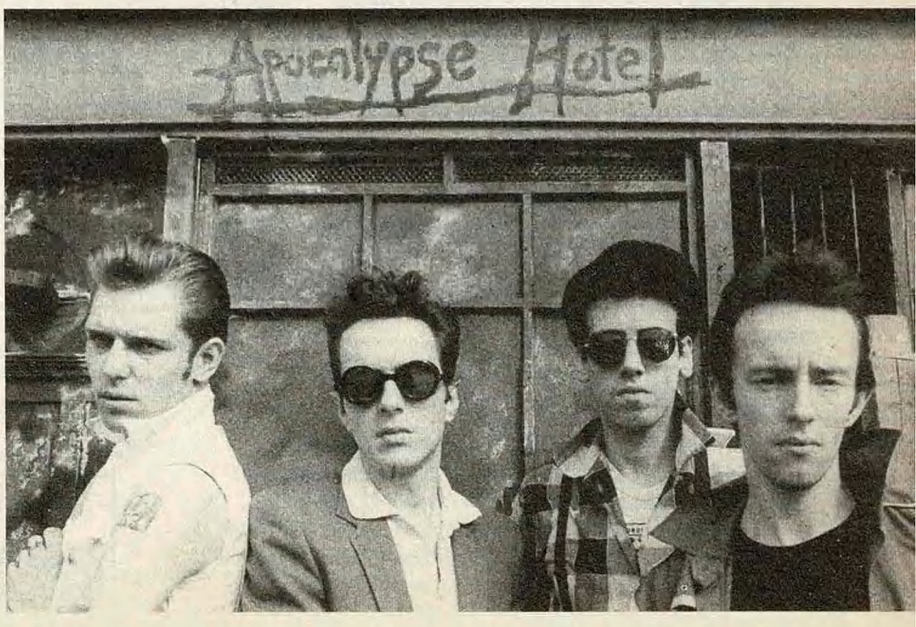

İthaki'ye yolculuk...

KAHİNİN GÜLÜ SERİSİ 1. KİTAP

Zamanın başlangıcından bu yana, evrene yirmi Tanrı hükmetmektedir. Fakat Tanrılardan biri –Quar– aralarındaki güç dengesini bozar ve diğerlerinin egemenliğine gölge düşürür. Tanrı Quar'ın kötücül planlarını engelleyebilmek için, farklı kabileler güçlerini birleştirmek zorundadırlar. Bunun tek yoluysa birbirlerine doğuştan düşman olan Prens Khardan ve Prenses Zohra'nın evlenmeleridir. Acaba Khardan ve Zohra birbirlerine ihanet etmeden yaşayabilecekler midir? Khardan'ın ve Zohra'nın halkları, efsanevi Kahinin Gülü açana dek, bu kırılgan birlikteliklerini sürdürebilecekler midir?
Khardan ve Zohra, çöl halkını korumak için, zalim Amir'in güçlü ordularına karşı savaşırlar. Ve bu savaşa, uzak diyarlardan taşıdığı gizemli güçleriyle Matthew adında bir sihirbaz da katılır.

Fantastik kurgunun güçlü kalemleri Weiss ve Hickman'dan, çöl savaşları, gizemli büyüler, aşk ve ihanetle örülmüş sürükleyici bir serüven...

TARİH TOPLUM KURAM

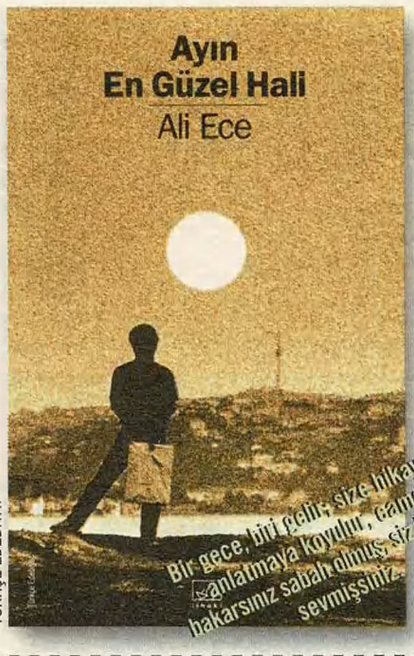

TÜRKÇE EDEBİYAT

FUTBOL KÜLTÜRÜ

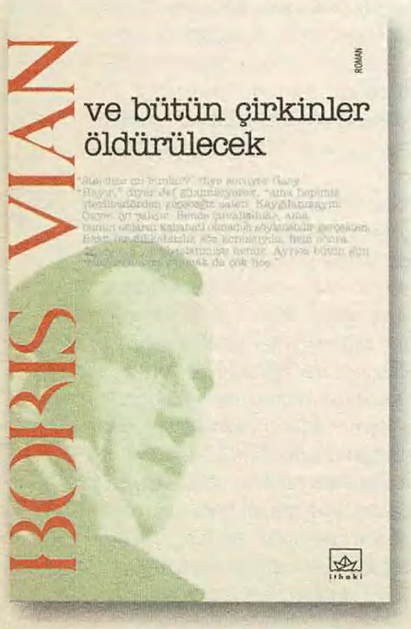

İthaki Kitaplığı

Dünya denilen görkemli bilmeceye farklı bir bakış...

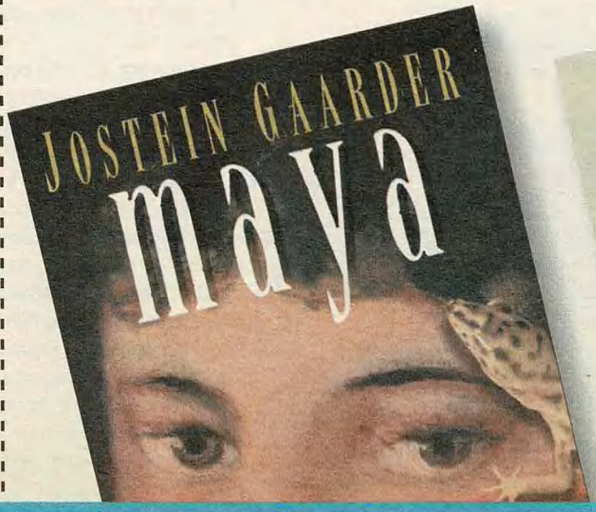

Messadié'nin gözüpek kaleminden destansı bir üçleme...

PENGUEN KİTAPEVİ'NDE 6 AY TAKSİTLE ALIŞVERİŞ OLANAĞI!

ŞUBE 1 Bahariye Cad. Ünertan Pasajı 35/40 Kadıköy - İSTANBUL | **ŞUBE 2** Caferağa Mah. Muvakkithane Sk. 32 Kadıköy - İSTANBUL

Don Letts: Çektiğim ilk klip bu şarkıyaydı. Size bir sır vereyim: Bir kaza eseri ortaya çıktı. Çektiğim ilk klip olduğu için ne çekeceğimizi çekerken düşünüyorduk. Thames nehrinde çekim yapmaya gittiğimizde nehrin med-cezirini bilmiyorduk. Yönetmenin yüzme bilmediğini de ilave edeyim. Nehir üç metre yükselince, bizim kayık yan yattı. Bir de yağmur bastırdı. Ama bunlar olmasaydı, o klip öyle olamazdı. Punk rock'taki her şey gibi, sermayemiz zafiyetlerimizdi.

Robert Elms: *(BBC'de radyo programcısı)* Londra'nın millî marşı. Queens Park Rangers maçlarında stadda o şarkı çalınıyor. Mick Jones, bir Queens Park Rangers taraftarı olarak gurur duyuyordur. Ama zaten hepimiz aynı nehrin çocuklarıyız.

Tim Burgess: Her satırı anlam yüklü; o kliple birlikte bir Clash klasiği. Mick Jones'un "yarısı dahice, yarısı kepaze" deyişini hatırlıyorum. Bu yoruma katılabileceğimi sanmıyorum.

Marc Carroll: Zaman ötesi bir albüm. Şarkının sözlerine, riff'lerine bayılıyorum. Bir de o yağmurlu klip yok mu...

Mickey Bradley: Nükleer faciayı, global ısınmayı, açlığı öngören bir şarkı. Rock'un ilk 10'undan biri olduğu kesin. Bu şarkıyı New York'ta çaldıklarında, Strummer'ın elinde eski bir New York Post gazetesi vardı. Manşet şuydu: "Beatles reform yapıyor."

Nick Johnstone: "London Calling"i ilk dinlediğimde rock'n'roll'un dünyayı değiştirebileceğine inanıyordum. Bugün bunun geçerli olmadığını biliyorum. Rock'n'roll sadece bir insanın hayatını değiştirebilir. Bu yeterli. Ve tanrı şahidim, Clash benimkini değiştirdi.

2 Complete Control
(single, 1977)

Steve Diggle: O prodüksiyon cilası plağın her tarafına yayılmış, ama yine de şahane bir şarkı. Öldürücü bir nakaratı var ve sözler de Clash'in esir alınamayacağını vurguluyor. Büyük bir plak şirketiyle sözleşme yapmışlardı, ama kuralları onlar koymuştu. O zamanlar, bir yere varabilmek için şeytanla el ele tutuşmak gerekiyordu, Clash de bunu biliyordu.

Mark Perry: Clash'in CBS'le mukavele yaptığı günün punk'ın öldüğü gün olduğunu söyleyen bendim. Clash bizim için o kadar çok şey ifade ediyordu ki. "Bizim" grubumuzdu, anlıyor musunuz? Dolayısıyla "1977" gibi bir şarkı nasıl olurdu da dünyanın en büyük plak şirketlerinden birinin etiketini taşıyabilirdi? Şimdi, geçmişe daha realist bir gözle baktığımda, Clash'in arzulu bir grup olduğunu, başka gruplar gibi onların da rock'n'roll starları olmak istediğini düşünüyorum. Her halükârda, "Complete Control"u dahiyane bulmuştum, çünkü Clash insanlara plak şirketinin "Remote Control"ü kendi onayları olmadan single olarak yayınladığını ve

Cover'layacak şarkı seçmek birçok grubun beceremediği bir sanattır. Clash bunu o kadar iyi yapıyordu ki, "I Fought The Law"un onların şarkısı olmadığını neredeyse kimse farketmemişti. Şarkının "kanun kaçağı" duygusu, sözleri, ağıza sakız olan nakaratı Strummer-Jones imzalı kullanma kılavuzundan fırlamış gibiydi.
Adam Sweeting

içinde bulundukları ikilemi anlatıyordu. Bu Clash'in temel niteliklerinden biriydi: Eğer bir yanlış yapmışlarsa, onun hakkında konuşabiliyorlardı.

Gary Crowley: *(BBC'de radyocu)* Harika bir şarkı; melodisi, prodüksiyonu birinci sınıf. Sözlerine hayranım, dürüstlüğüne ve gerçekçiliğine. Kontrolleri dışındaki şeyleri anlatıyorlardı ve şu duyguyu yaşatıyorlardı: Biz, yani Clash ve fanları, onlarla, yani plak şirketiyle karşı karşıyaydık.

Don Letts: "Westway To The World" belgeseli için yaptığımız söyleşide, Joe menejerleri Bernie Rhodes'un Malcolm McLaren'la yaptığı bir toplantıdan sonra "bana bakın, tepeden tırnağa kontrol bizde olsun istiyoruz" dediğini anlatmıştı. Bizimkiler kahkahayla gülmüşler tabii. Joe, Bernie'nin "biz"ini plak şirketi olarak tercüme etmiş ve tepkisini şarkıyla ifade etmişti. CBS'le anlaşma yaptıklarında, "sattılar kendilerini" lafı ayyuka çıkmıştı. Clash o anlaşmayı yapmasaydı, punk rock diye bir hareket bile olamazdı. Punk'ı başlattıkları için Pistols'dan allah razı olsun, ama punk'a ruh ve derinlik veren Clash olmuştu.

Gideon Coe: Joe'nun gitar solosu ve Strummer'ın haykırışı: "Kamusal Joe konuşuyor..."

Steve Wynn: Aslında geri tepmesi gereken bir şarkıydı. Bir grubun bağlı bulunduğu plak şirketiyle hangi şarkıların albüme gireceği konusundaki anlaşmazlıktan yakındığı bir şarkıdan daha itici ne olabilir? Ama, "Complete Control" tutarlılık, kendini satma-satmama, meydan okuma, değerlerin değişmesi ve beklentiler üzerine bir manifestoya dönüştü. Ve mizah, dehşet ve korkusuz bir inançla dinleyicilere sunuldu. Kurması kolay bir denge değil hiç. Strummer'ın "ben size güvenmiyorum, siz bana niçin güveneceksiniz ki?" deyişi hâlâ ürpertir beni. O şarkıyla Clash, iyi bir punk grubu olmaktan çıktı, kayda değer yegane punk grubu haline geldi.

Matt Friedberger: Harika sözleri olan harika bir rock şarkısı. "Ben size güvenmiyorum, siz bana niçin güveneceksiniz ki?" cümlesi, bütün plaklarla ilişkimizin başlangıç noktası olmalı.

Alan Parker: Çıktığı gün aldığım tek Clash plağı. Benim için bir marş oldu, bir daha dinleyemeyecek kadar çok dinledim.

1 (White Man) In Hammersmith Palais
(single, 1978)

Moby: Genellikle grupların fanları en iyi şarkı konusunda pek anlaşamaz. Ama bu Clash için söz konusu değil, hangi şarkının en iyi olduğuna dair evrensel bir konsensüs var. Bir grup Clash fanını bir araya getirin, derhal "(White Man) In Hammersmith Palais"nin Clash'in zirvesi olduğunu söyleyeceklerdir. Hakikaten en epik şarkıları o. Birçok veçhesi var. Hafif başlıyor, yoğunlaşıyor, duygusallaşıyor, yükseliyor ve sonra gayet zarif bir şekilde sona eriyor.

Roddy Frame: "White Man" o güne kadar dinlediğim bütün punk şarkılarından daha yavaştı. Aslında bir punk şarkısı değildi, ama yine de Clash'in özünü ihtiva ediyordu. O zamanlar, İskoçya'da doğup büyümüş bir genç olarak Londra hakkındaki her şey egzotik geliyordu. Clash'in Hammersmith Palais üzerine bir şarkı yapması, insanı Londra'ya daha bir çekiyordu. 80'lerin başında şimdi oturduğum Notting Hill'e ilk gelişimde sokakta Strummer'la karşılaşmış ve apışıp kalmıştım. Bir keresinde de babamla bir pub'a girdiğimizde görmüştük onu. "Gidip bir merhaba diyeyim" dediğimde, babam "bırak adamı kendi haline" demişti. Strummer'ın büyüklüğü buydu: Ona Earl Of Lonsdale pub'ında, üzerinde o muhteşem Clash giysileriyle rastlıyordunuz ve Strummer her yerde aynı Strummer'dı.

Gary Crowley: Bu şarkı beni okul hatıralarıma götürüyor. Edgware Road'da siyah çocukların çoğunlukta olduğu bir okula gidiyordum, geziye gidildiğinde onlar reggae, bense punk plakları getirir, birbirimize sevdiğimiz şarkıları dinletirdik. "White Man"e bayılırlardı. O sıralarda, sonradan "The Modern World" adıyla fanzin olarak yayınladığımız –Jam'in şarkısından ötürü elbette– bir okul dergisi çıkarıyorduk. Bir gün öğle teneffüsünde her zamanki gibi Mickey's Fish Bar'da atıştırırken, karşı kaldırımda Strummer'ın Metropolitan Cafe'den çıktığını gördüm. Hemen fırlayıp yanına gittim, dergimiz için bir söyleşi yapmak istediğimizi söyledim. "Peki" dedi ve ertesi gün için prova yaptıkları mekânda randevu verdi. Tam sekiz kişi gittik, ben söyleşiyi yapacaktım, yedi kişi de teybi tutacaktı! Fakat kapıda Clash'in Roadent adlı roadie'sine takıldık. "Ne bu ya" dedi, "okul gezisi mi?" Bu şarkı beni o günlere götürüyor.

Jake Burns: Bu benim favori Clash şarkım değil, favori şarkım.

Punk'ın Jagger ve Richards'ı: Mick Jones, Joe Strummer

Onu yazmış olmak için her şeyi yapardım, cinayet bile işlerdim. Nakaratı bile yok, ama baştan sona insanın ilgisini ayakta tutan bir yapısı var. Hâlâ da, şarkının başındaki o gitar çıtırtısı ve "bir-ki, bir-ki-üç-dört" sinyali tüylerimi diken diken eder. Sözler de harika. Ama tam olarak ne kastedildiğini bilmiyorum, çünkü Palais'ye hiç gitmedim. Ama bir defa Rainbow'da Dennis Brown'u seyretmiştim ve mekândaki tek beyaz bendim. "White Man" o kadar yürekten yazılmış ki... Clash buydu: Dürüstlük, bağlılık.

Mark Refoy: "White Man"i ilk dinleyişimi hatırlıyorum. 1978 yazıydı, BBC'de John Peel şöyle anons etmişti: "Ve işte Clash'in yeni single'ı..." Unutulmaz bir andı.

Laurence Bell: *(Domino Records'ın kurucusu)* "White Man" bir Dylan şarkısı gibi, "Positively 4th Street" adeta. Nakarat yok, ama sonlara doğru şarkının tamamının nakarat olduğunu farkediyorsunuz.

Mark Perry: "White Man" punk'la reggae'nin ilk gerçek buluşmasıydı. Evet, "Police And Thieves"i yapmışlardı, ama o yarım yamalak bir punk-reggae'ydi. "White Man" müzikal olarak dahiyaneydi, hele o kekeme ritm... Strummer, Hammersmith Palais'de gittiği bir reggae konserini anlatıyor. Sözler mizahi, kendilerini inkâr ediyor gibiler ve o günlerde yaşadığımız ikilemi dile getiriyorlar.

"Garageland"e gelene kadar ilk albümlerindeki "hümanizm"i farketmemiştim. Strummer'ın hayatının sonuna kadar süren cazibesi buydu: Dürüst, nüktedan, kibirsiz. Ve cesur.
Ed Hammell

Gideon Coe: Şarkının esin kaynağı, Joe Strummer'ın bugün Poo Na Na adını taşıyan reggae kulübünde geçirdiği gece. "White Man", aynı zamanda Clash'in arka vokalleri ne denli etkili kullandığının kanıtı. Michael Stipe, bir söyleşide arka vokallerin nasıl kullanılacağını Clash'ten öğrendiklerini söylemişti. R.E.M.'in o işi becermesinin sırrı, ustalarını iyi tahlil etmeleri.

Don Letts: Bu şarkının benim için özel bir yeri var. Joe'yu o gece Hammersmith Palais'ye ben götürmüştüm. Aynen şarkıda dediği gibi, mekândaki tek beyaz Joe'ydu. Oraya halis reggae görmek için gitmişti. Ama Jamaika gettolarından bihaberdi. Karşılaştığı manzara umduğu gibi isyankâr bir ortam değil, bir Las Vegas cafcafıydı. Bu onu hayal kırıklığına uğrattı. Umduğuyla gördüğü farklı şeylerdi. Hep söylerim: Getto içine girilen bir yer değildir, çıkılan bir yerdir. O gece Joe için bir aydınlanma anıydı. Benim içinse güzel bir geceydi, idollerim oradaydı: Dillinger, Jah Stitch, Leroy Smart.

Jay Farrar: Sözler süper. Bir Keith Richards-Charles Bukowski buluşması gibi. Hele Jamaika müziğinin üstadlarına şapka çıkarmaları: "Dillinger ve Leroy Smart / Delroy Wilson cool icraat."

Simon Moran: Clash'in niye muhteşem bir grup olduğunu anlamak isteyenler "White Man"i dinlemeli. O şarkı Joe'nun da favorisiydi, bunu bana kendisi söylemişti. Bütün solo konserlerinde "White Man"i söylerdi.

Çeviren: **Yücel Göktürk**

EVEREST
edebiyat...

Jhumpa Lahiri

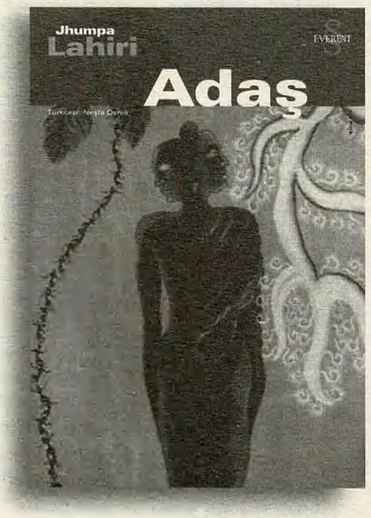

Sıkı bir olay örgüsüne sahip *Adaş*'ta göç tecrübesi, kültür uyuşmazlığı, asimilasyonun yarattığı çatışmalar, kuşaklararası ilişkiler önemli rol oynuyor. Akla durgunluk veren tesadüfler sonucu adı Gogol konan küçük çocuk, ilerleyen yaşlarında hem adına hem de ailesinin yaşattığı geleneklere tepki duyarak büyür. Ta ki Hintli bir Amerikalı kadına âşık oluncaya dek...

The New York Times Lahiri'yi, "olağanüstü bir zarafet ve dengeye sahip" bir yazar olarak tanımlıyor. *Adaş*, ustalıkla ve samimiyetle kaleme alınmış, yayınlandığı ülkelerde övgülerle karşılanmış, kimlik duygusunun derinlemesine işlendiği bir roman.

Mehmet Murat Somer

Zekâsı ve azmiyle, vahşice işlenen seri cinayetlerin üstesinden gelen kahramanımız, eğitimli, kültürlü, sanattan anlayan, yaşamdan zevk almayı bilen, tutkulu, bakımlı, atletik yapılı, gerektiğinde 'aslan gibi delikanlı' bir travesti...

Mehmet Murat Somer'in akıcı ve mizahi anlatımıyla okur, ışıltılı Beyoğlu gecelerinin karanlık arka sokaklarında eğlenceli bir keşfe çıkıyor.

www.everestyayinlari.com

Babylon'da bu ay

2 Mart, 21:30 **DuOud:** Kar geçen seferki konseri engellemişti, kısmet bugüneymiş. İki udî, Smadj ve Mehdi Haddab, udu elektronikaya hakkıyla yedirecek.
4 Mart, 21:30 **Sefarad**
5 Mart, 23:00 **Nil Karaibrahimgil**
6 Mart, 23:00 **DJ Arkın Allen**
9 Mart, 21:30 **Beck's Big Band**
11 Mart, 21:30 **Murat Yılmazyıldırım**
12-13 Mart, 23:00 **Da Lata:** Mukayese etmekte sakınca yok: 1994 yılında Londra'da kurulan, ilk albümleri "Songs In The Tin"i dört sene evvel çıkaran Da Lata'yı Zuco 103 ve Suba'nın yanına yazıyoruz. Brezilya'nın, bossa nova'nın ruhunu okuyan iki Batı Avrupalı, gitarda Christian Franck ve bilgisayar başında Patrick Forge, yola beraber devam ettikleri Portekizlilerle Brezilya ve Latin alemine yeni bir dalga getirmeyi başardılar. Bahar başlangıcında, sıcak bir gece olacak.
16-17 Mart, 21:30 **Gilad Atzmon:** İngiliz cazının en büyük isimlerinden biri; saksofon ve klarnette sayılı virtüözler arasında sayılıyor. Ian Dury'den Sinead O'Connor'a, sevdiğiniz bazı sanatçıların eserlerinde ondan nağmeler duymuşsunuzdur. Ama grubu The Orient House Ensemble'la yaptığı müzik bambaşka: Bu post-bop ve swing grubu, İngiltere'nin ortasında Ortadoğu'da konaklıyor ve Yahudi müziğini, Arap havalarını, Filistin korolarını cazın merkezine konduruyor. DuOud'un minimal füzyonundan sonra, bu sefer iki coğrafyayı bir büyük orkestrada topluyor Gilad Atzmon.

Chicks On Speed

Andrew Weatherall

18 Mart, 21:00 **"İstanbul Calling": Rebel Moves & Coldhouse 2.0**
19 Mart, 23:00 **Andrew Weatherall:** Primal Scream'in Bobby Gillespie'si, geçen sayımızda, Andrew Weatherall'un grubu kurtardığını söylüyordu: Primal Scream'in dans edilebilir bir rock grubu olmasını sağlayan, "Loaded" remiksiyle bir kuşağı ateşleyen, "Screamadelica" albümüyle bir tekno-rock klasiğine imza atan bu DJ'den başkası değildi. 80'lerin sonunda DJ'liğe başlayıp Stone Roses'larla, Happy Mondays'lerle beraber Manchester Sound binasının tuğlalarını bir bir taşıyan Weatherall, 70'lerin punk'ıyla, Clash'in gitarıyla büyümüştü. My Bloddy Valentine, Dove gibi gruplarla da çalışan Weatherall, 90'ların başlarında Sabres of Paradise projesiyle daha karanlık bir hard house'a ve minimalist dub'a gitti. Daha sonra Emissions Audio Output oluşumunu inşa eden Weatherall, burada kurduğu Two Lone Swordsmen'le yeri gelince patlayan, lo-fi bir dub-house'da karar kıldı. Primal Scream'le en son "Trainspotting" filminin soundtrack'i için çalışan DJ, tarih yazmayı bırakmış değil.
20 Mart, 23:00 **Chicks On Speed:** Bu electroclash ekolünün en güzel tarafı, içinde barındırdığı ironi. Yani eğlenceyi salt eğlenceden ibaret saymaması, çekirdekteki muhalif özün bilincine varışı, ama buna da ironiyle yaklaşması. Chicks On Speed, herhalde bunun en güzel örneği. Almanya merkezli –biri Alman, biri New Yorklu, biri Avustralyalı– bu üç kız, rock'taki maço vurguyu çarçur ederken, "tüketim toplumu"nun kalelerini de bir bir yıkmaya çalışıyor. Geçen seneden bu yana listeleri arşınlayan "99 Cent" albümünün ihtimal ki farkındasınız. 20 Mart gecesi Babylon'da dört başı mağmur bir punk kabare izleyeceğiz.
23 Mart, 21:30 **Kâzım Koyuncu**
24 Mart, 21:30 **Tortoise:** Devrimci bir grubu ağırlıyoruz. Tortoise, rock tarihi içinde suyun akışını değiştiren, tarihin hülâsasını sindirip onu başka türlü bir şeye dönüştürebilen nadir topluluklardan biri. On yıldan bu yana rock değil, post-rock yaptılar, ambient'tan prog-rock, Krautrock'tan teknoya, deneyden deneye koştular.

Transglobal Underground

1996 tarihli "Millions Now Living Will Never Die" rock merkezli bir müziğin altın katında. Tortoise'inki gündelik hayata eşlik edecek bir müzik değil, eşlik edilmeyi bekleyen bir müzik. "Standarts" albümüne girerlerse belki "şarkı"ya benzer bir şeyler de duyarız, ama bu konserde sessizliği bile nota olarak algılayacağız.
25 Mart, 21:30 / 26 Mart, 23:00 / 27 Mart, 21:30 **Transglobal Underground:** Geçen sene yayınlanan albümleri "Impossible Broadcasting"den de belli ki, performanslarında herhangi bir düşüş yok. 90'ların elektronik füzyon sahillerine dev dalgalarla vuran grup, ne mutlu ki bu ay İstanbul'da. İlk gece bizi mesut edecek olan Transglobalciler, diğer iki gecede Mercan Dede'nin katılımıyla Babylon duvarlarını zorlayacaklar. Bu performans projesi, umarız ki, daha büyük teşrik-i mesailere gebedir.

Tortoise

Roxy'de bu ay

11 Mart, 22:00 **Patrick Forge:** 12-13 Mart tarihlerinde Babylon'da Da Lata'yla Latin-elektronik performansını izleyeceğimiz Patrick Forge, evvela Roxy'de koca bir DJ-set kuracak. Elektronik sahnesinde füzyon cazın önemli temsilcilerinden Forge'nin meşhur Kiss FM'deki programı yirmi yıldır sürüyor. Londra kulüplerine acid cazı armağan edenlerden biri olan Forge, Rebirth Of Cool serisinin de mimarlarından. Gecede evvela DJ Yakuza sahne alıp hararet yükseltecek.
18 Mart, 21:30 **Covenant:** Roxy'de 80'lerin new wave'inden bugünün ses ve ritmlerine eklemlenen çalışmaları konuk eden Neo-Discotheque gecelerinin bu ayki grubu Covenant. Arkalarında altı albüm, bir de "Call The Ships To Port" gibi bir hit bulunan İsveçli üçlü, türün önde gelen gruplarından biri.

Covenant

24 Mart, 22:00 **"The Swiss Funk She Djanes":** İsviçre'de yaşayan, on senedir düzenlediği partilerle Avrupa'da nam salan Arzu Örikaya Gökyazan, becerisini bu sefer Roxy'de gösterecek. Yanında Grooveaddictz'in vokalisti Warm Lips Natalya'yı ve dansçı Asla'yla Marina'yı da getiriyor.
25 Mart, 21:00 "Yıldız'dan Videoyu Dinlemek / Müziği Seyretmek": Video çalışmaları Yıldız Teknik Üniversitesi'nin Sanat ve Tasarım Fakültesi Fotoğraf ve Video Programı öğrencilerinden, doğaçlama müzik performansları Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü'nden...

9. Roxy Müzik Günleri 3 - 19 Mayıs tarihleri arasında düzenleniyor. Demoların son teslim tarihi 1 Nisan. Ayrıntılar www.roxy.com.tr adresinde...

- Therapy?, 19 Mart İzmir Ooze Club'da, 20 Mart'ta İstanbul Yeni Melek'te...
- Raemonn, 14 Mart'ta Maslak Venue'de...
- Kesmeşeker: 12 Mart, Equinox
- Feridun Düzağaç: 13 Mart, Hayal Kahvesi
- Mazhar Fuat Özkan: 19 Mart, Manhattan
- Aylin Aslım (Sütlü): 20-27 Mart, Manhattan
- Mor ve Ötesi: 26 Mart, Equinox
- Fairuz Derin Bulut: 31 Mart, Manhattan

All Groove

All Night Long serilerinin üçüncüsünün başlığı "All Groove". 6 Mart'ta Ortaköy Hayal Kahvesi'nde düzenlenecek gece, üç ismi misafir ediyor. Önce **Jazzie B & Soul II Soul Soundsystem**: "Back to life, back to reality" dedik mi, fazla söze hacet kalmaz. 90'ların en kitlesel soul / house ekibi, gecenin ağır toplarından biri. Sonra **Dreadzone**: On yılın emeğiyle, "Second Light", "Biological Radio", "Sound" gibi albümlerle, dub-breakbeat sahasında haklı bir şöhret edindiler. Son konuğumuz Asian Undergrdund'un büyük isimlerinden **State Of Bengal**: Tabla ritmlerinin, Hint vokallerinin breakbeat'ten hiphop'a uzanan bir altyapıyla bütünleşerek turntablea'dan bu usta remikscinin eliyle süzülücek. 6 Mart'ta, evet, groove var...

Dreadzone

Ses konserleri

Yandıktan sonra Ferhan Şensoy'un Ortaoyuncular'ıyla tekrar dirilen Ses Tiyatrosu, aslî vazifelerinden birine, konserlere ev sahipliği yapmaya geçtiğimiz aydan itibaren başladı. Bu ay Ses Tiyatrosu'nda, 8 Mart'ta **Sabahat Akkiraz**'ı **Erkan Oğur** ve **İsmail Hakkı Demircioğlu**'yla birlikte izlemek mümkün. 15 Mart'taysa Portekiz'den **Dona Rosa**'yı misafir edeceğiz. Dört yaşında görme yetisini yitiren, dilenerek büyümek zorunda kalan, zor bir hayat yaşayan Dona Rosa, bugünün en has fado icracılarından biri...

Dona Rosa

Fransız Kültür'de Itrî

Fransız Kültür Merkezi'nde bu ay Klasik Türk Müziği'nin ustaları var. 23 Mart'ta Kani Karaca, Itrî'nin Na't'ını ve III. Selim'in Mevlevi Ayini'ni seslendirecek. 25 Mart'ta Recep Birgit din dışı repertuara eğilecek ve yine Itrî'den Neva Kâr'ı okuyacak. 27 Mart'ta Nezih Üzel bendir eşliğinde ilâhiler söyleyecek.

Kani Karaca

KONSERKONSERKONSERKONSER

Rock Station

Sodom

VII. Uluslararası Ankara Rock Station Festivali 19-21 Mart tarihleri arasında. Festivalin onur konuğu Sodom. Progressive / death / power / heavy metal, grindcore türlerinde zenginleşen festivale, Almanya'dan Vanden Plas ve Dark Age, Avusturya'dan Cadaverous Condition, Amerika'dan Wykked Wytch, Türkiye'dense Knight Errant'tan Gun Barrel'a bir sürü isim katılıyor. Saklıkent'te düzenlenecek festivalin ayrıntıları www.rock-station.org adresinde.

Akordeon Günleri

Akordeon, Çin'den Maçin'e, en "global" çalgılardan biri. Üç günlük Akordeon Günleri, bu enstrümanın ustalarını İstanbul'a getirmeye, akordeonun sunduğu imkânları göstermeye çalışacak. Bütün konserlerimizin mekânı Babylon. 30 Mart'ta **Muammer Ketencoğlu Üçlüsü**'nün ardından sahneyi **Manfred Leuchter & Nomaden** alacak: Almanya'nın en önemli prodüktörlerinden biri sayılan, ilgi alanını sadece Avrupa sesleriyle sınırlı tutmayan Leuchter, Alman cazının önde gelen ekiplerinden birinin başını çekiyor... 31 Mart akşamı. Avusturya'dan **Otto Lechner**, akordeonu ve şahane vokaliyle, Viyana valslerinden çıkıp Orta Asya nağmelerine, new age minimalizmine, avangard bir caza doğru ilerleyecek. 23:00'te sahne alacak olan **New Tango Orquesta** ise, tangonun önünü açan, denemekten korkmadığı için pek de yanılmayan, İskandinav ülkelerinde kahramanlar gibi karşılanan bir topluluk. 1 Nisan günü İtalya'nın akordeon alemine en büyük armağanı **Riccardo Tesi** ve grubu **Banditaliana**'yı dinleyebilirsiniz. Ardından 80'lerin Almanya'sında bir etno-rock yağmuru yağdıran Yarınistan grubunun iki üyesi, **Nedim Hazar** ve **Geo Schaller** sahne alacak... Güzel günler vaat eden bir mini-festival Akordeon Günleri...

Manfred Leuchter

Eskişehir'de amatör caz

İki yaşına basan Eskişehir Anadolu Üniversitesi Amatör Caz Müzisyenleri Festivali, Türkiye'nin dört bir yanından katılımcıları bekliyor, ulaşabildiklerine sahnesini açıyor. Bu sene üç büyük şehrin yanısıra bir de Erzurumlu caz grubu, Pythia var. Yahya Dai ve Çağlayan Yıldız & Oğuz Büyükberber de destek ziyareti yapacak. 17 -20 Mart arasında, Yunus Emre Kampüsünde gerçekleştirilecek olan etkinliğe İstanbul'dan Acapella Boğaziçi ve Olcay Saral Duo, İzmir'den Logos, Eskişehir'den Gevende, Ankara'dan Trio Topia katılıyor...

[film] ↓

Filmmor Kadın Filmleri Festivali

8-14 Mart arasında İstanbul'da düzenlenecek olan Filmmor Kadın Filmleri Festivali, 15-20 Mart arasında da Diyarbakır'a taşınacak. İstanbul'un mekânları AKM, Bilgi Ün. Dolapdere Salonu ve Fransız Kültür Merkezi, Diyarbakır'da Diyarbakır Sanat Merkezi ve Galleria Sineması... Kadınların dayanışması, birbirlerine bilgi aktarması, sinemada kadının varlığını güçlendirmek gibi maksatlarla düzenlenen festivalde, çeşitli bölümlerin yanısıra Jid Godmilow toplu gösterimi, Furuğ Ferruhzad'ın sinemasına açılacak bir parantez ve kadın yönetmen konuklarıyla İran sinemasından örnekler de yer alacak. Tam da Dünya Kadınlar Günü'nde başlayan festivali bir eylem olarak da düşünelim...

1001 Belgesel

3 - 7 Mart tarihleri arasında Uluslararası Belgesel Film Festivali'nin yedincisi düzenleniyor. Beş gün boyunca 34'ü yerli, 50'si yabancı toplam 84 film izleme imkânı bulacağız. Tüm filmler İtalyan ve Fransız Kültür Merkezlerinde ücretsiz olarak gösterilecek. Festival, konferanslarla, Fotoğrafevi'nde dia gösterileriyle desteklenecek.

İngiliz Kısa Film Günleri

İngiliz Kısa Film Günleri'nin üçüncüsü sekiz şehirde birden düzenleniyor: Eskişehir Anadolu Ün. (4-5 Mart), Bursa Tayyare Kültür Merkezi (6-7 Mart), İzmir Sanat Salonu (9-10 Mart), Diyarbakır Sanat Merkezi (12-13 Mart), Kars Bel. Kültür ve Sanat Merkezi (15-16 Mart), Konya Selçuk Ün. (18-19 Mart), Sivas Cumhuriyet Ün. (21-22 Mart)... Bazı gösterimlere yönetmenler de katılacak, Ethem Özgüven konferanslar verecek...

"Aguirre..."

İFSAK'ta sinema

7 Mart, 14:00 **"Büyük Diktatör"** (1940, Charlie Chaplin) / *7 Mart, 17:00* **"Limbo"** (1999, John Sayles) / *14 Mart, 14:00* **"Öldürme Üzerine Kısa Bir Film"** (1988, Krzysztof Kieslowski) / *14 Mart, 17:00* **"Fil Adam"** (1980, David Lynch) / *21 Mart, 14:00* **"Serseri Aşıklar"** (1959, Jean-Luc Godard) / *21 Mart, 17:00* **"Daima"** (1989, Steven Spielberg) / *28 Mart, 14:00* **"Aguirre, Wrath Of God"** (1972, Werner Herzog) / *28 Mart, 17:00* **"Being There"** (1979, Hal Ashley)
İstiklâl Cad., Ayhan Işık Sok. Özverim Apt. 34/2 Beyoğlu / Tel: 0.212.292 42 01

"Lupin III..."

Kargart Anime Günleri

Japon animasyon filmlerinin meraklıları son yıllarda Türkiye'de de hayli arttı. "Kill Bill"den Daft Punk'ın klip-filmine, bunun dünyada da bir sürü göstergesi var elbette. Ankara'da düzenlenen Japon Animasyon Günleri de birkaç senedir bu janra ilgiyi artırıyor. İstanbul izleyicisi de bu aydan itibaren Japon anime dergisi Manganime'le işbirliğiyle Kargart'ta düzenlenen bir organizasyonla türün tadına varacak. Mart boyunca gösterilecek beş film şöyle:
6 Mart'ta **"Jin-Roh"** (Hiroyuki Okiura, 1999), 13 Mart'ta **"Akira"** (Katsuhiro Otomo, 1987), 14 Mart'ta **"Ghost In The Shell"** (Mamoru Oshii, 1995), 27 Mart'ta **"Vampire Hunter D: Bloodlust"** (Yoshiaki Kawajiri, 2001), 28 Mart'ta **"Lupin III –Castle Of Cagliostro"** (Hayao Miyazaki, 1980)... Bilimkurguyla hayli haşır neşir, totaliter bir devlete, örümcek ağları gibi her yanı sarmış bir iktidara karşı tek başına direnen kahramanların –ya da bilinç kazanan bilgisayar sistemlerinin– öyküleri hakim genel olarak filmlere. Arada bir tane vampirli film var, son filmse Arsen Lupin'in torununun hırsızlık ve aşk dolu bir macerası... Bütün filmlerin gösterimleri saat 18:00'de...
Kargart bu ay ayrıca İFSAK arşivinden çıkardığı on deneysel kısa filmi 17 ve 31 Mart tarihlerinde, saat 19:30'da gösteriyor. Tiyatro sporu icra eden –izleyicilerle iletişerek doğaçlama bir anafor yaratan– dokuz kişilik **Mahşer-i Cümbüş** ekibi de 9-16-23-30 Mart tarihlerinde, 20:30'da Kargart'ta sahne alacaklar. Bağımsız Belgesel Grubu'nun BBC2 işbirliğiyle kotardığı **"Nagasaki Yolculuğu"**nu kaçıranlar, 7-10-24 Mart günlerinde, 19:30'da ücretsiz izleyebilirler. Üç senedir Ankara'da düzenlenen **Paso Öğrenci Filmleri Festivali** ise İstanbul'da evvelki senelerin özetini Kargart'ta yapacak, geçen senelerden seçilen filmler ve atölye çalışmaları 5-12-26 Mart tarihlerinde, saat 19:30'da gösterilecek.
Kargart'ın son sürprizi, geçtiğimiz ay yitirdiğimiz Türkiye'de belgesel sinemanın duayeni **Süha Arın**'ın anısına gerçekleştirilecek gösterimler. "Dünya Durdukça –Mimar Sinan", "Hüseyin Anka ile Sinan'ı Yeniden Yorumlamak", "Tahtacı Fatma", "Kariye", "Kula'da Üç Gün", "Safranbolu'da Zaman", "Kıbrıs'ta Bir Özgürlük Anıtı" gibi kimileri çoktan klasikleşmiş Süha Arın belgeselleri, her perşembe 19:30'da ücretsiz olarak Kargart'ta izlenebilecek.
Kargart, Kadıköy Kadife Sokak'ta, 16 numarada, bildiğimiz Karga Bar'ın üst katında... Telefon 0.216.330 31 51, internet adresi www.kargabar.org...

Bilgi'de sinema

1-2-3-4 Mart **"Soykırıma Tanıklık: Shoah"** (Claude Lanzmann, 1985) / *5-6-7 Mart* **"Kadın Kadındır"** (Jean-Luc Godard, 1961) / *15-16-17-18-20-21 Mart* **"Moderato Cantabile"** (Peter Brook, 1960) / *15-16-17-18 Mart* **"Bir Kadın Meselesi"** (Claude Chabrol, 1988) / *25-26-27-28-29-30-31 Mart* **"Frida"** (Julie Taymor, 2002) / *25-26-27-28-29-30-31 Mart* **"Saatler"** (Stephen Daldry, 2002) / *25-26-27-28-29-30-31 Mart* **"Saatler"** (Stephen Daldry, 2002) / *5-6 Mart* **"Dudaklarımı Oku"** (Jacques Audirad, 2001) / *15-16-17-18-20-21 Mart* **"Para"** (Robert Bresson, 1983) / *15-16-17-18-20 Mart* **"Eden ve Sonrası"** (Alain Robbe-Grillet, 1970) / *19-20-21-22-23-24 Mart* **"Lumières Kardeşler: İlk Filmler"** (Antoine & Auguste Lumières, 1898) / *22-23-24 Mart* **"Güvercinin Kaybolan Kolyesi"** (Nacer Khemir, 1990) / *22-23-24 Mart* **"Çöl İşaretçileri"** (Nacer Khemir, 1984) *İstanbul Bilgi Üniversitesi, Dolapdere Kampüsü / www.bilgi.edu.tr/sinema*

"Dudaklarımı Oku"

- Daha gençsin. Özgürsün. Kendine bir iyilik yap. Çok geç olmadan, çok fazla düşünmeden, sırtına yastığınla yorganını yükleyip dünyanın görebildiğin kadar çok yerini gör. Pişman olmazsın. Bir gün bunu yapman için çok geç olacak.
- Büyükbabam hep kitapların bu işe yaradığını söyler. Bir milim bile kıpırdamadan seyahat etmeye.
JHUMPA LAHIRI, Adaş

Ayaklarım ağzımın içinde
yerle gök arasında
ben çok başaşağı durdum
ŞEREF BİLSEL

aşk çürük bir kiraz tadındadır /
ve her gün ürkek iki kuş dokunup kaçar ona **ÖMER ERDEM**

Bizim kuşak yüzmeyi ve bisiklete binmeyi sever, ağız mızıkasından ve akordeondan anlar.
EROL BÜYÜKBURÇ

MELISSA AUF DER MAUR
Auf Der Maur
(EMI)

Hole için fazla temiz, Smashing Pumpkins için fazla mutedil, her ikisi için de fazla "arızasız" bir eleman. Hayat çizgisine en derin çentiği atanlar Billy Corgan ve Courtney Love gibi çağının en şişkin egolu rock starları ama, Melissa Auf Der Maur, bugün en çok da onlar sayesinde parlayan, 90'ların grunge-indie karmasını bir ucundan bugünlere taşıyan yeni gitar divası.
Şanssızlığı, her iki grubun da bas gitarını hakkıyla yüklenmesine rağmen bir türlü "ikame basçı" imajından kurtulamaması. Kısa özgeçmişinden gidersek, Kanada-Montreal'de başlayan iyi bir hayat, iyi bir aile, iki anadil; hasbelkader "Big Pumpkin" Billy Corgan'la tanışma; aynı dönemlerde Courtney Love'un hem Kurt'ü, hem basçısı Kristen Pfaff'ı kaybettiği "türbulans" günleri; bunun üzerine Corgan'ın tavsiyesiyle taze kan ve "mahallî yetenek" olarak Hole'a nakli; yıllar sonra Corgan'ın kendi basçısı D'Arcy'yi devre dışı bırakıp bu sefer Smashing Pumpkins için Melissa'yı transfer etmesi... Arada da yan proje olarak vokalini yüklendiği Black Sabbath cover grubu Hand Of Doom...
2000'lerle birlikte son grubu da tarih olunca, bir süre konserler ve eş-dostun albümlerine misafirlikten sonra, şimdi de solo albümüyle ortaya çıkıyor Melissa. Kısaca "Auf Der Maur" diye andığı albümünde bir dolu ahbabı da ona omuz veriyor: Eski Kyuss prodüktörü Chris Goss, QOTSA'dan Josh Homme - Nick Olivieri; Hole'dan Eric Erlandson; Pumpkins'den James Iha ve Marilyn Manson'dan Twiggy Ramirez... Ortaya da Pixies'in Alice In Chains'le, Hole'un Breeders'la çarpıştığı, ama hepsinin QOTSA'nın stoner-rock'uyla yıkandığı akpak bir gitar albümü çıkıyor. Bu kadar ahbap bir arada olunca bazen ipler elden gidiyor, kendisi albümün misafir sanatçısı gibi kalıyor, hatta bütün dişli hatunlarda olup onda olmayan bir şeylerin eksikliği ara ara zihnimize düşüyor, ama "Lightning Is My Girl"den kapanıştaki "I Need I Want I Will"e yıllar boyu iğneyle yazdığı her bir şarkısı, ağır ağır gitarının ucundan akıp tellerimize dokunuyor. Sadece bas gitarıyla değil, vokaliyle Ryan Adams'dan Idaho'ya, hatta mükemmel Fransızcasıyla "Le Grand Secret" şarkısında Indochine'e de eşlik eden Melissa, en iyi bildiği yolda, dostlarının da yardımıyla emin bir adım atıyor. Tam tamına "duvarda" mânasındaki soyadının Danzig veya Van Halen gibi "doğuştan hard rock'çu" mahiyette olduğunu söylemeden geçmiyor. Kalanını da biz ekleyelim, kendisi bir süre daha Kristen Pfaff ve D'Arcy Wretzky gibi iki über-basçının mirasıyla anılacak gibi görünüyor ama bu albümünden itibaren "Auf Der Maur" ismi de kolay kolay silineceğe benzemiyor. *Gökhan Pamuk*

ELECTRELANE
The Power Out
(Too Pure)
Electrelane'in izini sürme çabalarımız, bizi rock müzik tarihindeki birçok farklı noktaya yöneltebilir. Feminist tavırları ve ender de olsa keskin gitar kullanımları, dört bayandan oluşan grubu Riot Grrrls hareketinin kıta sahanlığına yerleştiriyor örneğin. Müziklerine en "kör gözüne parmağım" yakıştırma olan disco-pop efsanesi Stereolab'den de geriye gidince, Neu! ya da Can'vari baskın Krautrock köklerine ulaşmak mümkün. Görünümleri ve sinematik tarzlarıyla 60'ları, vokali arka plana itmeleriyle 90'ların post-rock'unu anımsatsalar da, İngiliz Electrelane'in en büyük başarısı, daha ilk albümleri "Rock It To The Moon"la sadece kendilerinin olan bir müzik yaratmalarıydı. O albümden çıkan "Film Music" single'ı, ismiyle Electrelane'in ana amacını ele veriyor zaten: Sadece enstrümanlarla belli belirsiz hikâyeler anlatıp belli belirsiz ruh halleri yaratmak, orkestral düzenlemelerle mimimalizmi birbirine yedirebilmek. Belki de en önemlisi şu: Electrelane müziği kıta Avrupası kokuyor; bu kavramın çağrıştırdığı imgeler herkes için farklı olabilir, ama müzik tek tek her bireyin ruhuna sinip o imgeleri çıkartmayı biliyor.

İkinci albümde yenilikler denemeye kararlı bir grup görüyoruz karşımızda. Ön planda olan yine enstrümanlar, ama müziği bastırmayan, aksine destekleyen vokaller var hemen her şarkıda, hatta "The Valley" parçası 12 kişilik bir koroyu misafir ediyor. Dört dilde gelen bu vokaller İspanyolca şiirler okuyor, Nietzsche'den alıntılar yapıyor, Electrelane'in geniş anlamıyla bir sanat grubu olduğunu vurguluyor. Albümün prodüktörlüğünü farklı tarzlardaki birçok grupla çalışmış Steve Albini'nin üstlenmesi önemli bir detay. Nirvana ve The Breeders'ın çığlığı, Tortoise ve Mogwai gibi grupların karanlığı, Cinérama'nın sapına kadar Brit'liği, Labradford'un deneyselliği, Songs: Ohia'nın yalınlığı ve daha nicesi Albini'nin çantasında bir yerlerde gizli. Güzel olan şu ki, Albini, Electrelane'i bastırmamış, Electrelane alması gerekenleri alıp kendi kimliğini korumayı bilmiş. Orgların geriye itilip biraz daha gitara önem verilmesi, yana değil, ileriye atılmış bir adım olarak görülmeli, zira bu albüm Electrelane'in özünü daha iyi ortaya koyuyor. Grubun Riot Grrrls hissiyatı için "On Parade" ve "Take The Bit Of Your Hand", farklı bir Krautrock yorumu için "Only One Thing Is Needed" ve olmazsa olmaz piyano melankolisi için "You Make Me Weak At The Knees" kulak verilmesi gereken şarkılar. Her şey bir yana, esas heyecan verici olan, Electrelane'in gelecekte daha yüksek ölçeklerde ve olgun eserler verebileceğine bizi inandırmış olması. "The Power Out", sadece grubun inandırıcılığını artırması açısından bile önemli.
Yiğit Atılgan

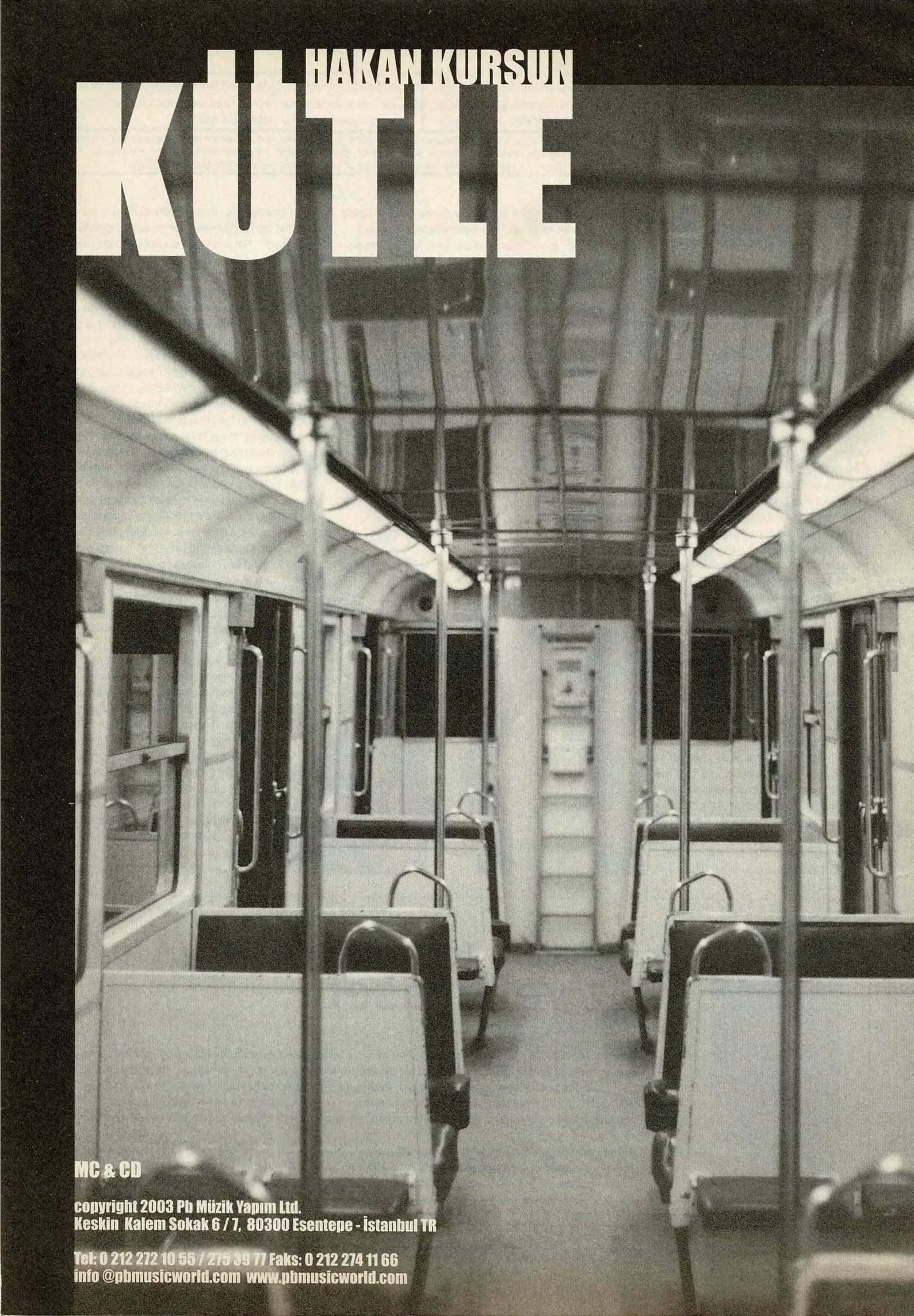

copyright 2003 Pb Müzik Yapım Ltd.
Keskin Kalem Sokak 6 / 7, 80300 Esentepe - İstanbul TR

Tel: 0 212 272 10 55 / 275 39 77 Faks: 0 212 274 11 66
info @pbmusicworld.com www.pbmusicworld.com

Geçmiş ve gelecek zamanın öğeleri şimdiki zamanla bir karışım meydana getirme özgürlüğü içindedir. **JOHN BERGER**, Yedinci Adam

Hiç kimseye hayran olmam, bana hayran olunmasını da istemezdim. İnsanlar hayran olunmak için değildir: hepsi de aynıdır, hepsi de eşittir. Önemli olan yaptıkları şeydir. **JEAN-PAUL SARTRE**

Acaba hastanedeki tek Hintli ben miyim, diye düşündü. Çocuğunu, birçok insanın ya acı çekmek ya da ölmek için adım attığı bu yerde doğuracak olması Aşima'ya çok tuhaf geliyordu. Hindistan'da, kadınlar doğum yapmak için kocalarından, kocalarının akrabalarından ve evlerinden uzaklaşıp kendi ailelerinin evine giderler ve bebek geldiğinde kendi çocukluklarına kısa bir dönüş yaparlar. **JHUMPA LAHIRI**, Adaş

FRANZ FERDINAND

Franz Ferdinand

(Domino)

İngiltere ve Amerika gibi müziğin kalbinin attığı ülkelerde müzik piyasası bizim biraz yabancı olduğumuz bazı dinamikler içeriyor. Mesela bizdeki yeni Tarkanlar yaratma merakı orada pek yok. Plak şirketleri ve müzik basını daima bir "the next big thing" (bir sonraki bomba) arayışında; oyunun kuralı daha öncekilerden farklı, yeni bir şeylerle müzik sahnesine bomba gibi düşmek. Geçen sene birdenbire parlayan ve fırtına gibi esen New York'lu The Rapture, bu duruma güzel bir örnekti. Daha yılın başında, grubun albümü bile yayınlanmadan The Rapture ismini her taraftan duymaya başlamıştık. Benzer bir durum şu anda İngiltere'de gerçekleşiyor: Sadece bir buçuk yıl önce Glasgow sanat çevrelerine terkedilmiş binalarda çılgın (ve illegal) konserler vererek müzik yapmaya başlayan Franz Ferdinand, önemli bağımsız plak şirketlerinden biri olan Domino tarafından 2003 ortalarında keşfedildi. İlk single'ları "Darts of Pleasure"ın çıkmasıyla bir anda herkesin gözdesi olan Franz Ferdinand, yılbaşının hemen ardından yayınlanan ikinci single "Take Me Out" ile İngiltere 45'likler listesine 2 numaradan girdi. Şubat ayının başlarında ise grubun kendi adını taşıyan ilk albümü yayınlandı.

Albüm, daha ilk parçası "Jacqueline"le ortalığa bir rock'n'roll bombası atıveriyor, 70'lerin isyankâr havası, insanı hemen yakalayan bir melodi ve şarkı sözleri ("tatil hep daha iyidir / zaten bu yüzden sadece paraya ihtiyacımız olduğunda çalışıyoruz"), distorsiyon dozu çok iyi ayarlanmış bir gitar sound'u ve insanı çılgınca dans etme isteğiyle dolduran bir müzik! "Tell Her Tonight"da, Beatles'dan Talking Heads'e, oradan da 80'lerin Brit-rock sound'larına kadar değişik tadlar bulmak mümkün, yine aynı heyecanlı altyapıyla birlikte tabii. Üçüncü parça "Take Me Out" zaten rüştünü ispat ederek şimdiden 2004'ün en iyi şarkıları arasına girdi. Müziğin enerjisi yine hayli yukarılarda, şarkı hızlı bir girişin ardından beklenmedik bir ritm değişikliğiyle ortalığı adeta yıkıveriyor. İnsan bu parçayı kayıttan bile dinlerken, topluca bağırmaya ve zıplamaya başlayan konser seyircilerini rahatlıkla hayal edebiliyor... Grubun bir sonraki single'ı olacağı açıklanan "The Dark Of The Matine" ise yine hayli akılda kalıcı bir melodiyle başlıyor, Alex Karpanos'un tatlı tatlı giren vokaliyle yavaş yavaş yükseliyor ve neredeyse bir disko parçasına dönüşüyor. Albümün devamına da bu enerjik hava hakim, son parça "40 Ft"in bitimine kadar odanızın içinde hoplayıp zıplamaya devam edebilirsiniz. Grubun elebaşı Karpanos, başından beri akıllarında basit bir formül olduğunu söylüyor: "Hatunların dans edebilecekleri müzikler yapmak." Ama tabii eğlence, cinsiyet ayrımı yapmadan herkese bulaşıyor!

Franz Ferdinand'ın müziğini bu kadar etkileyici, bu kadar eğlenceli yapan sayısız unsur var aslında. Bir kere, bariz bir ska etkisi ve neşesi var. Bas gitar bazı parçalarda müziğe çok basit bir-iki tonla eşlik ediyor, ama bu basitlik can alıcı bir şekilde vuruyor insanı, kollarından tutup ayağa kaldırıveriyor. Elektro gitarlar, bazı yerlerde Joy Division'ı getiriyor aklımıza ("Take Me Out"un başını "Love Will Tear Us Apart"la karıştırmak mümkün). Yine de farklı, başka bir şeyler daha var, ilk seferden hissediliyor, ama anlamlandırılamıyor. Kimi parçalarda Alex Karpanos'un –vokallerden vakit buldukça çaldığı– gitarından gelen oynak melodiler başka bir şeyleri hatırlatıyor bize. Hafiften bir oyun havasına benziyor bu, hayal meyal bir saz ya da buzuki tadı var bu çalışta diyor insan kendi kendine. Daha sonra Alex'in babasının Yunanlı olduğunu ve kendisinin çocukluğunu Yunanistan'da geçirdiğini öğrenince, "Ege'nin çocuğu bu, kanında vardır tabii" diye düşünmeden edemiyoruz. Görünen o ki, İngiliz basını olayın bu yönüne pek aldırmamış, çok cesur bir iddia belki de, ama gruba ilk fırsatta sorulması gereken sorulardan biri de bu olmalı. Bütün bu etkileri mevcut tarzlar dahilinde anlatmak mümkün olmayınca, hemen yeni bir isim uydurulmuş tabii. Tarzları "Art Wave" olarak adlandırılan Franz Ferdinand, geçenlerde NME'den "en ümit vaat eden grup" payesi kazandı. Uzun lafın kısası, rüzgarı da arkasına alan grup, artık 2004'ün en başarılı yeni gruplarından biri olma yolunda hızlı adımlarla ilerliyor. İşin güzel tarafı, çevrelerinde yaratılan bütün bu toza dumana rağmen, müziklerine bakılırsa zaten bunu hak ediyor olmaları.

Harun İzer

168 sayfa

Postmodern Toplumda
Kriz ve Siyaset
YAŞAR ÇABUKLU

"Postmodern toplumda 1990 sonrası gelişmeler ötekine ve farklı olana yönelik 'hoşgörünün' giderek sona erdiğini göstermektedir. Yoksulların ve göçmenlerin suçlulaştırılması, ırkçılık ve yabancı düşmanlığının artması, güvenlik saplantısının özgürlüğü boğması, varlıklı kesimin güvenliği sağlanmış, korunaklı sitelerde yaşamaya yönelmesi postmodernliğin yükseliş dönemindeki (demokratikliği şaibeli) 'farklılığa saygı' söyleminin gitgide geçersizleştiğini gösteren olgulardan bazılarıdır. Geriye kalan, piyasadaki farka saygıdır."

Olağan gidişin aksadığı haller; metaların simgesel düzeni, felaketin kerameti, risk toplumu... Krize karşı sakinleştiriciler; tüketim, serbest zaman, New Age, Kinizm... Küreselleşme ve küresel muhalefet... Özel alanların politikası: Beden, kimlikler, hız, uzam...

Mebusan Yokuşu, Akyol Sok. Even Apt. No: 55/3 Cihangir / İST. **Tel:**(0212) 252 42 80 **Faks:**(0212) 293 15 44, **E-Posta:**kanat@kanatkitap.com

KANAT KİTAP BİR PUSULA YAYINCILIK LİMİTED ŞİRKETİ KURULUŞUDUR

KANAT

Ölüm geçmişi dondurur, geleceği ise ortadan kaldırır. **JOHN BERGER**, Yedinci Adam

Bize çok güzel kitaplardan çok güzel tepe yazıları gönderen arkadaşımız Hakan Deniz'i yitirdik.

Birinin bakışının dosdoğru beni hedef alması, dahası bu bakışa karşılık vermek benim için olabilecek en zor şeydi. On yaşlarımda bu sorunumu babama açtığımda "sen de gözlerine bakma o zaman, burunlarına bak" diyerek yıllarca kullandığım gizli tekniğin fikir babası oluverdi. Ellili yılların sonlarında lisansüstü öğrenimim sırasında üniversitede ders vermeye başladığımda, gözlüklerimi çıkartıp sınıfı seçilmesi imkânsız bulanık bir görüntüye dönüştürmeden lafa giremezdim. Bugün dahi, kendimi televizyonda izlemek, hatta hakkımda yazılmış bir yazıyı okumak bana işkence gibi gelir. **EDWARD SAID**, Yersiz Yurtsuz

Hiçbir şey bilmeyen bir çocuğum ben / Sobadır el yakar, insandır ölür **YUSUF ALPER**

THE WALKMEN

Bows and Arrows

(Record Collection)

"Benden hoşlanıyormuş gibi davranan herkes gitti." İlk albümlerinin ismi, The Walkmen'in müziğini ete kemiğe büründüren ruh halinin özetiydi. "Everyone Who Pretended To Like Me Is Gone" ipini koparanın bir retro-rock albümü yaptığı 2002 New York'una denk düşünce, The Walkmen de bütün bu gruplarla birlikte değerlendirilmekten kaçamadı. Üzerinden fazla zaman geçmemesine rağmen, bu cümbüşten kalan tortu sadece kuru gürültü: The Strokes korkak davranmayı seçti, Yeah Yeah Yeahs ve The Rapture gibileri arkadan itekleye itekleye ancak bu kadar oldu, herkes birbirini taklit etti, avucumuzda bir tek Interpol kaldı. The Walkmen'in bu hareketle tek ortak yanı, yola ön camdan bakmaktansa dikiz aynasına odaklanması, nostaljik tavrı. Cazır cuzur gitarlar ya da soğuk elektroclash-disco tınılarından ziyade, şarkılara sinsice eşlik eden bir piyano, Hamilton Leithauser'in şikayetçi vokali, sıcak bir burukluk ve patlamasına ramak kalmış bir çekingenlik haliyle tanımlanabilecek The Walkmen tarzıyla tanışmak için, ilk albümden "We've Been Had" ve "Wake Up" ön sevişme niyetine dinlenebilir...

Hikâyenin devamı "Bows And Arrows", her ne kadar kusursuz olmasa da, grubun şarkı yazma hususunda ne kadar ilerlediğinin belgesi. "Bows And Arrows"u sevdiği tarafından yeni terk edilmiş, işinden mutsuz, muhalifliğini bir yere kanalize edemeyen otuz yaşlarında kravatlı bir adamın akşam meyhanede körkütük olana kadar içip karanlık sokaklarda evinin yolunu bulmaya çalışmasını konu alan bir kısa filmin müzikleri olarak düşünmek yardımcı olabilir. İlk parça "What's In It For Me" adamımızın hüznünü ve pes etmişliğini yansıtırken, sıradan gelen albümün en güçlü şarkıları "The Rat" ve "Little House Of Savages"da kahramanımız başına gelenlere isyan edip duvarları yumrukluyor. "The Rat"de The Walkmen'in ilk defa bu kadar rahatça gitarlarına yüklendiğini söyleyebiliriz. "New Year's Eve", "Hang On Siobhan" ve "138th St." dumanlı atmosferleri, piyano ve ayak parmaklarının ucunda gezen gitarların oluşturduğu sakin halleriyle The Walkmen'i benzerlerinden ayırıyor; bu esnada karanlık sokaklara hafif kar yağmaya başlıyor. Sıfırdan başlamanın kudreti ve aşağılık hissi Leithauser'in sesinde yan yana karşılıklarını bulurken, albümün kapanışı olan isim parçasında ev yoluna varılıyor, kravat bir tarafa atılıyor, dipsiz rüyalara uyunuyor...

The Walkmen üzerlerindeki spot ışıklarının dozunda olması sayesinde, hem takdir görüp hem de kendilerini korkmadan geliştirme fırsatını yakalamış durumda. Umarız bu fırsatı kendiyle barışık olmamanın müziğini mükemmelleştirmek için kullanırlar. *Yiğit Atılgan*

Lost In Translation

Soundtrack

(Emperor Norton)

"Lost In Translation", başrollerini Bill Murray ve Scarlett Johansson'un paylaştığı ikinci Sofia Coppola filmi. Oscar adaylıkları sayesinde Türkiye'de de dikkat çekmesi muhtemel. Film, Tokyo'yu fon alıp, yolları bu sehrin kişiliksiz lüks otellerinden birinde kesişen iki Amerikalının (biri çiçeği burnunda evli, üniversite mezunu ve hayatı neresinden tutacağına henüz karar verememiş bir genç kız, diğeri mesleğindeki verimli zamanları geride bırakmış, duygusal boşluk yaşayan yaşlıca bir aktör) öyküsünü anlatıyor. Kültürel çatışma, yabancılık, iletişimsizlik gibi temalar etrafında dönen filmin müzikleri, anlatımı güçlendirmekle kalmayıp gayet tutarlı bir soundtrack'in parçalarını da oluşturuyor.

Sofia Coppola'nın müzikal beğenilerine, ilk filmi "Virgin Suicides"ın "score"unu Fransız ikili Air'e emanet etmesi dolayısıyla aşinayız. Fransız ikilinin yazdığı "score", filmin düşsel 70'ler atmosferine damgasını vurmuştu. Coppola, "Lost In Translation" için yine "cool" dostları göreve çağırmış. Coppola'nın yakın dostu, Air ve Beck'le çalışmaları da mevcut olan Brian Reitzell, soundtrack'in prodüktörlüğünü üstlenmiş ve birkaç ambient enstrümantalle albüme de katkıda bulunmuş. Ama soundtrack'in ağır topu ve sürprizi, münzevi gitarist Kevin Shields. Grubu My Bloody Valentine'la 1991'de shoegazer şaheseri "Loveless"ı çıkardıktan sonra köşesine çekilen ve birkaç işbirliği dışında pek oradan çıkmayan Shields (adına yazılmış "Where On Earth Is Kevin Shields?" isimli bir şarkı bile var), soundtrack'e dört yeni parçasını vermiş. MBV'in gitar feedback'ine boğulmuş sarkılarının altında her daim pop melodileri duymak mümkündü. Albümdeki tek sözlü Shields parçası "City Girl"de de bu pop duyarlılığı belirgin. Diğer Shields besteleri, fazla cilalanmamış ambient eskizler. "Are You Awake?", basit drum machine ritmiyle, ambient'lıktan kısmen uzaklaşıp neredeyse bir dans parçası havasına bürünüyor. "Nerede MBV'nin o güzelim shoegazer parçaları?" diyenlerin imdadına, "Loveless" albümünden "Sometimes"in yanısıra, MBV ile ilham alışverişi olan iki gruptan iki şarkı yetişiyor. Filmin sonunda çalan The Jesus & Mary Chain şarkısı "Just Like Honey" ve Death In Vegas parçası "Girls". Air'in ilk olarak bu soundtrack'te gözüken yeni parçası "Alone In Kyoto", bir diğer Fransız Sebastien Tellier'nin transa geçiren enstrümantali "Fantino", Squarepusher'ın kendisinden beklenmedik derecede "yumuşak" parçası "Tommib", albümde dikkat çeken diğer işler... Sofia Coppola'nın yönetmenliğine laf etmek bize düşmez. Fakat, müzikal seçimlerini takdir ettiğimizi, bir sonraki filmini de hiç değilse bu sebepten dolayı merakla beklediğimizi söylememiz gerek. *Halil Kılıçoğlu*

Jack'de

melodiden,

armoniden daha fazla

bir şey var:

Müzik.

Roll ve Postexpress'in eski sayıları burada.

Hapis cezası, geçmiş ve gelecek zamanın birleşerek şimdiki zamanın yaşanmasını engellemelerine yol açar. **JOHN BERGER**, Yedinci Adam

görmesini bilene ağır gele bir çift söz / ya beni al yanına ya denklemi hakça çöz **SEFA KAPLAN**

iyi ki gördük duyduk (şubat)

1. Müslüm Gürses'in Bülent Ortaçgil cover'ı "Sensiz Olmaz" ("Nerdesin Firuze" soundtrack) **2.** TRT 4'de Müzeyyen Senar konseri **3.** Cato Salsa Experience'ın "Lovesick", M'in "Qui de nous deux" klipleri **4.** Mezzo'da Milton Nascimento konseri **5.** Haşmet Babaoğlu'nun "Samimiyet Krizi: Ruhsal fortçuluk" başlıklı yazısı (Pazar Vatan, 22 Şubat)

EINSTÜRZENDE NEUBATEN

Perpetuum Mobile

(Mute / EMI)

Endüstriyel müzik denince Throbbing Gristle, Cabaret Voltaire, Ministry, Foetus gibi gruplarla beraber ilk akla gelen isimlerden Einstürzende Neubaten. Adını Berlin'deki kongre merkezinin yıkılmasından alan ("yıkılan yeni binalar" anlamına geliyor) Einstürzende Neubaten'in Berlin'de bir performans ikilisi olarak Blixa Bargeld ve N.U. Unruh tarafından kurulmasından bu yana 24 sene geçmiş. Kendi ürettikleri enstrümanlar, parçalanan/yakılan/yıkılanların sesleri, hava kompresörleri, gitarlar, klavyeler ve grubun müziğinin belkemiği haline gelmiş deneysel perküsyonlarla "çağdaş Alman halk müziği"ni icra ediyorlar albümlerinde ve efsane haline gelmiş konserlerinde. Berlin otoyolunda, Fiat fabrikasının çatısındaki yarış pistinde, Mojave çölünde, eski Nazi merkezi gibi ilginç yerlerde verdikleri konserlerdeki yıkıcı sahne performansları onlara haklı bir ün getiriyor. O performansların stüdyoya taşınmış hali gibi duran albümler insanda ister istemez grubu canlı görme isteği uyandıyor. Kavramsal sanatın popüler olanla kesiştiği noktada fütürizm, dadaizm, Fluxus gibi "büyük" akımların izinden giderek "gürültü sanatı"na yeni bir boyut getiren önemli bir topluluk Neubaten. Her ne kadar zaman zaman deneyselliğin sınırlarını zorlasalar da, Kurt Weill'lara, kabarelere dayanan Alman sahne geleneğinin bir devamı oldukları söylenebilir.

Grubun beyni ve başından beri değişmeyen tek elemanı Blixa Bargeld deneysel fotoğraf çalışmalarından tiyatro ve sinema oyunculuğuna, insan sesinin bozulmasına ve kelimelerin yapısına dayanan performanslardan yazarlığa birçok iş yapan, "rönesans adamı" olarak tanımlanabilecek bir entelektüel. Bargeld ve arkadaşları, yeni albümün kayıtlarını bambaşka bir projeye dönüştürmüşler. Kayıtlar grubun internet sitesine üye olanlara 114 saat boyunca canlı yayınlanmış ve hayranlarının fikirleriyle katılımını istemişler. Yaratılan "demokratik" or-

tam sayesinde bütün şarkılar farklı yönlere doğru gitmiş. Katılanları ise albümün alternatif bir versiyonuyla ödüllendirmişler.

"Perpetuum Mobile", Einstürzende Neubaten'in dört yıl aradan sonra çıkardığı 11. stüdyo albümü. Bir önceki albüm "Silence Is Sexy"deki müzikal atmosferin bir devamı. Grubun müziği yıllar geçtikçe daha rahat dinlenebilir hale geliyor. Metal perküsyonların, kompresörlerin sesi biraz daha kısılıyor. Bunlara, Bargeld'in yaşlandıkça güzelleşen sesinden çıkan melodiler ve arkada arada bir beliren yaylılar, üflemeliler eşlik ediyor. Çekirdek elemanlar A. Hacke'nin sağlam bası ve elektronik dokunuşlarıyla, A. Chudy'nin yaptığı albümün kapağına da taşınan "aircake" gibi enstrümanlarla eski "gürültülü" zamanları hatırlatan birkaç şarkı haricinde sakin duran "endüstriyel şarkılar" her zamanki gibi insanı düşünmeye zorluyor.

"Perpetuum mobile", Latince sürekli hareket, devirdaim anlamına geliyor. Müzik terminolojisindeyse tekrar eden bir motifi barındıran parçalara verilen isim. Strauss'un valslerinden, Bargeld'in de hayranı olduğu Slovak besteci Arvo Part'ın yapıtlarına, "perpetuum mobile" kavramıyla karşılaşmak mümkün. Hareket, terketme, yolculuk, değişim temaları albümün bütününe yayılıyor, sonunda yoğun bir yersiz yurtsuzluk duygusu bırakıyor albüm insanın içinde.

Daha ilk şarkıda "Ich Gehe Jetz", yani "gidiyorum" diyor Bargeld ritmik bir şekilde zonklayan su borularının eşliğinde; belki de "fırtınalı" geçen yirmi yıllık beraberliğini yeni bitirdiği Nick Cave and The Bad Seeds'den bahsederek... Esaslı birer Berlinli olan grup üyeleri, anlamsız binalarla kuşatılan kentlerini terketmişler, albümün temasına da uygun bir şekilde. Yıllardır "mimarlığa karşı stratejiler" geliştiren Neubaten, bu sefer mimarlığa her kentte bir şube açmanın peşinde koşan Guggenheim üzerinden saldırıyor, globalleşmeyle kimlikleri yitiren kentleri anlatan albümün tek İngilizce şarkısı "Youme & Meyou"da. Albümle aynı adı taşıyan 11 dakikalık ikinci şarkıda ise, bu sefer bu hareketinin sebebinin aşk olduğu ifşa ediyor, Berlin'i karısının yanına, San Fransisco'ya taşınarak terkeden Bargeld. Albümün en gürültülü şarkısı olan "Perpetuum Mobile", modern yolculukların hissiyatını fütürist bir tavırla ele alıyor. Yunan mitolojisinde kuzey rüzgarlarının tanrısı olarak geçen "Boreas", yani "poyraz", "Ein Leichtes Leises Sauseln" ve albümün tek enstrümantal parçası "Ozean und Brandung" da bu sefer değişimin, hareketin popüler bir sembolü olarak rüzgarı kullanıyorlar. Rüzgar, her şarkıda adı anılmasa da, yoğun bir bas yayan hava kompresörlerinin sesiyle, kuru dalların, kağıtların hışırtısıyla, metalik titreşimlerle albümün bütününe yayılıyor. Hafif ve sakin bir fısıltı anlamına gelen "Ein Leichtes Leises Sauseln", fısıltıların ve haykırışların arkasında beliren hüzünlü klavye dokunuşlarıyla büyük bir afet öncesi sessizliğini yakalayan çok etkili bir şarkı. "Daha az metal, daha çok hava" diyor Bargeld, rüzgar, fırtına ve daha bir sürü doğal afetten bahseden albümü tanımlamak için. "Ender görülen bir kuş" anlamına gelen ve bir ayin gibi başlayan "Ein seltener Vogel"de afet, Ermenice ismi Ararat'la anılan Ağrı dağının tepesinde bir kuşun uçuşu sonrasında kopan fırtına ve yağmurla geliyor; bağırışlar, metalik perküsyonlar... Fırtına sonrasında "Paradiesseits", bu sefer doğanın tadını çıkaran, tembel ve keyifli sesler, ıslıklarla sizi rahatlatıyor. Sakin ve hüzünlü atmosferleriyle albümün sonunu getiren "Dead Friends (Around The Corner)" ve "Grundstuck" şarkılarında bir dönemin sonunun geldiği iyice vurgulanıyor.

"Perpetuum Mobile" kendinden beklenleni fazlasıyla veren, Neubaten'in diskografisinde sağlam bir yer alacak bir albüm. Bargeld'in Bad Seed'liği, Berlin'i terketmesinin hüznü alttan alta bütün albümde hissediliyor. Fakat bu değişimin umutsuzluk yaratacağını düşünmüyorlar. Melankolik bir albüm değil "Perpetuum Mobile" sonuç olarak. Değişime ve geleceğe umutla bakan bir havası var. Bargeld'in dediği gibi, "en ilginç şeyler her zaman değişimlerdir". *Tolga Yağlı*

7"10"12" PLAK.CD.VCD.VHS.DVD.DEMO.POSTER.T-SHIRT.STICKER.ROZET.MAGNET
punk.new wave.hardcore.post-punk.ambient.IDM.electro-pop.experimental.noise.garage
FANZİN.DERGİ.KİTAP.ARABA/UÇAK/GEMİ MAKETLERİ.HOBİ OYUNCAKLARI.İKİNCİ EL

room recordings

sıraselviler cad. sıraselviler pasajı no:74/18 taksim 02122490306 roomrecordings@mail.com

ÖZÜR: Geçen ay Flört söyleşisinde anılan Hemingway kitabının adı "İhtiyar Adam ve Deniz" olacak.

Hislerimde yanılmam / Hislerim zift ve katran / Mayın değilim yoluna / Çukurdan konuşamam **ABDÜLKADİR BUDAK**

Türkiye'de insanların yüzde 70'i açlık sınırının altında yaşıyor. Çok küçük bir azınlık bundan habersiz. Ben onlara "obur Türkiye" diyorum. Bir de "öbür Türkiye" var. Paylaşarak bu sıkıntılarımızı azaltabiliriz. **ALİ MÜFİT GÜRTUNA**

Yemek yemenin ve bir şeyler içmenin yanısıra kitap okumak, müzik dinlemek ya da akla gelebilecek diğer her türlü oyalayıcı eylem yatakta yasak olan şeylerdi. Annem canı isteyince habersizce, yıldırım gibi odama dalarak emirlerine uyup uymadığımı denetleyebilsin diye odamın kapısını kilitlemem de yasaktı. Elimi kolumu iyiden iyiye bağlayan bu felaket cezanın tek iyi yanı, bir çekmecenin arkasında bulduğum üç satranç taşını durmadan havaya atıp tutmak zorunda kalışım sayesinde jonglörlük öğrenmem oldu. **EDWARD SAID**, Yersiz Yurtsuz

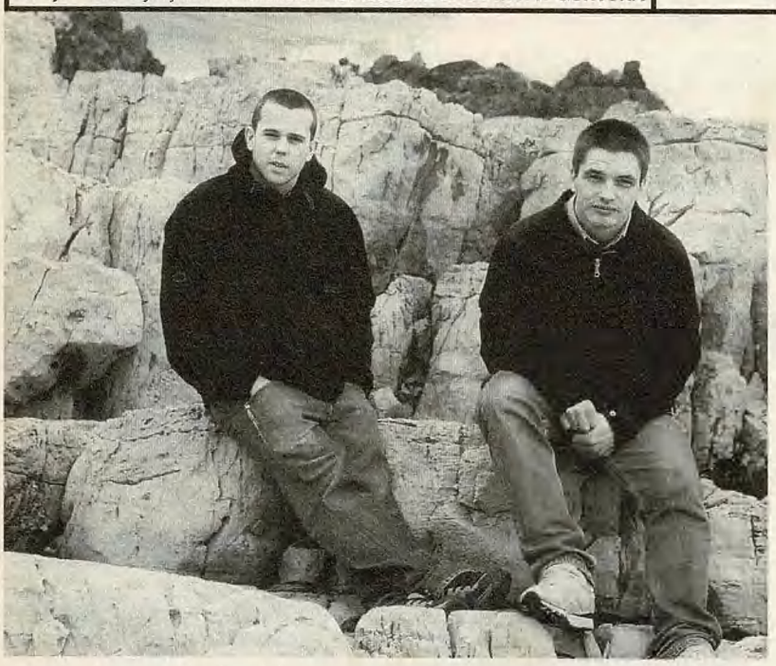

M83
Dead Cities, Red Seas & Lost Ghosts
(Labels)

M83, gökbilimciler arasında güzelliğiyle bilinen uzak bir galaksi. Adını bu galaksiden alan Fransız ikili, isimlerinin ilham kaynağına ihanet etmeyen bir müzik yapıyor. Uçsuz bucaksız. Semavi. Görkemli. M83, yirmili yaşların başlarındaki iki tıfıldan, Anthony Gonzalez ve Nicolas Fromageau'dan müteşekkil. Fransa'nın Akdeniz kıyısındaki Antibes kentinde ikamet eden ikili, ergenlik dönemlerini gitar çalarak geçirdikten sonra, web sitelerindeki ifadelerine göre "Tangerine Dream ve Mogwai etkili inter-galaktik kompozisyonlarıyla, yüzlerini yıldızlara çevirmeye karar vermişler". Kendi isimlerini taşıyan 2001 tarihli ilk albümleriyle gitarları kenara çekip synth'leri, ilkel Casio klavyeleri ve diğer elektronik aksamı müziklerinin merkezine yerleştirmişler. Pek çokları için ruhsuzluk ve yapaylıkla eşanlamlı olan bu aletler, ikilinin elimizdeki 2003 tarihli ikinci albümü "Dead Cities, Red Seas & Lost Ghosts"da ruhanî bir kimliğe bürünmüş. Albüm, atmosferi, barındırdığı hislerin çokluğu ve yoğunluğuyla Sigur Ros'un "Agaetis Byrjun"unu, Mogwai'nin "Young Team"ini ve en çok da My Bloody Valentine'ın hiç eskimeyen shoegazer başyapıtı "Loveless"ı akla düşürüyor.

"Dead Cities, Red Seas & Lost Ghosts", zıtlıklardan beslenen bir albüm. My Bloody Valentine'ın tanımladığı şekliyle gitar gürültüsü, ucuz synth tınıları ve dramatik yaylılar, albümün köşebentleri. Kimi zaman hiperaktif, kimi zaman ağır aksak bir tonda akan albümü şizofreniye düşmekten kurtaran, şarkılardaki ortak melankoli hissi.

Açılışı yapan kısa "Birds" parçasındaki kuş cıvıltıları ve cıvıltılar arasından süzülüp gelen ve "güneş parlıyor / kuşlar cıvıldıyor / çiçekler büyüyor / bulutlar yaklaşıyor / ve ben uçuyorum" diyen kompüterize kadın sesi, grubun "kemerleri bağlayın" ikazı. Uçuşa, My Bloody Valentine gibi başlayıp Air gibi sona eren "Unrecorded"la başlıyoruz. Yoğun bir ses taarruzu olarak başlayan şarkı, daha ilk notalarıyla "dakika bir, gol bir" şaşkınlığı yaşatıyor. Bir süre sonra uğultulu gitarların sırra kadem basmasıyla, şarkı zararsız bir fon müziğine benzese de, takip eden "Run Into Flowers" bir başka klimaksla başlayıp dinleyeni yine korumasız yakalıyor. Fısıltılı vokallerle, hipnotik ritmiyle albümün zirvelerinden biri bu şarkı. Albüm boyunca gelgitler devam ediyor. "On A White Lake, Near A Mountain"in pastoral seslerini, "Noise"un –adı üstünde– kulak çeperlerini zorlayan shoegazer melodileri takip ediyor. New wave klavyelerin ön plana çıktığı "Cyborg" ve "0078h", kapanıştaki iki mükemmel "kuzeyli" parçaya ("Gone" ve "Beauties Must Die") bağlanıyor. Özellikle 14 dakikalık "Beauties Must Die", dünyadışı vokalleri, müzik kutusu melodileri ve ortasındaki dört dakikalık sessizliği takip eden beyaz gürültüsüyle son nefesini verirken bile göz kamaştırıcı.

M83'ün yaptığı hiç duyulmamış bir müzik değil. Yakından baktığınızda, grubun etkilendiklerinin soyağacını çıkardığınızda karşınıza aşina tınılar ve gruplar çıkıyor. Yine de bu albümle grubun bu aşinalıkları damıtıp kendi sesini bulduğunu ve en insancıl post-rock albümlerinden birini yarattığını söylemek gerekiyor. Aslında hepsi laf-ı güzaf, bizim yapacağımız belli: Kulaklıkları takıp gözleri tavana dikerek, kendimizi bu albüme teslim etmek. *Halil Kılıçoğlu*

KELIS
Tasty
(EMI)

Kelis'i ilk olarak dört yıl önce, "Caught Out There" şarkısında öfkeli ve öfkesini dışarıya vurmaktan imtina etmeyen kadın olarak tanıdık. Bu şarkı ve ilk albüm "Kaleidoscope"la birlikte, siyah müzik dünyasına kendine has tarzı olan, geleneksel buğulu siyah kadın sesini değil, yerine göre rock vokaline yaklaşan, yerine göre de mayhoş bir havayla kendi sesini şarkının içinde eritmekten gocunmayan yeni bir simanın geldiğini düşündük. Başından beri birlikte çalıştığı Neptunes elemanlarının yaratıcılığının yanında, kendisinin de kimi şarkılara imza atması, Kelis'in kalıcı olacağının işaretleriydi. İkinci albüm "Wonderland" (sadece Avrupa ve Asya'da yayınlandığı için adı çok az geçse de) "Young, Fresh & New" single'ı dışında ses getirmeden geldi geçti ve hip-hop'la yaşıt bu kız şimdi "Tasty" albümüyle sıkı bir yeniden dönüş yapma niyetinde.

Heyhat, işler her zaman umduğumuz gibi gitmiyor işte. Kelis, saydığımız tüm artılarına rağmen hem "Wonderland", hem de "Tasty" albümlerinde aynı tuzaklara tekrar tekrar düşerek ilk albümündeki kredisini harcadı bitirdi. Birincisi, ki burada suçun bir kısmını Neptunes elemanlarına yüklemek gerekir, Kelis, "Caught Out There" parçasından bu yana birbirinden ancak cımbızla ayrılabilecek bir beat yapısı üzerinde iş görüyor. İyi bir ses ve iyi bir tarza rağmen bu beat'i aşamıyor ve dinleyende sürekli "ben bu şarkıyı dinlemiştim" hissi uyandırıyor. Albümün single'ı "Milkshake"i dinlerken bile "Wonderland"in single'ı "Young, Fresh & New" kulaklarınızda yankılanıyor. İkincisi ise, Kelis'in günümüz müzik dünyasındaki genel bir soruna yenik düşmesinden kaynaklanıyor. Single ve video klip ağırlıklı bir sektörde, baştan sona dinlenebilen bir albüm yaratmak ve bu albümü inişleriyle çıkışlarıyla yekpare bir yapıt haline getirmek iyice sorun olmaya başladı. Birinci sorunla birleştiğinde "Tasty" albümü de baştan sona dinlenemeyen dağınık bir şarkılar toplamı şeklinde ve her şarkı aynı tadı veriyor. Diyeceksiniz ki, albüm bu kadar kötü mü? Kelis'in üç albümlük müzikal tarihini ve "Tasty"nin albüm olmaktaki marazını bir kenara koyarsanız, iyi parçalar mevcut. Özellikle Outkast'tan Andre 3000'in imzasını taşıyan "Millionaire" farklı sound'uyla hemen öne fırlıyor. Taşıdığı handikap ve artılarla "tipik" Kelis şarkıları diyebilecegimiz "Milkshake", "Trick Me", "Flashback" (ki "Wonderland" albümünde de yer alıyordu) havanızdayken zevkle dinleyebileceğiniz parçalar. Ancak Kelis'ten çok daha fazlasını beklerdik ve içimiz elvermese de kabullendik ki, o beklenti karşılanmayacak. *Ogan Güner*

→55

ONŞARKI

Chet Baker The Thrill Is Gone
Bloodhound Gang Fire Water Burn
Electric Six Danger! High Voltage
Flört Şakalar
Johnny Cash & Joe Strummer Redemption Song
Kings Of Leon Molly's Chambers
Léo Ferré Pépée
Liza Minelli New York New York
My Bloody Valentine Soon
Norah Jones Sunrise
Peter Gabriel & Nusrat Fateh Ali Khan Signal To Noise

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Air Talkie Walkie
Aynur Keçe Kurdan
Billy Joel Glass Houses
Buck 65 Talkin' Honky Blues
Chicks On Speed 99 Cents
Courtney Love America's Sweetheart
Crosby, Stills, Nash & Young Deja Vu
David Byrne Uh-Oh
Franz Ferdinand Franz Ferdinand
Hakan Kurşun Kütle
Ilya They Died For Beauty
Jefferson Airplane Surrealistic Pillow
Khaled N'ssi N'ssi
Lambchop Aw Cmon/No You Cmon
Lucinda Williams World Without Tears
Selda Ben Geldim
Stereolab Margerine Eclipse
Tortoise Millions Now Living Will Never Die
Transglobal Underground Impossible Broadcasting
The Zutons Who Killed The Zutons

PARALI ŞARKILAR

A Million Dollars - **Raffaella Carra** • Anahtar - **Barış Manço** • Big Money - **Rush** • Cash Still Rules - **Wu-Tang Clan** • Clean Money - **Elvis Costello** • Dollars & Cents - **Radiohead** • Dirty Money - **Nils Lofgren** • Dollars or Sense - **Fun-Da-Mental** • Get The Money - **Iggy Pop** • Hani Bana Para - **Cartel** • I Am The Money - **Therapy?** • I Hate The Rich - **The Dils** • If You've Got The Money Honey - **Willie Nelson** • Kasa Şarkısı - **Timur Selçuk** • Lawyers, Guns and Money - **Warren Zevon** • Love & Money - **Marianne Faithfull** • Mangıraj Stopaj - **Öztürk Serengil** • Money - **Bern Elliot & The Fen Men** • Money - **Pink Floyd** • Money Back Guarantee - **Lynyrd Skynyrd** • Money Changes Everything - **Cyndi Lauper** • Money Don't Matter 2 Night - **Prince** • Money For Nothing - **Dire Straits** • Money Greedy - **Tricky** • Money Honey - **Ry Cooder** • Money in My Pocket - **Dennis Brown** • Money Money - **Cem Karaca** • Money Money Money - **Abba** • Money Talks - **JJ Cale** • No Money Down - **Lou Reed** • Para - **Fatoş Balkır** • Para - **Şlamic Force** • Para Para Para - **Rüçhan Çamay** • Para Gelince Aşka - **Mazhar Fuat Özkan** • Paran Yoksa Öl - **Rashit** • Paranın Ne Önemi Var - **Özdemir Erdoğan** • Pere - **Ciwan Haco** • Red Money - **David Bowie** • Regarde les riches - **Patricia Kaas** • She Works Hard For The Money - **Donna Summer** • Take The Money and Run - **Steve Miller** • Ten Dollar High - **Medeski, Martin & Wood** • The Upper Classes - **The Auters** • Watching The Rich Kids - **Arthur Kay's Originators** • You've Got The Money - **Oil On Canvas** • Zam Zam - **Selda**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Norah Jones** Feels Like Home
2. **Katie Melua** Call Of The Search
3. **Michelle** The Meaning Of Love
4. **Duran Duran** Greatest
5. **Darkness** Permission To Land
6. **Franz Ferdinand** Franz Ferdinand
7. **Leann Rimes** The Best Of...
8. **Black Eyed Peas** Elephunk
9. **Snow Patrol** Final Straw
10. **Dido** Life For Rent

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Busted** Who's David
2. **Sam & Mark** With A Little Help From My Friends
3. **Keane** Somewhere Only We Know
4. **LMC vs. U2** Take Me To The Clouds Above
5. **Kelis** Milkshake
6. **Outkast** Hey Ya
7. **Ronan Keating** She Believes (In Me)
8. **Boogie Pimps** Somebody To Love
9. **Deepest Blue** Give It Away
10. **Raghav** Can't Get Enough

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Norah Jones** Feels Like Home
2. **Kanye West** The College Dropout
3. **Evanescence** Fallen
4. **OutKast** Speakerboxxx/The Love Below
5. **Kenny Chesney** When The Sun Goes Down
6. **Josh Groban** Closer
7. **Eamon** I Don't Want You Back
8. **Twista** Kamikaze
9. **Sheryl Crow** The Very Best Of Sheryl Crow
10. **Incubus** A Crow Left Of The Murder...

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

KÖSTEBEK / Halep Pasajı
1. **Staind** 14 Shades Of Grey
2. **Beady Belle** Cewbeagappic
3. **Robert Wyatt** Cuckooland
4. **Morphine** Best Of Morphine

KARGA / Atlas
1. **Air** Talkie Walkie
2. **Norah Jones** Feels Like Home
3. **Primal Scream** Dirty Hits
4. **Linkin Park** Live In Texas

KARGA / Kadıköy
1. **Robert Wyatt** Old Europe
2. **Mark Hollis** The Colour Of Spring
3. **David Sylvian** The Ink In The Wall
4. **Can** Deadlock

ARAF / Beyoğlu
1. **Orient Expressions** Dera Sor
2. **Sultan Tunç** Deliloy
3. **Santa Esmeralda** Don't Let Me Be Misunderstood
4. **Jacques Brel** Amsterdam

ROOM RECORDINGS / Taksim
1. **The Cure** Join The Dots –box set
2. **Japanese Telecom** Virtual Geisha (LP)
3. **Air** Talkie Walkie (CD/DVD/LP)
4. **Courtney Love** America's Sweetheart (CD/LP)

DECODED / Atlas
1. **Chicks On Speed** 99 Cents
2. **Plastikman** Closer
3. **T.Raumschmiere** Radio Blackout
4. **Air** Talkie Walkie

GURU / Beyoğlu
1. **Starsailor** Four To The Floor
2. **Muse** Histeria
3. **Oscar Benton** I Feel So Good
4. **Rod Stewart** Baby Jane

TRIP / Kadıköy
1. **Franz Ferdinand** Take Me Out
2. **Mavi Işıklar** İyi Düşün Taşın
3. **The Rapture** Sister Saviour
4. **Shocking Blue** Send Me A Postcard

baş tarafı 08'de

şırlarken gitar dersleri alıyorlardı Mario diye bir İtalyandan. Ben de abilerimden ders alıyordum. Büyük abim Savaş trompet dersleri alıyordu, annem de destekliyordu onu, hatta bileziklerini rehine verip trompet aldı ona.

En çok Connie Francis'in sesinden etkilenmiştim ben, "La Mamma" diye bir napoliten şarkı vardı, onun gibi söylerdim. Sanat daima taklitle başlar, ben de o dönemki meşhurları taklit ederdim, Los Paraguayos'un solisti Luis Alberto del Parana'yı mesela. Okul konserlerinde, kendimden büyük gitarımla, tek kelimesini anlamadan Fransızca şarkılar söylerdim. Hatta Kurtuluş Lisesi'nde bir konserde Fransızca söylerken sözleri unutmuşum, elimi "boşver gitsin" gibilerden sallamışım, yıllarca gülerek anlattılar. Kardeşlerimle "los" müzikleri yapıyorduk, Los Machucambos gibi. O

12 Mart'a denk düştü söylediğim şarkılar. Tanımıyordum ama, o şarkıları Deniz Gezmiş'ler için söylemiş oldum. Onun nişanlısı olduğuma dair efsaneler yürümüş hatta...

zaman İspanyol müziği, bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de revaçtaydı; Türk müziğine de en yakın müzikti aslında. Biz de dünyaya Batı gözüyle baktığımız için o müzik cazip gelmişti bize. Türk sanat müziği, Türk halk müziği gibi şeyleri pek dinlemezdik o dönemde. Tipik bir "burjuva çocuğu"yduk yani. *(gülüyor)* Radyolarda yapılırdı pop listeleri, tabii hiç Türkiye'den sanatçı yok, hep yabancı kaynaklı. Biz de liste tutardık; yeniyetme çağlarımız böyle geçti. İspanyol gruplarında arp vardı, bizde arp olmadığı için kanun çaldırdık Atilla İlvan'a –sonradan prodüktör oldu TRT'de. Aslında bateri çalıyordu, kendini birdenbire kanun çalarken buldu. *(gülüyor)*

İspanyol büyükelçisinin kızı

Plakları daha yoktu ama, Ankara'da çok ünlüydü o dönemde Alpay. Ben de lise 1 ya da 2'deydim. Ona gidip "Alpay abi, elimden tut" diyeyim dedim. Herkes çok kötüydü o dönemde, gülerek dinliyorduk "ne biçim şarkıcı bunlar" diye. Ajda Pekkan'ın "Göz Göz Değdi Bana"sı –orijinali "Not Responsible"dı– çıktığında kahkahalarla gülmüştüm. Çok kötü bir yorumcuydu Ajda Pekkan ama, zamanla müthiş bir evre geçirdi, şimdi gerçek bir şarkıcı oldu her şeyiyle. O dönemde en eli yüzü düzgün müzik yapan Alpay'dı. Alpay abi bizi ilk dinlediğinde dehşete düştü kanun yüzünden, "ben sizi ararım" diye gönderdi. Fakat herhalde içine sinmedi ki, çağırdı tekrar, "elimden geleni yapacağım senin için" dedi. Stüdyosu vardı o dönemde, aslında reklam stüdyosuydu ama, müzikler de orada yapılıyordu. Bir bant yaptık, Ankara radyosunda prodüktör Filiz Öktem çaldı o bantı. Bir günde meşhur oldum Ankara'da. Bir dama yabancı dil bilmediğim halde, "bunu kim söyleyebilir, herhalde İspanyol büyükelçisinin kızı" dediler. *(gülüyor)*

O dönemde sınıfta kaldım, fizik dersinden. Sonra da fizikçi oldum; inatçı, dirayetli bir kişilik olduğum o zamandan belliymiş. Kalmamın nedeni de öğretmenlerin "bu kız şarkıcı, aklı müzikte, okuyamaz" demeleriydi, ünlüydüm çünkü lisede...

Ankara Fen Fakültesi'ndeyken, zaten liseden çok zayıf geldiğimiz için okul çok zordu. İlk bir sene boşa gittim geldim, hiçbir şey anlamadan. Çince gibi geliyor o matrisler →

Orient Expressions "Divan"

Orient Expressions elektronik müzigi 'Dogu' ile buluşturan yolda henüz keşfedilmemiş olana dogru ilerlemek için ilk adımlarını "Divan" da atıyor...

DJ Yakuza (Can Utkan), Cem Yıldız ve Richard Hamer'dan oluşan Orient Expressions, "Divan" adlı ilk albümlerinde elektronik altyapıyı Türk folk müzigi ve enstrümental biçimlerle harmanlayarak geleneksel vurmalı çalgılarla örülmüş çok sesli, 'jazzy' bir ton yakalamış. Çok boyutlu seslerin uyum içinde kaynaşabilmelerindeki kilit rol ise projenin ses mühendisligini üstlenen Murat Uncuoglu'na ait.

Elektronik altyapılar üzerine kurulmuş "Divan"da, Orient Expressions'ın kalıplaşmış ritmik formüller ve "sampling"lerinden vazgeçerek Türk etnik müziginin öne çıkan vokalist ve enstrümanlarını da işin içine katması özgün bir "sound" yaratıyor. Türkçe ve Kürtçe türkülerde Sabahat Akkiraz, Aynur Dogan gibi konuk sanatçıların vokalleri yer alıyor.

Orient Expressions:

DJ Yakuza: Orient Expressions'ın 'start' düğmesi, moderatörü, operatörü ve her zaman haklı'sı, **Richard Hamer:** Nefesliler baş müdürü, melodik/armonik kontrolör ve buluşma/buluşturma noktası, **Cem Yıldız:** Melodici, modern 'aşık', yaylılar müdürü, sonu gelmeyen soloların sorumlusu ve **Murat Uncuoğlu:** Son ütücü, ritim onay müdürü, çikolatayla çalışan müzik motoru

Konuklar: Sabahat Akkiraz ("Duaz İmam"), Aynur Dogan ("Ehmedo", "Dera Sor"), Adile Yadırgı ("Kerkük Divanı"), Dilek Yıldız ("Beats Of Pera"), Saadet Sezgi Olgaç ("S.O.S."), Jamshit Adibi ("Lodos")

1 Intro 2 Ehmedo 3 İstanbul 1:26 AM 4 Duaz İmam 5 Dera Sor 6 Kerkük Divanı 7 Interlude 8 Dünya 9 Beats Of Pera 10 Lodos 11 S.O.S. 12 Taken Live 13 Outro

DOUBLEMOON www.doublemoon.com.tr doublemoon@tnn.net

Tüm eserler RH Pozitif Publishing koruması altındadır, www.rhpozitifpublishing.com, info@rhpozitifpublishing.com

Türkiye Dağıtım: EMI- KENT. Unkapanı Istanbul. Tel: (+90 212) 514 16 22

falan. Siyasî bir kişiliğim yoktu, Fizik'te dersler çok ağırdı çünkü. Arkadaşlarla toplanır, evde ders çalışırdık sürekli. Her şey saniyesi saniyesine olmak durumundaydı, banyo için dahi vakit yoktu. İkinci sene dört dersten son hakkımda geçtim, fakat geçemeyenler atıldı. 68'in boykotları da ilk böyle başladı, masum öğrenci hareketleri olarak, Hukuk ve Siyasal'a daha sonra sıçradı. Ben de destekledim tabii, üç hak kabul edilemez bir şeydi çünkü. 11 hakka kadar çıkmıştı o zaman. Sonra yine üç hakka inmiş, 12 Eylül'le birlikte geriye göndermişler besbelli. Öğrencilerden intikam almaktır bu...

"Bundan popstar olmaz!"

1970'te Türk halk müziğine merak saldım. Yabancı dilde şarkı söylemeler bitti ve Türkiye'de yumuşak bir geçiş oldu Türkçe sözlü müziğe. Bir sınıf arkadaşımın teyzesi Saniye Can'dı. Ankara Radyosu'nda çalışanlar onun evine gelirlerdi, her akşam toplanılırdı. Muzaffer Sarısözen'e yetişemedim ama, sonraki kuşakla tanıştım o evde, Osman Özdenci, Emin Aldemir... Sabah 5'te Neşet Ertaş çalınıyor radyoda, annemin zengin akrabasının aldığı teybe kaydediyorum ben de. "Mapushanelere Güneş Doğmuyor"u, "Tatlı Dillim"i ilk o kayıtlardan dinledim. Hemen gitarla çıkarıyorum o türküleri, gidip Saniye Can'a çalıyorum, dehşete düşüyor o çevre. Poyraz Reklam'ın sahibi Türkân Poyraz vardı, eski Ankara Radyosu spikerlerinden, o türkülerin ilk kayıtlarını onun stüdyosunda yaptık, Selim Atakan'la beraber. İkimiz gitar çalıyorduk: "Mapushanelere Güneş Doğmuyor", "Mapushane İçinde Mermerden Direk", "Kâtip Arzuhalim Yaz Yare Böyle", "Tatlı Dillim"...

1969'da Erkan Özerman'la mukavele imzalamıştık. Ölüm emri gibi, ama ben daha çocuk olduğumdan imzayı atmışım. Hayalperest bir adamdır Erkan Özerman, onunla bir saat konuştuktan sonra, dünyada meşhur olmuş gibi, bulutların üstünde hissederdim kendimi. *(gülüyor)* Türkân Hanım'ın stüdyosunda yaptığımız kayıtları alıp İstanbul'a geldim, teyzemin kızıyla plak şirketlerini dolaşmaya başladık. O zaman daha Unkapanı yok, plak şirketleri Doğu İşhanı'nda. Yavuz Asöcal aldı kayıtları, ama dinlememiş o da. Bir de Adnan Saner var, Hulki Saner'in oğlu; onların da hem film şirketi, hem plak firması var. Erkan Özerman beni onlara götürdü. Elimde gitar, adamın ofisinde "Kâtip Arzuhalim"i söylüyorum. Adam beğenmemiş beni. Şimdi söylüyorlar ya "bundan popstar olmaz" diye, aynen öyle. Uçak saatini beklerken Bebek'te bir yalıya götürdü beni Erkan abi, akrabalarının yanına. Yıkılmış haldeyim, yüzümden düşen bir parça. O evde bir bayan "ne oldu size böyle" dedi, "dünyanın sonu değil ya, daha çok gençsiniz". Sonradan çıkardım, o kadın Nazlı Ilıcak'mış...

Deniz Gezmiş'in nişanlısı

Şu anda anlıyorum Popstar'a katılan çocukları, ben de Ankara'ya dönünce paralıyordum ortalığı ünlü olacağım diye. Televizyon büyük imkân, bir altyapı yapıldı onlara şimdiden. O zaman çok ilkeldi propaganda malzemeleri. Ankara'ya döndükten sonra Türkân Hanım diksiyonumu düzelttirdi. Neşet Ertaş gibi söylüyordum "Tatlı Dillim"i. Türkân Hanım bana "sen şehirlisin" dedi, "köylü değilsin, niçin onlar gibi söylüyorsun, kendin gibi söyle"... Baktım ki, doğru söylüyor. Şimdi o bantlar var elimde, o kadar yayık yayık söylemişim ki, çok kötü gerçekten. Bir daha bant yaptık Selim Atakan'la beraber, o da çok cefamızı çekti o dönemde. O bantları radyoya verdi bu sefer Türkân Hanım, denetimden de geçirtti. Böylece imkânsızı da başarmış oldu; Batı müziği enstrümanlarıyla çalınan Türk halk müziği geçmiyordu denetimden. Sonra da Türkân Hanım bu parçaları kendi programında çaldı ilk, "Unutulmayan Hatıralar"da. Çok önemli, çok da acıklı bir programdı, millet başından geçenleri, unutamadıkları şeyleri anlatırdı. "Sivas ellerinde sazım çalınır"ı çaldı bir kere, aman Allahım, inanılmaz bir şöhret geldi. "Bu kim" diye inanılmaz bir merak; takdim etmemişti çünkü Süreyya Arın, sadece "bu sese kulak verin" demişti. Televizyonda bir program var mapushanelerle ilgili, fonda yine ben, "Mapushanelere Güneş Doğmuyor"... Erkan Özerman da işin içinde, adımı Zelda diye yazdırmış. "Bütün dünyada gösteri sanatlarına Yahudiler hakim, ben seni dünyada Zelda diye meşhur edeceğim" dedi. Bir türlü anlatamadık Zelda değil, Selda diye. Fakat Atilla İlvan da o sırada programda, plakartı göstereceklerken atılmış "hayır, Zelda değil, Selda" diye. Bu müdahale üzerine plakartı yayınlamamışlar. Yine aldı milleti bir merak "kim bu" diye. Ses aynı ses, ama yine isim yok. Radyoda on gün üst üste her programda çalındı o dört türkü. O zaman bu tip şeyler radyo prodüktörlerinin elindeydi, onlar da inanılmaz beğenmişler.

Deniz Gezmiş'lerin hapiste olmasının da bu şöhrette büyük bir etkisi var, ben o dönemde bunu anlamamıştım. Onun nişanlısı olduğuma dair efsaneler yürümüş, şu sıralar bana çok soruluyor bu soru, ben de onu hiç tanımadığımı söylüyorum. Hiç tanımıyordum ama, o şarkıları onlar için söylemiş oldum. Zamana denk düşme diye bir şey var ya, 12 Mart'a denk düştü benim söylediğim şarkılar da. Ummadığım kadar büyük bir furya oldu bu yüzden. Bu kadarını tahmin etmiyordum, siyasal bir içerik kazandığını da anlamadım uzun süre. Anladığımda da Deniz Gezmiş'in nişanlısı olmuştum çoktan. Bir tanesi, "Kâtip Arzuhalim" Pir Sultan türküsü, ama o gözle yapmamıştım ben. Başka bir boyuta taşındım, o kesimler sahip çıktı bu şarkılara ben farkında olmadan. On gün çalındı şarkılar, hiç unutmuyorum, 20 Haziran'dan 30 Haziran'a kadar. 1 Temmuz'da da İstanbul'dan sapır sapır dökülmeye başladı plakçılar. *(gülüyor)* Bende de o kadar heves var ki kendimi göstermek için, ilk gelen telefona evet demek meylindeyim. Öyle de yaptım, ilk gelen plakçıya evet dedim. Adlarını da ben koydum, Sel Plak diye; plak deposu sahibiydi onlar aslında. Halk hücum ediyor plakçılara, bunu da tabii ilk önce plak bayii fark eder. 7.500 liraya anlaştık Sel Plak'la. O zaman için büyük para. Geldik İstanbul'a Selim Atakan'la, kaydettik. İki plak aynı anda çıktı. İlk gün Ankara Cihan Plak Deposu'nda millet kuyruğa girmiş. Bunları öğrenince insan "çok ucuza gittim" diyor. O dönemde Metin Akpınar geldi, kardeşlerimin çalıştırdığı Kulüp Beethoven'da buluştuk, benim menejerim olmayı teklif etti. Görmüş ışığı demek ki, o kadar uyanık. "Çok teşekkür ederim" dedim, "Erkan abi bana çok çektirdi, artık bir menejerle çalışmayı düşünmüyorum". Sonra Erkan abiyle mahkemelik olduk zaten. Derken, bu iki plak çok satınca, Sel Plak'tan yine geldiler, üçüncü plak için çıka çıka 35 bin liraya çıktılar. İstanbul'dan Türküola geldi sonra, Yavuz Asöcal. 100 bin lira veriyor; çok büyük para. Tabii hemen kabul ettik o teklifi. Dedik ki ona, bantları sana getirmiştik ilk önce, kısmet sanaydı. Adam başını taştan taşa vurmuş "ben o bandı nasıl dinlemedim" diye. Meğer Nuri Sesigüzel almış teybini, bu yüzden dinleyememiş...

O günleri bilmeniz mümkün değil, böyle bir şey Türkiye'de kimseye kısmet olmadı. Plakları çıkacak, 15 günde kapışılacak, tirajı üç ayda milyonu aşacak... Bilmiyorum böyle bir şey kime kısmet oldu. Orhan Gencebay da o dönemde plakları çok satan biri, ama onunki de böyle bir şöhret değil. Onunki daha alttan gelip sadece plakla yakalanan bir şöhret, televizyon ve radyo yok onda; "Bir Teselli Ver" kendi kendine satan, kitleleri etkileyen bir plak. Ama böyle 15 günde şöhret olana ben daha rastlamadım.

Gitar çalan bir kadın

Kardeşlerim Van Gogh Kulüp'te çalıyordu orkestra olarak. Kızım ve okuyorum diye içlerine sokmuyorlardı beni. Sonra Beethoven Kulüp'ü açtılar. Ayla Dikmen, Esin Afşar, Fikret Kızılok, ünlü kim varsa getirtiyorlar. Gelip çalıyorlar, onların üstüne ben çıkıyorum, gitarla "Kâtip Arzuhalim"i, "Tatlı Dillim"i söylüyorum. O dönem için bu aranjmanlar çok değişik. Türküler türkü gibi otantik söyleniyor, nadiren böyle türkü

Yukarıda Neşet Ertaş ve Şeyhan Karabay'lı, aşağıda Cem Karaca ve Yılmaz Güney'li hatıralar

"Bebek Nenni"yi söylerken oradan, "La Mamma"dan da bir iz var bende. Sıradan bir türkücü gibi değil bu tad, bir dünya insanının Anadolu'yu yorumlaması gibi.

düzenleniyor, yahut Batı müziğinde yeni besteler yapılıyor. Benden önce çıkanlar da dinliyor tabii, bakıyor sahnede bir kız var yirmi yaşında, gitar çalıyor, türkü söylüyor. Şimdi bile gitar çalan bir kadın beni çok etkiler, şaşırtır. Gitar çalan kadın yoktu o dönemde. Bir tek Hümeyra vardı, o da üç akorla çalıyordu, biz de hep İstanbul ayağıyla dalga geçiyorduk. Cem Karaca, Barış Manço geliyor kulübe, "sana plak yaptıralım" diye söz veriyorlar. Sonra Cem Karaca "Tatlı Dillim"i yaptı, Barış Manço da "Kâtip Arzuhalim"i. Benden üç ay önce çıkmıştı bu plaklar. Saniye Can'ın yeğeni Nükhet rüyasında görmüş: Timur Selçuk da bizim kulübe geliyor, "Maden İşçileri" vardır, ilk bestem, onu çalıyorum, Timur Selçuk da onu alarak gidiyor. *(gülüyor)* Türküler böyle elden gittiği için erkene aldım bantları doldurma işini. Halbuki niyetim diplomayı aldıktan sonra ünlü olmaktı. Sonra "Çemberimde Gül Oya" yasal olarak Türküola'dan çıktı, Sel Plak da daha önce "Mendilimde Gül Oya" olarak bastı Ankara Radyosu için yaptığım bant kayıtlarını çalarak, yani korsan çıkardılar. "Adaletin Bu mu Dünya" şöhretimi perçinledi, daha büyük sansasyon yaratti, çünkü sözleri canevinden vuracak tipte. "Tatlı Dillim"leri yaparken Sirkeci'de bir otelde kalıyordum, karşıda bir plakçı var. "Adaletin Bu mu Dünya" çalıyor Ali Ercan'dan, şok oldum, vuruldum parçaya, hemen koşup satın aldım 45'liği. Yavuz Bey'e dinlettim, o da çok beğendi, "yalnız bunun arkasına 'Dane Dane Benleri'ni koyacaksın" dedi. Ben de ona muhalefet ediyorum, türkü Neşet Ertaş'ın ama, kendime yakıştıramıyorum, biraz hafif geliyor. Israrlarla koyduk, ama hiç beni yanıltmadı o plak da, acayip sattı.

Açıkça bir sol angajmanım var tabii ki. Sol çok geniş bir yelpaze, benim angajmanım da bütün yelpazeyi kapsar, silah hariç. Kanın dışındaki bütün eylemlerde varım.

Bağlamamın telleri

69-70'de türkülere daha Batı gözüyle bakıyorduk, gitar çalan biri olarak ben de öyle bakıyordum. Fakat İstanbul'a taşınıp da müzikal dünyanın içine girince, daha otantik olan kısmını keşfettim, "ben bunu daha iyi nasıl söyleyebilirim" diye merak salmaya başladım. Sonra da bağlama olayı geldi. Zülfü Livaneli'den öğrendim bağlamayı ilk, ama en büyük hocam da Arif Sağ oldu. O dönemde Arif Sağ'a merhaba demek, böyle büyük bir bağlama virtüözüyle tanışıyor olmak bile benim için çok önemliydi. Bağlama, o tınılar, o tad çok başka bir şey. "Yuh Yuh" 1977'de meşhur olana kadar tek başıma gitar çalardım konserlerde. Ama doğal olarak halk "Yuh Yuh"u istiyor, koca stadyum tempo tutuyor. Dedim ki, benim bu bağlamayı öğrenmem lazım. Stüdyodayız, plak yapıyoruz, Arif Sağ, Sarı Zeki dedikleri Zeki Adsız, Yavuz Top, Osman Bayşu... Osman Bayşu'ya bana şunu öğretir misin dedim; Arif solak olduğu için onun öğretme şansı yok, elimiz tutmuyor. Osman Bayşu bir gösterdi ki, anında "Yuh Yuh"u çaldım, ki bayağı zordur o türkünün bağlaması. Hepsi birden şok oldu, bir anda nasıl çalınabilir diye. Hiç unutmuyorum Sarı Zeki'nin irkilişini. Gitar çalmamın faydası vardı mutlaka. Sonra konserlerde "Yuh Yuh"u çalmaya başladım bağlamayla, ama bağlamayla ikinci bir türkü desen, yok. Daha sonra, 80'de Zülfü Livaneli'yle yaptığımız turnede, o da bana makamları öğretmişti. Her hafta bir makam gösteriyordu. Ertesi hafta Nâzım Hikmet'in "Memleketim" şiirini besteledim nihavend makamıyla, o da şok oldu. Sonraki hafta Misget Ayağı'nı gösterdi, akordları farklı, bu defa Nâzım Hikmet'in "Hey Gidi Kavak Hey"ini Misget Ayağı'yla besteleyerek gittim. Yine şok. *(gülüyor)* Daha sonra aşıklamaya geçtim, dinleye dinleye ilerlettim. Hele Musa Eroğlu dehşet bir bağlamacı, duygulu, şarkı söylediği gibi çalıyor... Şimdi gençlerle çalışıyorum, Erdal Erzincan gibi...

Dinleyici de çok sevdi benim türküleri, deyişleri yorumlamamı. Türküleri, deyişleri benim sentezimde söylerken, bütün 60'lı, 70'li yılların müzik panoraması var. İnsanın genleri gibi, Connie Francis'in "La Mamma"sı beynimin bir yerlerine kazınmış. Mesela "Bebek Nenni"yi söylerken oradan, "La Mamma"dan da bir iz var bende. Köyde inek sağan bir kadın gibi söyleyemiyorsun "Bebek Nenni"yi ister istemez. Bütün dünya müziklerinden izler var bu hafızada. Anladığım kadarıyla bu yüzden, benim söyleyişimin izleyici üzerinde bambaşka bir tadı var. Sıradan bir türkücü gibi değil bu tad, bir dünya insanının Anadolu'yu yorumlaması gibi...

"Anayasso"dan "Kızıldere"ye

1970'lerin ortalarında giderek polarize oldu insanlar, giderek kutuplaştılar. Ben de ayda yaşamadığım için, bu toplumun bir insanı olarak, ben de kutuplaştım, daha keskinleştik. Önce Şemsi Belli'nin şiiri "Anayasso"yu bestelemiştim; 69'da yayınlanmış kitap, ben onu 74'te plak yaptım. "Anayasso"dan "Kızıldere"ye doğru gidiyor plaklarım. "Anayasso" çok masum, Zap Suyu'nun üzerine köprü istiyor. Ama 76'daki "Kızıldere", sözleri çok yuvarlak görünse de, bayağı bir şeyler anlatıyor. Sonra "Vurulduk Ey Halkım", 77'de "Yuh Yuh", 78'de Almanya'da yayınlanan "Koçero"...

CHP o dönemde çok geniş bir kitle partisiydi. Hatta Devrimci Yol, CHP'nin gençlik kolları gibiydi, CHP'nin gençlik kollarıyla dirsek teması içindeydiler. Onlardan ayrılan Devrimci Sol silahlı eylem isteyenlerin örgütü oldu. Devrimci Yol'sa çok masum kaldı, elini kana bulamadı... Benim de her dönem CHP'ye açık bir desteğim vardı, onlar çağırdıkları için. Yoksa ben kimseye, bir partiye ya da fraksiyona bağlanmadım bir sanatçı olarak. Adam bir kötü söz söylerse sizi bağlar, pişman olursunuz. "Eco'ya Dönder Beni" gibi şarkılar da yaptım ben; daha önce söylenmiş şarkılardı onlar. Sonradan öğrendim ki, "Karaoğlan" Mahzuni'nin bestesiymiş zaten. "Eco'ya Dönder Beni"nin sözlerini de Arif Sağ stüdyoda değiştirmişti. Abimiz olduğu için böyle konularda izin verirdim ona, müdahalelerine ses çıkarmazdım. Kötü de olmadı, Ecevit benim her zaman saygı duyduğum biri oldu, ama hiçbir zaman DSP'ye ya da CHP'ye, ya da bir fraksiyona ait olmadım. 56 tane fraksiyon var, hangisine angaje olacaksınız? Ama açıkça bir sol angajmanım var tabii ki. Sol çok geniş bir yelpaze, benim angajmanım da bütün yelpazeyi kapsar, silah hariç. Kanın dışındaki bütün eylemlerde varım.

Memleketin kuru fasulyesi

Yılmaz Güney hapisteyken İmralı'ya dokuz-on kişilik bir kadroyla gittik. Nazan Şoray, Müjdat Gezen de vardı. Değişik bir gündü o. Vapurla gittik, iskelesi olmadığı için vapur da yanaşamıyor. Daha önce tanışmıştık ama, Yılmaz Güney'le ilk uzun beraberliğimiz o gün oldu. Öyle bir kulis hazırlamış ki öyle bir yerde, karanfiller, oda spreyi... Çok ince bir düşünce, çok şaşırtmıştı beni. Bayağı güzel bir konser yaptık. "Aldırma Gönül" o günlerde çok ünlüydü, onu söylemiştim. Bir söylev verdi hepimize, "burada mutluyum, bana verilen işi yapıyorum, domates yetiştiriyorum" dedi. "İnanır mısınız" dedi, "domatesleri çok iyi yetiştirmeye çalışıyorum; insan yaptığı işin en iyisini yapmaya çalışmalı"... Bu laf çok dikkatimi çekmişti. Doğru, tuvalet bile temizliyorsan, iyi temizle!.. Yaptığım işi layıkıyla yapmaya ben de çok özen gösteriyorum... Güzelmiş Yılmaz Güney'in domatesleri de. Yaptıkları tavlaları da hediye ettiler bize o gün... Epey zaman geçti aradan, Arif Sağ geldi eve, "Yılmaz Güney 'Yol' diye bir film yapmak istiyormuş, müziğini bizim yapmamızı istiyor, senin de bir uzunhava söylemeni istiyor" dedi. Bu konuşmadan üç gün sonra haber geldi ki, Yılmaz Güney yurtdışına kaçmış. Kendi adımıza üzüldük, onun adına sevindik tabii. Daha sonra Paris'te yaptığı "Duvar"ı hiç beğenmedim, estetikten uzak geldi bana. Başkaları da ona bu eleştiriyi getirmiş. Ama o kadar güzel bir cevap vermiş ki: "Kuru fasulyenin tadını bilir misiniz? Memleketteki kuru fasulyenin tadıyla buradaki bir mi?"

12 Eylül'e doğru

Cem Karaca'yla neredeyse bir ikili gibi pek çok turnemiz var o dönemde. Hatta son turnemi 78'de onunla yaptım, 56 gün sürdü. Matine-suare iki konser yapıyorduk günde. Üçüncü gün benim sesim gitti, eczacıların kucağına düştüm iğne olmak için. Her gün bir şehir değiştiriliyor, organizatörümüz Mehmet Dalmaz her gün sofraları donatıyor başka bir şehirde. Herkes yemeğe koştururken ben eczaneye koşturuyorum, saatle açıyor sesi o kortizonlu iğneler çünkü. Cem bir gün dayanamadı, "Anadolu'da Selda'nın kıçını görmeyen eczacı kalmadı" dedi. *(gülüyor)* Konserlerimiz muhteşem geçerdi. Ankara'daki 15 bin kişilik spor salonunu üç gün arayla iki defa doldurduk 78'de, solun en şahlandığı yıllarda, 12 Eylül'e giderken. 79, 80 derken o kadar çığrından çıktı ki iş, bayağı katliamlar başladı. Biz de biraz tırstık doğrusu, nereye gidiyoruz diye. Çok karanlık günlerdi, kör dövüşüne, kan davasına dönüşmüştü iş. Bir örgüt diğerinden üç kişiyi öldürüyor, o örgüt de öbüründen en az üç kişiyi öldürmek zorunda ki, yüreği soğusun. 79'da Cem'le Almanya'ya gittik, altı ay boyunca, Maraş katliamı olmuştu o sırada. Konserleri HDF (Halkçı Devrimci Federasyonu) yapıyordu, CHP'nin Almanya örgütü gibiydi, başkanı da Ercan Karakaş'tı. Daha sonra ben Türkiye'ye döndüm. Cem'i Meral Kurdoğlu'yla tanıştırmıştım, o da Zülfü Livaneli'yle bana bir konser düzenlemişti 78'de. Birbirlerine ayılıp bayıldı bunlar,

Cem orada kaldı. 80'de yine HDF'nin düzenlediği bir turne için Zülfü Livaneli'yle Avrupa'ya gittik, Türkiye'de de kan gövdeyi götürmekteydi. Cem bilhassa öldürülmekten korkuyordu, iş örgüt üyelerinden çıkmış, neredeyse şarkıcılara kadar varmıştı. Aynı sivrilikte şarkı söylediğim halde, kadın olduğum için benim pek korkum yoktu, Türk geleneğinde kadınlara pek el kalkmaz çünkü. Her ne kadar her adam evde karısını döverse de, bir erkeğin sokakta rastladığı bir kadına elinin kalktığını hiç görmedim. 19 Nisan 1980, hiç unutmuyorum, Ajda Pekkan'ın Eurovision'a "Petrol"le katıldığı gün. Bizim de Zülfü Livaneli - Cem Karaca - Selda Bağcan olarak son konserimiz. Ben Zülfü'yle konserlere devam ederken ilk defa bir konsere Cem'i de kattılar, ama Zülfü gelmedi konsere bu yüzden. Herhalde Cem Zülfü'ye sivri geldi, Cem'in hal ve gidişatını beğenmedi galiba. Öyle şeylere çok dikkat ediyordu, 12 Mart döneminde başı yandığı için. Ama ikisi birden çok ısrar ettiler bana, "Türkiye'ye gitme, darbe olacak" diye. Ben de diyordum ki, "darbe olsa bana ne yapacaklar, şarkı söylemekle insanın başına ne gelebilir?" Derken her şey geldi başımıza...

Bir elinde market torbası, bir elinde megafon

27 Nisan 1980'de Türkiye'ye giriş yaptım, o yazı tatille geçirdim. Ekim ayında yine Avrupa konserleri olacaktı, ama kısmet olmadı, 12 Eylül'de darbe oldu. Merhum Samim Değer'in annesi saat 5'te telefon açtı "kızım, darbe oldu, aman kaç" diye. "Niye kaçayım" dedim, "şarkılarım ortada, illegal değilim, örgüt üyesi de değilim". Bir zaman sonra plak şirketimden "İsa Armağan peşinde" diye bir haber geldi, kalakaldım Ankara'da korkudan. Balgat katliamını yapan, Mustafa Pehlivanoğlu'yla birlikte yedi kişiyi öldüren adam İsa Armağan. Pehlivanoğlu yakalanıp idam edildi, İsa Armağan'sa hâlâ kaçak. Bir ay evime gidemedim, sağda solda kaldım, ruh sağlığım bozuldu, insanlardan korkmaya başladım. Ölüm korkusu hiçbir şeye benzemiyor. Bir ay sonra ortaya çıktı ki, hayranlarımdan biri ona çok benziyor, koltuğunun altında sakladığı da silah falan değil, imzalamam için getirdiği bir kart ve hatıra defteri. *(gülüyor)*

Tam kendime geldim ki, Hürriyet gazetesinde bir manşet: "Yurtdışında ideolojik örgütlere savaş". "Biz de yurtdışında bulunduk, bakalım neymiş" dedim, sayfayı çevirdim, aa, sayfanın sonunda beş kişinin ismi: Selda Bağcan, Cem Karaca, Şanar Yurdatapan, Melike Demirağ, Sema Poyraz, ve bir de Zülfü Livaneli. Türkiye aleyhinde yürüyüşlere katılıyormuşuz diye bir yazı. Hemen Hürriyet'i aradım "ben Türkiye'deyim" diye. Ertesi gün orta sayfalarda ufacık bir yazı çıktı "Türkiye'deymiş" diye. Aradan bir hafta geçti, bu defa Hafta Sonu'nda kocaman bir fotoğraf: Cem Karaca ve ben yan yana, bir mitingdeyiz, ikimiz Türkiye'nin aleyhinde konuşuyormuşuz diye bir manşet. O resim o günden iki sene önce, 1 Mayıs 1979'da çekilmişti, Münih'te. Meral Kurdoğlu konser düzenlemişti, "ortalıkta görünün ki, konseriniz dolsun" demişti. Anadolu'da bu mantık vardı, o şehirde olduğunuza inanmadıkları için pazarlarda gezdirirler, halk illâ görecek diye. Almanya'da bile bunu yaşadık. *(gülüyor)* Yasal bir miting orada 1 Mayıs, herkes çıkıp konuşuyor, garibim Cem'in de elinde bir market torbası. Hep ona takılırdı Cem: "Bizim nasıl bir siyaset çizgimiz varmış ki, bir elimde 'kaufhof' torbası, bir elimde megafon!" "Internationale solidarite", yani "uluslararası dayanışma" diyor Cem megafonda. Ben ifade verirken savcı en çok megafonda ne dediğine takıldı, ben de Türkçesini söylüyorum, "enternasyonal" lafıyla birlikte hepsi hopluyor çünkü. *(gülüyor)*

O resmi, Cem'in birlikte olduğu Meral Kurdoğlu'nun boşanmak üzere olduğu kocası vermiş gazeteye. Bu garip resmin basılmasından iki-üç gün sonra bize "yurda dön" çağrısı çıktı. Mutfakta soğan dövüyorum nohut yapmak için, Saniye Can'dan bir telefon, radyoyu bir açtım ki "yurda dön" çağrısı. Mutfağa dönünce hırsla dövmeye başladım soğanı. Öğleden sonra Saniye Can tekrar aradı, "sıkıyönetimde tanığım var, torpil yapayım sana" dedi. "Tamam" dedim, sonra savcı arkadaşı aradı, "Selda hanım, telefonunuz dinleniyordur, dikkatli konuşun" dedi. "Keşke dinlenseydi" dedim, "bunlar başıma gelmezdi, 'yurda dön' gibi bir gaflete düşülmezdi". Ertesi gün ona gidecektim, bavulumu hazırlamaya başladım, "nasıl olsa tutuklarlar" diye. Ertesi sabah pasaportumun Türkiye'ye giriş sayfasını notere tasdik ettirmek istedim, ne olur ne olmaz, yırtıverirler, devlete güvenimiz yok ki. Ayrıca noter, arandığım için işlem yapamayacağını söyledi. Fakat bavulumu hazırladığımı gören alçak kapıcı gitmiş yöneticiye "kaçıyor" diye, o da muhtara gitmiş. Ben Selimiye'ye, teslim olmaya giderken, polis evimi basmış...

İfademde "Cem Türkiye aleyhine parmağını bile kıpırdatmaz" dedim. Gerçekten de hepimizden daha milliyetçiydi, belki annesi Ermeni asıllı olduğu için...

Kelepçe vurulunca

Selimiye'de savcı "sen bir davadan daha ihbar ediliyorsun" dedi, "24 Ocak'ta, Fatsa'da Dev-Sol'la 'Halkla El Ele' konseri yapmışsın". Halbuki uzun süredir Fatsa'ya gitmemiştim, pasaporta baktık, aralık ayında yurtdışına çıkmışım... Sanatçıları örgüt zannediyorlar. "Dünyada sadece sanatçılar bir araya gelemez, çünkü birbirlerini kıskanırlar" dedim. *(gülüyor)*

Serbest kalıp eve gelmişim, akşam yine baskın oldu. Sekiz tane Tomsonlu adam. Selimiye'den telefon beklerken duvarda bağlama gördü polis şefi, "biraz çalar mısınız" dedi. "Kusura bakmayın" dedim, "şu an hiç müsait değilim". Baskın yaptığı evde söylediği şeye bakın, tam komedi... *(gülüyor)* Dizlerimin bağı çözülmüş, ellerim titriyor, o ise bağlama çalmamı istiyor. Ama belli de etmemem lazım korkumu, kahramanı oynuyoruz ya. O dönemde hep oynadım kahramanlığı...

Aradan üç ay sonra yine çalındı kapı, bu sefer sivil bir polis. "Bir kaset mi bulunmuş ne" dedi. Bulunan kasette ne ismim var, ne cismim. Çekme bir kaset. Şubede hemen bir teyp uydurup çaldılar, "Koçero" filan var kasette. Dinledim, "tamam" dedim, "benim". Birinci Şube'de sabıka kaydı, fişlenme, parmak izi, resim çekme... Sonra nezarethaneye attılar. Dört tane koğuş açtılar, ikisinde şilte var, ikisi sırf beton. Şilteyi seçtim ama, cezaevine girdikten sonra öğrendim ki, bitli o şilteler. Tuvalet filan yok, bir süt kutusu uydurduk. Gözleri bağlı, birbirinin omzuna tutunup yürüyen insanlar gördüm, işkenceye giden ve gelenler... İşkence seslerini de duymamak mümkün değildi. Bana işkence yapılmadı ama, sesleri duydum...

Ertesi gün ifadede dedim ki, "bu Hasan Hüseyin'in ünlü kitabı, yıllardır piyasada, hemen aldırabilirsiniz". Gidip almadılar tabii, bana gözaltı kararı verdiler. Sağcılar, solcular, herkes bir arada orada. Her iki taraf aynı yoksullukta. Hepsinin eşyası pırtıl ve bir naylon torba içinde... Kelepçe vurulunca ellerimin güzelliği ilk defa gözüme çarptı, ellerim nurlandı gibi. Hep böyle şeyler yazarlar da abartılı gelir ya bize, aynen yazdıkları gibi oldum kelepçeyi yiyince...

Akşam Metris'e gittik, benim de gözaltına ilk düşmem. Esin Afşar'la konuştum sonra, o da benim gibi zannediyormuş: Gözaltı halindeyken evinde oturuyorsun, evini gözlüyorlar... *(gülüyor)* Hapishanede acayip bir karşılama töreni yapıldı bana, ne marşlar söylendi. Erkekler koğuşuyla kadınlar koğuşu marş teatisi yapıyor, biri bir şey söylüyor, öbürü cevap veriyor. Marşlar da yeni çıkmış, yurtdışında epey kaldığım için bilmiyorum çoğunu...

Peter Gabriel'le WOMAD'da

Kırk gün gözaltında kaldım, iki buçuk sene yargılandım "Koçero"dan. Bir de "Kaldı Kaldı" şarkısından bir dava açılmıştı. Üç kere girip çıktım hapse, toplam dört ay yattım. 86'da bitti yargılanmam, ama pasaportuma el konduğu için yurtdışına çıkamıyordum. Peter Gabriel'in WOMAD festivali sayesinde pasaportumu alabildim. Cheri diye bir kız, Yeni Zelandalı, Rahmi Saltuk'la tanışmış, buraya da geldiler. Londra'ya gitti geldi, dedi ki "sen Peter Gabriel'le konsere çıkıyorsun". İlk davetlerinde gidemedim, ama 86'da "Türk Köylüsü" isimli bir bestemi seçtiler festivalin plağı için, Nâzım Hikmet yüzünden her-

ÇAL GİTARCIM

Seyyal'le otuz yıldır çok iyi arkadaşızdır, ailemden biri gibi oldu artık. Hiç korkmadı benimle arkadaşlık etmekten. Evime gelen misafirler zaman zaman pencere önünde oturmaya bile çekinirlerdi, Seyyal hiç çekinmedi böyle şeylerden. Büyükçekmece'de bir yazlık tutmuştum cezaevinden çıkınca. Erkin de Seyyal'in arkadaşıydı, hep beraber gitmiştik yazlığa. Erkin Baba, sağolsun, çok içiyordu. "Bir şey çal" diyoruz, birdenbire ayılıyor, "bunlar benden yürütürler şarkıyı" deyip çalmıyor hiçbir şey. Nuh dedi peygamber demedi, gık dedirtemedik Erkin Baba'ya...

halde; mutlaka biliyordur Peter Gabriel onu, entelektüel bir adam çünkü. Ertesi yıl tekrar davet ettiler inatla. Londra'da Earl's Court diye bir gösteri salonu var, orada aynı çatı altında konser yaptık Peter Gabriel'le. Daha başka yerlerde de çıktım o gidişimde, Glastonbury, Poetry Park festivallerinde mesela. Finlandiya'dan Kanada'ya pek çok yerde çalındı "Türk Köylüsü"; bir dostumuz Finlandiya'da bir radyoda Mercedes Sosa'yla kıyaslandığımı dinlemiş mesela. 90 yılında da bu festival plağı yüzünden İsrail'den davet aldım, Zelda diye meşhur oldum orada da bir günde. *(gülüyor)*

Uçların adamı Cem Karaca

Cem Karaca benim ilk aşklarımdan biriydi. 1969'da, ben öğrenciyken, gece kulübümüzde çalışmaya gelmişti. Çok yiğit bir delikanlıydı, şövalye ruhluydu. Ölünceye kadar sürdü arkadaşlığımız, zaman zaman kapıştık da. Örneğin bir televizyon programında, Ceviz Kabuğu'nda ben onu çok hırpaladım. Biraz da beni faka bastırdılar diyebilirim, çok doluydum çünkü ona karşı. O Avrupa'da Meral Kurdoğlu'yla meşkederken, ben Meral Kurdoğlu'nun ihanete uğradığını zanneden kocasının ihbarıyla Selimiye koridorlarında onun adına hesap verdim. Bu nedenle kızgındım. Cem de orada çok acı çektiğini söylemişti, hatta şirpençe çıktığını vücudunda... Programda ona bağırdıktan sonra çok üzüldüm. Sonra arkadaşlığımız tekrar koyulaştı, son albümünü de bizim firmamıza yaptı hatta. Şu kapıdan ilk girişini hiç unutmuyorum: "Yahu Selda, sen her gördüğünde beni haşladın. Ben yine de nasıl buraya geldim?" *(gülüyor)*

Cem'le unutamadığım bir anım var, 78'deki o 56 günlük turneden: Doğu Perinçek Cem'i kafaya almıştı. Sarper Özsan meğer Perinçekçiymiş, "1 Mayıs" şarkısı onun diye o tarafa yakınlaştı Cem. Aydınlıkçılar da bunu biliyorlar, her konsere çiçek yolluyorlar. Cem sahneden en şövalye haliyle "Aydınlık çiçeğine teşekkür ederim" dediğinde hopluyor öteki fraksiyonlar, tribünlerde isyan başlıyor. İzmir'de spor salonunda bir dayak yemediğimiz kaldı. Bir şey değil, beni de Aydınlıkçı zannediyorlar, Dev-Yolcu da zannederlerdi "Kızıldere" şarkısı yüzünden... Antakya - Samandağ'da yine teşekkür edince çiçeğe Cem, kulise hücum etti insanlar. Karabük'te kuliste sıramızı beklerken yine çiçek geldi. Ben hopladım bu sefer: "Aman sakın teşekkür etme ha çiçeğe!" Bunu demek gafletinde bulununca, Cem'den bana salvolar halinde hakaret başladı: "Sanatçı fraksiyon seçmezse yok olur, sen de bir yıl içinde yok olacaksın..." "Cem" dedim, "teessüf ederim, sanatçı arkadaşına bunu mu öngörüyorsun?.." Sonra bana küstü Cem, selamı sabahı kesti, hemen karısını çağırdı turneye, ben de menejerimi. Neyse, sonunda barıştık. "Anayasso" şarkısının bir şiir bölümü vardı, Cem onu okurdu kulisten. Küsünce okumamaya başlamıştı. Barıştıktan sonra, Ankara'daki büyük konserde "şimdi okur herhalde" dedim içimden, sürpriz yaptı o da...

Selda'nın çevirdiği tek film: 1971 tarihli "Adaletin Bu mu Dünya", yönetmen Yılmaz Duru

1979'da altı ay birlikteydik Almanya'da. Su gibi İngilizce ve Almanca bilirdi Cem. Almancayı Almanya'daki hatunlardan öğrendiğini söylerdi iftiharla. Arabadayız, yol sorduk birine, konuşma bitince "evayt" dedi adama. *(gülüyor)* "Ne bu" dedim. "Yahu, sana döneceğim, 'evet' diyeceğim, öbür tarafa dönüp 'yes' diyeceğim, ikisinin arası 'evayt'" dedi... *(gülüyor)* Bir albüm daha yapacaktık Cem'le, repertuar seçilecekti, o aşamada kaldı. Onu mutlu edecekti o albüm, gözleri açık gitti. Bir de insanlara kırgın gitti; yalnız sola değil, bütün insanlara kırgındı. Almanya'da yalnız kaldığı dönemde oradaki solla Cem'in çizgileri ayrıldı. Eskiden ateistti, Almanya'da ne yaşadıysa, Allah'a inanır olmuş. Çok doğal, zaman içinde insanlar inanabilirler. Türkiye'ye döndüğünde el öpme meselesi neden o kadar abartıldı, anlamıyorum. Cem inançlı kesimlerle bir dirsek temasına girdi daha sonra. İnancını illâ ki o kitlelerin de bilmesini istedi, oysa bilmek zorunda değillerdi. Herkesin inancı kendine. Ama Cem, içindeki o şövalye ruhuyla yaklaştı o tarafa. Bir tarafa yaklaşınca öbür taraf küsüyor, Türkiye böyle bir ülke. Bu nedenle kırgın öldü Cem. "Beni alkışlamayın, tekbirlerle gömün" demesi de bir tepki. Halbuki bir sanatçının ölürken alkışlanması çok güzel bir şey. Ama sol kesimler cenazelerini alkışla gönderdiği için, ona bile karşı çıktı. Kırgın olduğu kesimleri cenazesinde bile istemedi... Çok değişik ruhta bir insandı, ekstremdi, uçların adamıydı, çok coşkuluydu çünkü. Varsa günahları, Allah'ı onu affetsin...

Bir cam topun kırılıp "çınnn" edişi gibi

Cem Karaca'yla benim "yurda dön" çağrısıyla yargılanmamıza, pasaportuma yedi yıl el konulmasına neden olan medya. Bizi ihbar eden Meral Kurdoğlu'nun kocasını, Hafta Sonu'nun o zamanki müdürü Orhan Olcay'ı da çağırdık ifadelere, söylediğim her şeyi teyid ettiler. Adamın resmi –sanki Türkiye aleyhinde yürüyormuşuz gibi– kasıtlı olarak verdiği ortaya çıktı. Orhan Olcay titreye titreye geldi duruşmaya, bu bir siyasî dava çünkü, ama yazmayı biliyorlar gazetelerine! Ben o davadan beraat ettim. Cem Türkiye'ye dönünce onun duruşmasındaki ifademde "benim bildiğim Cem, Türkiye aleyhine parmağını bile kıpırdatmaz" dedim. Gerçekten de öyledir, çok milliyetçi bir yapısı vardı Cem'in, hepimizden daha milliyetçiydi, belki de annesi Ermeni asıllı olduğu için...

Ahmet Kaya'nın başına gelende de medyanın etkisi var. Magazin Gazetecileri Gecesi'nde "bir Kürtçe klip çekeceğim" diyor, daha Kürtçe şarkı yapmamışken. Ben 94 yılında "Koçero"da "Fadike"yi yayınlamıştım Kürtçe. Bundan yıllar sonra "bir Kürtçe şarkıya klip çekeceğim, bunu yayınlayacak yürekli televizyon kanalları bulunur" dedi sadece Ahmet. Oradaki bütün primitif insanlar ayaklandılar bunun üzerine. Yemeye içmeye alışılmış, sofralar donatılmış, içkiler içilen o rehavet ortamında bu sözler sessiz bir ortamda bir cam topun kırılıp "çınnn" etmesi gibi oldu. Kürtçe şarkı yayınlamak zaten serbestti, televizyonlarda yeni yeni serbestleşiyor. Erken öttü Ahmet, biraz itidalli olmadı. O da ekstremdi...

85'te tanıştık Ahmet Kaya'yla. Ahmet Kaya'dan ilk "Ağlama Bebeğim"i duymuştum, çalarak söylemişti. "Sen kesin meşhur olacaksın, zaten bestelerin, çalıp söylemen muhteşem" demiştim. Birinci albümünde vokal yaptım ona, hatta "amatör birine sen nasıl vokal yaparsın" dediler. "Selda abla, elimden tut" diye geldiği insan benim, benim Alpay'a gidişim gibi... Gülten'i (Kaya) cezaevinden tanıyordum, ikisini tanıştırdım, o gün vuruldular birbirlerine ve gittiler birlikte. Çöpçatanları benim yani... *(gülüyor)* Ahmet, Gülten'den çok feyz aldı. Gülten'in örgütlü bir insan olması, cezaevinde dört-beş yıl kalması, entelektüel olması onu çok etkiledi. Giderek daha güzel şeyler üretti bu aşkla. Sanatçının üretimi aşkla olur. Hayatında kendisini etkileyecek, ruhsal anlamda etkileyecek birileri lazım, ki Gülten onun için bir ilaç gibiydi.

İlk albümünde vokal yaptım Ahmet Kaya'ya, "amatör birine nasıl vokal yaparsın" dediler. "Selda abla, elimden tut" diye geldiği insan benim, benim Alpay'a gidişim gibi.

Anne ben geldim...

"Ziller ve İpler"i İsrail'den getirmiştim, oranın çok meşhur bir rock şarkıcısının albümünde enstrümantal çalınan bir rembetikoydu. Büyük iş yaptı o parça. Sonraki dönemde de bir sürü albüm: "Koçero"yu yeniden ve Türkiye'de ilk kez yayınladık, 16 yıllık mücadeleden sonra. 93'te "Uğurlar Olsun", Uğur Mumcu için yaptığım beste. 95'te "Türkülerimiz I" çıktı, sonra beş albüme kadar vardı, bu "Türkülerimiz" serisinden beş tane daha çıkacak. Eski parçalarımın yayın haklarını 92'de almıştım, iki albüm daha kaldı, onları da alırsam, bütün şarkılarını elinde tutan bir şarkıcı olacağım Türkiye'de. 2000'de bir trafik kazası geçirdim, sonra bir albüm yaptım, "Ben Geldim" diye. Yine bir Sivas türküsü albümün sürükledi, "Sivas'ın Yolları". Şimdi yeni bir albüm hazırlıyoruz, ama artık tek amacımız yurtdışına yönelmek. Bugüne kadar getirmiş olduğum repertuarın bile yeteceğini düşünüyorum bunun için. Etnik müzik rüzgarları dünyayı kasıp kavuruyor, kitle iletişim araçları güçlü, burada öksürsen artık Uganda'da duyuluyor, benim ilk çıktığım zamanlardaki gibi değil dünya. Kırk yıllık şarkıcıyım, 1963'teki şartlarla şimdikiler çok farklı. "İspanyol büyükelçisinin kızı"nın dünyaya açılma vakti geldi artık...

Söyleşi: ***Murat Meriç - Merve Erol***

ansiklopedi

b→

BASHIR, MUNIR

1930 - 1997 yılları arasında yaşayan Iraklı büyük ud üstadı Munir Başir'i yakın arkadaşı ve Fransa'da bulunan Maison des Cultures du Monde'un (Dünya Kültürleri Evi) başkanı Şerif Haznadar anlatıyor:

"Ömrünün sonlarına doğru, müziğinden seçmeleri kapsayan bir CD'yi yanında bir şişe parfümle birlikte çıkarmayı arzu ediyordu. Amber, yasemin, lotüs kokularını çağrıştıran besteler yapmak istiyordu... Tabiatın güçlü kuvvetli yarattığı

bir adamdı, sağlam ve iri yapılıydı. Yemeye içmeye düşkündü, ehlikeyifti. Kocaman elleri vardı... Musullu çok kıymetli müzisyenlerin mirasını devralan babası ilk ud hocasıydı ve ondan geleneksel Arap müziğini öğrenmişti. Sonra, 1959'da, 29 yaşındayken Bağdat'tan ayrılıp Müzik Akademisi'nde eğitimini tamamlamak üzere Budapeşte'ye gitmişti. Getirdiği ilk yenilik, udu orkestradan çıkarıp piyano gibi, keman gibi kendi kendine yeterli bir enstrüman haline getirmek oldu.

Bach dinlerken dinsel bir sessizlik içinde saygı gösterilip Arap müziği dinlerken böyle davranılmamasını çok anlamsız buluyordu. Dinleyenlerde her zaman neşeli tepkiler uyandıran bu müziğin gerçekliğine ve ruhuna belki de aykırıydı. Bu konuda çok katıydı. Konserleri sırasında, salonda en ufak bir ses olduğunda çalmayı kesmesiyle, hatta sahneyi terk etmesiyle ünlüydü. 1982'de Irak Kültür Bakanlığı'nda Müzik Dairesi'nin başına getirildi. Ondan önce, müzik köylerdeki bayram şenliklerinde, düğünlerde yaşatılıyordu, ama devletin bir desteği yoktu. Munir bu ikisini de sağladı ve kültürün gençlere aktarılmasına büyük katkıları oldu. Onun yönetiminde müzik grupları ve bir konservatuar kuruldu. Çok erken yaşta çocukların ud öğrenmeye başlayabilmesi için küçücük udlar imal ettiriyordu ve bununla çok gururlanıyordu. Bütün bunlar İran savaşı yıllarında yaşandı. Müzisyenlerinin çoğunu askerî görevden muaf tutmayı başardı. Maalesef hepsini değil. Bir kısmı cephede öldü. Yine de çok sayıda müzisyenin hayatını kurtardı... Saddam'a yakın olduğu doğru. Ama herkesin Saddam'a yakın olduğu dönemdi. Ama yine de Baas partisine üye olduğunu sanmıyorum. Bir partiye girecek bir adam değildi.

Birinci Körfez Savaşı'yla resmî görevi sona erdi. Önce Ürdün'e, oradan da eşi Irena'nın memleketi Macaristan'a gitti, orada yaşadı..."

Hüsnü Koldaş, "Ölüm" (1976)

k→

KIZILDERE 72

Niksar'ın Kızıldere köyüne giden yolun taşları 12 Mart'tan az önce atılmaya başlanmıştı. Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu da, Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi de banka soygunlarına girişmişti. 15 Şubat 1971'de Ankara Balgat'ta görevli bir Amerikalı çavuş kaçırıldı, 19 Şubat'ta Ankara'da bir İş Bankası şubesine ve İstanbul'da demirli bir Amerikan motoruna bomba kondu, Ankara'da dört Amerikan askeri kaçırıldı, ODTÜ'de yapılacak aramaya karşı dokuz saatlik direniş gösterildi, 11 Mart'ta Ankara'da otomobili THKP-C tarafından alınan bir şoförün cesedi bulundu ve 12 Mart'ta Silahlı Kuvvetler'in muhtırası geldi... 16 Mart'ta Deniz Gezmiş ve Yusuf Aslan –THKO'nun lider kadrosu– Sivas Şarkışla yakınlarında yakalandı. Ertesi gün beş general, bir amiral ve 35 albay emekli edilmişti: "9 Mart darbesi" açığa çıkmış, birçoklarının beklediği gibi, 12 Mart ordu içindeki sol cuntanın ihtilâli olmamıştı. 23 Mart'ta, Hüseyin İnan Kayseri'de yakalandı. Gezmiş, Aslan ve İnan için –Süleyman Demirel'in ve Adalet Partisi'nin oylarıyla– idam süreci başlamıştı...

4 Nisan'da THKP-C işadamları Mete Has ve Talip Aksoy'u, 15 Nisan'da THKO psikiyatr Rahmi Duman'ın oğlunu rehin aldı. Başbakan Nihat Erim'in 23 Nisan'da "tedbirler kafalarına balyoz gibi inecektir" demesinden üç gün sonra 11 ilde sıkıyönetim ilan edildi. 3 Mayıs'ta THKO'dan Ömer Ayna yakalandı. 23 Mayıs'ta THKP-C tarafından kaçırılan İsrail İstanbul konsolosu Efraim Elrom'un cesedi bulundu. 1 Haziran'da, THKP-C'nin lider kadrosundan Mahir Çayan ve Hüseyin Cevahir, İstanbul Maltepe'de kıstırıldı, Cevahir öldürüldü, Çayan yaralı olarak yakalandı. Aynı günlerde THKO önderlerinden Sinan Cemgil, Alpaslan Özdoğan ve Kadir Manga Adıyaman'da, Cihan Alptekin ve Tayfun Cinemre Tekirdağ'da, THKP-C önderlerinden Kâmil Dede Feneryolu'nda, Necmi Demir, İlkay Demir, Necati Sağır ve İrfan Uçar Feriköy'de yakalanmıştı.

Cihan Alptekin, Mahir Çayan ve Ömer Ayna

Mümtaz Soysal'dan Fakir Baykurt'a, Uğur Mumcu'dan Altan Öymen'e, Yaşar Kemal'den Çetin Altan'a, İlhan Selçuk'tan Behice Boran'a memleketin aydın isimleri bir bir gözaltına alınıyordu. THKP-C'liler, savunmalarında "burada yargılananlar, 1965'ten beri 27 Mayıs Anayasası'nı uygulamayanlara karşı bu anayasayı savunanlardır" diyorlardı. Dava sürerken Cihan Alptekin Maltepe Askerî Cezaevi'nde tünel kazmakla meşguldü: Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı, Ziya Yılmaz, Ömer Ayna ve Cihan Alptekin, bu 15 metre 34 santimlik tünelden geçmeyi başardı. Çember daralırken, Ziya Yılmaz Fındıkzade'de yaralı olarak kıstırıldı, Ulaş Bardakçı Arnavutköy'de öldürüldü. Gezmiş, Aslan ve İnan'ın idamını önlemek için bir an önce bir şeyler yapmak gerekiyordu. Karadeniz eylem alanı olarak belirlenmişti. 27 Mart 1972 günü Mahir Çayan, Ertuğrul Kürkçü, Ertan Saruhan, Nihat Yılmaz, Ahmet Atasoy, Hüdai Arıkan ve Cihan Alptekin, Ünye'deki radar üssünden üç İngiliz teknisyeni kaçırdı. Bu ekip, Ömer Ayna, Saffet Alp, Sinan Kâzım Özüdoğru ve Sabahattin Kurt'la beraber Kızıldere muhtarı Emrullah Arslan'ın evine yerleşti. Ev 30 Mart sabahı sarıldı. Beş saatlik gergin bekleyişte çatışma kararı alındı. Ertuğrul Kürkçü askerlerle konuşmak üzere çatıya çıktığında ateş başladı. Kürkçü, saldırının son anlarını şöyle anlatıyordu: "Dışardan teslim olmamız için bir ihtar daha yapıldı. Arkadaşlara sordum, ilk karardan dönülmeyeceğini söylediler. Bir süre sonra, havan olduğunu zannettiğimiz ve sonradan daha başka bir ağır silah olduğunu öğrendiğim bir silahla ağır ateş başladı. Bu mermilerden biri arkadaşlarımızın topluca bulunduğu yere düşünce, odanın ortası toz duman içinde kaldı ve akabinde üç tane el bombası sesi duydum. Üç arkadaşımın elinde emniyet pimleri çıkarılmış el bombası bulunuyordu, herhalde bunlar patlamıştı. Derhal 'arkadaşlar, yaşayan var mı?' diye bağırdım. Herhangi bir ses çıkmadı..."

Kullanılan silah, yeni bulunmuş bir tanksavar silahı olan uzaktan kumandalı Kobra'ydı. Bu silahla üç İngiliz teknisyenin de kurtulmasına imkân yoktu, onlar da gözden çıkarılmıştı. Kürkçü'nün kurtuluşu ise adeta bir mucizeydi...

kaynak: Yeni Gündem, sayı 4, 31 Mart 1986

m→

MARAT

Fransız İhtilâli'nin önde gelen karakterlerinden biri, siyaset adamı, gazeteci. (Boudry 1743 - Paris 1793) Orta halli bir ailenin oğluydu. Fransa'da tıp öğrenimi gördükten sonra İngiltere'de hekimlik diploması aldı. Bir roman yazdı, ancak devrini asıl etkileyen denemeleri oldu ("İnsan Üstüne Felsefî Deneme", "Köleliğin Zincirleri" ve "Suçla İlgili Kanunlar Planı"). Şöhretini 1789'da yayınlamaya başladığı "L'Ami du Peuple" (Halkın Dostu) gazetesiyle yaptı. Yazılarında soyluları, bakanları eleştiriyordu. Tuileries'nin ele geçiril-

"Grup İki, No: 2", Fang Lijun, 1992

mesinden sonra Komün'ün gözetim komitesine seçildi, Konvansiyon Meclisi'ne Paris temsilcisi olarak girdi. Louis XVI'nın idamı için çok mücadele etti. Girondinlerin devrilmesi için propaganda yapan Marat, devrimci diktatörlüğü savunuyor, devrimi sürekli bir eylem olarak görüyordu. Basın özgürlüğünün ihtilâlin gerçekleştirilmesinden sonra kısıtlanmasında bir sakınca görmedi. Devrimin bekası için binlerce insanın giyotine gitmesini savunuyordu. Bütün radikalliğine rağmen, mülkiyet meselesinde, toprakların paylaştırılmasında ılımlı davrandı. Girondinlerin onu Devrimci Mahkeme'ye sevketmesine karşın halkın bitmez tükenmez alkışları arasında beraatine karar verildi ve Marat, Girondinlerin düşüşünü hızlandırdı. İlerleyen hastalığı sonucu evine kapandı. 13 Temmuz 1793'te, devrimci kitaplardan etkilenen, Rousseau hayranı, Girondinlerin etkisi altında kalan Charlotte Corday adlı genç bir kız tarafından banyosunda bıçaklanarak öldürüldü. Panthéon'a gömüldü, ama Robespierre'in düşüşünden sonra Thermidor gençliği tarafından kemikleri mezarından çıkarılarak lağıma atıldı.

r→

ROBESON, PAUL

Amerikan Siyah tarihinin çığır açan figürlerinden biri, şarkıcı, oyuncu, sporcu, eylemci. 1898'de New Jersey'de doğan Robeson'un babası üniversite okumayı başarmış eski bir köleydi. Öğretmen olan annesini altı yaşında kaybetmişti. Aile geleneğinde ırkçılığa karşı mücadele ve direnç vardı. 1915'te Rutgers Koleji'nden dört senelik burs kazandı. Okulda dönemindeki tek zenci olmasının sıkıntılarına rağmen, spordaki başarısı en başarılı öğrencilerden biri olmasını sağladı. Beysbol, basketbol ve atletizmde çok iyiydi, Rutgers Koleji'nin Amerikan futbolu millî takımına gönderdiği ilk oyuncu oldu. Amerikan futbolu tarihinde bir efsane olarak anılmasına rağmen, College Football Hall Of Fame'e alınması ölümünden ancak 19 yıl sonra mümkün oldu.

Columbia Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra bir hukuk firmasında çalışmaya başladı, ancak bir sekreterin bir zencinin ağzından çıkanları dikte etmeyeceğini söylemesi üzerine avukatlığı bırakıp mücadelesini daha kitlesel bir alanda sürdürmeye, Afro-Amerikan kültürünü sahneye taşımaya karar verdi. "The Emperor Jones", "All God' Chillun Got Wings" gibi oyunlarla, "Showboat" müzikaliyle (ve burada söylediği "Ol' Man River" parçasıyla) ilgi gördü, ama bu alandaki uluslararası şöhretini "Othello"daki başrol oyunculuğuyla kazandı.
20'ler ve 30'lar boyunca, aralarında "Body and Soul", "Jericho", "Proud Valley"nin de bulunduğu 11 filmde rol aldı.
1925'ten itibaren solo konserlere başladı. (Davudi ama sıcak bir sesi vardı, Amerikalı bir Ruhi Su'ydu adeta.) Başta şarkıcılığı ciddiye almıyordu, ama bir İngiltere yolculuğunda Avrupa'da ırkçılığın baskın olmadığını –en azından lokantalarda kendisine doğru dürüst servis yapıldığını– görünce, şarkı söylemek onun için ahlâkî bir ihtiyaç haline geldi. Özellikle spiritüellere ve iş şarkılarına, halk müziğine yöneldi: "İngiltere'de gördüm ki, bir milletin karakterini belirleyen üst sınıflar değildir, asıl belirleyici olan halktır ve büyük insanlık ailesinde bütün halklar kardeştir." Sadece

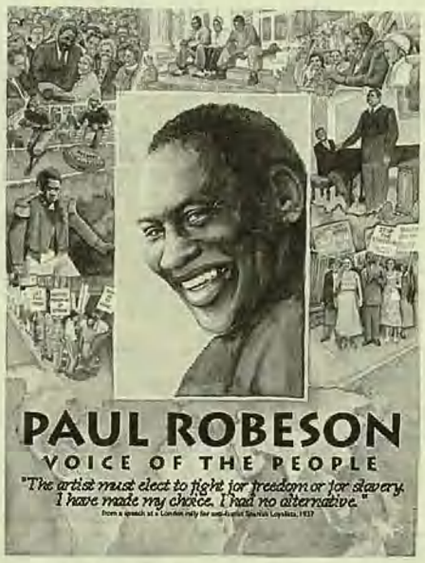

Amerikan türkülerini söylemekle kalmıyor, 25 yabancı dil öğreniyor, diğer milletlerin özgürlük ve barış mesajları veren şarkılarını da repertuarına katıyordu... 1930'lardaki Avrupa yolculukları onu solculara ve Afrika milliyetçilerine yakınlaştırdı. Sovyetler Birliği'ne yaptığı bir yolculuk hayatının dönüm noktalarından biri oldu: Moskova'da Eisenstein gibi dostlarıyla görüşüp tartışıyordu, tiyatrolara, sinemalara gidiyordu, hastaneleri, fabrikaları ziyaret ediyordu. Köklü bir kültür ve temelini eşitlikten alan bu yeni ideoloji ilgisini çekmişti. İspanya İç Savaşı sırasında kafasında her şey netleşmişti: "Bir sanatçı taraf tutmak zorundadır. Ya özgürlük için mücadele verecektir, ya da kölelik için. Ben seçimimi çoktan yaptım."
1940'lar boyunca Amerika'da ırkçılık aleyhtarı konserlerine devam etti. Soğuk savaş başlarken iki halkın kardeşliği adına sürekli şarkılar söyledi, demeçler verdi. Sovyetler Birliği'ne gittiğinde Stalin'in yaptıklarını görüyor, ama ses çıkarmıyordu: Sovyetler'in karşısında Amerika vardı ve bu daha büyük bir düşmandı. Bir Moskova konserinde yetkililer şarkılarının sözlerini çevirip izleyicilere dağıtmayı reddettiler, spiritüel şarkıların din propagandası yaptığını söyleyerek. Robeson, Stalin'in baskı ortamında, yine de sahneye çıktı ve sözleri sahneden Rusçaya tercüme etti.
ABD'yle Sovyetler arasında savaş çıkarsa Siyah gençlerin savaşa katılmamaları gerektiğini söylediği bir New York konserinde ırkçıların saldırısına uğradı. Bazı beyaz sendikacılar ve işçiler onun önüne siper kurarak zarar görmesini engellediler. Bu olay, mücadelenin beyazlarla da ortak yürütülebileceğini gösterdi Robeson'a...
McCarthy duruşmalarından o da kaçamadı. Neden Sovyetler'de kalmadığı sorusunu şöyle yanıtladı: "Çünkü benim babam bir köleydi ve benim halkım bu ülkeyi inşa edebilmek için öldü. Burada kalacağım ve bu ülkenin en az sizin kadar sahibi olacağım."
1950-58 arası pasaportuna el kondu. Büyük yayınlar, 1958'de yayınlanan otobiyografisini tanıtmayı reddetti. Çince öğrendi, Albert Einstein'la dünya barışı üzerine çalışmalar yaptı. Son konserini 1960'da Avustralya ve Yeni Zelanda'da verdi. Sağlığı bozuluyor, eski kitleselliği yakalayamıyor, dostlarıyla kopan bağlantısını tekrar kuramıyordu. İki kere intihara teşebbüs etti. 1960'ları ve 70'leri tam bir sessizlik içinde geçiren Robeson, 1976'da geçirdiği bir kalp krizi sonucu oldu.
22 Kasım 1950'de Dünya Barış Konseyi tarafından Nâzım Hikmet, Pablo Picasso, Pablo Neruda ve Wanda Jakubowska'yla beraber Uluslararası Barış Ödülü'ne layık görüldü. Ödülü onun adına Neruda aldı. Bundan bir sene evvel Nâzım Hikmet hapishanede şu dizeleri yazıyordu: *"Bize türkülerimizi söyletmiyorlar Robeson / kartal kanatlı kanaryam / inci dişli zenci kardeşim / türkülerimizi söyletmiyorlar bize. // Korkuyorlar Robeson / şafaktan korkuyorlar / görmekten, duymaktan, dokunmaktan korkuyorlar / yağmurda çırılçıplak yıkanır gibi ağlamaktan / sımsıkı bir ayvayı dişler gibi gülmekten korkuyorlar / sevmekten korkuyorlar, bizim Ferhad gibi sevmekten / (sizin de bir Ferhadınız vardır elbet Robeson, adı ne?)"*
12 Eylül'ün baskısı henüz sıcakken Edip Akbayram bu dizeleri besteledi ve okudu... Paul Robeson, en son Manic Street Preachers'ın dizelerinde, "Let Robeson Sing" şarkısında hatırlattı kendini: *"Nerelerdesin / Kayıplarda mısın, buralarda mısın yoksa / CIA senin bir suçlu olduğunu söylüyor / Senin gibileri görebilecek miyiz bir daha? // Bir değişim gerçekleştirebilir mi biri artık? / Bir protest şarkı yazabilir mi birisi? / Pembeleşmiş bir sol artık devrimcilik / Yağlı kazıklarda yakıldı // Böylesine has bir ses için, böylesine berrak bir vizyon / Senin gibi yaşamayı öğrenmem gerek / Senin gibi şarkı söylemeyi..."*

S↓

SWAYZE, PATRICK

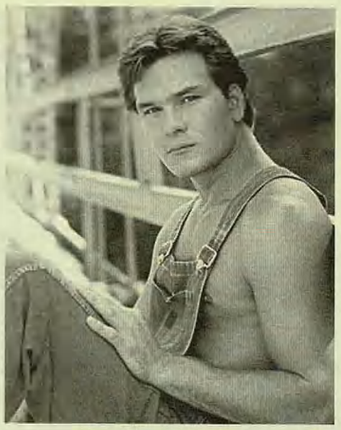

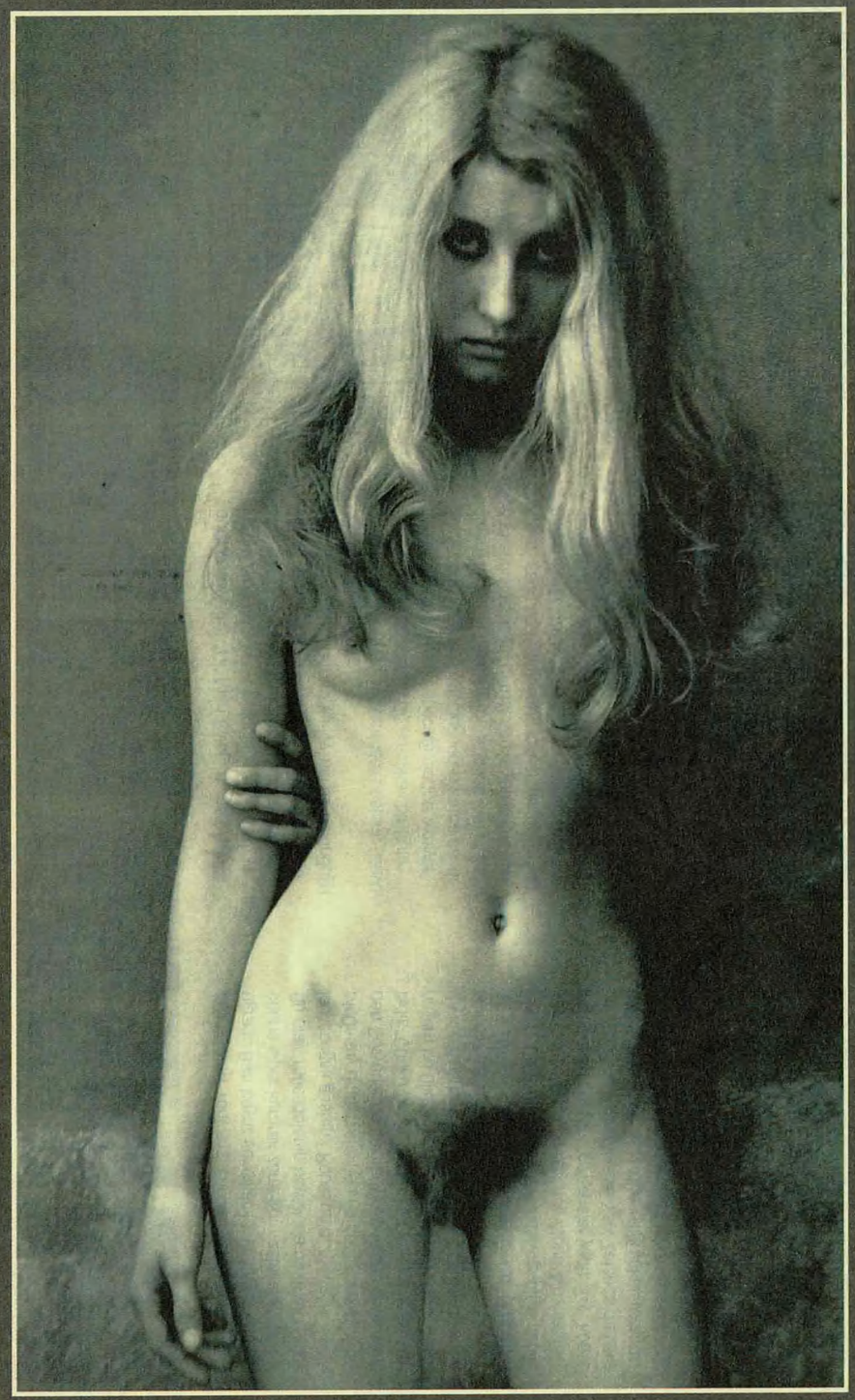

Profesör: Bu dilleri birbirinden ayıran şey ne kelimelerdir, ki zaten tıpatıp aynıdır bunlar, ne de cümlelerin yapısıdır, ki onlar da birbirlerine çok benzer.
Ne tonlama, ne varyasyon, ne konuşmanın ritmi ayırt eder onları. Onları ayırt eden... Beni dinliyor musunuz?
Öğrenci: Onları ayırt eden nedir?
Profesör: Elle tutulamayan bir şey. Öyle bir şey ki, ancak belli bir zamandan, birçok güçlükten ve uzun bir tecrübeden sonra kavranabilir...
Öğrenci: Gerçekten mi?
Profesör: Evet matmazel, gerçekten. Bunun kuralı yok. İnce elemeyi gerektiriyor, hepsi bu. Ve ince elemek de incelemeyi, incelemeyi ve daha çok incelemeyi gerektiriyor.
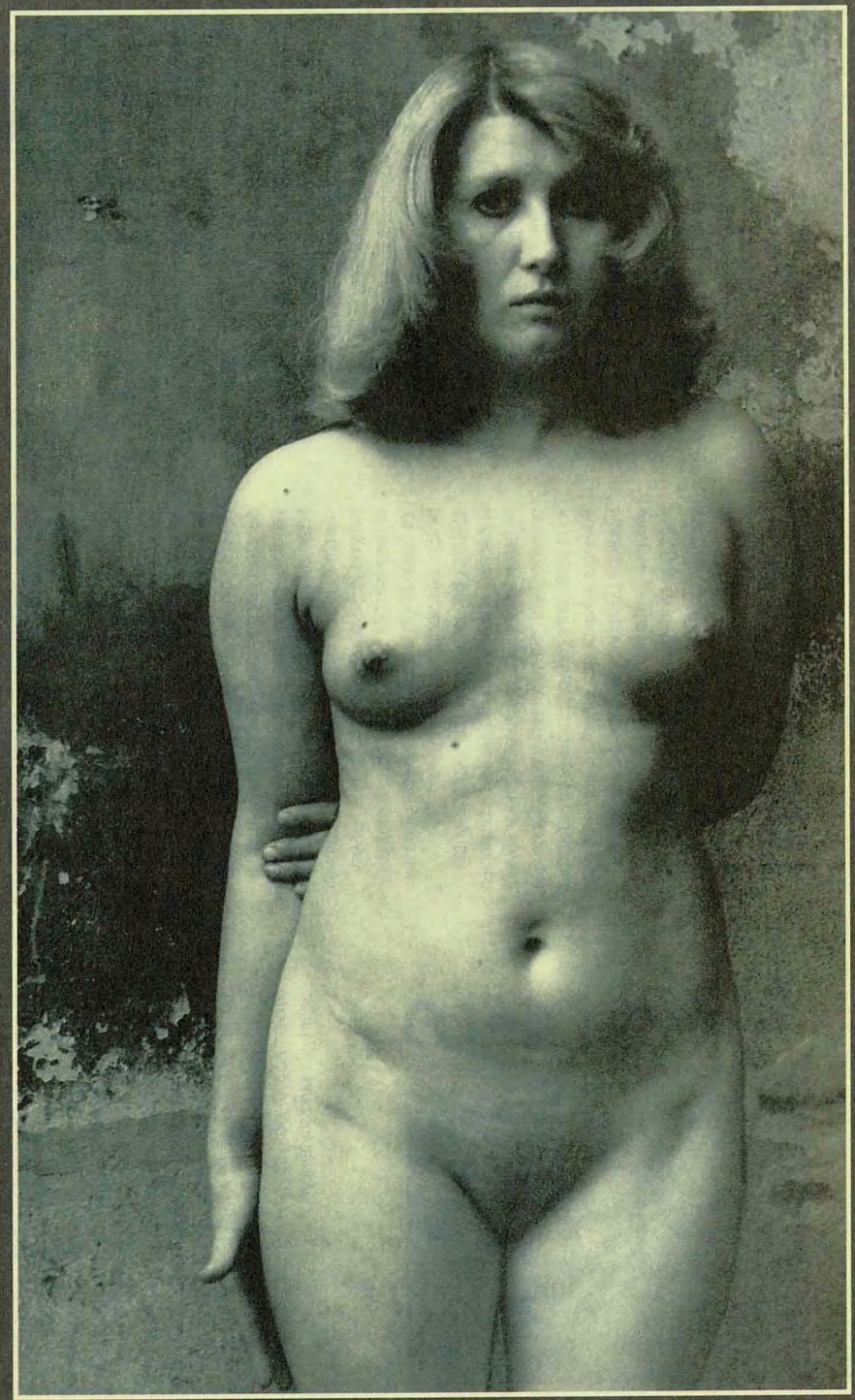
Eugène Ionesco, "Ders" oyunundan roll'lama
Fotoğraflar: Jan Saudek, "Veronika'mın Hayatında Beş Yıl, 1970 - 1975"